

NSZ ČR

ZPRÁVA

O ČINNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

ZA ROK 2022

V BRNĚ DNE 22. ČERVNA 2023

4 NZN 501/2023

TEXTOVÁ ČÁST

Seznam zkratk

NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
VSZ	Vrchní státní zastupitelství
KSZ	Krajské státní zastupitelství
MSZ	Městské státní zastupitelství (Městské státní zastupitelství v Praze, na úrovni krajského státního zastupitelství)
OSZ	Okresní státní zastupitelství
ObSZ	Obvodní státní zastupitelství (v obvodu Městského státního zastupitelství v Praze)
NS	Nejvyšší soud
NSS	Nejvyšší správní soud
VS	Vrchní soud
KS	Krajský soud
trestní zákon	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
zákon o státním zastupitelství	zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
ZSM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
zákon o TOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
ZMJS	zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, ve znění pozdějších předpisů
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
z. ř. s.	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
s. ř. s.	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
JŘSZ	vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů
Sb. rozh. tr.	Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní
MV ČR	Ministerstvo vnitra
EPPO	Úřad evropského veřejného žalobce

OBSAH

I. ÚVOD – SHRUTÍ 6

1. Obecné shrnutí 6
2. Shrnutí k jednotlivým oblastem výkonu působnosti 14

II. POZNATKY K VÝKONU PŮSOBNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V TRESTNÍ OBLASTI V ROCE 2022 23

1. Základní trendy vývoje kriminality 23
  - a) Celkový vývoj kriminality (*tab. II/1a až II/1g, grafy II/1h až II/1l*) 23
  - b) Odklony (*tab. II/1b, II/1c a III/8*) včetně poznatků k aplikaci a četnosti institutu složení peněžitě částky určené státu na pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu v přípravném řízení a v řízení před soudem (*tab. III/8a a III/8b*) 28
  - c) Trestní odpovědnost právnických osob (*přehledy o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných právnických osobách podle paragrafů II/1e, přehledy o vyřízených věcech a stíhaných a podezřelých právnických osobách podle státních zastupitelství a o celkovém počtu stíhaných právnických osob v letech 2012–2022 tab. II/1f*) 33
  - d) Nové jevy v kriminalitě 34
  - e) Vybrané hospodářské, majetkové a další trestné činy včetně trestných činů spojených s korupcí (*tab. II/2, II/2a, II/2b a II/2c, II/10*) 39
  - f) Vybrané trestné činy proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti (*tab. II/3, II/3a, II/3b, II/3c, II/3d, II/3e, II/3f, II/3g, II/3h, II/3i, II/3j, II/3k, II/10*) 42
  - g) Trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek (*tab. II/5, II/5a*) 46
  - h) Drogová kriminalita (*tab. II/7, II/10*) 51
  - i) Trestné činy v dopravě (*tab. II/7a, II/10*) 55
  - j) Trestné činy proti životnímu prostředí (*tab. II/9, II/9a*) 57
  - k) Činy jinak trestné spáchané dětmi mladšími 15 let, provinění páchaná mladistvými (*tab. II/4a, II/4b, II/4c, II/4d*) 58
  - l) Trestná činnost cizích státních příslušníků, trestná činnost spojená s nelegální migrací (*tab. II/6, II/6a*) 62
  - m) Trestná činnost příslušníků Policie ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vojenské policie a zpravodajských služeb (*tab. II/8a, II/8b, II/8d*) 65

III. ČINNOST STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V TRESTNÍM PROCESU PŘED ZAHÁJENÍM TRESTNÍHO STÍHÁNÍ, V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ A V TRESTNÍM ŘÍZENÍ SOUDNÍM AŽ DO PRÁVOMOCNÉHO SKONČENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ V ROCE 2022 66

1. Postup státních zástupců v přípravném řízení 66
  - a) Prověřování, vyšetřování a zkrácené přípravné řízení 66
  - b) Délka přípravného řízení (*tab. III/2a, III/2b, III/2c, III/2d*) 70
  - c) Vazební řízení (*tab. III/3a, III/3b, III/3c*) 73
  - d) Poznatky k návrhům na vzetí obviněných do vazby a rozhodování soudu o nich, jakož i o dalších rozhodnutích soudců a soudů o vazbě (*tab. III/3d, III/3e*) 73
  - e) Poznatky k ostatním návrhům a rozhodování soudu v přípravném řízení, k aplikaci § 76a trestního řádu o příkazu k zadržení, k účasti soudců na úkonech prověřování (§ 158a trestního řádu) a k § 8 odst. 5 trestního řádu (*tab. III/3f a III/3g*) 74

2. Postup státních zástupců ve stadiu projednání trestní věci v řízení před soudem.....	75
a) Obecné poznatky (<i>tab. III/9a, III/9b, III/9c, III/9d, III/9e, III/9f; přehledy týkající se ukládání peněžitých trestů v letech 2015–2021, samostatný přehled za rok 2022</i>)	75
b) Vrácení věci k došetření státnímu zástupci (<i>tab. III/7a, III/7b</i>)	82
c) Pravomocně zproštěné věci (<i>tab. III/9a, III/9b, výslednost činnosti odborů závažné hospodářské a finanční kriminality VSZ v Praze a VSZ v Olomouci</i>)	83
3. Dohled	83

IV. POZNATKY Z PŮSOBNOSTI NEJVYŠŠÍHO STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ 85

1. Trestní působnost.....	85
a) Trestní řízení (<i>tab. IV/1a, přehledy IV/1b, IV/1c</i>)	85
b) Přezkumná agenda (<i>tab. IV/2a, IV/2b, IV/3b, IV/3d, IV/4a až IV/4d, IV/5</i>)	86
c) Věci závažné hospodářské a finanční kriminality (<i>tab. IV/7</i>)	89
d) Mezinárodní justiční spolupráce (<i>tab. IV/6</i>)	90
2. Mimetrestní působnost.....	94
a) Návrhy podle § 66 odst. 2 soudního řádu správního (<i>přehled V/1c</i>)	94
b) Vstupová činnost podle § 51 zákona č. 91/2012 Sb., zákona o mezinárodním právu soukromém (<i>tab. V/1a</i>)	94
c) Vstupová činnost ve věcech insolvenčí a korporací (<i>tab. V/1d</i>)	94
d) Dozor nad zachováváním právních předpisů v místech výkonu omezení osobní svobody včetně analytiky a metodických aktivit	95
3. Zahraniční vztahy Nejvyššího státního zastupitelství.....	95
4. Ostatní agenda NSZ	98
a) Zvláštní zprávy	98
b) Pokyny obecné povahy (§ 12 odst. 1 zákona o státním zastupitelství; <i>tab. IV/8</i>)	98
c) Stanoviska ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů (§ 12 odst. 2 zákona o státním zastupitelství; <i>tab. IV/9</i>)	99
d) Podněty předsedovi Nejvyššího soudu k zaujetí sjednocujícího stanoviska (§ 12 odst. 4 zákona o státním zastupitelství)	99
e) Nejvyšší státní zastupitelství jako připomínkové místo	100
f) Přijímání podání u Nejvyššího státního zastupitelství	100
g) Vyřizování stížností na chování a na průtahy a další součinnost	102
h) Kárná řízení se státními zástupci v roce 2022	102
i) Národní zpravodajové	104

V. NETRESTNÍ PŮSOBNOST STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ A VÝKON DOZORU NAD DODRŽOVÁNÍM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V MÍSTECH ZÁKONNÉHO OMEZENÍ OSOBNÍ SVOBODY 105

1. Vstupová a návrhová činnost okresních státních zastupitelství (<i>tab. V/1b, V/2a</i>).....	105
2. Vstupová a návrhová činnost krajských státních zastupitelství (<i>tab. V/2b, V/1b, V/1d</i>)	105
3. Výkon dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech zákonného omezení osobní svobody (<i>tab. V/4a až V/4d</i>).....	106
a) Dozor nad místy, kde je vykonávána ochranná a ústavní výchova (<i>tab. V/4c</i>)	106
b) Dozor nad věznicemi, v nichž je vykonávána vazba (<i>tab. V/4a</i>)	107
c) Dozor nad věznicemi, v nichž se vykonává trest odnětí svobody (<i>tab. V/4b</i>)	107
d) Dozor nad ústavy, v nichž se vykonává ochranné opatření zabezpečovací detence (<i>tab. V/4d</i>)	107

VI. PODMÍNKY PRO VÝKON PŮSOBNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V ROCE 2022 108

1. Novelizace právních předpisů..... 108
2. Personální a materiální zajištění výkonu působnosti 112
  - a) Personální zajištění výkonu působnosti (tab. VI/1, tab. VI/2a, VI/2b odboru justičního Ministerstva spravedlnosti) 112
  - b) Materiální zajištění výkonu působnosti a vzdělávání 114

VII. VZTAHY S ÚŘADEM EVROPSKÉHO VEŘEJNÉHO ŽALOBCE 116 (tab. III/10a až III/10C)

Vedení Nejvyššího státního zastupitelství spolu s vrchními a krajskými státními zástupkyněmi a zástupci na jedné z pracovních porad

I. ÚVOD – SHRNU TÍ

1. Obecné shrnutí

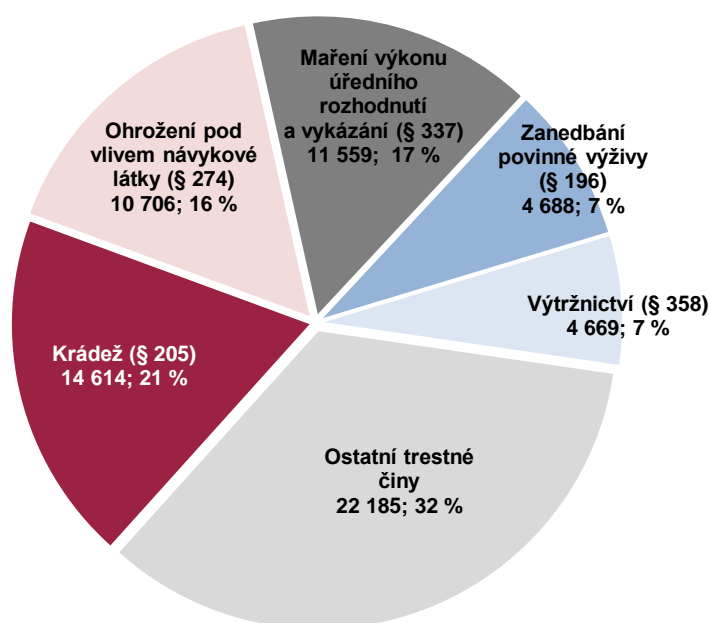
Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022 byla vypracována na základě poznatků z výkonu působnosti Nejvyššího státního zastupitelství i podkladových zpráv od vrchních a krajských státních zastupitelství a statistických údajů Ministerstva spravedlnosti. Zpráva se člení na část textovou a část grafickou a tabulkovou. Statistická data jsou obsažena v tabulkové části, která vychází z právních kvalifikací trestných činů podle trestního zákoníku; do textu jsou statistické údaje převzaty jen v nezbytném rozsahu a na jednotlivé tabulky text zprávy na příslušných místech odkazuje.

V roce 2022 nebyla již tak zásadní pro vývoj kriminality probíhající epidemie virové nemoci COVID-19 způsobená koronavirem SARS-CoV-2 na území České republiky, byť ještě určité dopady zaznamenány byly, zejména na počátku roku 2022.

V souvislosti s epidemií již nebyl vyhlášen nouzový stav ani nebyl podáván návrh na jeho prodloužení; dne 26. 12. 2021 byl nouzový stav ukončen. Postačovala opatření podle zákona č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, a zákona o ochraně veřejného zdraví. Poslanecká sněmovna podle § 1 odst. 3 zákona č. 94/2021 Sb. ukončila na návrh vlády dnem 5. května 2022 od 00,00 hodin stav pandemické pohotovosti, vyhlášený dnem 27. února 2021.

V roce 2022 se na **úseku trestním** projevila zcela opačná tendence oproti předcházejícím rokům (v souladu s tendencí let 2013 až 2019) spočívající **ve vzestupu evidované kriminality a stejně tak ve vzestupu počtu stíhaných osob a osob, vůči nimž bylo konáno zkrácené přípravné řízení.**

Skladba trestné činnosti podle nejčastějších právních kvalifikací (počty zahájených trestních stíhání a zkrácených přípravných řízení v roce 2022)

Vývoj počtu trestních řízení fyzických osob v letech 1994–2022

Rok	Počet zahájených věcí*	Obžalováno osob	Podán návrh na potrestání	Zastaveno	Narovnání	Podmíněně zastaveno (§ 307 tr. ř.)	Odsouzeno osob	% zproštění **
1994	375 869	65 139	X	4 393	x	2 509	51 931	3,3
1995	383 762	84 066	X	4 288	x	2 292	54 957	2,7
1996	376 411	85 347	X	4 120	64	3 891	57 974	2,2
1997	375 660	84 066	X	3 724	51	4 537	59 777	2,4
1998	398 303	73 905	X	2 837	8	3 113	54 083	2,4
1999	384 195	84 973	X	2 729	14	4 641	62 594	2,2
2000	374 954	86 074	X	2 620	25	6 166	63 211	2,9
2001	349 814	84 855	X	2 439	31	7 704	60 182	2,9
2002	397 120	77 210	16 671	1 300	45	6 744	65 098	4,0
2003	387 960	78 726	17 194	1 000	49	7 047	66 131	4,3
2004	378 686	75 861	18 569	770	39	6 602	68 443	4,6
2005	364 140	75 223	20 544	3 622	53	6 892	67 561	4,8
2006	344 732	70 477	27 403	3 223	38	7 387	69 445	5,4
2007	355 738	67 186	34 055	3 183	78	7 172	75 728	5,2
2008	335 961	63 079	35 367	3 065	135	6 764	75 882	5,5
2009	324 132	49 459	53 208	2 297	174	5 151	73 787	6,5
2010	315 802	42 933	49 874	1 960	148	3 718	70 651	7,0
2011	316 452	43 209	51 410	1 738	143	3 692	70 160	6,6
2012	305 700	37 984	57 205	1 525	97	2 967	71 471	7,1
2013	327 706	34 275	63 759	1 365	62	2 362	77 976	6,9
2014	291 665	33 790	62 437	1 081	57	2 223	72 825	6,4
2015	255 572	39 452	44 875	1 213	81	2 851	65 569	5,7
2016	236 090	38 431	39 707	1 094	79	2 857	61 423	4,9
2017	220 310	35 121	35 690	838	51	2 964	55 705	5,3
2018	209 892	33 832	36 133	814	63	3 276	54 448	5,2
2019	211 859	32 965	37 614	791	87	3 245	55 594	4,7
2020	181 924	30 941	30 911	683	50	3 005	48 558	4,4
2021	169 006	28 912	29 805	714	54	2 627	49 647	4,0
2022	197 525	26 718	35 741	588	51	2 479	50 227	4,3

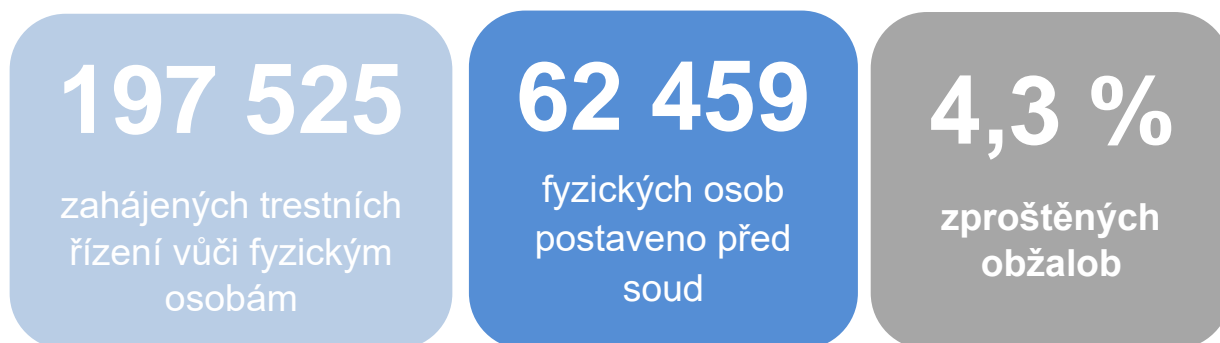
*) 1994–2001 – počet vyřízených trestních věcí

2002–2019 – počet záznamů o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu

***) Podíl počtu zproštěných osob [bez osob zproštěných podle § 226 písm. e) trestního řádu pro zánik trestnosti] k celkovému počtu obžalovaných osob v daném roce

K základním údajům vztahujícím se k vedeným trestním řízením za rok 2022 lze uvést, že celkem bylo v tomto roce sepsáno **197 525** záznamů o zahájení úkonů trestního řízení proti fyzické osobě a **967** záznamů o zahájení úkonů trestního řízení proti právnické osobě. V rámci vedených trestních řízení pak bylo vůči **68 421** fyzickým osobám a vůči **282** právnickým osobám zahájeno trestní stíhání nebo jim bylo sděleno podezření ve zkráceném přípravném řízení.

Převažující formou přípravného řízení nadále zůstává zkrácené přípravné řízení; této formy přípravného řízení bylo v roce 2022 užito vůči vyššímu počtu osob než v roce 2021, ač přece jen méně než v letech 2012–2014, a to u **55,41 %** z celkového počtu všech osob (v roce 2021 48,86 %, v roce 2020 48,33 %, v roce 2019 51,75 %, v roce 2018 50,2 %). Na základě výsledků přípravného řízení pak byla na **62 459** fyzických osob a na **197** právnických osob podána obžaloba nebo návrh na potrestání a na dalších **632** fyzických osob (na **34** právnických osob) byl podán návrh na schválení dohody o vině a trestu. Celkem tedy bylo v roce 2022 postaveno před soud **63 091** fyzických osob a **231** právnických osob.

Pokud jde o oblast nejzávažnější kriminality zpracovávané krajskými a vrchními státními zastupitelstvími, z následující tabulky vyplývá, že u vrchních státních zastupitelství dochází k nárůstu zpracovávaného objemu věcí v období od roku 2008 do roku 2022, byť v posledních třech letech byla zaznamenána tendence spočívající v poklesu v některých ukazatelích. U krajských státních zastupitelství byl patrný celkový pokles evidovaných trestních řízení až do roku 2018, v roce 2019 se u věcí zapsaných do rejstříku KZN, oddílu „Přípravné řízení“, projevil dílčí vzestup, v roce 2020 a 2021 opětovný pokles, v roce 2022 naopak vzestup. Byť podíly zprošťujících rozhodnutí bývají u krajských a vrchních státních zastupitelství vyšší, než je průměr, přesto i při uvedeném nápadu trestné činnosti docházelo k výše citovanému celkovému výraznému snížení zprošťujících rozhodnutí (výjimkou, avšak jen dílčí, byl až rok 2022). Z osob postavených před soud bylo **zproštěno obžaloby** [bez důvodu zproštění podle § 226 písm. e) trestního řádu pro zánik trestnosti] na úrovni okresních státních zastupitelství **3,49 %** osob, na úrovni krajských státních zastupitelství **10,51 %** osob a na úrovni vrchních státních zastupitelství **14,63 %** osob, což souhrnně pro okresní, krajská a vrchní státní zastupitelství činí v průměru **4,3 %**.

Statistika trestních věcí vedených krajskými státními zastupitelstvími

Rok	Počet věcí KSZ (§ 158 odst. 3 trestního řádu)	Počet věcí VSZ (§ 158 odst. 3 trestního řádu)	Obžalováno osob KSZ	Obžalováno osob VSZ	Podán návrh na potrestání KSZ	Podán návrh na potrestání VSZ
2008	3 968	111	1 595	68	0	0
2009	4 367	135	1 529	77	0	0
2010	1 524	75	1 152	128	0	0
2011	1 639	89	1 410	53	0	0
2012	2 629	128	1 496	112	56	0
2013	2 329	132	1 570	116	51	0
2014	2 391	140	1 491	88	46	0
2015	2 251	127	1 650	154	17	0
2016	2 322	339	1 567	158	16	0
2017	2 250	168	1 522	164	13	0
2018	2 083	131	1 581	111	3	0
2019	2 188	127	1 514	133	8	0
2020	1 950	134	1 371	228	3	0
2021	1 813	85	1 254	133	5	0
2022	1 993	91	1 222	191	3	0

Tabulka, která se vztahuje k **výsledkům činnosti VSZ v Praze a VSZ v Olomouci**, vychází z počtu obžalovaných osob v jednotlivých letech a následně je k těmto hodnotám uveden zjištěný výsledek v řízení před soudem (jde o dynamický charakter tabulky – vyplňování zpětně k roku, kdy byla podána obžaloba).

Z této tabulky především vyplývá, že od roku 2012 byla státním zástupcem vrchního státního zastupitelství podána **obžaloba** celkem na **1 752** osob. Z tohoto celkového počtu osob bylo od roku 2012 **pravomocně odsouzeno** celkem **321** osob, což činí **18,3 %**, a **pravomocně zproštěno obžaloby** bylo celkem **61** osob, což činí **3,48 %**. Pokud vycházíme z počtu osob **461**, o nichž bylo pravomocně rozhodnuto, tak podíl 321 osob pravomocně odsouzených činí **69,63 %** a podíl 61 osob pravomocně zproštěných obžaloby je **13,23 %** (rozdíl činí jiný druh rozhodnutí). Zatím ve sledovaném období představuje průměrný počet zproštěných osob méně než 10 osob ročně.

Současně je však třeba zdůraznit, že z celkového počtu 1 752 osob, na které byla od roku 2012 podána obžaloba, bylo pravomocně rozhodnuto pouze o 461 osobách, tedy o 26,31 %. Tento údaj je velmi důležitý, protože u 73,69 % osob, na které byla podána obžaloba od roku 2012 do roku 2022, není dosud pravomocně rozhodnuto. I u obžalob z let 2012 až 2014 je pravomocně rozhodnuto toliko o podílu osob v rozmezí od 73 % do 82 %, následně za rok 2015 o cca 22 % osob a od roku 2016 v jednotlivých letech o méně než 10 % osob. U **VSZ v Olomouci** lze zatím vysledovat 100% úspěšnost obžalob z let 2011, 2015, 2017 až 2021, obdobně u **VSZ v Praze** pro roky 2018 a 2020.

Statistika trestních věcí vedených vrchními státními zastupitelstvími
(srov. i tabulku č. III/9)

VSZ v Praze	VSZ v Olomouci	Celkem obě VSZ	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Celkem
1	Počet obžalovaných osob		39	55	53	104	104	81	92	101	198	139	154	1120
			54	64	37	62	84	109	50	36	60	40	36	632
			93	119	90	166	188	190	142	137	258	179	190	1752
2	Počet osob – vrácení k došetření (z řádku 1)		0	0	0	1	21	0	0	3	10	6	3	44
			1	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	9
			1	0	0	9	21	0	0	3	10	6	3	53
3	Počet osob – rozhodnuto (z řádku 1)		28	38	39	29	10	9	4	22	46	24	29	278
			48	49	29	8	8	7	6	1	4	0	23	183
			76	87	68	37	18	16	10	23	50	24	52	461
4	Počet osob – odsouzeno (z řádku 3)		20	19	31	22	6	7	4	7	28	10	15	169
			43	47	28	8	7	7	0	1	3	0	8	152
			63	66	59	30	13	14	4	8	31	10	23	321
5	Počet osob – zproštěno (z řádku 3)		2	19	6	7	3	2	0	7	0	1	3	50
			5	2	1	0	1	0	0	0	0	0	2	11
			7	21	7	7	4	2	0	7	0	1	5	61
6	Počet osob – nevyřízeno (z řádku 1)		11	17	14	74	73	72	89	86	156	114	127	883
			3	11	7	46	76	102	47	35	56	40	17	440
			14	28	21	120	149	174	138	121	212	154	144	1273
7	Počet osob – jiné rozhodnutí (zastaveno amnestie, úmrtí, postoupeno, podmíněně zastaveno) (z řádku 1)		6	0	2	0	1	0	0	8	18	15	15	65
			2	4	1	0	1	0	6	0	1	0	13	28
			8	4	3	0	2	0	6	8	19	15	28	93

Procentní vyjádření má přitom spíše orientační charakter a nevystihuje dostatečně reálnou situaci, protože v celkově malém nápadu věcí u vrchních státních zastupitelství i jednotlivá skupinová trestní věc (obžaloba podána na skupinu osob) odsouzená nebo zproštěná znamená v procentuálním vyjádření nárůst i v řádu desítek procent; taková hodnota pak nemá dostatečnou vypovídací a srovnávací hodnotu. U celkově malých hodnot obžalovaných osob ve věcech vrchních státních zastupitelství se jeví vhodnější vycházet z porovnání počtů osob v jednotlivých kategoriích uvedených v tabulce; zde však skupinové věci končí často odsuzujícím nebo zprošťujícím rozhodnutím pro celou skupinu osob (toto je třeba posuzovat ve vztahu k celkově malému počtu vysoce náročných věcí).

Z uvedené tabulky jednoznačně vyplývají průměrně relativně dlouhé doby řízení před soudem ve věcech, ve kterých obžaloba byla podána státním zástupcem vrchního státního zastupitelství. Vzhledem k obvykle mimořádné skutkové a právní složitosti trestních věcí, které jsou u vrchních státních zastupitelství zpracovávány, je třeba považovat v tabulce uvedené výsledky činnosti za odpovídající a velmi dobré.

Zkrácené přípravné řízení je stále dominantní formou přípravného řízení, ačkoli nedosahuje úrovně četnosti z minulých let; v roce 2022 jeho podíl oproti rokům 2020 a 2021 významně posílil.

Výše uváděné tendence se promítly i do **uplatňování odklonů v přípravném řízení**. V roce 2022 byly odklony v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání využívány častěji než podmíněné odložení podání návrhu na potrestání ve zkráceném přípravném řízení, celkový nárůst obou těchto institutů byl nepříliš výrazný.

Institut dohody o vině a trestu se prosazuje přece jen ve větším rozsahu; tomu napomohlo zejména rozšíření uplatnění tohoto institutu po novele zákonem č. 333/2020 Sb. V roce 2022 v rozhodovací praxi státních zastupitelství a soudů pokračoval trend započatý přijetím tohoto zákona, v důsledku něhož státní zastupitelství jak v přípravném řízení, tak zejména v řízení před nalézacími soudy, masivně aplikuje institut dohody o vině a trestu. Obdobně se osvědčilo též prohlášení viny po zahájení hlavního líčení.

Poznatky o kvalitní **spolupráci státních zastupitelství s Probační a mediační službou** byly potvrzeny i v roce 2022. Součinnost probíhá bez problémů na velmi dobré úrovni, jako nadstandardní a zcela bezproblémová, zejména u mladistvých a dětí mladších než 15 let, ale i v dalších případech (např. u dopravních nehod, v týmech zaměřených na děti a na domácí násilí). Úředníci Probační a mediační služby jsou i přes svoje významné kapacitní zatížení velmi aktivní a vstřícní vůči požadavkům státních zástupců. Podmíněné zastavení trestního stíhání, resp. podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, se aplikuje zejména u majetkové trestné činnosti a trestné činnosti v dopravě, dále také u trestných činů zanedbání povinné výživy, výtržnictví, ublížení na zdraví a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní.

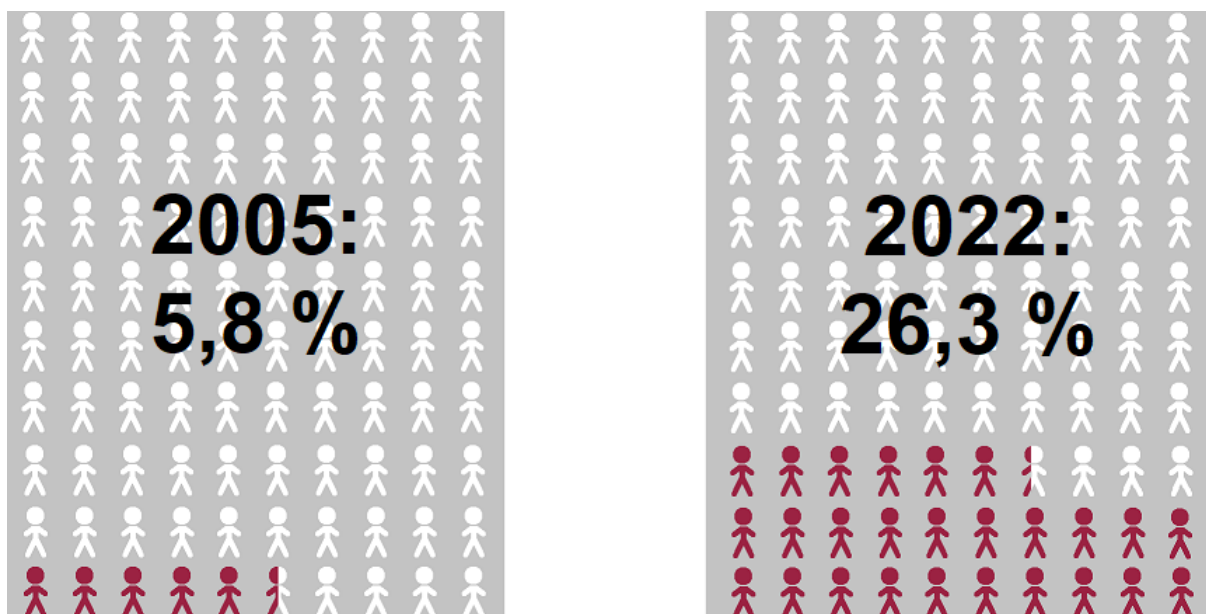
Z tabulky na straně 7 vyplývají souhrnné údaje základních hodnot nápadu a výslednosti v trestní působnosti státního zastupitelství za dobu jeho existence.

Význam **zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob** a řízení proti nim z pohledu statisticky vykázaných osob, proti nimž bylo vedeno trestní stíhání (popř. byly obžalovány), sice v roce 2022 zaznamenal trend spočívající v nepodstatném snížení, přesto i nadále lze mít za to, že tato právní úprava, byť aplikovaná s některými přetrvávajícími obtížemi (problém tzv. „prázdných schránek“, problém zastupování právnických osob v případech souběžného trestního stíhání fyzické a právnické osoby), již získala své pevné místo v právním řádu. Zejména v oblasti postihu hospodářské, majetkové a finanční kriminality a korupce je význam této úpravy naprosto nezastupitelný. Do aplikace zmiňovaného institutu se zatím příliš nepromítla novela, která nabyla účinnosti dne 1. 12. 2016 (zákon č. 183/2016 Sb.). Výskyt případů aplikace ustanovení § 8 odst. 5 zákona o TOPO, ve znění uvedené novely, byl zatím poměrně malý a nejzávažnější otázkou bylo, zda postihuje právnickou osobu formální důkazní břemeno ohledně prokázání skutečností uvedených v § 8 odst. 5 zákona o TOPO. Praxe se jednoznačně kloní k závěru, že byť

na prokázání těchto skutečností má právnická osoba materiální zájem a tento důvod vyvinění jí prospívá, platí zásada oficiality (§ 2 odst. 4 trestního řádu) a v mezích, v jakých to přichází v úvahu, musí rozhodné skutkové okolnosti prokazovat především orgány činné v trestním řízení.

Navrhování a ukládání peněžitých trestů byla také v roce 2022 věnována maximální pozornost, která byla vedena úsilím o zásadní změnu v oblasti sankční praxe, aby se v České republice (tak jako v zahraničí) v mnohem větší míře ukládaly peněžitě tresty jako alternativa nebo doplňující sankce k trestu odnětí svobody. Peněžitě tresty jsou rovněž jedním z efektivních nástrojů postihu závažné finanční a ekonomické kriminality. O správnosti zvolené strategie, započaté v roce 2017, svědčí skutečnost, že rovněž v roce 2022 nastal opětovný výraznější nárůst uložených peněžitých trestů, neboť poměr počtu uložených peněžitých trestů k počtu odsouzených osob v roce 2021 dosáhl celkových **26,3 %** (v roce 2021 24,5 %, v roce 2020 to bylo 21,7 %, v roce 2019 19,07 %, v roce 2018 18,12 % a v roce 2015 dokonce jen 4,65 %).

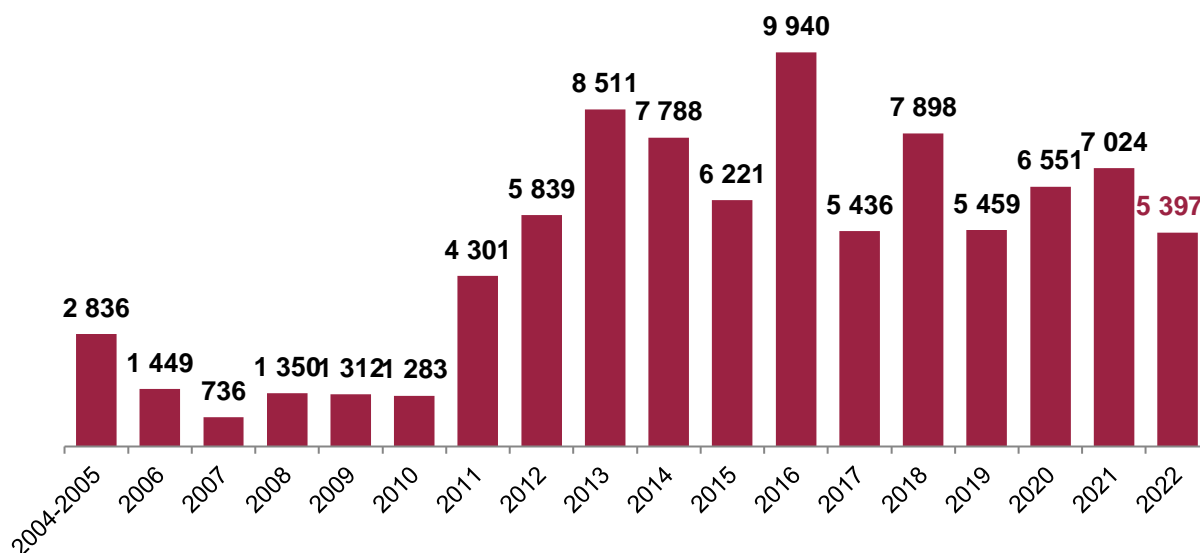
Podíl uložených peněžitých trestů ve vztahu k počtu odsouzených osob

V oblasti **vyhledávání, zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti** byly v roce 2022 zajištěny majetkové hodnoty ve výši 5,39 mld. Kč, čímž došlo k poklesu zajištěného majetku oproti roku 2021 (v roce 2021 došlo k zajištění majetku v hodnotě 7,02 mld Kč). V této oblasti bylo v roce 2022 pokračováno ve spolupráci s metodickým pracovištěm Národní centrály proti organizovanému zločinu včetně konání společných vzdělávacích akcí za účasti specializovaných státních zástupců, policejních specialistů a metodiků a zástupců dalších orgánů a institucí. Pro úspěšnou realizaci majetkových trestních sankcí a uspokojení oprávněných majetkových nároků poškozených subjektů je často nezbytné zajištění budoucího výkonu majetkové sankce či nároku poškozeného již v průběhu přípravného řízení. Odhalit často sofistikovaně ukryté nelegální zisky a výnosy z trestné činnosti pomáhá finanční šetření, které doprovází samotné trestní řízení. Takto zajištěné majetkové hodnoty se

v průběhu trestního řízení vracejí poškozeným subjektům, eventuálně mohou být použity k výkonu soudem uložených majetkových sankcí (v případě odpadnutí důvodu zajištění se zajištění ruší).

Zajištěné majetkové hodnoty v trestním řízení (v milionech Kč)

26,3 %

peněžitých trestů (v poměru k počtu odsouzených osob)

5, mld. Kč

zajištěných majetkových hodnot v trestním řízení

Dne 29. 3. 2022 nabyla účinnosti **vyhláška č. 71/2022 Sb.**, kterou byla novelizována vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů. Citovaná novela rozšířila rozsah věcné příslušnosti vrchních státních zastupitelství, jež se nově vztahovala také na trestné činy podle hlavy třinácté dílu 2 a podle hlavy sedmé dílu 2 zvláštní části trestního zákoníku a trestných činů genocidia podle § 400 trestního zákoníku a útoku proti lidskosti podle § 401 trestního zákoníku. K novelizaci došlo v souvislosti s aktuálně probíhající invazí vojsk Ruské federace na území Ukrajiny a potřebou vedení trestního řízení pro podezření ze spáchání trestných činů proti míru a válečných trestných činů podle trestního zákoníku.

VSZ v Praze také aktuálně vykonává dozor v řadě trestních řízení pro podezření ze spáchání válečných zločinů podle hlavy XIII trestního zákoníku (trestných činů proti lidskosti, proti míru a válečných trestných činů).

2. Shrnutí k jednotlivým oblastem výkonu působnosti

Jak bylo uvedeno výše, v roce 2022 již nepokračoval trend předchozích let spočívající v poklesu registrované kriminality.

Na úseku trestním se projevila zcela opačná tendence a byl zaznamenán vzestup počtu stíhaných osob a osob, vůči nimž bylo konáno zkrácené přípravné řízení.

Vliv pandemie COVID-19 a s ní spojených opatření či omezení byl v roce 2022 minimální. Projevily se však jiné zásadní fenomény, přičemž klíčovou událostí v roce 2022 byla **ruská agrese proti Ukrajině**, probíhající od 24. února 2022. V důsledku válečného konfliktu nastala bezprecedentní uprchlické vlna, jež vrcholila zejména v průběhu března a dubna 2022. Válka na Ukrajině a s tím probíhající mediální kampaň, jakož i průběžné zpravodajství, komentáře a příspěvky ve veřejných sdělovacích prostředcích a na sociálních sítích, s sebou přinesly také případy trestných činů reagujících neadekvátně na vzniklou situaci hanlivými příspěvky na sociálních sítích a touto formou zejména ve virtuálním prostoru páchaných trestných činů se zavrženíhodnou pohnutkou, útočících proti Ukrajincům nebo naopak proti Rusům, vyslovujících kladné stanovisko k agresi. V rámci evidované kriminality v této oblasti nebyly zatím zjištěny a nestaly se předmětem trestního řízení případy závažné organizované trestné činnosti, přičemž také nebyly evidovány násilné trestné činy spojené s fyzickým napadáním osob, což je dáno skutečností, že protiprávní jednání probíhá zejména na internetu a sociálních sítích a fyzické útoky byly vedeny ojedinele jen proti věcem a majetku. Vzestup kriminality v roce 2022 souvisí rovněž s úplným rozvolněním protiepidemických opatření a poklesem životní úrovně obyvatelstva. Docházelo také k nárůstu napětí ve společnosti vzhledem k tomu, že vypuknutí války na Ukrajině vedlo bezprostředně k oživení dezinformační scény. V určitých částech společnosti vzrostla nenávist vůči všem, kdo podpořili vládní opatření či opatření neziskového sektoru ve prospěch agresí zasažené Ukrajiny. Jak uvedeno již shora, orgány činné v trestním řízení vedou trestní řízení pro podezření ze spáchání válečných zločinů podle hlavy XIII trestního zákoníku – trestných činů proti lidskosti, proti míru a válečných trestných činů. Vedle této, spíše stále ještě zcela výjimečné formy kriminality, jsou daleko častěji zaznamenávány případy, kdy je vedeno trestní řízení pro trestné činy podněcování k trestnému činu podle § 364 trestního zákoníku, schvalování trestného činu podle § 365 trestního zákoníku a popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku. Tato trestná činnost, jež úzce souvisí s agresí Ruska vůči Ukrajině a spočívá ve schvalování této agrese, byla páchána především komentáři na sociálních sítích; byly zaznamenány desítky takových případů, kde došlo i k zahájení trestního stíhání, popř. i k podání obžaloby.

Pokud jde o strukturu kriminality, v roce 2022 platilo, že stále převažovala **majetková trestná činnost** s výrazně se zvyšujícím trendem jejího páchání za využití kybernetických prostředků a přesunem do virtuálního prostředí. Jinak podíl těchto trestných činů, zejména trestného činu krádeže, se v roce 2022 zvýšil.

U **násilné trestné činnosti** se projevuje stagnace, byť se stále lze setkat s narůstající agresivitou a brutalitou pachatelů. Na této trestné činnosti se podílejí i mladiství a osoby mladší 15 let. U trestné činnosti páchané těmito osobami

(resp. činů jinak trestných, jichž se dopouštějí **osoby mladší 15 let**) se v roce 2022 projevil výrazný vzestup.

U páchání **daňové kriminality** přetrvává vysoká sofistikovanost, organizovanost a zapojení mezinárodního prvku. Daňová kriminalita tak i přes dokladovaný pokles nadále zůstává závažným negativním společenským fenoménem s významnými dopady na ekonomiku státu. Postih daňové kriminality klade nadále vyšší nároky jak na odbornost orgánů činných v trestním řízení, tak zejména na jejich vzájemnou komunikaci s orgány daňové správy. V podstatě pravidelně dochází k využívání hovorů a zasílání zpráv prostřednictvím datových zpráv a aplikací. Nikoli výjimečně jsou používány též různě zabezpečené telefony a šifrované notebooky nebo harddisky. Orgánům činným v trestním řízení při objasňování daňové trestné činnosti naopak velmi významně pomáhá povinnost plátců daně z přidané hodnoty podávat kontrolní hlášení v souladu s daňovými předpisy. Na základě plnění této povinnosti a analýzy finanční správou shromážděných dat jsou nyní daňové podvody mnohem snáze detekovatelné a rovněž prokazatelné. Vzhledem k tomu, že daňová trestná činnost je vždy odhalována s určitým časovým odstupem, se výhody kontrolních hlášení postupně projevují stále výrazněji. Na druhou stranu je tento instrument spojen s vyššími nároky na analýzu poskytovaných dat ze strany správce daně.

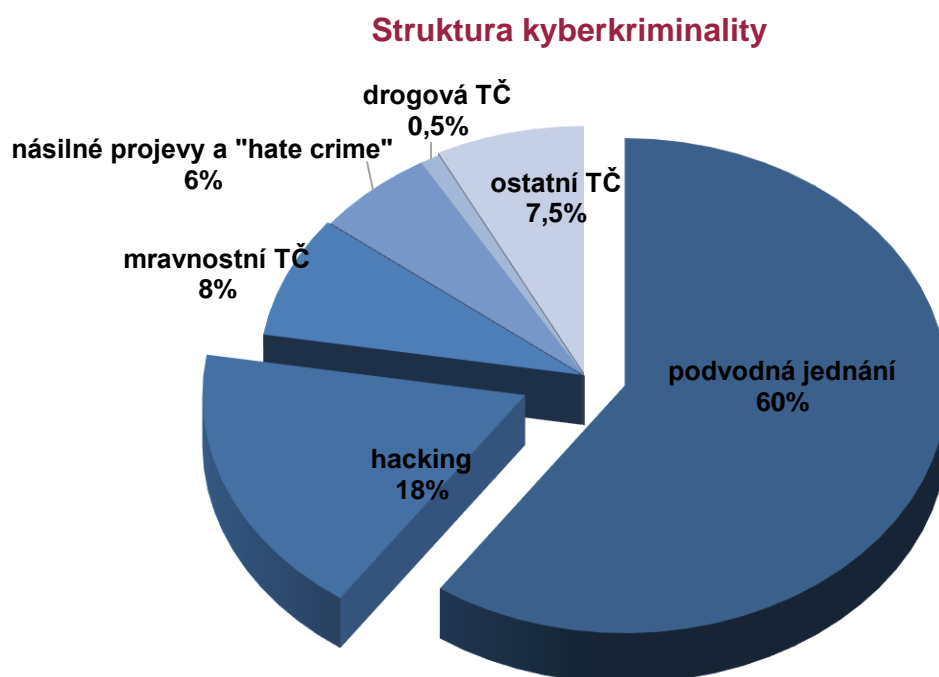
V oblasti **trestné činnosti korupčního charakteru** se v roce 2022 projevil trend spočívající (oproti předcházejícímu roku) v nevýrazném poklesu počtu trestně stíhaných osob a osob postavených před soud. Naopak ale lze vidět výrazný nárůst počtu osob trestně stíhaných pro trestný čin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku oproti roku 2021. Je však třeba si uvědomit, že v řádu jednotek či desítek obviněných i jen jedna trestní věc s více trestně stíhanými osobami může mít výraznější vliv na meziroční srovnání. Oblast nezákonného ovlivňování veřejných zakázek představuje nadále významnou formu páchání trestné činnosti spojené s korupcí. Tento typ trestné činnosti je velmi komplikované odhalovat a prokazovat s ohledem na působení organizovaných skupin osob na různých článcích procesu zadávání veřejných zakázek, kdy není možné trestnou činnost prokazovat pomocí svědeckých výpovědí a většinou ani pomocí oficiální dokumentace.

V roce 2022 **trestná činnost páchaná prostřednictvím internetu i jiných sítí** zaznamenala velmi výrazný nárůst. Došlo k masivnímu přechodu od „klasického čili standardního“ páchání trestné činnosti do virtuální oblasti, a to zejména u majetkové a hospodářské kriminality, v oblasti mravnostní trestné činnosti, kriminality páchané na dětech a trestné činnosti spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek.

Pokud jde o **kyberkriminalitu v užším slova smyslu**, tedy s výjimkou shora uvedených oblastí, je nejčastějším trestným činem trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 trestního zákoníku.

Je zde setrvalý trend nárůstu kybernetické kriminality, především cílených útoků na přístupové údaje k internetovému bankovníctví, plošných útoků spojených s předstíráním identity, podvodných investic zejména do kryptoměn, podvodů páchaných proti inzerentům na online inzertních serverech. Vedle toho však v kybernetickém prostoru dochází též k rozvoji dalších forem trestné činnosti, a to především tzv. hate crime, dětské pornografie, obchodu s omamnými

a psychotropními látkami a trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 trestního zákoníku.

Zdroj: Policie ČR

Tento graf byl převzat z údajů Policie ČR a znázorňuje skladbu trestné činnosti páchané v kyberprostoru v roce 2022 (ve Zprávě národního zpravodaje pro boj proti kybernetické kriminalitě, pro ochranu práv k nehmotným statkům a kybernetickou bezpečnost za rok 2022 je uveden i graf znázorňující skladbu trestné činnosti páchané v kyberprostoru v roce 2021).

Pokud jde o kriminalitu páchanou prostřednictvím virtuální měny bitcoin, případně s využitím celé řady dalších existujících virtuálních měn (obecně kryptoměny), na rozdíl od předcházejícího období, kdy byly zaznamenány takové případy spíše sporadicky, byl konstatován narůstající trend tohoto způsobu páchaní trestné činnosti. Lze učinit zjištění, že virtuální měny jsou v současnosti zcela běžně používány pachateli k páchaní trestné činnosti.

Z mezinárodních informací a zkušeností také vyplývá, že v průběhu roku 2022 pokračoval trend porušování autorských práv na internetu, např. streamování filmů, hudby a počítačových her. Tato trestná činnost však zůstává vysoce latentní a velmi těžko odhalitelná a dokladovatelná, takže se neprojevuje v oficiálních statistikách kybernetické kriminality, resp. kriminality páchané v kyberprostoru.

Významnou část **kyberkriminality** **pojímané i v širším smyslu** tvoří sériově páchaná trestná činnost spočívající například v podvodných telefonátech. Pachatelé se vydávají zejména za pracovníky bank a policisty. Dále se projevují různé formy phishingu, z čehož se ukázalo jako nejvíce nebezpečné jednání označované jako reverzní inzertní podvody spočívající v oslovení inzerenta a navedení na spoofované webové stránky dopravce s cílem vylákat citlivé údaje. Byly zaznamenány série útoků,

kteří jsou založeny na podvrhnutí webových stránek konkrétních bank a umístění reklamy na tyto stránky do webových vyhledávačů.

Obecným problémem při odhalování a vyšetřování kybernetické kriminality v obou jejích konceptech je, že se jedná o boj proti „virtuálnímu“ nepříteli, u kterého zpravidla není známo, kde se fyzicky nachází. Vše je anonymní, podvodné domény fungují v celosvětovém měřítku, využívají se vymyšlené identity, platby v kryptoměnách a roboti.

Počet případů tohoto druhu kriminality nadále narůstá a z hlediska formy páchaní majetkové trestné činnosti se v případě podvodných jednání a s nimi spojených trestných činů jedná o častý a z hlediska postupu orgánů činných v trestním řízení zcela zásadní problém, neboť je dána vysoká latence tohoto druhu kriminality. Nejčastějším trestným činem je v této oblasti nadále trestný čin podvodu, kde podstatná část případů je založena na neznalosti, neopatrnosti či přímo lehkomyšlném jednání poškozených, neboť k dokonání většiny činů dochází právě za podstatné „nevědomé“ součinnosti poškozeného. Poškozenými jsou přitom osoby napříč věkovými kategoriemi, různých profesí a sociálních skupin. Dále je pro tuto trestnou činnost typický mezinárodní přesah a skutečnost, že je patrně páchána organizovanými skupinami pachatelů nebo pachateli využívajícími shodný či obdobný *modus operandi*. Nejčastěji je tato trestná činnost páchána ze států jako Ukrajina, Rusko a Polsko, popř. Čína, do kterých též směřuje zisk z trestné činnosti.

Nutno konstatovat, že u tohoto druhu kriminality se jen velmi obtížně daří vypátrat pachatele, když cílové účty, kam jsou peníze převedeny, ponejvíce končí mimo Českou republiku. Objasňenost takovýchto trestných činů je pak mimořádně nízká, přesto byly zaznamenány případy, kdy se pachatele podařilo odhalit.

Na počátku roku 2022 schválil nejvyšší státní zástupce celkovou **koncepti rozvoje schopností státního zastupitelství na úseku boje proti kybernetické kriminalitě a kriminalitě v kybernetickém prostoru.**

V oblasti **trestných činů z nenávisti (hate crime)** v roce 2022 došlo k mírnému vzestupu počtu stíhaných osob pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek. V kontextu trestných činů extremistického charakteru převažovaly obdobně jako v roce 2021 projevy sympatií k nacistickým či neonacistickým hnutím, a to zejména v podobě hajlování za současných verbálních prohlášení „Sieg heil“, jakož i případy veřejného prezentování další související symboliky (hákový kříž, symbolika SS), aniž by byl v tomto směru zaznamenán nějaký významný vývoj či zhoršení situace.

Značný judikatorní význam mělo v tomto směru usnesení NS ze dne 22. 11. 2022 sp. zn. 3 Tdo 982/2022, podle kterého prezentace symbolů historického nacismu lze zpravidla bez dalšího hodnotit jako projev sympatií k neonacismu, tedy hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, ve smyslu § 403 odst. 1 trestního zákoníku.

Na základě údajů Ministerstva vnitra lze usuzovat, že extremistickou a xenofobně populistickou scénou ovlivnily v roce 2022 události s radikalizačním potenciálem, např. zdražování, energetická krize, migrační krize, válka na Ukrajině či pomoc ukrajinským uprchlíkům. Stále ale ještě rezonovala témata spojená s protiepidemickými opatřeními. Některé pravicově extremistické subjekty se staly součástí společenství, které souzní s prokemelskými narativy. Omezený počet jednotlivců naopak vyjadřoval podporu ukrajinským protějškům. Někteří z nich

dokonce na Ukrajinu vycestovali a zapojili se zejména do týlových činností. Podle poznatků bezpečnostních složek dále roste riziko online radikalizace „osamělých vlků“, jen volně napojených či zcela izolovaných od extremistické scény. V České republice se postupem času etablovala poměrně různorodá skupina „protisystémově“ naladěných občanů, kteří jsou ovlivněni různými konspiračními teoriemi. Tato skupina se stále více izoluje od zbytku společnosti.

Oblast **hate crime** velmi výrazně negativně ovlivnila ruská agrese na Ukrajinu a s tím související vysoký počet ukrajinských uprchlíků v Česku. Krátce po zahájení ruského útoku dne 24. února 2022 upozornil nejvyšší státní zástupce Igor Stříž veřejnost, že schvalování této agrese může být za určitých okolností trestné a může být kvalifikováno zejména jako trestný čin popírání, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku (název trestného činu je poněkud zužující, neboť se týká nejen genocidia, ale i zločinů proti lidskosti, válečných zločinů a zločinů proti míru), popř. jako trestný čin schvalování trestného činu podle § 365 trestního zákoníku. Toto upozornění bylo záhy podrobně rozpracováno ve stanovisku NSZ k vybraným trestněprávním aspektům schvalování ozbrojených akcí v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině ze dne 2. března 2022 sp. zn. 1 SL 117/2022, které zdůraznilo, že svoboda projevu je jednou ze základních lidských svobod, ale není neomezená. Prostředky trestního práva je možné postihovat pouze ta nejzávažnější překročení svobody projevu.

Ohledně **obchodování s lidmi**, a to popřípadě i za **účelem pracovního vykořisťování**, je třeba uvést, že počet stíhaných i obžalovaných osob pro trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku) i v roce 2022 dosáhl stejné úrovně jako v roce 2021. Českou republiku lze i nadále považovat především za zemi cílovou a tranzitní, stále však také za zemi zdrojovou. Ve vztahu ke zjištěným formám obchodování se v prostředí České republiky nadále jedná o obchodování s lidmi za účelem sexuálního a pracovního vykořisťování. Pozornost je věnována případům, kdy dochází k propojení těchto forem, včetně nucených sňatků, resp. „sňatků s výhodou“, které představují nebezpečný trend vykořisťování obětí (sňatky jsou organizovány zejména na území Velké Británie a Irska, kdy potenciální manželé pocházejí nejčastěji z Bangladéše, Afghánistánu a Pákistánu). Pozornost je věnována i nucení obětí obchodování s lidmi k trestné činnosti a žebrání. Jednání pachatelů působí sofistikovanějším dojmem, což potvrzovalo i využívání převážně lsti, zneužití závislosti nebo omylu, avšak u určitých sociálních skupin byly též zaznamenány násilné projevy jako prostředek k dosažení požadavků pachatelů nebo poslušnosti obětí.

Dbát je třeba na dodržení požadavku, aby orgány činné v trestním řízení provedly účinné vyšetřování a dostály tak své pozitivní povinnosti ochrany základních práv obětí obchodování s lidmi. I nadále je nutno věnovat pozornost interpretaci pojmů otroctví, nucená práce a jiné formy vykořisťování a sledovat judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k čl. 4 (zákaz otroctví, nevolnictví a nucené práce) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Státní zastupitelství i v roce 2022 věnovalo značnou pozornost fenoménu **domácího násilí**. To představuje negativní společenský jev, který zahrnuje celou škálu společensky nežádoucího jednání odehrávajícího se v soukromí „společného obydlí“, tedy privátního prostoru „za zavřenými dveřmi“. V roce 2022 se projevil poměrně výrazný nárůst případů domácího násilí (z 510 v roce 2021 na 610 v roce 2022).

Drogová scéna se zásadně nemění, jakkoli byl v roce 2022 zaznamenán u trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku, v rozporu s trendem z let 2019 i 2020, nárůst. K poklesu počtu stíhaných i obžalovaných osob došlo v roce 2022 pouze u trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 trestního zákoníku. Jinak u ostatních drogových trestných činů nastal, stejně jako u trestného činu podle § 283 trestního zákoníku, vzestup.

V oblasti boje proti drogové trestné činnosti v roce 2022 nedošlo z hlediska činnosti státního zastupitelství oproti předchozímu období k zásadním změnám. Ani v roce 2022 nebyly měněny primární normy upravující trestní odpovědnost pro drogové trestné činy.

Až do roku 2022 přetrvávala nejistota aplikační praxe v důsledku závěrů vyplývajících z usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017 sp. zn. C-497/16, jež se týká právního posouzení nakládání s léčivými přípravky obsahujícími látky, které jsou jinak prekursorem podle příslušného nařízení č. 273/2004 o prekursorech drog. Podle závěrů Soudního dvora takové léčivé přípravky nelze považovat za prekursor, ale jsou podřazeny právnímu režimu léčivých přípravků. Uvedený právní závěr vyvolal nutnost revize české trestněprávní aplikační praxe, která doposud vycházela z judikurního rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011 sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, které naopak takové léčivé prostředky podřazuje pod pojem prekursor, pokud z nich lze takový prekursor extrahovat „snadno dostupnými a hospodárnými prostředky“. Do současné doby bylo proto nedovolené nakládání s léčivými přípravky obsahujícími efedrin nebo pseudoefedrin právně posuzováno jako nakládání s prekursory, tj. zpravidla jako (přísnější) trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku. Pokud však takové léčivé přípravky ve smyslu závěru Soudního dvora Evropské unie (právní) charakter prekursoru nemají, bude totožné jednání nutno v řadě případů právně posoudit jako (mírnější) trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 trestního zákoníku.

V návaznosti na uvedenou aplikační nejasnost vydalo trestní kolegium NS stanovisko ze dne 21. 9. 2022 sp. zn. Tpjn 301/2018.

S výjimkou uvedeného právního posouzení léčivých prostředků s obsahem prekursoru lze i nadále považovat judikaturu NS za v podstatě zcela ustálenou a v praxi nižších soudů za obecně respektovanou. Bez vážnějších obtíží se v praxi uplatňuje pojetí trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku za určitých okolností jako trestného činu trvajícího.

V rovině praktické aplikace § 283 trestního zákoníku se neobjevují žádné nejasnosti při výkladu jednotlivých hranic rozsahů nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, tj. konkrétně většího, značného a velkého rozsahu. Praxe se tak zcela sjednotila na propočtu desetinásobkem od výchozí hodnoty množství většího než malého, která je stanovena v příloze stanoviska trestního kolegia NS publikovaného pod č. 15/2014 Sb. rozh. tr. V roce 2022 takto nebyly v dovolacím řízení zaznamenány obtíže při určení rozsahu, které by měly vliv na právní posouzení věci.

V oblasti koncepce a realizace trestní politiky na úseku boje proti drogové trestné činnosti byly i v roce 2022 analyzovány aktuální trendy a vývoj této trestné činnosti. Palčivým problémem zůstává přeshraniční organizovaná drogová trestná činnost, zejména produkce metamfetaminu a jeho následný vývoz zejména do Německa a Rakouska.

Z hlediska trendů v páchání drogové trestné činnosti i nadále přetrvává částečný přesun organizované drogové trestné činnosti do prostředí internetu, zejména jeho skrytých struktur, tzv. darknetu. S rozvojem drogové kriminality na internetu souvisí jednoznačný trend nárůstu zásilek s obsahem omamných a psychotropních látek zasílaných prostřednictvím běžných zasilatelských či poštovních služeb. V takových případech je přitom samozřejmostí i přeshraniční prvek, zejména v rámci volného pohybu zboží na území členských států Evropské unie. Právě tento trend má za důsledek vzrůstající počet záchytů přeshraničních zásilek obsahujících omamné a psychotropní látky, což souvisí s tím, že elektronicky uzavřený drogový obchod je třeba vždy završit fyzickým dodáním takové látky odběrateli.

Tendence a snahy některých skupin v ČR o **legalizaci marihuany** jako takové a dalších omamných a psychotropních látek jsou vnímány v soustavě státního zastupitelství mimořádně negativně. Lze s velkou pravděpodobností předpokládat, že pokud tyto snahy budou uvedeny v život, nastane v drogové trestné činnosti doslova revoluce se zásadními následky včetně netrestních (mj. zahlcení psychiatrických léčeb a podstatné zvýšení nákladů státu na následnou léčbu závislých a sanaci vzniklých škod). Přitom na prevenci jsou vynakládány nepoměrně nižší finanční částky.

V oblasti **trestné činnosti v dopravě**, zvláště silniční, se projevil další nárůst trestné činnosti všeobecně, dále i v souvislosti se stíháním řidičů pod vlivem návykových látek. Dochází nadále k pozvolnému a místy i výraznějšímu přesunu páchání trestné činnosti podle § 274 trestního zákoníku z ovlivnění alkoholem do ovlivnění omamnou či psychotropní látkou. V roce 2022, stejně jako v roce 2021, již nepřetrvával zásadní aplikační problém – drogy za volantem, protože k jeho vyřešení zásadně přispělo stanovisko trestního kolegia NS ze dne 21. 10. 2020 sp. zn. Tpjn 300/2020 (srov. č. 2/2020 Sb. rozh. stan.). Zvláštní pozornost si v případě trestné činnosti v dopravě zaslouží problematika řízení elektrokoloběžek pod vlivem návykové látky, kdy povaha elektrokoloběžky jako motorového vozidla je dána její konstrukcí, výkonem a maximální rychlostí.

Pokud jde o **trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku**, byl zaznamenán zcela mimořádně výrazný vzestup počtu osob stíhaných (a osob, ohledně nichž bylo konáno zkrácené přípravné řízení, jež představuje těžiště tohoto extrémního nárůstu). Policie ČR se od začátku roku 2022 potýkala s výrazným meziročním nárůstem tranzitní nelegální migrace přes naše území. Migrační vlna se zejména u okresních státních zastupitelství hraničících se Slovenskem odrazila v trestních věcech souvisejících s neoprávněným překročením státní hranice.

I v roce 2022 byl dozor státního zástupce nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení s ohledem na vlastní systémová opatření a zejména flexibilitu státních zástupců vykonáván v nezměněném rozsahu i kvalitě.

V návaznosti na novou právní úpravu znalecké, tlumočnické a překladatelské činnosti se poukazuje na klesající počet znalců v oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie, sexuologie a soudního lékařství. Řada znalců i z ostatních tzv. medicínských oborů a také z odvětví silniční dopravy ukončuje svou činnost, zejména kvůli věku, ohodnocení a odpovědnosti podle platného zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech. Znatelný nedostatek znalců prodlužuje délku řízení tím, že stávající nízká početní základna znalců je přetěžována, znalci pak často přistupují k požadavkům na prodloužení lhůty k vypracování znaleckého posudku, a to i ve vazebních trestních věcech. Značný počet znalců se navíc blíží důchodovému věku, případně se již v důchodovém věku nachází. Přes nedostatek znalců není adekvátně využíváno postupu podle § 26 zákona č. 254/2019 Sb., o osobě vykonávající jednorázově znaleckou činnost.

Obtíže se týkají i odborných vyjádření zpracovávaných odděleními kriminalistické techniky a expertiz, zejména v oblasti výpočetní techniky, kdy je nezbytné zkoumat elektronická data v souvislosti s pácháním trestné činnosti.

Upozorňuje se i na nedostatek tlumočnicků a překladatelů z jazyků, které nejsou hlavními světovými jazyky. Nová právní úprava přinesla rozdělení činnosti na překladatele a tlumočnický, přičemž ne všichni mají v seznamu tlumočnicků a překladatelů zapsány obě činnosti.

Faktorem, který negativně a dlouhodobě ovlivňuje přípravné řízení, je skutečnost, že dochází k výrazné fluktuaci v rámci policejního sboru, kdy přicházejí neustále noví, odborně méně zdatní policisté, což klade zvýšené nároky na dozorovou činnost ze strany státního zástupce, který mnohdy supluje činnost policejního orgánu nebo musí jeho činnost trvale ovlivňovat či korigovat. Konstatovány jsou též problémy, které vznikají u dlouhodobě prověřované hospodářské trestné činnosti, kdy v důsledku personálních změn rozsáhlý materiál musí být v rámci policejního orgánu opakovaně studován novými zpracovateli, zároveň je zdůrazňováno, že se projevuje též nedostatek zkušených odborníků na kriminalitu páchanou prostřednictvím internetu, která aktuálně zaujímá stále větší podíl na páchané trestné činnosti, jak se shora uvádí.

Poukazováno je rovněž na problematiku věcí prověřovaných celními orgány [§ 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu], které jsou předávány policejnímu orgánu Policie ČR ke konání vyšetřování s tím, že se jedná často o rozsáhlé a komplikované věci, které si vyžadují dlouhého studia, než může nový policejní orgán rozhodnout o zahájení trestního stíhání. Jde o problematiku zmiňovanou již v minulosti s tím, že možným řešením by zde bylo zařazení pověřených celních orgánů mezi policejní orgány příslušné ke konání vyšetřování (§ 161 trestního řádu).

Přetrvávají dobré součinnostní vztahy mezi **Generální inspekcí bezpečnostních sborů** a státními zástupci. V drtivé většině případů jsou výstupy Generální inspekce bezpečnostních sborů na odpovídající odborné úrovni. Komunikace s vedením tohoto útvaru je zcela bezproblémová a lze konstatovat výraznou ochotu k řešení případných obtíží.

Ve vztahu k působení **Národní centrály proti organizovanému zločinu a jejích útvarů** v roce 2022 se zdůrazňuje, že nadále přetrvával problém s nedostatečným personálním obsazením, a to i ve věcech, v nichž měly být způsobeny miliardové škody. Nedostatky jsou shledávány nejen v počtu, nýbrž i v kvalitě vyšetřovatelů; to však je problém, který je společný policii jako celku. Dalším

souvisejícím problémem jsou relativně časté odchody do civilu. **NSZ** velmi oceňuje úsilí vedení Národní centrály proti organizovanému zločinu o zkvalitnění nepříliš příznivé situace, která nastala po reorganizaci provedené v roce 2016.

Od 1. 1. 2023 došlo k další změně v uspořádání policejních útvarů s celostátní působností, a to ke vzniku nového útvaru Policie ČR s celostátní působností, **Národní centrály proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě Služby kriminální policie a vyšetřování.**

V **mimotrestní působnosti** státní zastupitelství dosahují standardně výsledků přiměřených vytvořeným podmínkám (zejména personálním) a zdrojům poznatků. Zaměření mimotrestní působnosti státního zastupitelství se zásadně nemění a vyplývá z postavení státního zastupitelství jako orgánu chránícího veřejný zájem a poskytujícího ochranu skupinám osob, u nichž mu to zákon přiznává. Trvalá pozornost je věnována efektivnímu výkonu této působnosti, nikoli jen četnosti učiněných opatření. Opět se poukazuje na některé formální aktivity založené právní úpravou (zejména na nevhodnou obligatornost návrhového oprávnění podle § 90 ZSM).

V průběhu roku 2022 pokračovalo státní zastupitelství v jednáních o aktuálních otázkách trestního řízení se všemi orgány činnými v trestním řízení, zejména s představiteli soudů a Policie ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Generálního ředitelství cel, Vojenské policie a Vězeňské služby ČR. Dále NSZ v roce 2022 rozvíjelo užší spolupráci s Veřejným ochráncem práv, Nejvyšším kontrolním úřadem, Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, Finančním analytickým úřadem, stejně jako s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost, neboť oblast působnosti těchto institucí se částečně překrývá nebo navazuje na působnost státního zastupitelství. Rozvíjela se také spolupráce s Technickou univerzitou v Ostravě, Masarykovou univerzitou v Brně a s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci.

NSZ v roce 2022 ve spolupráci se Střední školou umění a designu v Brně vyhlásilo studentskou soutěž na snímky ilustrující práci státních zástupců. Vítězné fotografie prezentované i na webu verejnazaloba.cz ukazují, že státní zástupci se neúčastní pouze hlavního líčení, ale i řady úkonů od počátku přípravného trestního řízení, například výslechů svědků či rekognice podezřelých.

II. POZNATKY K VÝKONU PŮSOBNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V TRESTNÍ OBLASTI V ROCE 2022

1. Základní trendy vývoje kriminality

a) Celkový vývoj kriminality (tab. II/1a až II/1g, grafy II/1h až II/1l)

Nápad trestních věcí u státního zastupitelství se podle počtu zaevidovaných záznamů o zahájení úkonů trestního řízení sepsaných policejními orgány podle § 158 odst. 3 věty první trestního řádu ve všeobecných rejstřících státního zastupitelství, v oddílu „Přípravné řízení“ (tab. II/1d) v roce 2022 oproti roku 2021 zvýšil, a to poměrně výrazně, o **28 519**, tj. o **16,87 %** (v předcházejících letech, počínaje rokem 2013, se, s výjimkou roku 2019, vždy jednalo o pokles), pokud by byly započítány pouze **fyzické osoby**. Záznamy o zahájení úkonů trestního řízení se v letech 2012 až 2022 týkaly také **právnických osob**. V roce 2022 bylo evidováno **967** takových záznamů (+28).

Počty záznamů o zahájení úkonů trestního řízení

Rok	Fyzické osoby	Právnícké osoby	Celkem
2011	316 452	0	316 452
2012	305 700	1 185	306 885
2013	327 706	558	328 263
2014	291 665	626	292 291
2015	255 572	650	256 222
2016	236 075	867	236 942
2017	220 310	938	221 248
2018	209 892	1 013	210 905
2019	211 859	1 254	213 113
2020	181 924	1 073	182 997
2021	169 006	939	169 945
2022	197 525	967	198 492

Podle údajů policejní statistiky se počet objasněných trestných činů zvýšil ze 72 493 na **81 474 (+8 981, +12,4 %)**. Míra objasněnosti se snížila o 2,5 % na **44,8 %**.

V roce 2022 došlo ve srovnání s rokem 2021, opět oproti trendu let předcházejících, k nárůstu počtu stíhaných osob a osob, proti nimž bylo vedeno zkrácené přípravné řízení, na celkem **68 421 (+4 057, +6,3 %)**. Podle **Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2022** klíčovou událostí s dopadem na stav vnitřní bezpečnosti a veřejný pořádek v roce 2022 byla radikální změna bezpečnostní situace v Evropě, vyvolaná ruskou agresi proti Ukrajině. Dopady této agrese se projeví v mnoha oblastech vnitřní

bezpečnosti. Hlavní výzvou bylo zvládnutí bezprecedentní uprchlické vlny, jejíž vrchol nastal v průběhu března a dubna 2022.

Ke zvládnutí situace byl na základě usnesení vlády č. 147 ze dne 2. března 2022 v souladu s články 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějšího ústavního zákona, vyhlášen nouzový stav pro území České republiky z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu na území České republiky ode dne 4. března 2022 od 00,00 hod. na dobu 30 dnů. Řešeno bylo primárně materiální zabezpečení uprchlíků z Ukrajiny a nastavení právního rámce jejich pobytu na území ČR.

Ruská agrese proti Ukrajině znamenala také mnoho nových úkolů nejen pro české bezpečnostní sbory, ale i pro množství dalších institucí včetně úřadů práce, orgánů krizového řízení a školských a zdravotnických zařízení. Větší pozornost musela být věnována problematice dodržování mezinárodních sankcí a také oblasti strategických komodit a obchodu s vojenským materiálem.

Tyto skutečnosti přispěly k nárůstu kriminality, a to i v úzké souvislosti s úplným rozvolněním protiepidemických opatření a poklesem životní úrovně obyvatelstva.

Počty stíhání a zkrácených přípravných řízení

Rok	Stíháno a konáno zkrácené přípravné řízení	Rozdíl	%
2011	102 955	0	
2012	103 416	+461	+0,45 %
2013	105 858	+2 442	+2,36 %
2014	103 591	-2 267	-2,14 %
2015	91 582	-12 009	-11,59 %
2016	84 938	-6 644	- 7,25 %
2017	77 205	-7 733	- 9,1 %
2018	76 687	-518	-0,67 %
2019	77 311	+624	+0,81 %
2020	67 844	-9 467	-12,25 %
2021	64 364	-3 480	-5,13 %
2022	68 421	+4 057	+6,3 %

Novou výzvou v této oblasti se stala otázka postihu válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a proti míru, schvalování agrese a specifické formy trestné činnosti páchané vůči uprchlíkům z Ukrajiny. V roce 2022 nadto pokračoval sílící trend páchání trestné činnosti prostřednictvím internetu. Došlo rovněž k prudkému nárůstu kybernetické kriminality. K tomuto trendu významně přispěla digitalizace společnosti a přesouvání různých činností běžného života do oblasti kyberprostoru v období pandemie COVID-19, ale také neustálý rozvoj informačních technologií majících potenciál usnadnit páchání trestné činnosti za současné minimalizace rizika odhalení pachatelů.

VSZ v Praze v této souvislosti zdůrazňuje, že válka na Ukrajině a s tím probíhající mediální kampaň, jakož i průběžné zpravodajství, komentáře a příspěvky ve veřejných sdělovacích prostředcích a na sociálních sítích, s sebou přinesly také případy trestných činů reagujících neadekvátně na vzniklou situaci hanlivými příspěvky na sociálních sítích a touto formou zejména ve virtuálním prostoru páchaných trestných činů se zavrženíhodnou pohnutkou, útočících proti Ukrajincům nebo naopak proti Rusům, vyslovující kladné stanovisko k agresi apod. V rámci evidované kriminality v této oblasti nebyly zatím zjištěny a nestaly se předmětem trestního řízení případy závažné organizované trestné činnosti, přičemž také nebyly evidovány násilné trestné činy spojené s fyzickým napadáním osob, což je dáno již zmíněnou skutečností, že protiprávní jednání probíhá zejména na internetu a sociálních sítích a fyzické útoky byly vedeny ojedinelé jen proti věcem a majetku. Vypuknutí války na Ukrajině představovalo oživení dezinformační scény a další zvýšení nápadu v oblasti trestných činů z nenávisti směřovaných zpravidla vůči Ukrajincům či ukrajinským uprchlíkům, resp. trestných činů zahrnujících schvalování ruské agrese vůči Ukrajině.

VSZ v Olomouci konstatuje, že na rozdíl od předcházejících dvou let již pandemie nemoci COVID-19 a s ní související opatření neměla podstatnější vliv na zaznamenávanou trestnou činnost a na fungování orgánů činných v trestním řízení. V důsledku toho došlo k vzestupu nápadu zejména méně závažné trestné činnosti, **KSZ v Ostravě** pak registrovalo i významný nárůst závažné trestné činnosti proti životu a zdraví. Ve skladbě trestné činnosti se také projevil vliv války na Ukrajině, a to jak v oblasti trestné činnosti z nenávisti, tak i trestné činnosti cizinců, a zvláště pak pod vlivem alkoholu. Zřetelné důsledky měla i migrační vlna, která se zejména u okresních státních zastupitelství hraničících se Slovenskem odrazila v trestné činnosti související s neoprávněným překročením státní hranice. U majetkové trestné činnosti pokračuje trend přesunu do kyberprostoru a zvyšování sofistikovanosti a organizovanosti způsobů provedení.

V obvodu **MSZ v Praze** byl v roce 2022 zaznamenán nebývale vysoký podíl věcí, ve kterých došlo k zahájení úkonů trestního řízení pro některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Lze učinit závěr, že převládá trestná činnost proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti na dětech do 15 let. Je evidován vysoký počet trestních věcí, v nichž s ohledem na psychickou újmu poškozeného se následně po činu projevuje posttraumatická stresová porucha.

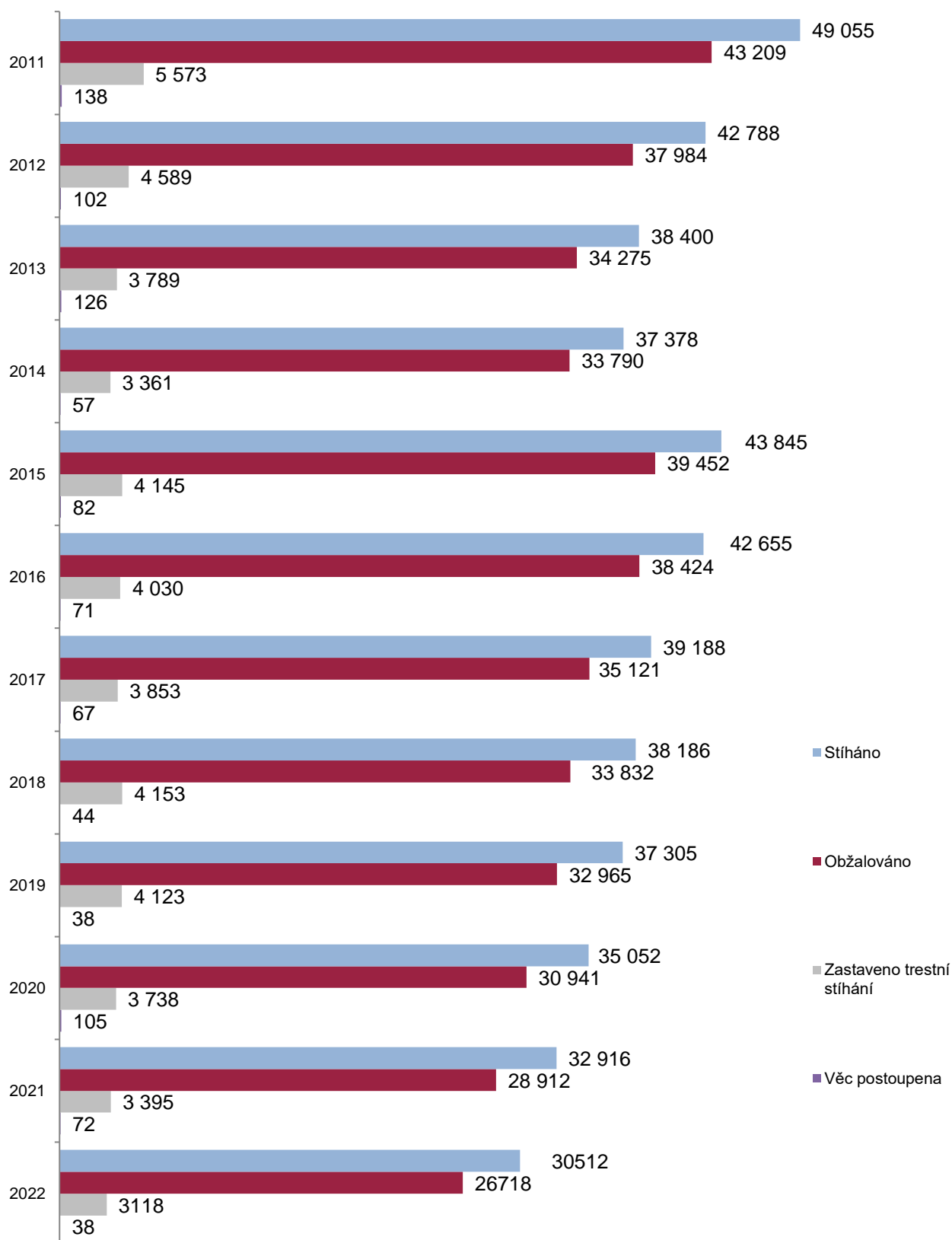
Takřka ve stejné míře (absolutně i relativně) jako u osob stíhaných a osob, proti nimž bylo vedeno zkrácené přípravné řízení, vzrostl meziročně také počet **obžalovaných osob a osob, na něž byl podán návrh na potrestání, na 62 459 celkem** (tj. +3 742 osob, což je +6,37 %).

Podíl počtu **osob, u nichž byla věc vyřízena jinými způsoby v přípravném řízení**, se v roce 2022 oproti roku 2021 nepatrně snížil, a to na **7,79 %** (-0,016 %). (podrobnosti plynou z *tab. II/1a*).

Počet **stíhaných osob** (tedy bez zkráceného přípravného řízení) se snížil z 32 916 osob v roce 2021 na **30 512** v roce 2022, tj. o **7,3 %** (to odpovídá trendu předcházejících let, byť v mnohem výraznější podobě). Počet **obžalovaných osob** zaznamenal obdobný trend, protože se snížil z 28 912 v roce 2021 na **26 718** v roce 2022, tj. o **7,6 %**.

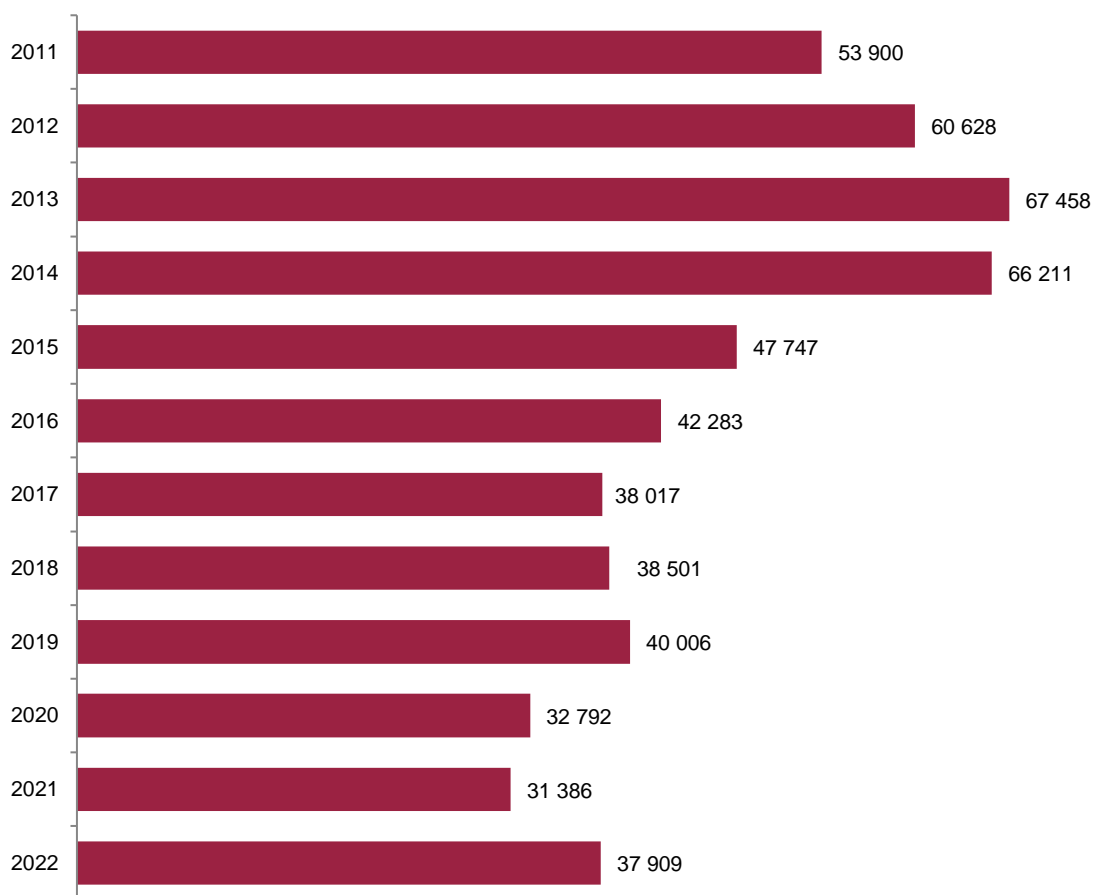
Pokud jde o **zkrácené přípravné řízení**, v roce 2022 byla tato forma předsoudního stadia trestního procesu uplatněna vůči výrazně vyššímu počtu osob oproti roku 2021, ale stále vůči nižšímu počtu osob ve srovnání s roky 2012 až 2014. Zkrácené přípravné řízení bylo konáno vůči **37 909 osobám** (+6 461 oproti roku 2021). Jakkoli tedy podíl této formy přípravného řízení až do roku 2014 neustále narůstal, což se týkalo vývoje od zavedení tohoto institutu novelou trestního řádu č. 265/2001 Sb., v posledních letech dochází k postupnému nárůstu, stále však stavu z let 2012 až 2014 dosaženo nebylo (touto formou bylo v roce 2014 vyřízeno **63,9 %** z celkového počtu všech osob, v roce 2021 48,86 % a v roce 2022 **55,41 %**).

Vývoj počtu stíhaných a obžalovaných osob v letech 2011–2022

Vývoj počtu osob řešených ve zkráceném přípravném řízení

Počet osob, proti nimž bylo trestní stíhání zastaveno (včetně podmíněných zastavení a narovnání), se v roce 2022 snížil na **3 118** osob (oproti 3 395 osobám v roce 2021). Při relativním srovnání ve vztahu k celkovému počtu stíhaných osob se uvedený ukazatel v roce 2022, na rozdíl od údajů z let 2018 a 2019 a shodně jako v roce 2020, snížil (činil **10,22 %**, oproti 10,31 % v roce 2021). Pokud by tedy byl zohledněn výlučně ukazatel **osob, proti kterým bylo trestní stíhání zastaveno**, v roce 2022 pokračoval trend let 2015 až 2020, přerušovaný pouze v dílčím rozsahu v roce 2021 (v roce 2022 se jednalo o **588** osob, nejnižší absolutní počet, v roce 2021 to bylo 714 osob, tedy **-126**; v roce 2005 ovšem šlo o 3 622 osob); vývoj tohoto ukazatele od roku 2005 je patrný z *tab. II/1b*).

U **postoupených věcí** (podle počtu osob) došlo v roce 2022 oproti údajům z předchozího roku k poklesu (při stále velmi nízkých absolutních počtech) na **38** osob (**-34**), shodně jako v roce 2019 nejnižší absolutní počet, přičemž podíl těchto případů na celkovém počtu stíhaných osob zůstává nadále zcela zanedbatelný (0,12 % v roce 2022, v roce 2021 0,22 %).

b) Odklony (tab. II/1b, II/1c a III/8) včetně poznatků k aplikaci a četnosti institutu složení peněžité částky určené státu na pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu v přípravném řízení a v řízení před soudem (tab. III/8a a III/8b)

Ve vyšetřování bylo **narovnáním** (§ 309 trestního řádu) vyřízeno jen zanedbatelné množství případů, a to **51** osob. Tento počet byl oproti roku 2021 zcela nepodstatně nižší (-3). Nadále jde o minimální absolutní počty, je to pouhých **0,17 % (-0,01 %)** z celkového počtu stíhaných osob. Ve zkráceném přípravném řízení byly **narovnáním** vyřízeny jen **2** osoby. Celkově bylo tedy v přípravném řízení skončeno řízení za použití narovnání vůči **53** osobám. V poměru ke všem osobám vyřízeným v přípravném řízení (oběma zmíněnými formami) to je **0,08 %**. Stále platí, že v existující podobě se narovnání využívá sporadicky, a nezmění-li se jeho úprava, zřejmě tomu tak zůstane i do budoucna.

U **podmíněného zastavení trestního stíhání** (§ 307 trestního řádu) se ve vyšetřování projevil pokles. Podmíněné zastavení bylo v roce 2022 použito celkem u **2 479** osob (v roce 2021 u 2 627 osob). Celkově se uvedená forma odklonu podílela **8,12 %** na vyřízení osob původně stíhaných ve vyšetřování (v roce 2021 činil tento podíl 7,98 %).

Odklony
(tabulka II/1b, II/1c)

Rok	Schváleno narovnání	Věc odložena za schválení narovnání	Celkem	Podmíněně zastaveno trestní stíhání	Podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání	Celkem
2011	143	20	163	3 692	2 124	5 816
2012	97	44	141	2 967	2 952	5 919
2013	62	55	117	2 362	3 299	5 661
2014	57	38	95	2 223	3 351	5 574
2015	82	28	110	2 851	2 553	5 404
2016	79	16	87	2 857	2 375	5 232
2017	51	11	62	2 964	2 153	5 117
2018	63	26	89	3 276	2 203	5 479
2019	87	21	108	3 245	2 243	5 488
2020	50	9	59	3 005	1 730	4 736
2021	54	6	60	2 627	1 502	4 129
2022	51	2	53	2 479	2 033	4 512

Počet osob, u nichž bylo **podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání**, činil v roce 2022 celkem **2 033**, projevil se tedy výrazný nárůst o **35,4 %**. Tento odklon se podílel na celkovém počtu osob řešených ve zkráceném přípravném řízení z **5,36 %** (rok předtím 4,78 %). Celkový počet osob, ohledně nichž bylo využito této formy odklonu (jak ve standardním, tak i ve zkráceném přípravném řízení), činil v roce 2022 **4 512** (v roce 2021 4 129 a v roce 2020 4 736), jednalo se tedy o vzestup o **9,28 %** (v předcházejícím roce šlo oproti tomu o pokles o 12,82 %).

KSZ v Plzni uvádí, že došlo ke změně aplikační praxe spočívající v tom, že oproti předcházejícímu období byl v roce 2022 mnohem častěji aplikován institut podmíněného zastavení trestního stíhání, resp. podmíněného odložení podání návrhu na potrestání podle § 307 odst. 2 trestního řádu, resp. § 179g odst. 2 trestního řádu v případě zkráceného přípravného řízení. Změnu praxe v uvedeném směru lze kvitovat, neboť svými dopady na pachatele efektivněji vystihuje ve vhodných případech formu odklonu v trestním řízení a jeho povahu.

Také **KSZ v Českých Budějovicích** poukazuje na zvýšení počtu pravomocně vyřízených věcí podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 odst. 1 trestního řádu s tím, že se zvyšují počty vyřizovaných věcí i podle § 307 odst. 2 trestního řádu.

Obdobně u **KSZ v Brně**, byť specificky ve vztahu k trestným činům v silniční dopravě, se ve většině případů těchto trestných činů jedná o osoby netrestané, a pokud splní zákonné podmínky, bývá nyní častěji zvažován a volen postup podle § 307 odst. 2 trestního řádu, resp. podle § 179g odst. 2 trestního řádu, tedy tzv. kvalifikovaný odklon, zejména v případech dopravních nehod posuzovaných jako trestné činy podle § 147 a § 148 trestního zákoníku. Je využívána i součinnost s Probační a mediační službou ČR, s níž je spolupráce dlouhodobě na velice dobré úrovni. V případě aplikace odklonů u trestné činnosti v dopravě jsou vždy pečlivě hodnoceny podmínky tohoto postupu tak, aby trestní řízení nebylo pro pachatele v konečném důsledku výhodnější než postih v přestupkovém řízení jak z hlediska peněžité sankce, tak i z hlediska zákazu činnosti.

Tradičně nejvyšší počet odklonů (pokud jde o podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání) vykázaly Jihomoravský kraj (**1 145 osob, +221** oproti roku 2021, tj. **10,76 %** ze všech stíhaných osob včetně zkráceného přípravného řízení) a Severomoravský kraj (**850 osob, +25, 6,50 %**) a až pak následovaly hlavní město Praha (**553 osob, -55, 6,23 %**), Středočeský kraj (**506 osob, +140, 6,53 %**), Severočeský kraj (**443 osob, -2, 3,92 %**), Východočeský kraj (**425 osob, -27, 6,99 %**), Západočeský kraj (**318 osob, +23, 5,38 %**) a Jihočeský kraj (**250 osob, +42, 5,44 %**).

Poznatky k aplikaci a četnosti institutu složení peněžité částky určené státu na pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu v přípravném řízení a v řízení před soudem plynou z *tabulek III/8a, III/8b, III/8c a III/8d*; jedná se o statistické údaje za rok 2022.

Ze statistických údajů vyplývá, že v roce 2022 byl státními zástupci v přípravném řízení uplatněn odklon ve formě podmíněného zastavení trestního stíhání u **4 564 osob a 1 609 osob** složilo finanční částku na pomoc obětem trestné činnosti, což činí **35,3 %**. V porovnání s rokem 2021, kdy tento ukazatel činil **17,2 %** (celkem 4 189 odklonů, z toho bylo 719 odklonů s majetkovým postihem), se jedná o nárůst o 18,1 % (v roce 2020 se jednalo o nízké jednotky procent). Za pozoruhodné je možno považovat zjištění, že majetkový postih v rámci zkráceného přípravného řízení (40,8 %) převyšuje počet případů s majetkovým postihem v rámci standardního přípravného řízení (31,4 %).

Z hlediska celokrajských výsledků je namístě vyzdvihnout výsledky dosažené u **KSZ v Plzni** (53,5 %; nejvyšší meziroční nárůst) a **KSZ v Praze** (51,0 %), v rámci jejichž územního obvodu je majetkový postih aplikován u nadpoloviční většiny odkloněných osob. Naopak zcela minimálně se změna aplikační praxe promítla do výsledků u **KSZ v Českých Budějovicích** (12,8 %), které přistupuje

k majetkovému postihu v rámci odklonů v naprosto zanedbatelné míře. Jelikož pro tento stav neexistuje žádný rozumný a logický důvod, bude nezbytné, aby byla této neuspokojivé situaci věnována ze strany **KSZ v Českých Budějovicích** zvýšená pozornost.

Ze statistických údajů dále vyplývá, že u většího množství okresních státních zastupitelství počet odklonů s majetkovým postihem překračuje hranici **60 %**.

Jednalo se zejména o územní obvody **OSZ Nymburk** (90,7 %), **OSZ Příbram** (80,3 %), **OSZ Benešov** (75 %), **OSZ Šumperk** (73,5 %), **OSZ Blansko** (73,3 %), **OSZ Jeseník** (71,4 %), **OSZ Kolín** (69,4 %), **OSZ Cheb** (65,5 %), **OSZ Rokycany** (64 %), **OSZ Karlovy Vary** (62,8 %) a **OSZ Uherské Hradiště** (61,5 %).

Současně je však zřejmé, že na mnoha okresních státních zastupitelstvích byly i v roce 2022 odklony s majetkovým postihem realizovány ve zcela minimální míře nebo vůbec. Jednalo se např. o územní obvody **OSZ Písek** (5,3 %), **OSZ Trutnov** (3,3 %), **OSZ Ústí nad Labem** (3 %), **OSZ Hradec Králové** (2,7 %), **OSZ Kladno** (2 %), **OSZ České Budějovice** (1,9 %), **OSZ Česká Lípa** (1,8 %), **OSZ Český Krumlov** (0 %), **OSZ Jablonec nad Nisou** (0 %), **OSZ Strakonice** (0 %), **OSZ Vsetín** (0 %).

Tyto poznatky ve svém důsledku nasvědčují nejednotné aplikační praxi v rámci soustavy státního zastupitelství. Této otázce bude nutno v budoucnu věnovat pozornost.

V rámci shromažďování statistických údajů za rok 2022 bylo zjištěno, že v řadě případů došlo v rámci soustavy státního zastupitelství k nesprávnému vyplnění statistických listů trestních, konkrétně položek (příznaků) 35 a 37, které se vztahují k majetkovému postihu v rámci odklonů a finančním částkám na pomoc obětem trestné činnosti.

NSZ bude problematiku majetkového postihu pachatelů trestné činnosti v rámci odklonů nadále pečlivě sledovat a průběžně vyhodnocovat. Je nezbytné, aby stejně jako u prosazování ukládání peněžitých trestů věnovala celá soustava státního zastupitelství rovněž této oblasti zvýšenou pozornost a aktivně ji rozvíjela.

V průběhu roku 2022 byly získány finanční prostředky z majetkových trestních sankcí, majetkového postihu v rámci odklonů, případně dalších procesních rozhodnutí v rámci trestního řízení v celkové výši 683.893.372 Kč.

Pro úplnost se zmiňuje, že v roce 2022 byly státními zástupci a policejními orgány v rámci trestního řízení zajištěny majetkové hodnoty v celkové výši 5,39 mld. Kč. Tyto zajištěné majetkové hodnoty slouží zejména k uspokojení oprávněných majetkových nároků poškozených subjektů (často již v přípravném řízení) a k budoucímu výkonu majetkových sankcí v řízení před soudem.

Návrhy na schválení dohody o vině a trestu byly v roce 2022 aplikovány ve vztahu k **632 (+101)** fyzickým osobám (nejsou započteny dohody uzavřené v řízení před soudem). Uvedený institut byl dále využit ohledně **34 (+5)** právnických osob. U **613** fyzických osob se tak stalo ve vyšetřování a ve vztahu k **19** fyzickým osobám ve zkráceném přípravném řízení (Podrobněji viz *tabulky II/1b, II/1c, II/1e, výkaz II/1g, grafy II/1i a II/1j, tabulky II/2, II/3, II/4f, II/10*). Srov. také přehled týkající se srovnání dohod o vině a trestu u státních zastupitelství a u soudů v letech 2012 až 2022 (*tab. II/1e*).

Výrazný vzestup počtu osob, ohledně nichž byl v roce 2022 uplatněn institut dohody o vině a trestu, jednoznačně vyplývá z novely provedené zákonem č. 333/2020 Sb.

Vývoj počtu navržených dohod o vině a trestu

Rok	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu ve vyšetřování	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu ve zkráceném přípravném řízení	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu celkem
2012	24	5	29
2013	103	15	118
2014	79	7	86
2015	107	6	113
2016	89	6	95
2017	110	6	116
2018	135	4	139
2019	154	6	160
2020	249	20	269
2021	506	25	531
2022	613	19	632

VSZ v Olomouci k tomu velmi výstižně zdůrazňuje, že dohoda o vině a trestu je využívána oproti předcházejícím obdobím v daleko větší míře, a to často již na počátku trestního stíhání. Státní zástupci při uzavírání dohod o vině a trestu zvažují, zda je využití tohoto institutu pro veřejnou žalobu a pro rychlost řízení výhodné, aby úsilí a čas věnované vyjednávání a sepisování dohody o vině a trestu vyvážilo úsilí a čas věnovaný případnému dalšímu dokazování. S problematikou sjednávání dohod o vině a trestu se velmi úzce pojí i rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Mucha v. Slovensko, č. 63703/19. Pokud tedy jsou v současné době uzavírány dohody o vině a trestu s obviněnými v tzv. skupinových věcech a tyto jsou posléze předkládány s návrhem na jejich schválení soudu, striktně se vychází ze zmíněného rozhodnutí a popsané skutkové věty jsou koncipovány tak, aby nedocházelo k porušení zásady presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 trestního řádu).

Nadále je ovšem možné registrovat řadu případů, kdy institut dohody o vině a trestu není v rámci přípravného řízení využit, a to buď pro nezáměr samotných obviněných, kteří se v rámci své obhajoby raději i pro jednoduchost postupu přiklání k prohlášení viny na počátku nařízeného hlavního líčení, nebo ze strany státních zástupců z důvodů ryze taktických, je-li v jedné trestní věci stíhána skupina obviněných, kdy sjednávání dohody o vině a trestu se přesouvá posléze do řízení před soudem.

Velmi pozitivně lze i nadále hodnotit právní úpravu provedenou novelou trestního řádu č. 333/2020 Sb., která zásadním způsobem rozšířila možnosti uzavírat dohody o vině a trestu nejen v přípravném řízení, ale i v řízení před soudem. V podstatě okamžitě od účinnosti novely byla tato nová možnost využívána a v řízení před soudem došlo s ohledem na tuto skutečnost k ukončení několika řízení probíhajících již po řadu let. Navíc při uzavírání dohod o vině a trestu je většinou možno dosáhnout uložení vyšších majetkových trestů (peněžitě tresty, propadnutí části majetku nebo náhradní hodnoty) při uložení nižších trestů odnětí svobody. To se především ve věcech hospodářské kriminality jeví jako ideální, zejména u dosud netrestaných osob. V některých případech obhájci již krátce po zahájení trestního stíhání podali žádost o tento postup, což výrazně urychlilo a zjednodušilo celé vyšetřování. Státní zástupci vycházejí ze zásady, podle které může obviněný dosáhnout tím nižšího trestu, čím dříve je taková dohoda uzavřena. Z těchto zásad vychází i vnitřní metodická doporučení Nejvyššího státního zastupitelství pro soustavu státního zastupitelství.

V řízení před soudem jsou dohody o vině a trestu využívány zpravidla hned na počátku hlavního líčení a ve složitých věcech, předpokládajících více jednacích dnů; v ostatních případech je ve velké míře využíván institut prohlášení viny podle § 206c trestního řádu. Důvodem je ta skutečnost, že v řízení před soudem nadále většina soudů jednoznačně preferuje prohlášení viny před sjednáním dohody o vině a trestu, a to s poukazem na určitý formalismus při sjednávání dohody o vině a trestu a z důvodu celkově větší pracnosti takového postupu. Institut prohlášení viny je tak většinou státních zastupitelství hodnocen velmi pozitivně. Naproti tomu dohoda o vině a trestu není považována za efektivní nástroj pro vyřizování naprosté většiny bagatelní trestné činnosti na okresní úrovni, na níž se nadále využívá spíše zkráceného přípravného řízení.

KSZ v Plzni zdůrazňuje, že pokud pachatel akceptuje vinu i navržený trest, je obvykle (v řízení před soudem) sjednána dohoda o vině a trestu. Akceptuje-li pouze vinu, dochází k aplikaci institutu prohlášení viny. **KSZ v Českých Budějovicích** uvádí, že v roce 2022 se začaly uzavírat dohody o vině a trestu i na krajské úrovni, a to především rovněž ve stadiu hlavního líčení.

Jak již bylo uvedeno v předchozích zprávách o činnosti, dne 7. 12. 2018 bylo mezi NSZ a Českou advokátní komorou podepsáno **Memorandum o součinnosti, které stanovuje zásady vzájemné komunikace mezi státními zástupci a obhájci v průběhu trestního řízení při jednání o odklonech anebo dohodě o vině a trestu**. Tento dokument měl usnadnit komunikaci mezi hlavními aktéry trestního procesu a přispět tak ke zrychlení a zefektivnění řízení. Memorandum bylo znovu vyhodnoceno počátkem roku 2023. Bylo konstatováno, že státní zástupci s obhájci v jednotlivých trestních věcech nadále, obdobně jako v minulosti před podpisem Memoranda o součinnosti, spolupracují, komunikují osobně i telefonicky při dodržování profesní etiky. Zvýšila se aktivita advokátů při iniciování využití institutu dohody o vině a trestu podle § 175a trestního řádu, a to zejména v závěrečném stadiu vyšetřování či po předložení vyšetřovacího spisu státnímu zastupitelství s návrhem policejního orgánu na podání obžaloby, a případně až poté, co je již doručena obžaloba, v níž je uveden návrh trestu. Komunikace o způsobu vyřízení věci v přípravném řízení je iniciována především ze strany státního zástupce, ze strany obhajoby je v tomto stadiu řízení iniciativa zejména u trestných činů v dopravě a u méně závažných trestných činů, a to ve směru k využití odklonu řízení (podmíněnému zastavení trestního stíhání nebo podmíněnému odložení podání návrhu na potrestání), přičemž při vyřizování těchto návrhů je ze strany státních zástupců postupováno v souladu s trestním řádem při respektování zásad obsažených v čl. 2 Memoranda o součinnosti. Memorandum zjevně plní svůj účel, který spočívá především podpoře možnosti nezávadné komunikace mezi obhájcem a státním zástupcem.

Dne 31. května 2022 se uskutečnila také společná partnerská akce Justiční akademie a České advokátní komory, která se zaměřila na postřehy, poznatky a vyhodnocení dosavadní spolupráce za dobu účinnosti Memoranda o součinnosti, zejména pak po novele zákona č. 333/2020 Sb., včetně příkladů dobré praxe.¹

Za účasti advokátů a státních zástupců převážně ze severočeského regionu se **8. června 2022** konala společná odborná partnerská akce **KSZ v Ústí nad Labem** a České advokátní komory na téma „Odklony, dohoda o vině a trestu a prohlášení viny“. Volně navazovala právě na zmíněnou partnerskou akci pořádanou ČAK a Justiční akademií.

55,41 %

osob řešeno
ve zkráceném
přípravném řízení

4 512

uskutečněných
odklonů v trestním
řízení

666

uzavřených
dohod o vině
a trestu

¹ Blíže srov.: https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12680

c) Trestní odpovědnost právnických osob (přehledy o podezřelých, stíhaných a obžalovaných právnických osobách podle paragrafů II/1e, přehledy o vyřízených věcech a stíhaných a podezřelých právnických osobách podle státních zastupitelství a o celkovém počtu stíhaných právnických osob v letech 2012–2022 tab. II/1f)

V roce 2022 bylo v oddílu „Přípravné řízení“ v rejstřících ZN, KZN a VZN evidováno celkem **967** věcí týkajících se důvodného podezření ze spáchání některého trestného činu vyplývajícího z výčtu v § 7 zákona o TOPO právnickou osobou (v roce 2021 jich bylo 939). Struktura trestné činnosti právnických osob byla i v roce 2022 velmi různorodá. Podrobnější informace ohledně skutkových podstat trestných činů, pro něž bylo trestní stíhání vedeno, popřípadě byla podána obžaloba, vyplývají z přehledů II/1e.

Vývoj trestních řízení právnických osob

Rok	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené přípravné řízení	Návrh na potrestání	Návrh na schválení dohody o vině a trestu	Podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu
2012	20	4	0	0	0	0
2013	42	15	5	5	0	4
2014	88	81	39	35	4	5
2015	224	209	8	6	1	6
2016	239	213	6	6	1	9
2017	242	210	2	2	1	16
2018	291	258	5	2	4	20
2019	366	311	5	4	10	20
2020	337	268	1	0	11	27
2021	326	257	0	0	29	26
2022	280	196	2	1	34	30

Nové případy aplikace § 8 odst. 5 zákona o TOPO se v roce 2022 nevyskytly, a lze tedy plně odkázat jak na Zprávu o činnosti za rok 2019, tak i na Zvláštní zprávu o poznatcích z aplikace § 8 odst. 5 a dalších ustanovení zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 183/2016 Sb., ze dne 7. 5. 2019 sp. zn. 4 NZN 604/2018, jež byla publikována na webových stránkách NSZ.

Agendu trestní odpovědnosti právnických osob se v podstatě na všech státních zastupitelstvích podařilo realizovat jako již rutinní praxi bez podstatnějších výkladových či aplikačních problémů.

Problematicke trestní odpovědnosti právnických osob byla průběžně věnována výrazná a odpovídající pozornost ze strany jednotlivých státních zastupitelství, nebyly zaznamenány ani signalizovány negativní jevy, nové trendy či výkladové nebo aplikační problémy.

Velmi kladně je hodnocena **metodická příručka k zákonu o TOPO** vypracovaná odborem trestního řízení NSZ pod sp. zn. 7 SE 126/2019, která byla publikována na Extranetu státního zastupitelství a je průběžně aktualizována (naposledy ke dni 1. 5. 2023), stejně tak je kladně hodnocen **materiál „Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, průvodce právní úpravou pro státní zástupce“**, třetí přepracované vydání, ze dne 9. 11. 2020 sp. zn. 1 SL 113/2020.

d) Nové jevy v kriminalitě

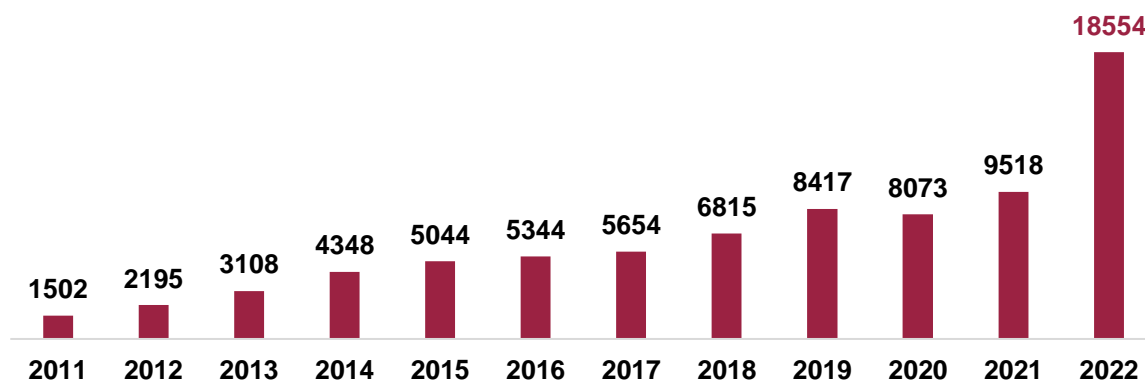
18 554 případů
kybernetické
kriminality
v roce 2022

Ze Zprávy o stavu vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku za rok 2022 vyplývá, že **trestná činnost páchaná prostřednictvím internetu i jiných sítí** zaznamenala v roce 2022 nárůst na **18 554 skutků (+ 9 036, +94,9 %)**. Nejčastěji byly tímto způsobem spáchány podvody mezi soukromými osobami (**7 727, +3 640, +89,1 %**), neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (**4 283, +3 783, +756,6 %**), neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému a opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla (**2 575, +893, +53,1 %**). Potvrzuje se tak předpokládaný trend, a to postupný přesun trestné činnosti jako takové do kyberprostoru. Kriminalita páchaná v kyberprostoru tvořila v roce 2022 **10,2 %** celkové registrované kriminality.

V oblasti kybernetické kriminality byl zejména zaznamenán setrvalý stav v oblasti útoků na počítačové systémy s následným vydíráním (tzv. hacking), a to pomocí škodlivého kódu ransomware. Lze konstatovat, že cílem útočníků jsou většinou podnikatelské subjekty zejména střední úrovně. Hrozbu napadení tímto škodlivým kódem lze dále brát jako trvalé bezpečnostní ohrožení.

Určitá část protiprávního jednání v oblasti kybernetické kriminality spočívá např. i v napadání e-mailových účtů fyzických osob, resp. jejich přístupových údajů, případně v napadání přístupových údajů sociálních sítí a v neposlední řadě taktéž např. přístupů do internetového bankovníctví. Pachatelé trestné činnosti využívají ke svému nezákonnému obohacení sofistikované softwarové nástroje, aby bylo možné v krátkém časovém úseku získat od obětí maximum neoprávněného finančního plnění.

Celkové počty registrovaných trestných činů spáchaných v kyberprostoru

KSZ v Hradci Králové v této souvislosti uvádí, že nejčastěji jde o trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 trestního zákoníku a většinou též o sbíhající se trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku. Zaznamenány byly případy sofistikovaných podvodů spojených např. s převody finančních prostředků z účtů poškozených či neoprávněný přístup na facebookový profil, ze kterého byly činěny podvodné nabídky a změněny přihlašovací údaje. U tohoto typu trestné činnosti je převažující formou e-mailová komunikace pachatele s poškozeným, doplněná případně kontaktováním poškozeného prostřednictvím anonymních (kartových) mobilních telefonů.

Pokračoval dřívější dynamický rozvoj informačních technologií a jejich uvádění na trh v neustálých vylepšeních a obměnách (koncové šifrování komunikace je standardem stejně jako využití biometrických dat, bezdrátové šifrované přenosy mezi synchronizovanými zařízeními, masivní ukládání dat ve vzdálených úložištích, stále se zjednodušující možnosti využití kryptoměn, moderní elektronické platební metody atd.).

S tím vším pochopitelně souvisel také nárůst a další přesun páchaní trestné činnosti z reálného prostoru do kyberprostoru.

Frekventované formy uvedeného druhu trestné činnosti jsou shodné s dostupnými informacemi napříč soustavou státního zastupitelství, přičemž se jednalo o různé útoky zejména na účty poškozených, na platformy Facebook a Instagram a zablokování přístupových údajů. Dále se jednalo o zajištění přístupu k účtům poškozených při falešném odkazu na internetové bankovníctví, o zpřístupnění internetového bankovníctví či platebních karet při prodeji zboží poškozenými přes internetové portály Bazoš a Vinted, případně Marketplace, s odkazy na různé přepravní služby, zejména DPD a jiné, o nabourání se do e-mailu různých společností a vylákání plateb za faktury, nabízení přátelství přes internet a vylákání finančních částek, podvodné odkazy s nabídkou dávek od Ministerstva práce a sociálních věcí nebo nabídku prodeje různých věcí za účelem vylákání finančních prostředků.

Podstatnou část trestné činnosti v rámci ostatní kriminality páchané v kyberprostoru tvoří sériově páchaná trestná činnost spočívající například v podvodných telefonátech. Pachatelé se vydávají zejména za pracovníky bank a policisty, přimějí poškozené vybrat finanční prostředky z bankovního účtu a vložit je do bitcoinu. Dále jde o různé formy phishingu. Byly též zaznamenány série útoků, které jsou založeny na podvrhnutí webových stránek konkrétních bank a umístění reklamy na tyto stránky do webových vyhledávačů.

KSZ v Hradci Králové poukazuje na to, že značné množství podvodných jednání je páčáno tak, že pachatel v podvodném úmyslu předstírá zájem o koupi zboží či věcí inzerovaných prostřednictvím internetu. Při komunikaci s prodávajícím poškozeným od něho vyláká bankovní informace, které poté zneužije k odčerpání finančních prostředků z jeho účtu.

OSZ v Semilech v této souvislosti zmiňuje typický případ, kdy pachatel reagoval na internetovém inzertním portálu Vinted na inzerát poškozené. V rámci vzájemné komunikace jí zaslal odkaz vydávající se za přihlašovací stránku do internetového bankovníctví, do kterého poškozená zadala své přihlašovací údaje, avšak bez úspěšného přihlášení. Po opakovaných pokusech své přihlášení vzdala, pachatel však současně získal přístup k bankovnímu účtu poškozené a provedl bez jejího vědomí dvě platby v celkové výši 17 000 Kč k její škodě.

Nový typ inzertního podvodu, u něhož je nadále zaznamenáván významný nárůst, spočívá v odpovědi pachatelů na skutečnou a vážně myšlenou inzerci na portálu např. Bazoš.cz, S-Bazar, Aukro atd. Pachatelé prodávajícího zkontaktují přes sociální síť a sdělí mu, že o nabízené zboží mají zájem. Nemohou si jej však převzít fyzicky, takže využijí služeb přepravní (kurýrní) společnosti (např. DPD, PPL, Česká pošta) a v průběhu další komunikace s prodávajícím jsou z něj za pomoci podvodné internetové stránky vylákány přihlašovací údaje do internetového bankovníctví (phishingový útok). Následně jsou peněžní prostředky z bankovního účtu prodávajícího/inzerujícího převedeny na další bankovní účet a z tohoto účtu vybrány pachateli v hotovosti z bankomatu.

Dalším typem podvodu jsou podvodné investice do kryptoměn. Poškození tuto trestnou činnost oznamují s velkým zpožděním, neboť zpočátku jim není na tomto obchodování nic podezřelého. Pachatelé začali více využívat k páčání trestné činnosti služby ke vzdálenému přístupu do počítače či mobilního telefonu (Team Viewer, Any Desk apod.). Stále využívají anonymizační služby VPN a TOR síť, služby ke spoofingu telefonních čísel. K legalizaci finančních prostředků používají bitcoinmaty pro převod do kryptoměn.

Podle **KSZ v Ústí nad Labem** z pohledu pachatelů jde přitom o jednoduchou a výhodnou trestnou činnost, neboť jsou takto schopni vylákat miliony korun s naprosto minimálním rizikem dopadení. Pachatelé často využívají VPN, které jsou levně a snadno dostupné, čímž zcela zakryjí místo připojení. Využívají falešná (spoofovaná) telefonní čísla, která se tváří jako telefonní čísla českých operátorů. Ve skutečnosti však jde o telefonní čísla, která jsou poskytována přes několik zahraničních poskytovatelů.

MSZ v Praze zdůrazňuje, že stále častěji jsou využívány k páčání trestné činnosti prostředky elektronických komunikací. Pachatelé prostřednictvím internetu často využívají free anonymizérů a proxy serverů, kdy dochází k znemožnění dohledání IP adres, prostřednictvím kterých se přihlašují. Stále více je využívána telefonická komunikace prostřednictvím multiplatformních aplikací, kterou není možné zaznamenávat prostřednictvím odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Všechny tyto formy páčání trestné činnosti mají společné, že je takřka nemožné vysledovat skutečné osoby hlavních pachatelů využívající anonymitu internetu a velmi ztížené až nemožné je ustanovení místa, odkud je páčána trestná činnost. Trestnou činností získané finanční prostředky jsou často pachateli vkládány do kybernetické měny např. bitcoinů, která je velice obtížně dohledatelná.

ObSZ pro Prahu 10 uvádí, že v roce 2022 pokračoval trend spočívající v masivním výskytu nové formy trestné činnosti, označované jako vishing. Přes sílicí informační kampaň varující před těmito praktikami počty úspěšných útoků stále rostou. V roce 2022 byly tyto formy doplněny (a do značné míry nahrazeny) zasíláním SMS zpráv nebo zpráv elektronické pošty obsahujících odkaz na internetovou stránku, která vyvolává dojem, že se jedná o přihlášení do internetového bankovníctví či platební bránu banky (popř. věrohodného dopravce). Po vyplnění požadovaných údajů o platební kartě pachatelé neoprávněně převedou finanční prostředky z účtu poškozeného na jiné účty.

Od poloviny roku 2022 je evidováno značné množství případů podvodných SMS zpráv, které se snaží obět nalákat na fiktivní webovou stránku Ministerstva práce a sociálních věcí. Setrvalým problémem je podvodné jednání typu romance scam, BEC a CEO útoky, inzertní podvody a podvody s legendou výhodných investic. Celou ostatní kriminalitou páčanou v kyberprostoru postupuje stále větší uplatnění kryptoměn, ať již jako nástroje k provedení platby či vyvedení prostředků získaných trestnou činností do zahraničí nebo jako objektu krádeží či podvodných jednání.

V rámci války na Ukrajině se jednoznačně vyprofilovaly prorusky smýšlející hackerské skupiny, které organizují zejména DDoS útoky na různé cíle v prodemokratických zemích. Cílí jak na mediální instituce dané země, tak na státní instituce a bankovní sektor. Tyto útoky neměly v některých případech požadované dopady. S ohledem na dlouhodobé působení Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost jsou útoky vůči kritické informační infrastruktuře na stagnující úrovni, spíše převažují kybernetické útoky na systémy, které spadají do kategorie významných informačních systémů.

Pokud se jedná o nejsložitější kybernetickou trestnou činnost (ransomware), byl evidován v zásadě jeden podstatnější a nebezpečnější útok, a to jednání neznámého pachatele cílené na IT infrastrukturu výzkumného subjektu, Ústavu jaderného výzkumu v Řeži u Prahy (**OSZ Praha-východ**).

Pachatelé však v některých případech přece jen zjištěni byli. Např. ve věci **MSZ v Brně** došlo na základě sledování podezřelé zásilky a nasazení operativních úkonů k ustanovení osoby, která na své účty přijímala a následně vybírala nebo dále přeposílala podvodně vylákané částky od poškozených žen, a to pod legendou amerického vojáka, který se chtěl s poškozenými ženami údajně seznámit a pod různými záminkami od nich vylákal zaslání peněz. V případě podezřelé (nyní již obviněné osoby) došlo na jejím účtu k obrátům přesahujícím částku 10.000.000 Kč. Na základě přeshraničního sledování podezřelé do Rakouska byl ustanoven její manžel (Nigerijec) žijící ve Vídni a bydliště jeho i dalších s ním spolupracujících osob. Rakouské straně byly poskytnuty údaje k těmto osobám, jejich bydliště a popis trestné činnosti. Na tomto podkladu, jakož i na základě dalšího šetření v Rakousku došlo k jeho zadržení.

Ve věci vedené u **KSZ v Ostravě** se poukazuje na příkladný postup policejního orgánu, který dne 1. 4. 2022 obdržel trestní oznámení a již dne 2. 4. 2022 zadržel podezřelého a provedl u něj domovní prohlídku. Následně bylo zahájeno trestní stíhání obviněného pro skutek právně kvalifikovaný jako pokus trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 21 odst. 1 a § 234 odst. 1, 3, 4 písm. b) trestního zákoníku a jako pokus trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 21 odst. 1 a 230 odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, kterých se měl dopustit tak, že zadal odeslání tisíců SMS zpráv, které obsahovaly nepravdivé údaje o blokaci bankovního účtu u Raiffeisenbank, a. s., s tím, že odblokování je zapotřebí učinit na uvedeném odkazu <https://prihlaseni-rb.com/rb>, směřujícím na falešné webové stránky v designu oficiálních webových stránek Raiffeisenbank, a. s., které předem za úplaty nechal vytvořit nezjištěnou osobou za účelem vylákání přístupových údajů k internetovému bankovníctví Raiffeisenbank, a. s., kdy se tak tímto jednáním pokusil nejméně u 2 777 blíže nezjištěných osob opatřit přihlašovací údaje k jejich internetovému bankovníctví s cílem následně neoprávněně převést finanční prostředky poškozených osob z jejich bankovních účtů prostřednictvím elektronických platebních příkazů či plateb formou digitalizovaných platebních karet ve svůj prospěch.

Počet případů tohoto druhu kriminality nadále narůstá a v případě podvodných jednání a s nimi spojených trestných činů se jedná o častý a z hlediska postupu orgánů činných v trestním řízení zcela zásadní problém, neboť je dána vysoká latence této kriminality.

KSZ v Plzni k tomu sděluje, že uvedené problematice bude muset být věnována zvýšená pozornost spojená s koncepčním prohlubováním povědomí a vědomostí státních zástupců, zejména ve vztahu k možnostem zajišťování důkazů v kybernetickém prostoru. Jedním z podstatných poznatků je nízká míra objasňenosti věcí s ohledem na jejich specifický charakter. Je nezbytné poznamenat, byť je to notoriem bez vlivu na postupy orgánů činných v trestním řízení, že roli rovněž hraje opravdu velmi nízká opatrnost poškozených osob při konání v kybernetickém prostoru. Situaci komplikuje mimo jiné zdoluhavý proces vyřízení právní pomoci i krátké doby, po které zahraniční operátoři uchovávají data. Důsledkem jsou tak vyšší finanční náklady spojené s právní pomocí. S rozvíjející se kybernetickou kriminalitou bude třeba najít mezinárodní řešení a zásadně změnit přístup k právní pomoci, jež by měla být zjednodušena a především zrychlena (**KSZ v Ústí nad Labem**).

Ke **zneužívání virtuálních měn KSZ v Českých Budějovicích** konstatuje, že v roce 2022 bylo realizováno 72 věcí souvisejících s trestnou činností páchanou prostřednictvím virtuální měny. Sleduje tak razantní nárůst takové trestné činnosti, když v roce 2021 bylo řešeno jen 28 věcí. Nejčastěji jde o virtuální měnu bitcoin a podvodná jednání spočívající zejména ve vylákání peněz na její koupi

či o podvodné vylákání platby za zboží v bitcoinech, většinou neznámými pachateli, kdy věci jsou odkládány, protože pachatele se nepodaří zjistit.

KSZ v Plzni sděluje, že je zaznamenána vzrůstající tendence případů, kdy je zneužit zájem osob o nakoupení virtuálních měn za účelem jejich zhodnocení, jedná se však o klasický podvod. Stejně jako v loňském roce pokračuje trend jednoho druhu této trestné činnosti, a to situace, kdy je poškozený kontaktován údajným pracovníkem banky s tím, že v důsledku napadení jeho účtu jsou jeho finanční prostředky v nebezpečí a poškozený následně podle instrukcí pachatele provede výběr finančních prostředků ze svého účtu a následně je vloží do tzv. bitcoinmatu. Oproti loňskému roku je zaznamenán určitý vývoj, nedůvěra poškozených je vyvrácena např. opakovaným ujištěním ze strany údajného policisty.

U **OSZ v Sokolově** byl zaznamenán případ, kdy poškozený chtěl tvrzené skutečnosti ověřit, bylo mu sděleno konkrétní jméno a číslo s předčíslem užívaným Policií ČR, reálně zde osoba tohoto jména existovala.

OSZ v Pardubicích uvedlo, že se v souvislosti s touto trestnou činností vyskytuje virtuální bankovní účet Revolut jako nástroj zneužívaný k trestné činnosti. K odeslání peněz poškozeného a jejich směně za kryptoměnu prostřednictvím této platformy dochází během pouhých 2 minut. Platby směřují do Velké Británie, kde je aktuálně obtížnější spolupráce než v minulosti. Takové případy zůstávají neobjasněny, neboť k založení účtu na Revolutu je často použito falešných dokladů (při registraci postačuje zaslání fotografií údajných dokladů pořízených mobilním telefonem). Případná blokáce peněz není nikdy dostatečně rychlá. Revolut totiž používá v ČR účet v Raiffeisenbank, a. s., což je ovšem sběrný účet a peníze na něm zablokované nikdy fakticky nebyly penězi pocházejícími z trestné činnosti vůči konkrétnímu poškozenému, neboť platba od poškozeného se v době blokáce již nacházela ve Velké Británii.

KSZ v Brně i **KSZ v Ostravě** upozorňují, že prostřednictvím kyberprostoru dochází i k trestné činnosti související s nabídkami zhodnocení finančních prostředků, a to cestou nákupu kryptoměn. Nejedná se pouze o případy, kdy je prováděn tento nákup, ale jde již o mnohem sofistikovanější způsob jednání prostřednictvím tzv. falešného bankéře, případně falešného zprostředkovatele nákupu kryptoměn, kdy poškozený pod nepravdivou legendou o nutnosti instalace speciálního programu pro správu svého účtu toto učiní a do svého počítače nainstaluje program (Any Desk) umožňující vzdálenou kontrolu nad jeho internetovým bankovníctvím. Soukromé klíče k nakoupeným kryptoměnám však drží pouze pachatelé, kteří s poškozenými záhy přestanou komunikovat. Odhalení a objasnění této trestné činnosti je mimořádně komplikované, a to i z důvodu důsledné anonymizace pachatelů včetně používání počítačových serverů a telefonních čísel ze zahraničí. Nelze přehlédnout ani časovou a rozsahovou náročnost prokazování těchto věcí, k čemuž se váže nutnost vyžadovat právní pomoc v řadě států včetně zemí mimo Evropskou unii, opatřovat řadu dokladů (zejména postupem podle § 8 odst. 2 trestního řádu), vydávat evropské vyšetřovací příkazy. Velmi častá je též kumulace dalších dílčích útoků, kdy se běžně děje, že po shodě určitých atributů trestné činnosti jsou postupovány desítky trestních řízení z celé ČR k jednomu prověřování, což má negativní vliv na rychlost trestního řízení. Značná část takových věcí tak bývá ukončena odložením podle § 159a odst. 5 trestního řádu.

Poukazuje se v této souvislosti i na laxnost, neopatrnost a nebezpečnost poškozených, kteří bez větších zábran sdělí kompletní údaje ke své platební kartě či účtu, i když nic nekupují, ale prodávají, anebo (i opakovaně několikrát po sobě) přes SMS ze své banky na svém telefonu potvrdí odchozí transakce ze svého účtu ve výši desítek i stovek tisíc Kč přesto, že nikomu žádné zboží neposílali a od nikoho nic neobjednali. Takový přístup pachatelům tohoto druhu trestné činnosti samozřejmě výrazně nahrává.

Další oblastí kybernetické kriminality jsou případy, jejichž počet je rovněž na vzestupu, kdy dochází k cílenému napadání elektronických sítí, resp. počítačových systémů právnických osob. Jde zejména o napadání e-mailových schránek právnických osob s cílem vstoupit do komunikace se zákazníky, vystavení podvodných faktur s nasměrováním plateb na jiný účet než účet poškozené právnické osoby a jejich získání pro vlastní potřebu ke škodě takové právnické osoby. Dalším trestněprávním jednáním jsou případy, kdy pachatelé pronikají do vnitřní elektronické sítě právnické osoby, kde posléze zašifrují uložené soubory pomocí kryptoviru. Následně dochází buď k požadování finanční úhrady za obnovení přístupu k napadeným souborům,

anebo k paralyzování poškozené právnické osoby z důvodu trvalé nemožnosti přístupu k uloženým datům. Zde se může jednat i o případy konkurenčního boje nelegálními prostředky.

OSZ v Semilech uvedlo případ, kdy pachatel nezjištěným způsobem neoprávněně získal přístup z vnější sítě k vnitřní síti poškozené společnosti, kde následně zašifroval veškerá uložená data ve stolním počítači ředitele společnosti a dále část dat uložených na serveru společnosti, kdy se jednalo o účetnictví a data za posledních 20 let fungování společnosti.

Nenávistné projevy na internetu jako již nikoliv nová forma kriminality jsou zmíněny také pod **písm. h)** níže.

Národní zpravodaj pro kybernetickou kriminalitu a práva k nehmotným statkům nadále koordinuje činnost sítě specializovaných státních zástupců. Celkově se tato síť specialistů v uplynulém roce sešla dvakrát, aby si jednak předala informace o nových trendech v dané oblasti a seznámila se s novými postupy Policie ČR při objasňování tohoto druhu kriminality, jakož i s přípravami vzniku nové policejní centrály zaměřené na boj proti kyberkriminalitě (Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě služby kriminální policie a vyšetřování; vznik 1. ledna 2023) a jednak vypracovala vstupní kritéria pro přípravu nové koncepce vzdělávání státních zástupců specializovaných na problematiku kybernetické kriminality.

Tato nová koncepce vzdělávání je rovněž připravována na základě rozhodnutí nejvyššího státního zástupce a vyplývá z koncepce rozvoje schopností státního zastupitelství na daném úseku. Cílem je vytvoření uceleného programu vzdělávání, v jehož rámci by státní zástupci získali veškeré informace a vědomosti o kybernetické trestné činnosti a o trestné činnosti páchané v kybernetickém prostoru, o technické stránce tohoto druhu kriminality i o souvisejících právních aspektech vyplývajících z právní úpravy i aktuální judikatury.

Na počátku roku 2022 schválil nejvyšší státní zástupce celkovou **koncepci rozvoje schopností státního zastupitelství na úseku boje proti kybernetické kriminalitě a kriminalitě v kybernetickém prostoru**.

V návaznosti na schválení této koncepce došlo k novelizaci pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 4/2009, Vzorového organizačního řádu, a s účinností k 1. lednu 2023 byla vyčleněna zcela samostatná specializace státních zástupců pod označením „Kybernetická trestná činnost a trestná činnost v kybernetickém prostoru“.

Nejzávažnějším případům kybernetické kriminality spočívajícím v útocích na kritickou informační infrastrukturu státu by se pak v nejbližší době měli začít věnovat státní zástupci VSZ v Praze a VSZ v Olomouci. **NSZ** již v tomto směru také navrhlo Ministerstvu spravedlnosti příslušnou novelu jednacího řádu státního zastupitelství.

e) **Vybrané hospodářské, majetkové a další trestné činy včetně trestných činů spojených s korupcí** (tab. II/2, II/2a, II/2b a II/2c, II/10)

Tato trestná činnost vykazuje stále tendenci ke stagnaci; vzestup počtu stíhaných i obžalovaných osob se projevil jen u některých trestných činů. V podrobnostech lze odkázat na *tab. II/2*.

Celkově (viz *tab. II/10*) bylo v roce 2022 stíháno (včetně vyřízení ve zkráceném přípravném řízení) pro trestný čin zpronevěry podle § 206 trestního zákoníku **876** osob,

což znamená zcela nepatrný vzestup oproti roku 2021 o 2,1 %. Vůbec nejčetnějším byl v tomto ukazateli nadále trestný čin krádeže (§ 205 trestního zákoníku), pro který bylo stíháno a řešeno ve zkráceném přípravném řízení **14 614 osob (+2 290)**, což představuje **21,36%** podíl na celkové kriminalitě v roce 2021 (+2,21 %). Pro trestný čin podvodu (§ 209 trestního zákoníku) bylo stíháno (a řešeno ve zkráceném přípravném řízení) celkem **2 528 (-2)** osob, takže v součtu tyto tři majetkové trestné činy představují s **18 018 (+2 306)** stíhanými (a ve zkráceném přípravném řízení řešenými) osobami **26,33%** podíl na celkové kriminalitě v roce 2022 (v roce 2021 činil tento podíl 24,41 %).

Pokud jde o **trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby** (§ 240 trestního zákoníku), počet stíhaných osob se v roce 2022 oproti roku 2021 zcela nepatrně zvýšil (467 stíhaných, +4; +0,9 %), v předchozích letech byla patrná tendence k poklesu, jde o druhý nejnižší absolutní počet od roku 2010 a 2011).

Údaje policejní statistiky ukazují shodnou tendenci – **747** zjištěných skutků v roce 2022, 744 v roce 2021, 822 v roce 2020, 1 096 v roce 2019, 1 296 skutků v roce 2018, 1 107 v roce 2017 a 1 043 v roce 2016.

V oblasti daňové kriminality je i pro rok 2022 charakteristická dominující převaha trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku a neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 trestního zákoníku. Pozitivně lze hodnotit opětovné meziroční snížení způsobeného následku, tedy celkového rozsahu zkrácení daně, poplatku a povinné platby u trestného činu podle § 240 trestního zákoníku. Opačný trend, tedy nárůst celkové výše neodvedené daně, pojistného a povinné platby, lze sledovat u trestného činu podle § 241 trestního zákoníku. Uvedené je nepochybně ovlivněno růstem cen energií v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině, souvisejícím snížením spotřeby domácností, jakož i doznívajícími problémy v dodavatelsko-odběratelských řetězcích v důsledku pandemie COVID-19. Tyto faktory vedly k poklesu tržeb firem při současném růstu nákladů, a tedy i k nižšímu zisku firem, který by bylo možné potencionálně krátiť, případně již k ekonomické ztrátě a neodvádění povinných plateb.

Pro páchaní daňové kriminality (především u § 240 trestního zákoníku) je charakteristická vysoká sofistikovanost, organizovanost, včetně zapojení mezinárodního prvku, a daňová kriminalita tak zůstává závažným negativním společenským fenoménem s významnými dopady na ekonomiku státu.

Srovnatelné ukazatele u daňové kriminality mají odraz i ve výstupech státního zastupitelství (při porovnání let 2021 a 2022) v rámci trestního stíhání jak fyzických, tak i právnických osob.

Lze konstatovat, že rovněž v roce 2022 postih daňové kriminality kladl vysoké nároky nejen na odbornost orgánů činných v trestním řízení, ale i na vzájemnou komunikaci a výměnu informací mezi orgány činnými v trestním řízení a orgány daňové správy. Důležitým prvkem v boji proti daňové kriminalitě byl (a zůstává i nadále) projekt Daňové Kobry. Pokračující úzkou spoluprací mezi orgány činnými v trestním řízení a orgány daňové správy lze hodnotit jako nadále přínosnou a efektivní.

Již se v takovém rozsahu, jak tomu bylo v předchozích letech a jak to bylo zmiňováno ve zprávách o činnosti za rok 2020 a 2021, nevyskytují karuselové podvody. V jejich rámci byly v minulosti vylákávány nadměrné odpočty mnohdy i v řádech desítek milionů korun. Je to dáno zejména důslednější činností orgánů finanční správy a existencí kontrolních hlášení, která kromě jiného umožňují překlenout situace, kdy účetnictví daňového subjektu není k dispozici. Trestná činnost tohoto typu je aktuálně páchána spíše ve formě zapojení většího množství koncových společností, které požadují mnohem nižší částky nadměrných odpočtů, případně si snižují reálnou daňovou povinnost. Stále se objevuje poskytování reklamních a marketingových služeb, nověji se vyskytují např. také služby úklidové. Daňová trestná činnost je páchána nadále rovněž v rámci agenturního zaměstnávání, a to zejména v souvislosti se zaměstnáváním cizinců. Předmětem daňových podvodů, resp. předmětem plnění, která jsou využívána k této činnosti, jsou i nadále zejména obchody s lidskými zdroji, se službami a s reklamními plněními v oblasti sportu, kde jsou velmi vysoké příjmy v podobě plnění za poskytnutou reklamu „optimalizované“ fiktivními vstupy (náklady). Reklamní trh je přitom daňovými podvody natolik pokřiven, že reálnou hodnotu plnění je velmi obtížné objektivně stanovit.

KSZ v Praze zdůrazňuje, že jednak byl evidován zvýšený počet případů trestních řízení vedených na základě oznámení Finančního analytického úřadu, jednak se nadále jako významná forma páchaní hospodářské trestné činnosti prosazuje využívání informačních technologií a činnost pachatelů se stále více soustřeďuje na oblast virtuálního světa internetu. Uvedený trend s sebou pak přináší také sériově páchanou organizovanou trestnou činnost, kterou doprovázejí problémy s určením věcné a místní příslušnosti a tyto následně výrazně komplikují zejména prvotní fáze prověřování a provádění úkonů trestního řízení.

Pro bližší ilustraci v oblasti **zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti** lze uvést přehled „**Zajištěné majetkové hodnoty za rok 2020 a 2021 a 2022 dle zajišťovacích institutů**“; *tab. II/2b* je v příloze.

Celkově byly v roce 2022 policejními orgány a státními zástupci v trestním řízení **zajištěny majetkové hodnoty ve výši 5,39 mld. Kč**, čímž došlo k poklesu zajištěného majetku oproti roku 2021 (7,02 mld Kč).

187
osob
stíhaných
pro korupční
trestné činy

K postihu **korupce** lze uvést, že v roce 2022 se projevil trend spočívající (shodně jako v předcházejícím roce) v poklesu trestně stíhaných osob a osob postavených před soud. Naopak ale lze vidět výrazný nárůst počtu osob trestně stíhaných pro trestný čin zjednáání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku oproti roku 2021.

Je však třeba si uvědomit, že v řádovém počtu jednotek či desítek obviněných i jen jedna trestní věc s více trestně stíhanými osobami může mít výraznější vliv na meziroční srovnání. Podrobnosti jinak vyplývají především z *tab. č. II/2a*.

Meziroční srovnání období let 2021 a 2022 podává rovněž následující tabulka:

Trestný čin	2021				2022				
	Trestní zákoník/ trestní zákon	Stíháno Sděleno podezření	Obžalováno Návrh na potrestání Dohoda o vině a trestu	Odklon (§ 307, § 309, § 179g)	Počet osob vyřízených v řízení před soudem (odsouzeno/ zproštěno)	Stíháno Sděleno podezření	Obžalováno Návrh na potrestání Dohoda o vině a trestu	Odklon (§ 307, § 309, § 179g)	Počet osob vyřízených v řízení před soudem (odsouzeno/ zproštěno)
§ 226 (§ 256b)		2	2	0	0/1	0	0	0	0/0
§ 256 (§128a)		2	2	0	28/13	68	48	18	25/15
§ 257 (§128b)		7	7	0	2/0	5	5	0	4/1
§ 258 (§ 128c)		2	1	1	3/0	3	3	0	0/0
§ 331 (§ 160)		42	40	1	24/1	35	32	2	17/5
§ 332 (§ 161)		81	78	2	58/0	74	55	18	51/11
§ 333 (§ 162)		4	4	0	1/0	2	2	0	3/0
Součet		140	134	4	114/15	187	145	38	100/32

Česká republika si v rámci indexu vnímání korupce (CPI) zpracovávaného Transparency International polepšila, a to celosvětově na sdílenou **41. příčku** (ze 47. místa a ze 180 hodnocených zemí), kterou zaujímá spolu s Gruzíí, Itálií a Slovinskem, a v rámci EU se Česká republika posunula z 19. místa na sdílené **16. místo** (spolu s Itálií a Slovinskem). Transparency International k výsledku uvedla především, že v České republice nadále chybí politikům jasná strategie a odhodlání přijímat ambiciózní a systémové změny v oblasti boje s korupcí.

VSZ v Praze zmiňuje, že ve srovnání s rokem 2021 byl v rámci evidování informací získaných ze všech nižších státních zastupitelství v jeho územním obvodu v průběhu roku 2022 zaznamenán pokračující zvýšený trend zahájených trestních řízení podle § 158 odst. 3 věty první trestního řádu policejními orgány Policie České republiky v souvislosti s nehospodárným nakládáním a správou majetku ze strany volených představitelů obcí a měst. Trestní řízení byla ponejvíce zahajována z podnětu (trestních oznámení) občanů poukazujících na jednání starostů, členů rad a zastupitelstev obcí jako nehospodárné postupy, například nehospodárné uzavírání smluv za obec, nehospodárné nakládání s obecním majetkem, zejména s půdou, nemovitostmi a financemi.

VSZ v Olomouci poukazuje na to, že korupční jednání je u státních zastupitelství v jeho obvodu předmětem prověřování a vyšetřování spíše ojediněle. Např. se jednalo o pokus o uplacení policisty při silniční kontrole nebo předání úplatku referentce okresní správy sociálního zabezpečení.

Nebud' bílým koněm!

Snadné peníze bez vynaloženého úsilí?
Příliš dobré na to, aby to byla pravda!

- ▶ Oslovi tě cizí osoba a požádá tě, abys přes svůj bankovní účet převedl/a peníze s tím, že z toho budeš mít zisk.
- ▶ Bude to prezentováno jako příležitost snadného výdělku bez rizika.
- ▶ Bude ti říkat, co máš udělat a vyprávět, kolik už za stejnou věc vydělali jiní.
- ▶ Ti, kdo perou peníze, tě z různých důvodů vždy požádají o číslo tvého bankovního účtu nebo tě požádají, aby sis otevřel/a nový.
- ▶ Budeš pomáhat zločincům anonymně převádět nelegální finanční prostředky po celém světě.

#Nebudbilymkonem

Nebud' bílým koněm!

Nestojíš za to

- ▶ Pokud přestaneš zločincům pomáhat, mohou ti vyhrožovat nebo můžeš být fyzicky napaden/a.
- ▶ Možná nebudeš moci v budoucnu získat sociální dávky.
- ▶ Může ti hrozit trest odnětí svobody, peněžitý trest nebo obecně prospěšné práce.
- ▶ Tvůj bankovní účet může být zrušen a nebudeš si moci otevřít nový.

#Nebudbilymkonem

NSZ se i v roce 2022 spolu s Policií ČR a Českou bankovní asociací zapojilo do mezinárodní osvětové kampaně v boji proti praní špinavých peněz *Nebud' bílým koněm*.

f) Vybrané trestné činy proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti (tab. II/3, II/3a, II/3b, II/3c, II/3d, II/3e, II/3f, II/3g, II/3h, II/3i, II/3j, II/3k, II/10)

Stav a úroveň stíhání **vybraných trestných činů proti životu, zdraví, svobodě a lidské důstojnosti** vyplývá z tab. II/3. Vývoj postihu **trestného činu vraždy** (§ 140 trestního zákoníku) zachycuje tab. II/3a, která zahrnuje rovněž počty odsouzených osob i skutky vykazované policejní statistikou (v roce 2022 zjištěno **150** skutků, tedy **+45** oproti roku 2021, z toho **131** bylo objasněno; **+31**), a to za období let 1994 až 2022. U trestného činu vraždy v roce 2022 došlo v souladu s trendem z let 2015, 2017, 2019 a 2021 k dalšímu výraznému poklesu počtů osob stíhaných i obžalovaných. S ohledem na údaje policejní statistiky je však zřejmé, že v roce 2023 lze očekávat tendenci spočívající ve výrazném vzestupu uvedených trestných činů.

KSZ v Ostravě zmiňuje mediálně velmi sledovanou věc s ohledem na místo činu, ve které bylo zahájeno trestní stíhání obviněného pro zločin vraždy podle § 140 odst. 2 trestního zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že poté, co si pod smyšlenou identitou domluvil s poškozeným na den 30. 11. 2022 prohlídku varhan v kostele sv. Václava v B., za tímto po předchozím uvážení s úmyslem jej usmrtit z důvodu neopětované náklonosti do kostela přišel a v prostorách kůru poškozeného napadl kuchyňským nožem, který si za tímto účelem přinesl, bodnutím do oblasti hrudníku, zad a krku. V důsledku způsobených bodnořezných poranění poškozený na místě zemřel.

Pro rok 2022 již byl charakteristický (oproti roku 2021) **podstatně nižší výskyt trestných činů šíření nakažlivé lidské nemoci podle § 152 trestního zákoníku a šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti podle § 153 trestního zákoníku v důsledku epidemie COVID-19.**

Pandemie COVID-19 neměla na činnost státního zastupitelství již žádný zásadní vliv.

Počet věcí právně kvalifikovaných jako trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci podle § 152 trestního zákoníku klesl na hodnoty běžně zaznamenávané před pandemií.

Podle názoru **KSZ v Praze** byl dopad pandemie nicméně nepřímý či následný, a to v podobě zhoršující se hospodářské situace a majetkových poměrů občanů a s tím spojené majetkové trestné činnosti.

Pandemie COVID-19 pak urychlila modernizaci justice v tom směru, že řada trestních řízení začala probíhat prostřednictvím videokonferencí, v uplynulém roce byl patrný nárůst hlavních líčení a veřejných zasedání konaných formou videokonference za situace, kdy se obžalovaný, potažmo odsouzený, nachází ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Z menší části se v roce 2022 udržela forma videokonference i u vzdělávacích akcí (**KSZ v Hradci Králové**).

S pandemií nemoci COVID-19 pak určitým způsobem souvisí trestní věc vedená u **OSZ v Šumperku**, v níž byl obviněný pravomocně odsouzen pro skutek právně kvalifikovaný jako přečin padělání a pozměnění veřejné listiny dle § 348 odst. 1 alinea první trestního zákoníku. Toho se dopustil koncem roku 2021 tím, že si vyhotovil nepravý certifikát o provedeném očkování proti nemoci COVID-19, kterým se následně prokázal u vstupu do restauračního zařízení, do kterého byl povolen vstup pouze osobám s platným certifikátem o provedeném očkování.

OSZ v Přerově podalo obžalobu pro zločin šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1, 2, 4 písm. a) trestního zákoníku, jehož se měl pachatel dopustit tak, že v době jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí (probíhající pandemie nemoci COVID-19) oznámil na kompetentní místa uložení bomb mj. v Nemocnici Přerov, v důsledku čehož došlo k bezdůvodnému zásahu složek integrovaného záchranného systému. V odsuzujícím rozsudku soud skutek kvalifikoval toliko jako přečin šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1 trestního zákoníku s odůvodněním, že obžalovanému nelze prokázat povědomí o vyhlášeném nouzovém stavu. K odvolání státního zástupce, které poukazovalo na rozhodnutí NS sp. zn. 15 Tdo 110/2021, však byl rozsudek zrušen a odvolací soud rozsudkem ze dne 9. 6. 2022 uznal obžalovaného vinným zločinem šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2, 4 písm. a) trestního zákoníku s odůvodněním, že kvalifikovaná skutková podstata je po subjektivní stránce naplněna již tím, že osobě obviněného bylo prokázáno povědomí o probíhající epidemii.

Pokud jde o poznatky k **privilegovaným skutkovým podstatám zabití, popř. ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky**, pro trestný čin zabití podle § 141 trestního zákoníku byly v roce 2022 stíhány a obžalovány 3 osoby (+2). Pro trestný čin ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a trestního zákoníku byly v roce 2022 stíhány 3 osoby (-5), obžalovány byly 2 osoby (-4), zkrácené přípravné řízení bylo konáno proti jedné osobě (-1) a na jednu osobu byl podán návrh na potrestání (0).

U případů **loupeží** byl v roce 2022 zaznamenán po několika letech vzestup oproti předchozímu roku, jestliže bylo stíháno 1 149 a obžalováno bylo 1 116 osob (vždy +118), ohledně 20 (+5) osob byl podán návrh na schválení dohody o vině a trestu. Tím trend vývoje navazoval na rok 2019, jinak byla ale zaznamenávána setrvalá tendence spočívající v poklesu (podrobnosti plynou z *tab. II/3*).

U **těžkého ublížení na zdraví spáchaného úmyslnou formou zavinění** (§ 145 trestního zákoníku) došlo v roce 2022, také v rozporu s trendem předchozích let, k nárůstu počtu stíhaných i obžalovaných osob na 553 (+52) a 524 (+47), na 17 osob byl podán návrh na schválení dohody o vině a trestu (+2).

610

případů
domácího násilí

U **ublížení na zdraví spáchaného úmyslně** (§ 146 trestního zákoníku), kde je třeba vzít v úvahu i institut zkráceného přípravného řízení, bylo v roce 2022 vedeno trestní řízení proti **2 576** osobám (+207 oproti roku 2021), i zde tedy byl zaznamenán opačný trend oproti předcházejícím letům.

KSZ v Hradci Králové popisuje případ, který se jeví účelným signalizovat z důvodu, že se aktuálně diskutuje o tom, zda novelizovat skutkovou podstatu trestného činu znásilnění pro případ, že oběť nedá souhlas s pohlavním stykem.

Konkrétně se jednalo o případ pohlavního styku, který pachatel zrealizoval jako masér s klientkou v průběhu masáže, kdy poškozená popsala, že nebyla schopna z důvodu strachu a ztuhnutí klást pachateli jakýkoliv slovní či fyzický odpor a v důsledku toho měl zneužít její bezbrannosti. Činem jí navíc byla způsobena posttraumatická stresová porucha již v závažné formě, tedy těžká újma na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) trestního zákoníku. Věc byla původně právně kvalifikována jako přečin sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku a přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku, ale po přikázání věci k projednání KS v Hradci Králové byl obžalovaný pravomocně uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, byť na základě dodatečného prohlášení viny obžalovaným, které soud přijal.

Násilí, k němuž dochází ve společnosti mezi blízkými osobami, je jednou z nejrozšířenějších forem násilí. Z trestněprávního hlediska je **domácí násilí** v České republice upraveno v § 199 trestního zákoníku a rozumí se jím týrání osoby blízké nebo jiné žijící s pachatelem ve společném obydlí. Souvisejícím trestným činem je i trestný čin týrání svěřené osoby podle § 198 trestního zákoníku. Nelze rovněž opomenout, že v souvislosti s domácím násilím přicházejí v úvahu i jiné trestné činy, spáchané zpravidla v souběhu (např. trestný čin znásilnění či trestné činy proti zdraví).

Podrobnosti ke stavu postihu trestné činnosti spojené s **domácím násilím** v roce 2022 plynou z *tabulek č. II/3b až II/3k*. Z těchto statistických údajů je především zřejmé, že v období let 2012 až 2022 se počet případů domácího násilí pohybuje mezi **500 až 660 věcmi**; v roce 2022 se jednalo o **610 (+100)** případů.

V roce 2022 bylo pro trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (ve společně obývaném bytě nebo domě) podle § 199 trestního zákoníku stíháno **241 (-61)** osob, zkrácené přípravné řízení bylo konáno ohledně 2 osob (+2), celkem tedy jde o **243 (-59)** osob stíhaných a ohledně nichž bylo konáno zkrácené přípravné řízení.

Ohledně **obchodování s lidmi**, a to popřípadě i za **účelem pracovního vykořisťování**, je třeba uvést, že počet stíhaných i obžalovaných osob pro trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku) v roce 2022 dosáhl stejné úrovně jako v roce 2021, pokud jde o stíhané osoby (**22** osob stíhaných), a snížil se, pokud jde o obžalované osoby o 3 (**18** obžalovaných).

Z hlediska forem páchaní této trestné činnosti se nadále jedná o obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování a nucení k prostituci. Přetrvává trend, kdy se pachatelé zaměřují na osoby s nějakou přidanou zranitelností (sociální, ekonomické postavení, zneužívání alkoholu, drog, psychický problém). Obchodníci s lidmi se zaměřují i na osoby s vývojovým a tělesným postižením.

Alarmujícím trendem je využívání dětí z dětských domovů (být nikoliv ve velkém rozsahu), děti na útěku z výchovných ústavů k provozování prostituce, poskytování sexuálních služeb za úplatu, kdy si část takto vydělaných peněz nechá osoba, která zprostředkovává styk, dopravuje děti na místo apod.

Obecně pachatelé cílí zejména na osoby ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí České republiky. Osoby jsou pachateli často vylákány do zahraničí (zejména do Velké Británie), kde jsou muži nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci. Pachatelé odebírají poškozeným při výplatě všechnu nebo

drtivou část vydělané mzdy, mnohdy prostřednictvím platebních karet, které pachatelé poškozeným spolu s účty zařídili v tamních bankovních ústavech. V některých případech navíc poškozené zadluží úvěry na pořízené účty. Ženy jsou nuceny k prostituci nebo k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo EU. Vystoupením Velké Británie z Evropské unie se počet těchto případů nadále snižuje a lze předpokládat, že tato sestupná tendence bude pokračovat i v následujících letech.

V případech pracovního vykořisťování byl na území České republiky typickým způsobem páčání model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projevily aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky ke zprostředkování práce.

Pozornost je věnována případům, kdy dochází k propojení forem sexuálního vykořisťování a pracovního vykořisťování, včetně nucených sňatků, resp. „sňatků s výhodou“, které představují nebezpečný trend vykořisťování obětí. Sňatky jsou organizovány zejména na území Velké Británie a Irska, kdy potenciální manželé pocházejí nejčastěji z Bangladéše, Afghánistánu a Pákistánu (viz též vylákání žen do ciziny pod záminkou uzavření sňatku a problematika pobytu a pohybu osob třetích zemí ve státech EU).

V případech, kdy šlo o obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, bylo specifickým znakem téměř všech případů, že pachatelé vždy využili tíživé situace obětí nebo situace, kdy oběť potřebovala finanční prostředky (převážně se jednalo o dívky bez prostředků, které byly na útěku z výchovných ústavů apod., tedy osoby bez jakéhokoli sociálního zázemí).

Z hlediska prevence obchodování s lidmi je v souvislosti s probíhající válkou na Ukrajině nezbytné věnovat zvýšenou pozornost odloučeným dětem, dětem bez doprovodu a mladým ženám, které prchají před válkou a hledají ochranu v cizí zemi, a to z důvodu jejich zvýšené zranitelnosti vůči vykořisťování a zneužívání.

Z pohledu zemí původu pravděpodobných obětí identifikovaných v České republice byly jako zdrojové zaznamenány Rumunsko, Bulharsko, Mongolsko, Filipíny, Nepál, Ukrajina, Moldavsko, Slovensko, Honduras, Kyrgyzstán, Rusko, Uzbekistán a Bělorusko. Nelze však opomenout skutečnost, že obchodování jsou i čeští občané na území České republiky. Česká republika také zůstává i nadále zdrojovou zemí zejména pro Velkou Británii a Irsko.

Poznatky ze zahraničí naznačují zvyšující se význam technologií při páčání tohoto druhu trestné činnosti. Informace předložené nevládními organizacemi poukazují na využívání internetu a sociálních sítí ve všech fázích obchodování s lidmi, zejména pak v souvislosti s nábořem, vykořisťováním, ale i vyvíjením kontroly a nátlaku na oběti. Technologie nejčastěji hrají významnou roli ve fázi nábořu tím, že usnadňují identifikaci, lokalizaci a kontaktování potenciálních obětí. K tomu obchodníci využívají různé mechanismy v závislosti na typu vykořisťování.

Pozornost je třeba i nadále věnovat včasné identifikaci obětí obchodování s lidmi (domácích i zahraničních obětí), protože jenom tehdy, pokud je oběť identifikována, může profitovat ze statusu, který jí náleží, a plně prosazovat svá práva. Identifikace dětských obětí a pomoc jim v přístupu k jejich právům bez ohledu na jejich zemi původu je nezbytná.

Pokud jde o princip *non-punishment*, který zahrnuje netrestání obětí obchodování s lidmi, jakož i jejich nestíhání, a to za činy související s jejich postavením obchodovaných osob, Česká republika nemá v trestním zákoníku nebo jiném relevantním právním předpisu žádné zvláštní ustanovení zakotvující uvedený princip. Požadavky plynoucí z tohoto principu by tak měly být naplňovány zejména na základě ustanovení trestního zákoníku upravujících krajní nouzi. Rovněž dotazník skupiny odborníků pro boj proti obchodování s lidmi GRETA, vyplněný českou vládou v rámci prvního hodnotícího kola, spojuje princip *non-punishment* s ustanovením o krajní nouzi a dále také s možností upustit od potrestání podle § 46 a § 47 trestního zákoníku. Je třeba připomenout, že dokumenty soft-law vykládající Palermský protokol a Úmluvu proti obchodování s lidmi uvádějí, že princip *non-punishment* musí být vykládán tak, že ukládá jak povinnost zavést možnost neuložení trestu, tak i možnost zastavení trestního stíhání. Směrnice 2011/36/EU tento požadavek dokonce stanoví výslovně v čl. 8. Pokud by v dané věci byly naplněny podmínky krajní nouze, bylo by již v průběhu prověřování možné věc odložit podle § 159a odst. 1 věty první trestního řádu, popřípadě by po zahájení trestního stíhání bylo možné zastavit je podle § 172 odst. 1 písm. b) trestního řádu. Pokud by však podmínky krajní nouze splněny nebyly, v zásadě jedinou procesní možností, jak zastavit trestní stíhání, by bylo zastavení z důvodu jeho neúčelnosti podle § 172 odst. 2 písm. c) trestního řádu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí k problematice rizika trestné činnosti obchodování s lidmi ve vztahu k ženám a dětem přicházejícím z Ukrajiny vydalo Souhrnnou informaci k zajištění ochrany nezletilých dětí bez doprovodu přicházejících z Ukrajiny. Informace je určena pro odborníky pracující s ohroženými dětmi-cizinci na území ČR. V informaci jsou popsány různé scénáře a doporučený postup.

S vysokou pravděpodobností však lze konstatovat, že v roce 2022 nebyl na území ČR potvrzen žádný případ obchodování s lidmi v souvislosti s uprchlíky z Ukrajiny. Skupina expertů Rady Evropy pro boj proti obchodování s lidmi (GRETA) připomíná přesto **zvýšenou zranitelnost vysídlených osob vůči obchodování s lidmi**. V některých státech již probíhá vyšetřování této trestné činnosti, jejíž oběťmi jsou uprchlíci z Ukrajiny. V této souvislosti se GRETA rozhodla vydat pokyny k řešení rizik obchodování s lidmi v souvislosti s válkou na Ukrajině a následnou humanitární krizí. GRETA zdůrazňuje, že rizika obchodování s lidmi spojená s ozbrojeným konfliktem se neomezují pouze na válku na Ukrajině ani na ukrajinské občany. Doporučená opatření obsažená v těchto pokynech by proto měla být uplatňována v kontextu jakéhokoli ozbrojeného konfliktu a měla by být přínosem pro všechny lidi bez ohledu na jejich státní příslušnost.

g) Trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek (tab. II/5, II/5a)

128

osob stíháno
za nenávistné
trestné činy

Tendence charakteristické pro vývoj **trestné činnosti spáchané z rasových, národnostních nebo jiných nenávistných pohnutek** vyplývají z tab. II/5 a II/5a.

V roce 2022 došlo k mírnému vzestupu počtu stíhaných osob pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek (celkem **128** stíhaných osob, **+11**). Nárůst počtu obžalovaných byl v uplynulém roce výraznější (celkem **102**, **+30**). Počty věcí vyřizovaných ve zkráceném přípravném řízení zaznamenaly v roce 2022 také vzestup. V roce 2022 se konalo zkrácené přípravné řízení u **30 (+5)** osob a na **25 (+11)** osob byl podán návrh na potrestání.

V kontextu trestných činů extremistického charakteru převažovaly obdobně jako v roce 2021 projevy sympatií k nacistickým či neonacistickým hnutím, a to zejména v podobě hajlování za současných verbálních prohlášení „Sieg heil“, jakož i případy veřejného prezentování další související symboliky (hákový kříž, symbolika SS), aniž by byl v tomto směru zaznamenán nějaký významný vývoj či zhoršení situace. Značný judikatorní význam má v tomto směru usnesení NS ze dne 22. 11. 2022 sp. zn. 3 Tdo 982/2022, podle kterého prezentace symbolů historického nacismu lze zpravidla bez dalšího hodnotit jako projev sympatií k neonacismu, tedy hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, ve smyslu § 403 odst. 1 trestního zákoníku.

Toto judikatorní rozhodnutí poněkud relativizuje význam novely trestního zákoníku č. 220/2021 Sb., již byla s účinností od 1. ledna 2022 zakotvena nová skutková podstata – § 403a trestního zákoníku upravující trestný čin šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Pokud byl motivem této novely nejednoznačný výklad § 403 trestního zákoníku v aplikační praxi, pak je nutno konstatovat, že tento nejednoznačný výklad pramenil zejména z usnesení NS ze dne 12. června 2019 sp. zn. 8 Tdo 314/2019, které stanovilo *de facto* nesplnitelné požadavky na konkretizaci hnutí ve smyslu § 403 odst. 1 trestního zákoníku, jehož závěry se dnes jeví jako nesprávné a překonané [k tomu viz Kandová, K. Extremistické trestné činy v české rozhodovací praxi aneb pozvánka na čaj s Hitlerem?, Státní zastupitelství 2020, č. 5, s. 16]. Obsoletnost této skutkové podstaty je patrná i z toho, že v roce 2022 nebyla vůbec aplikována.

Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2022 zdůrazňuje, že extremistickou a xenofobně populistickou scénu ovlivnily v roce 2022 události s radikalizačním potenciálem, např. zdražování, energetická krize, migrační krize, válka na Ukrajině či pomoc ukrajinským uprchlíkům. Stále ale ještě rezonovala témata spojená s protiepidemickými opatřeními. Některé pravicově extremistické subjekty se staly součástí společenství, které souzní s prokremelskými narativy. Omezený počet jednotlivců naopak vyjadřoval podporu ukrajinským protějškům. Někteří z nich dokonce na Ukrajinu vycestovali a zapojili se zejména do týlových činností. Dle poznatků bezpečnostních složek dále roste riziko online radikalizace „osamělých vlků“, jen volně napojených či zcela izolovaných od extremistické scény.

Nadále bylo možné sledovat předsudečně nenávistné projevy v rámci xenofobně populistické scény. Objevovaly se antisemitské konspirační teorie, novinkou se staly výpady proti Ukrajincům. Projevy protimuslimské, protimigrantské a anticiganistické byly spíše na ústupu. Dominanci v tomto spektru si udrželo hnutí Svoboda a přímá demokracie. To nicméně upozadilo xenofobní témata a věnovalo se přednostně jiným společenským otázkám, včetně ruské okupace části Ukrajiny. Postoje hnutí k této agresi v řadě případů kopírují narativy, které pro středoevropský region generují propagandisté pracující ve prospěch kremelského režimu.

V České republice se postupem času etablovala poměrně různorodá skupina „protisystémově“ naladěných občanů, kteří jsou ovlivněni různými konspiračními teoriemi. Tato skupina se stále více izoluje od zbytku společnosti. Její členové nacházejí styčné plochy s extremistickými a xenofobními subjekty a stávají se často příjemci i šířiteli obsahů kvazi-mediálních platform. Krátkodobý úspěch protestního uskupení kolem aktivisty L. V. dokazuje, že je poměrně jednoduché ji prostřednictvím sociálních sítí mobilizovat.

V roce 2022 bylo Policií ČR zjištěno **149** trestných činů s nenávistným podtextem. Dále bylo policií evidováno celkem **73** stíhaných osob u skutků s nenávistným podtextem.

Jak uvedeno shora, oblast hate crime velmi výrazně negativně ovlivnila ruská agrese na Ukrajinu a s tím související vysoký počet ukrajinských uprchlíků v Česku.

Z případů, v nichž bylo schvalování ruské agrese na Ukrajině vyhodnoceno jako trestné, lze zmínit výroky obviněného, který na Facebooku vyjadřoval podporu Vladimíru Putinovi, mj. uváděl, že věří, že „ukrofašisté“ budou poraženi a Ukrajina osvobozena a vyzýval k použití „vodíkové bomby menší tonáže pro vyčištění strategických území a likvidaci útočné vojenské techniky“. Jmenovaný byl uznán vinný ze spáchání přečinu popírání, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, za což mu byl uložen peněžitý trest v celkové výměře 45 000 Kč. Jeho odvolání bylo usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. listopadu 2022 sp. zn. 3 To 295/2022 jako nedůvodné zamítnuto.

Vysoký počet ukrajinských uprchlíků vedl k tomu, že i tito jsou (vedle Romů, muslimů, Židů, příslušníků LGBTQ komunity apod.) oběťmi předsudečně-nenávistných útoků (zejména verbálního charakteru), nicméně vzhledem k množství uprchlíků na území ČR se počet takových útoků jeví jako relativně nízký. Vyskytují se však rovněž nenávistné útoky vůči Rusům, kteří jsou plošně viněni za agresi Ruska na Ukrajinu.

Věci u **MSZ v Brně**, jakož i u **OSZ ve Zlíně** spočívaly v podezření ze spáchání přečinů podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 trestního zákoníku a podněcování k trestnému činu podle § 364 trestního zákoníku a týkaly se příspěvků jednotlivých uživatelů sociálních sítí, které v konečném důsledku vyústily v jejich trestní stíhání (výzvy ke „zplynování Židů“, „vystřelení cikánů“, byl znevažován ukrajinský národ, otevřeně schvalována a hájena ruská agrese vůči Ukrajině a zlehčovány zločiny páchané ruskými vojáky atd.).

Trestní řízení pro přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku a pro přečin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku bylo dále vedeno u **OSZ ve Žďáru nad Sázavou**, kdy obviněný svými slovními projevy a celkovým chováním projevovat sympatie a podporu extremistickým názorům a hnutím. Konkrétně před svými spolupracovníky velmi často obhajoval vpád Ruské federace na Ukrajinu, vyzýval k vyhlazení Ukrajinců, k vystřelení křesťanů, vyjadřoval antisemitistické názory, popíral genocidu a existenci koncentračních táborů, přičemž své spolupracovníky navíc zdravil

tzv. hajlováním za současného zvolání „Sieg Heil“. Nepravomocně potrestán byl uložením trestu odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu 2 let.

U hate crime v prostředí internetu, na sociálních sítích (např. diskuse na Facebooku) se jedná zpravidla o excesivní komentování článků týkajících se zejména uprchlíků, kdy taková trestná činnost je obvykle odhalována vlastní činností policejního orgánu.

V průběhu roku 2022 byly na **VSZ v Praze** doručeny desítky podání, nejčastěji označených jako trestní oznámení, majících souvislost s napadením Ukrajinské republiky vojsky Ruské federace, kdy podatelé spatřovali spáchání trestného činu novináři, politiky či osobami vyjadřujícími se v prostředí internetu (především na sociálních sítích) k tomuto vojenskému konfliktu. Převažovala oznámení o trestném činu, který měl být spáchán vyjádřením negativně vyznívajícím vůči aktivitám Ruské federace či v souvislosti s vyslovováním podpory Ukrajině v tomto válečném konfliktu (dodávky zbraní, vojenského materiálu, finanční podpora atd.). Ve většině případů se však jednalo o podání činěná bez identifikace podatele ve formě e-mailových zpráv, přičemž téměř ve všech případech podatelé na výzvy k identifikaci své osoby nereagovali a podání tak byla založena bez dalšího opatření, neboť neobsahovala žádný trestněprávní relevantní podklad. Tam kde se nejednalo o podání zcela evidentně mimo realitu, byla s řádnou identifikací podatele postupována na příslušná nižší státní zastupitelství k dalšímu opatření.

MSZ v Praze uvádí poznatek **ObSZ pro Prahu 2**, kdy v souvislosti s válkou na Ukrajině byla zaznamenána změna zaměření „trestních oznámení“ podávaných prokremelskými dezinformátory původně v souvislosti s vydáváním proticovidových opatření. Ty samé osoby po ruské agresi na Ukrajině začaly podávat trestní oznámení zaměřená na projevy podpory Ukrajině, konkrétně např. v souvislosti s konáním dětské tiskové konference pořádané Českým rozhlasem, kde členové skautských oddílů kladli dotazy přítomnému ministru vnitra, psychiatrovi, novinářce a dalším osobám, přičemž ke spáchání trestného činu mělo podle oznamovatelů dojít odpověďmi na dotaz ohledně možnosti atentátu na Vladimira Putina.

Vypuknutí války na Ukrajině představovalo oživení dezinformační scény a další zvýšení nápadu v oblasti trestných činů z nenávisti směřovaných zpravidla vůči Ukrajincům či ukrajinským uprchlíkům, resp. trestných činů zahrnujících schvalování ruské agrese vůči Ukrajině. V převážné většině jde o trestné činy páchané v prostředí internetu. V rámci verbálních trestných činů schvalujících ruskou agresi vůči Ukrajině byly zaznamenány případy, kdy byl pachatel ovlivněn obsahem tzv. dezinformačních webů. V důsledku uvedeného válečného konfliktu došlo k výraznému nárůstu trestných činů kvalifikovaných jako násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 trestního zákoníku, kdy „poškozeným“ je Velvyslanectví Ruské federace, které je cílem zejména nenávistných e-mailových zpráv.

KSZ v Hradci Králové uvádí, že k aktivitám dezinformátorů dochází na území celé ČR, a to zejména prostřednictvím internetu. Ve většině případů nelze tuto činnost postihovat prostředky trestního práva, a to s ohledem na ústavně zaručenou svobodu slova. Nakolik se jedná o úmyslné dezinformace, nebo o skutečné přesvědčení jejich původců, v některých případech nelze posoudit. Státnímu zastupitelství je doručována řada nejasných podání, která svým obsahem nejsou žádnými podněty ve smyslu trestního oznámení. Jde o různé zpochybňování intervence ruských vojsk na Ukrajinu, zdůvodňování, proč někdo vůbec agresi vyvolal, a zpochybňování ekonomické pomoci Ukrajincům. Většinou jde o hromadně zasílané informace doručované na všechna státní zastupitelství či jiné státní orgány.

V trestní věci **OSZ v Kladně** byli rozsudkem OS v Kladně pravomocně odsouzeni dva občané České republiky pro přečin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a přečin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 trestního zákoníku, kterých se dopustili tím, že v srpnu 2022 z obce S., okres Kladno, na sociální síti Meta Platforms živě vysílali audiovizuální snímek, v němž společně dehonestovali Ukrajince a vybízeli své posluchače k projevení nenávisti a odporu vůči Ukrajincům, kteří se měli v srpnu 2022 setkat při příležitosti dne nezávislosti Ukrajiny v Praze.

Je ovšem třeba uvést, že verbální útoky různé intenzity na sociálních sítích a dále také v menším rozsahu fyzické útoky proti majetku osob ve formě sprejerství (malování písmene „Z“ na vozidla nebo ploty objektů) byly vedeny i proti občanům Ruské federace, žijícím v České republice, přičemž tyto případy nebyly rovněž spojeny s fyzickým násilím proti osobám.

Lze usuzovat, že nárůst trestních věcí, v nichž jsou poškozenými občané Ukrajiny, souvisí zřejmě pouze se zvýšeným počtem těchto osob na území republiky, neboť nebylo zaznamenáno, že by k některému z útoků došlo právě pro jejich ukrajinskou národnost či státní příslušnost, a útoky jsou převážně majetkového charakteru, což se projevovalo v první polovině roku 2022, kdy byla pachateli využívána situace ohledně horší dostupnosti ukrajinského bankovního sektoru a docházelo hromadně ke zcizování finančních prostředků v rámci kvazipřevodů.

KSZ v Plzni konstatuje, že byt' je v Karlových Varech početná ruská i ukrajinská komunita, nelze mít za to, že by útoky vůči příslušníkům těchto komunit (popř. vzájemné útoky mezi příslušníky těchto komunit) v roce 2022 vykazovaly podstatný vzestup. V rámci prověřování bylo řešeno poškození vozidla ruského občana (pomalování srpem a kladivem) a poškození busty Karla Marxe před budovou konzulátu Ruské federace (nápisem „Putin = Hitler“). V těchto případech pachatel nebyl zjištěn. Předmětem prověřování je nadále případ poškození více vozidel ukrajinských občanů před ubytovacím zařízením pro uprchlíky, přičemž v této věci byl jako možný podezřelý zjištěn občan ČR.

V oblasti útoků vůči veřejně činným osobám je vhodné upozornit na usnesení NS ze dne 27. dubna 2022 sp. zn. 8 Tdo 233/2022, podle kterého podněcováním ve smyslu § 364 trestního zákoníku může být i projev na shromáždění občanů, při kterém jeden z řečníků vybízí přítomné k tomu, aby určité osoby (např. politiky nebo zástupce samosprávy z důvodu výkonu jejich pravomoci) fyzicky napadali.

Stejně jako v minulých letech ani v roce 2022 nicméně podle informací státního zastupitelství nedošlo k rasově (či jinak předsudečně) motivovaným útokům, jimiž by byla způsobena smrt.

Z pravomocně skončených věcí, které lze považovat za judikatorně významné, je vhodné zmínit trestní stíhání nakladatelství B. P., s. r. o., a jeho jednatelky pro trestný čin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, jehož se měli dopustit zajištěním překladu a následným prodejem knihy „The Myth of the Six“ autora Davida L. Hoggana, která patří do diskurzu popírání holokaustu.

Aktuálně nadále probíhá u **MSZ v Brně** prověřování pro podezření z přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku. Podezřelou je právnická osoba, která vydala knihu „Holocaust pod lupou“ autora Germara Rudolfa.

Dále je možno zmínit medializovaný případ exposlance J. Š., který na sociální síti Facebook napsal příspěvek, jímž předčasně narozené děti označil za zbytečné lidi, jichž by se měla společnost zbavovat. Jmenovaný byl stíhán pro trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku a byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 18. srpna 2021 sp. zn. 22 T 62/2021, přičemž k jeho odvolání byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 26. října 2021 sp. zn. 9 To 354/2021 zrušen výrok o trestu z napadeného rozsudku a byl mu uložen nový trest. Dovolání obviněného bylo odmítnuto jako zjevně neopodstatněné usnesením Nejvyššího soudu ze dne 6. dubna 2022 sp. zn. 11 Tdo 210/2022. Je vhodné zmínit, že v tomto případě bylo podněcováno k nenávisti vůči „jiné skupině osob“ ve smyslu § 356 odst. 1 trestního zákoníku, než jsou obvykle vymezené skupiny, tedy národ, rasa, etnická skupina, náboženství a třída.

Legislativní změny v oblasti extremismu a předsudečné nenávisti nenastaly. Z hlediska legislativní úpravy trestných činů páchaných z předsudečné nenávisti je vhodné zvážit zařazení dalších chráněných skupin v případě některých trestných činů (viz § 352, § 355 trestního zákoníku), potažmo v rámci okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby [např. § 145 odst. 2 písm. f), § 175 odst. 2 písm. f) trestního zákoníku]. Namísto je zejména ochrana osob, na které je útočeno z důvodu jejich sexuální orientace, případně osob zdravotně hendikepovaných.

V oblasti **trestných činů teroristického charakteru** se ke konci kalendářního roku 2022 snížil počet vedených trestních řízení z 36 v roce 2021 na **26** věcí ke konci roku 2022. Danou situaci lze vysvětlit zejména tím, že až na jedinou výjimku byly pravomocně skončeny případy internetového schvalování teroristického útoku

na Novém Zélandu z roku 2019, přičemž se jednalo o několik desítek věcí, v nichž bylo vedeno řízení v letech 2020 až 2022.

Nápad nových věcí je na nízké úrovni: v roce 2021 byly sepsány záznamy o zahájení úkonů trestního řízení v 10 věcech a v roce 2022 v **16** věcech, trestní stíhání bylo v roce 2021 zahájeno v 11 věcech a v roce 2022 ve **12** věcech. Zpravidla se jedná o tzv. „verbální“ teroristické trestné činy, tedy vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f trestního zákoníku), resp. podpora a propagace terorismu (§ 312e trestního zákoníku). Stále je vedeno trestní stíhání některých osob, které se před zahájením ruské agrese na Ukrajinu v loňském roce účastnily bojů v ozbrojených složkách tzv. Doněcké (resp. Luhanské) lidové republiky. Jednání těchto osob je zpravidla (s přihlédnutím ke konkrétním skutkovým zjištěním) kvalifikováno jako zločin teroristického útoku podle § 311 trestního zákoníku, popř. zločin účasti na teroristické skupině podle § 312a trestního zákoníku, přičemž tato kvalifikace byla aprobována rovněž NS (např. usnesení ze dne 28. června 2022 sp. zn. 11 Tdo 121/2022).

VSZ v Praze poznamenává, že se projevila výrazná nejednotnost posuzování případů účasti českých občanů v jednotkách separatistů na východě Ukrajiny (v době před napadením Ukrajiny Ruskem) ze strany VS v Praze jako odvolacího soudu, kdy za prakticky totožného skutkového stavu a důkazní situace jeden senát posoudí takové jednání jako zločin teroristického útoku a potvrdí trest odnětí svobody 20 roků, jiný toliko jako zločin účasti na teroristické skupině a původně uložený trest 20 roků změní na 6 roků. V souvislosti s novelou trestního zákoníku č. 130/2022 Sb., která zavedla novou skutkovou podstatu trestného činu účasti na nestátní ozbrojené skupině zaměřené na působení v ozbrojeném konfliktu (viz dále a rovněž v bodě VI. 1.), došlo k tomu, že VS v Praze překvalifikoval jednání obžalovaného, který se rovněž účastnil bojů na straně separatistů, posouzené MS v Praze jako zločin teroristického útoku, za který mu uložil trest odnětí svobody v trvání 21 roků, právě na přečin dle § 321a trestního zákoníku a uložil trest odnětí svobody v trvání 4 roků. Takovýto postup je v rozporu se smyslem předmětné novely a ve věci bylo podáno dovolání.

Z nových věcí je vhodné zmínit případ dvou mladistvých, kteří inspirováni zejména útokem v Oklahoma City provedeným dne 19. dubna 1995 Timothy McVeighem, připravovali teroristický útok, přičemž v rámci přípravy na něj obstarávali a testovali výbušniny. Jeden mladistvý byl nepravomocně uznán vinným, u druhého probíhá vyšetřování.

Orgány činné v trestním řízení začaly v roce 2022 nově vést trestní řízení pro podezření ze spáchání **válečných zločinů** podle hlavy XIII trestního zákoníku. Jedná se o strukturované prověřování, které je náročné zejména na lidské zdroje a materiální vybavení, neboť se ve značné míře jedná o elektronické důkazy a dále o důkazy, které se zpravidla nacházejí v prostoru vedeného válečného konfliktu. Nutná je spolupráce s dalšími subjekty a bezpečnostními složkami pro verifikaci zajištěných důkazů a svědeckých výpovědí, a to včetně mezinárodní spolupráce.

V souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině je zmiňována rovněž problematika mezinárodních sankcí, resp. trestného činu porušení mezinárodních sankcí podle § 410 trestního zákoníku.

Dne 27. 4. 2022 se uskutečnila porada na NSZ se zástupci Finančního analytického úřadu, Generálního ředitelství cel, Národní centrály proti organizovanému zločinu, VSZ v Praze a VSZ v Olomouci. Účelem porady bylo zejména posoudit otázky trestní odpovědnosti pro trestný čin podle § 410 trestního zákoníku, zajišťování majetku v souvislosti s trestnou činností, kdy je však zjevné, že je třeba vycházet až ze subsidiární role trestního práva v této oblasti, a možnosti, jakými v této oblasti disponují Finanční analytický úřad a celní orgány.

Nutno vzít v úvahu, že dnem 3. 1. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 1/2023 Sb., o omezujících opatřeních proti některým závažným jednáním uplatňovaným v mezinárodních vztazích (sankční zákon), který významně posílil zejména pravomoci Finančního analytického úřadu, Celní správy ČR a dále České národní banky.

h) Drogová kriminalita (tab. II/7, II/10)

2 451

osob stíháno
za trestné činy
podle § 283
trestního
zákoníku

V roce 2022 byl zaznamenán u trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku, v rozporu s trendem z let 2019 i 2020, nárůst, a to na **2 451 (+81)** stíhaných osob a **2 148 (+25)** obžalovaných osob (návrh na schválení dohody o vině a trestu byl podán na **121** osob). K poklesu počtu stíhaných i obžalovaných osob došlo v roce 2022 pouze u trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy podle § 284 trestního zákoníku. Jinak u ostatních drogových trestných činů nastal, stejně jako u trestného činu podle § 283 trestního zákoníku, vzestup. Podrobnosti plynou z *tab. II/7*.

KSZ v Českých Budějovicích zdůrazňuje, že v roce 2022 se začaly objevovat případy, kdy pachatel pěstuje rostliny konopí pro obsah látky CBD. Obhajoba je postavena na tom, že konopí není pěstováno pro účely toxikomanie. Zde se nabízí široké spektrum otázek, které je nutno zodpovědět pro vyvrácení nebo potvrzení obhajoby. Zejména je časově a finančně náročné zpracování odborné analýzy s cílem určit, jakou látku vlastně zajištěné rostliny konopí obsahují. Pokud není zajištěno větší množství narkotika v jednom případě, potom se obtížně skládá celkový rozsah trestné činnosti pachatelů. Jsou vyslyšáni svědci, zpravidla konzumenti drogy a závislé osoby, z nichž se jen obtížně získávají informace o množství zakoupené omamné a psychotropní látky. Údaje jsou nepřesné a často dojde ke změně právní kvalifikace při jednání u soudu, neboť svědci svou výpověď změní, nikoli však způsobem, aby je bylo možno postihnout za nepravdivou svědeckou výpověď. Svědci také hojně využívají možnosti odmítnout výpověď podle § 100 odst. 2 trestního řádu.

OSZ v Litoměřicích akcentuje odhalení několika tzv. indoor pěstíren rostlin konopí, když čtyři pachatelé (české národnosti) nezávisle na sobě vypěstovali marihuanu s celkovým množstvím účinné látky přesahujícím 2.000 g. Jedním z těchto pachatelů byl vystudovaný lékař, který takto vyrobil celkem 6.681,9 g materiálu určeného k abúzu s obsahem účinné látky o hmotnosti 530,9 g čistého delta-9-tetrahydrocannabinolu.

V obvodu **KSZ v Ústí nad Labem** byl stíhán policejním orgánem Vojenské policie příslušník Armády ČR, který mj. distribuoval pervitin a přechovával předměty a chemikálie sloužící k jeho výrobě. Pouze v jednom případě pachatel, u něhož byly zajištěny usušené části rostliny konopí, tvrdil, že se jedná o CBD a HCC konopí, což bylo u převažujícího množství vyloučeno provedeným odborným zkoumáním. S ohledem na rozhodnutí NS sp. zn. 8 Tdo 547/2017 nejsou bez dalšího trestně postihovány případy jednorázového užití drog ve výkonu trestu odnětí svobody, popř. ve vazbě.

KSZ v Ostravě uvádí, že v souvislosti s trendem dekriminálníce se rozšířila nabídka míst, kde si lze legálně obstarat tzv. CBD konopí, a k prodeji jsou volně dostupné i substance, které nejsou na seznamu zakázaných látek, jako např. kratom či tzv. HHC konopí.

OSZ v Lounech a **OSZ v České Lípě** signalizují zneužívání drog ve výkonu trestu, a to v souvislosti se zachycením nové drogy – fentanylu. Tato droga byla obsažena v náplastích, z nichž si pak odsouzení účinnou látku měli extrahovat. **OSZ v Lounech** uvádí rozstříhání pronesených náplastí ve věznici a jejich další distribuci. **OSZ v České Lípě** zmiňuje náplasti uložené společně s marihuanou a pervitinem v análním otvoru obviněného. Tyto látky nebyly při osobní prohlídce sice nalezeny, avšak použitý detektor zobrazoval u odsouzeného stále přítomnost kovu, neboť náplasti mají obsahovat hliník. Odsouzený se posléze k trestné činnosti doznal a uvedené zakázané látky vyloučil.

KSZ v Ústí nad Labem v souvislosti s přetrvávajícími záchyty drog při konání hudebního festivalu Mácháč poukazuje na to, že kromě pervitinu, marihuany a extáze byla zachycena i látka chlormethkathinon (CMC). Jedná se o látku podobnou extázi, u níž ale nejsou známy množství limity, protože byla zařazena do seznamu omamných a psychotropních látek až po přijetí stanoviska NS sp. zn. Tpjn 301/2014. Kriminalistický ústav není schopen určit množství účinné látky, neboť znalecký ústav nemá standardy izomerů této látky.

V oblasti boje proti drogové trestné činnosti v roce 2022 nedošlo z hlediska činnosti státního zastupitelství oproti předchozímu období k zásadním změnám. Ani v roce 2022 nebyly měněny primární normy upravující trestní odpovědnost pro drogové trestné činy.

Nicméně dnem 1. 1. 2022 nabyla účinnosti novela zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, jež byla provedena zákonem č. 366/2021 Sb., která významně terminologicky pozměnila vymezení konopí. Nově tak je třeba za technické konopí považovat rostlinu z rodu konopí, ze které lze získat konopí s obsahem nejvýše 1 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů nebo pochází z osiva odrůd uvedených ve Společném katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin. Došlo tak k výraznému, více než trojnásobnému nárůstu povolené hranice obsahu kannabinoidních látek v rostlině konopí. Vzhledem k relativní novosti přijaté právní úpravy se však doposud důsledky této legislativní změny nepromítly výrazněji v aplikační praxi.

Stejně jako v roce 2021 také v roce 2022 došlo k rozšíření seznamu návykových látek stanoveného ve formě nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Tato úprava umožňuje relativně flexibilní reakci na výskyt nových typů drog. Nařízením vlády č. 159/2022 Sb. bylo do příloh č. 1, 3 a 7 doplněno celkem 258 nových typů omamných a psychotropních látek. Ve dvou případech se jednalo o doplnění substancí z konopí v souvislosti s novelizací zákona č. 167/1998 Sb. V ostatních případech šlo o doplnění nových psychoaktivních substancí na podkladě zjištění evropského Systému včasného varování (EWS) o výskytu takových substancí. Jednalo se zejména o syntetické kannabinoidy, opioidy, kathiny a benzodiazepiny. V oblasti přímo použitelných předpisů EU byly nařízením Komise v přenesené působnosti č. (EU) 2022/1518 doplněny do seznamu prekursorů podle nařízení č. 273/2004 nové prekursory „EAPA“ a „MAMDPA“.

Až do roku 2022 přetrvávala nejistota aplikační praxe v důsledku závěrů vyplývajících z usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017 sp. zn. C-497/16, jež se týká právního posouzení nakládání s léčivými přípravky obsahujícími látky, které jsou jinak prekursorem podle příslušného nařízení č. 273/2004 o prekursorech drog. Podle závěrů Soudního dvora takové léčivé přípravky nelze považovat za prekursor, ale jsou podřazeny právnímu režimu léčivých přípravků. Uvedený právní závěr vyvolal nutnost revize české trestněprávní aplikační praxe, která doposud vycházela z judikurního rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011 sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, které naopak takové léčivé prostředky podřazuje pod pojem prekursor, pokud z nich lze takový prekursor extrahovat „snadno dostupnými a hospodárnými prostředky“.

V návaznosti na uvedenou aplikační nejasnost vydalo trestní kolegium NS stanovisko ze dne 21. 9. 2022 sp. zn. Tpjn 301/2018. Konkrétní podobu stanoviska významně ovlivnily mj. i zásadní připomínky NSZ, v jejichž důsledku byla zcela zásadně přepracována první verze stanoviska předložená již v roce 2019. Stanovisko vychází z toho, že léčivé přípravky nelze považovat za prekursory v trestněprávním smyslu, byť takový prekursor obsahují. Nedovoleným nakládáním s takovými léčivými prostředky obsahujícími prekursor lze naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku, popřípadě jeho pokusu či přípravy k tomuto trestnému činu, a to za situace, kdy se nedovolené nakládání vztahuje ke konkrétní nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky. Jednočinný souběh s trestným činem výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 trestního zákoníku je vyloučen, neboť ten je k § 283 trestního zákoníku ve vztahu subsidiarity. V případě, že takový vztah ke konkrétní výrobě není dán, lze zmíněné léčivé přípravky považovat za „jiný prostředek určený k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek“ podle § 286 trestního zákoníku.

Není doposud jasné, do jaké míry způsobí závěry publikované až v roce 2023 komplikace v aplikační praxi. Lze se nicméně domnívat, že vždy bude záležet ryze individuálně na konkrétní skutkové situaci, zda se podaří prokázat onen konkrétní vztah k individuálně určené nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky.

S výjimkou uvedeného právního posouzení léčivých prostředků s obsahem prekursoru lze i nadále považovat judikaturu NS za v podstatě zcela ustálenou

a v praxi nižších soudů za obecně respektovanou. Bez vážnějších obtíží se v praxi uplatňuje pojetí trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku za určitých okolností jako trestného činu trvalého.

Předpokladem takového závěru je zjištění, že jednání obviněného představuje souvislý děj, v němž nelze vysledovat žádné dělicí momenty, pro které by se takové jednání rozpadalo na jednotlivé dílčí útoky pokračujícího trestného činu. Toto posouzení již v praxi zpravidla nečiní významnější obtíže, což lze dovodit z toho, že uvedenou problematikou se v roce 2022 zabýval NS pouze v minimu případů (zde lze zmínit např. rozhodnutí NS sp. zn. 11 Tdo 22/2022). Jednou ze specifických výjimek byla věc posuzovaná NSZ, v níž z konkrétních skutkových zjištění nebylo možno dovodit judikaturou požadované kontinuum, v jehož rámci absentují konkrétní dělicí momenty. Bylo totiž zjištěno, že pachatel po poslední předávce jednomu z odběratelů prokazatelně žádnou psychotropní látkou nedisponoval a teprve po několika dnech si opatřil další množství drogy pro další distribuci, při čemž byl zadržen. Předchozí distribuční činnost však byla zjištěna až následně a nebyla zahrnuta v usnesení o zahájení trestního stíhání a byla do popisu skutku doplněna až v obžalobě. Odvolací soud v tomto případě dovodil, že pro skutek spočívající v distribuci drogy nebylo zahájeno trestní stíhání, kterýžto závěr byl ve výsledku shledán správným, byť se opíral o jinak věcně nesprávnou argumentaci.

I přes stabilitu soudní judikatury byla i v roce 2022 zaznamenána některá důležitá rozhodnutí Nejvyššího soudu z oblasti postihu drogové trestné činnosti.

V rozhodnutí **ze dne 23. 3. 2022 sp. zn. 11 Tdo 108/2021** se NS zabýval problematikou rozlišení jednočinného a vícečinného souběhu a s tím související otázkou, zda je třeba v případě provozování pěstírny pomocí nelegálního zapojení do elektrické sítě zvlášť zahajovat trestní stíhání pro skutek spočívající v odcizování elektrické energie, či zda je toto jednání již zahrnuto ve skutku spočívajícím v provozování takové pěstírny. NS přitom dospěl k závěru, že v daném případě se jednalo o souběh jednočinný a požadavek odvolacího soudu na zahájení trestního stíhání pro skutek zahrnující odcizování elektrické energie tak nebyl oprávněný.

V rozhodnutí **ze dne 21. 4. 2022 sp. zn. 11 Tdo 298/2022** NS soustředil pozornost na meze pro použití odposlechů pořízených ve věznicích na základě zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, přičemž zdůraznil, že tato použitelnost není neomezená, ale je třeba se zabývat též proporcionalitou zásahu do práv odsouzeného a závažností trestné činnosti, která má být takovým způsobem odhalena, což bylo v daném případě splněno i s odkazem na to, že ke stíhání drogových trestných činů zavazují Českou republiku mezinárodní smlouvy.

V rozhodnutí **ze dne 3. 8. 2022 sp. zn. 11 Tdo 655/2022** NS jednoznačně vyslovil, že konkrétní charakter drogy jako tzv. „měkké“ (konopí, resp. marihuana) nemá bezprostřední vliv na právní posouzení takového jednání. Upozornil přitom, že stále se rozšiřující rekreační konzumace dané omamné látky vnímána je i nadále jako rizikový společenský jev, jemuž se současná právní úprava pokouší zabránit.

V oblasti postihu distribuce drog ve věznicích pak lze zmínit, že i nadále NS (srov. rozhodnutí ze dne 30. 3. 2022 sp. zn. 11 Tdo 221/2022 nebo rozhodnutí ze dne 30. 8. 2022 sp. zn. 11 Tdo 727/2022) akceptuje právní kvalifikaci jednání vězněné osoby spočívající v objednávání drogy od osoby zvenčí jako účastenství ve formě návodu či organizátorství k trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku. Podmínkou však je, aby taková objednavající vězněná osoba skutečně v jiném (dodavateli) vzbudila rozhodnutí spáchat takový trestný čin, resp. jeho spáchání zosnovala. Tento právní závěr proto v žádném případě nelze aplikovat na běžný vztah distributora a odběratele, neboť odlišným prvkem je zde právě již prvotní úmysl distributora látku dodat (být třeba i na objednávku do budoucna).

V oblasti koncepce a realizace trestní politiky na úseku boje proti drogové trestné činnosti byly i v roce 2022 analyzovány aktuální trendy a vývoj této trestné činnosti. Palčivým problémem zůstává přeshraniční organizovaná drogová trestná činnost, zejména produkce metamfetaminu a jeho následný vývoz zejména do Německa a Rakouska.

Rovněž v obvodu **KSZ v Ostravě** byly v roce 2022 častěji evidovány případy sofistikovaněji páchané organizované trestné činnosti, které s sebou nesly i obtíže při jejím rozkrývání

a dokumentování. Organizované skupiny pachatelů se zpravidla formovaly na pomezí ČR, Polska a Slovenska, a to z důvodu snadnější dostupnosti léčiv pro výrobu pervitinu v Polsku. V tomto ohledu zůstává nadále problematickou otázkou nedostatečná legislativa, umožňující získávání pseudoefedrinových přípravků v Polsku, kde na rozdíl od ČR bylo i v průběhu roku 2022 možno získat tyto přípravky ve značném množství. Navíc byla zaznamenána nelegální výroba pervitinu ve zvýšené míře z léku Efedrina Arena původem z Rumunska.

KSZ v Ostravě v roce 2022 častěji zaznamenalo i případy úmrtí konzumentů drog po jejich aplikaci, kterýžto následek byl dáván k tíži zjištěným distributorům.

Z hlediska trendů v páchání drogové trestné činnosti i nadále přetrvává částečný přesun organizované drogové trestné činnosti do prostředí internetu, zejména jeho skrytých struktur, tzv. darknetu. S rozvojem drogové kriminality na internetu souvisí jednoznačný trend nárůstu zásilek s obsahem omamných a psychotropních látek zasílaných prostřednictvím běžných zasilatelských či poštovních služeb. V takových případech je přitom samozřejmostí i přeshraniční prvek, zejména v rámci volného pohybu zboží na území členských států Evropské unie. Právě tento trend má za důsledek vzrůstající počet záchytů přeshraničních zásilek obsahujících omamné a psychotropní látky, což souvisí s tím, že elektronicky uzavřený drogový obchod je třeba vždy završit fyzickým dodáním takové látky odběrateli.

K problematice drogové trestné činnosti se zvláštním zřetelem k výrobě pervitinu **KSZ v Ostravě** uvádí, že dodavatelé léčiv s pseudoefedrinem jsou si v současnosti dobře vědomi toho, že tato léčiva jsou na území ČR používána k jeho výrobě, a proto se snaží obchod s prekursory přesunout na území Polska, kde v této souvislosti hrozí mírnější trestní postih. Komunikace mezi pachateli se přesouvá mimo hlasové služby telekomunikačních operátorů, je využíván datový provoz a šifrované komunikační aplikace. Právě stále sofistikovanější způsob páchání trestné činnosti na drogové scéně s sebou nese následně velmi vysoké nároky na její prokázání, ať již z hlediska nutnosti nasazení úkonů operativní povahy, či realizace mezinárodní justiční spolupráce. Druhou nejčastější trestnou činností na úseku drog nadále zůstává pěstování a zpracovávání konopí.

NSZ se v roce 2022 velmi aktivně účastnilo diskusí pracovní skupiny při Radě vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí, jejichž tématem bylo projednání materiálu označeného „Návrhy na zmírnění trestní represe u vybraných forem nakládání s omamnými a psychotropními látkami“. Uvedený materiál je podkladem pro další odbornou diskusi směřující k dílčímu zmírnění (nikoli však přímo k dekriminálnímu) trestní represe v oblasti drogové trestné činnosti. Na bázi diskusí v pracovní skupině byly vypracovány koncepty konkrétní legislativní úpravy, která má směřovat k privilegovanému postihu „samozásobením“ zejména konopnými drogami, resp. drogami získanými zpracováním dalšího rostlinného materiálu. Jde přitom o velmi komplexní problematiku, která se nutně musí promítnout též do formulace skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Třebaže ve veřejném prostoru zaznívají úvahy o paralelní legislativní iniciativě směřující k legalizaci produkce konopí, konkrétní parametry právní úpravy této legalizace nebyly doposud předloženy odborné veřejnosti (s výjimkou podkladových materiálů spíše ideové či politické povahy).

V roce 2022 nebyl zaznamenán pokrok v dříve prezentovaném záměru vyvinout standardizovanou databázi genotypů jednotlivých kultivarů konopí z hlediska jejich obsahu cannabinoidních látek za účelem jejich porovnání se vzorky DNA z konopí zajištěného při nelegálním pěstování.

Vzhledem k dobíhajícím omezením spojeným s celosvětovou pandemií onemocnění COVID-19 byly i v roce 2022 mezinárodní aktivity spíše utlumeny. Přesto lze konstatovat, že v nesnížené intenzitě pokračuje v konkrétních věcech jak dvoustranná, tak i vícestranná mezinárodní spolupráce, a to zejména v rámci činnosti Eurojustu.

i) Trestné činy v dopravě (tab. II/7a, II/10)

Pro **trestné činy spáchané v dopravě** bylo v roce 2022 (a to i v rámci zkráceného přípravného řízení) celkově stíháno **21 083** osob (v roce 2021 19 893 osob), šlo tedy o vzestup tohoto ukazatele oproti roku 2021 o **5,98 %**. Obžaloba, resp. návrh na potrestání, byla podána na **19 256** osob (v roce 2021 na 18 400 osob); obžalobnost, tedy podíl trestních stíhání, která dospěla k podání obžaloby, dosáhla **91,33 %** (v předchozím roce 92,49 %). Vyšší podíl jiných vyřízení u tohoto druhu trestné činnosti představuje prakticky jen vyřízení věci podmíněným zastavením trestního stíhání, příp. podmíněným odložením podání návrhu na potrestání (použito celkem u **1 702 osob, +345** oproti roku 2021). Ve zkráceném přípravném řízení byla vyřízena stále ještě převažující část této trestné činnosti. Tato zjednodušená forma přípravného řízení byla vedena v roce 2022 proti **82,5 %** (v roce 2021 proti 79,39 %) osobám stíhaným pro trestnou činnost v dopravě.

30,81 %

celkové kriminality
připadá na trestné
činy v dopravě

Trestná činnost v dopravě představovala v roce 2021 **30,81%** podíl na celkové kriminalitě (v roce 2021 činil tento podíl 30,97 %). Trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 trestního zákoníku) zůstává zároveň jedním z nejčetnějších trestných činů. V roce 2022 bylo pro uvedený trestný čin stíháno a vyřízeno ve zkráceném přípravném řízení **10 706** osob (**+307** oproti roku 2021), v roce 2022 se jednalo o **16,16 %** ze všech pachatelů, vůči nimž bylo vedeno trestní stíhání nebo zkrácené přípravné řízení (shodně jako v roce 2021).

V roce 2022, stejně jako v roce 2021, již nepřetrvával zásadní aplikační problém – drogy za volantem, protože k jeho vyřešení zásadně přispělo stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020 sp. zn. Tpjn 300/2020 (**č. 2/2020 Sb. rozh. stan.**). Podkladem k jeho vydání byl i podnět nejvyššího státního zástupce.

Stanovisko NS ze dne 21. 10. 2020 sp. zn. Tpjn 300/2020 a také pokyn obecné povahy NSZ č. 5/2019, o stanovení hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku, jsou plně respektovány jak ze strany přestupkových orgánů, tak ze strany orgánů činných v trestním řízení, včetně soudů.

ObSZ pro Prahu 9 signalizuje, že nadále trvá problém s vyhotovováním odborného vyjádření u osob, které měly být podle orientačního testu Drugwipe pod vlivem drog nebo jiných látek. Fakultní nemocnice Bulovka není nadále schopná zpracovávat vzorky v takové rychlosti, aby v případě pozitivních hodnot mohlo být konáno zkrácené přípravné řízení se zadržením.

KSZ v Ostravě uvádí, že ohledně citovaného stanoviska NS vznikla polemika, zda jednotlivé hodnoty jiných návykových látek se stejnými účinky, které nedosahují stanovených hodnot koncentrací, lze sčítat, čímž se dosáhne hodnoty koncentrace uvedené v citovaném stanovisku. Konkrétně by se mělo jednat o kombinaci metamfetaminu a amfetaminu, což se typicky objevuje pouze jako produkt metabolismu metamfetaminu – pervitinu. Takové sčítání však není pro KS v Ostravě akceptovatelné, což dokládá následující věc. V trestní věci vedené u **OSZ v Novém Jičíně** KS v Ostravě usnesením ke stížnosti státního zástupce zrušil usnesení OS v Novém Jičíně o postoupení věci správním orgánům. Obviněný měl řídit motorové vozidlo v době, kdy měl v krvi 135 ng/ml metamfetaminu a 31 ng/ml amfetaminu. Z odůvodnění usnesení krajského soudu vyplývá, že nelze mechanicky provádět součet obou hodnot, ale není vyloučeno, že původní hodnota metamfetaminu v organismu byla u obviněného vyšší, kdy do odběru krve se přeměnila na amfetamin. Doplněním znaleckého posudku je třeba zjistit hodnotu metamfetaminu u obviněného v době řízení vozidla.

OSZ v Rychnově nad Kněžnou uvádí, že v roce 2022 při dopravních nehodách docházelo k závažnějším následkům na zdraví účastníků s větším podílem trestných činů podle § 147 trestního zákoníku. Ve více případech dále muselo být zkoumáno spoluzavinění poškozeného. Objevily se častěji případy, kdy poškozený nebyl ve vozidle připoután bezpečnostním pásem, následkem čehož mohlo dojít k jeho závažnějšímu zranění.

U **MSZ v Brně** je pozorován výrazný nárůst trestných činů obecného ohrožení, kdy jde především o agresivní jednání řidičů v podobě ujíždění hlídkám Policie ČR ve snaze se vyhnout kontrole, přičemž dochází k ohrožování ostatních účastníků silničního provozu a též k úmyslným útokům (najíždění) na služební vozidla Policie ČR. Opakovaně jsou navrhovány tresty odnětí svobody v trvání 5 až 6 let (jednalo se vždy o pachatele s trestní minulostí), soud prvního stupně tyto tresty ukládá, přičemž je v těchto případech současně ukládán i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel v horní polovině sazby.

Také v obvodu **KSZ v Ostravě** se vyskytují trestné činy ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 a § 148 trestního zákoníku, popřípadě usmrcení z nedbalosti podle § 143 trestního zákoníku, což je shodné s předchozími lety. Nelze však ponechat bez povšimnutí, že pachatelé těchto trestných činů bývají často i řidiči z povolání, působící jak u dopravních podniků, tak i u rozvážkových služeb. V případech dopravních nehod se závažnými následky či při závažném porušení předpisů v dopravě již nejsou tak často využívány odklony, pachatelé jsou odsuzováni k relativně vysokým peněžitým trestům a jsou jim ukládány i mnohem důraznější zákazy činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Jako příklad lze zmínit trestní věc **OSZ ve Vsetíně**, v níž byla podána obžaloba na obviněného, který jel v místě s rychlostí omezenou na 60 km/h rychlostí více jak 160 km/h, v důsledku čehož způsobil dopravní nehodu, při níž jeho spolujezdkyně utrpěla smrtelné zranění. Obžalovanému byl uložen dvouletý nepodmíněný trest odnětí svobody a šestiletý zákaz činnosti; rozhodnutí nabylo právní moci již v prvním stupni.

Zvláštní pozornost si v případě trestné činnosti v dopravě zaslouží **problematika řízení elektrokoloběžek pod vlivem návykové látky**, kdy povaha elektrokoloběžky jako motorového vozidla je dána její konstrukcí, výkonem a maximální rychlostí.

OSZ v Šumperku bylo činné ve věci, v níž obviněný řídil elektrokoloběžku, podle technické specifikace s výkonem 100 W, dosahující maximální rychlosti 45 km/h, spadající do kategorie motorových vozidel „L“, přičemž byl zastaven hlídkou policie, kdy dechovou zkouškou byla zjištěna hodnota 2,56 ‰ alkoholu, resp. následně 2,34 ‰ alkoholu. Obviněný na elektrokoloběžce vezl v posedu před sebou nezletilou osobu, žádný z nich neměl předepsanou ochrannou přilbu. Obviněný byl potrestán peněžitým trestem a trestem zákazu řízení motorových vozidel. V jiné věci OSZ v Šumperku obviněný řídil elektrokoloběžku s výkonem 3 kW a dosahující maximální rychlosti 45 km/h, spadající do kategorie motocykl, přičemž byl kontrolován hlídkou policie. Bylo zjištěno, že obviněný neměl na hlavě nasazenou ochrannou přilbu, vozidlo nemělo uzavřeno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a vozidlo řídil po předchozím požití alkoholických nápojů (dechovou zkouškou zjištěna hodnota 0,18 ‰ alkoholu, resp. 0,17 ‰ alkoholu) a v době zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení všech motorových vozidel uloženého správním orgánem. Po podání obžaloby bylo rozhodnuto trestním příkazem a obviněný byl potrestán peněžitým trestem a trestem zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení motorových vozidel.

V roce 2022 byla také pravomocně skončena trestní věc **OSZ v Novém Jičíně** týkající se pádu mostu ve Studénce, do kterého narazil projíždějící vlak. Tuto trestní věc [skutek již ze dne 8. 8. 2008], která vyvolala mimořádnou pozornost veřejnosti, lze hodnotit jako mimořádně závažnou. Rozsudkem KS v Ostravě ze dne 26. 9. 2022 sp. zn. 6 To 58/2022 byly z podnětu odvolání obžalovaných zrušeny výroky o trestech rozsudku OS v Novém Jičíně ze dne 31. 8. 2021 č. j. 20 T 130/2010-13017 při nezměněném výroku o vině [odsouzení pro trestný čin podle § 180 odst. 1, 2 písm. b), odst. 3 písm. a), odst. 4) trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů] jim byly uloženy mírnější tresty v podobě podmíněně odložených trestů odnětí svobody.

j) Trestné činy proti životnímu prostředí (tab. II/9, II/9a)

Tab. II/9 poskytuje přehled o „tradičních“ skutkových podstatách trestných činů proti životnímu prostředí (§ 293, § 294, § 295, § 299 až § 301 trestního zákoníku). Tab. II/9a zachycuje stav trestního postihu ohledně skutkových podstat trestných činů neoprávněného vypuštění znečišťujících látek podle § 297 trestního zákoníku a dále nově do hlavy VIII zvláštní části trestního zákoníku začleněných skutkových podstat týrání zvířat, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 302, 302a a 303 trestního zákoníku) a pytláctví (§ 304 trestního zákoníku). V roce 2022 bylo stíháno pro trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 trestního zákoníku **22 (+5)** osob a obžalováno bylo **10 (0)** osob, výskyt ostatních trestných činů spadajících do rámce „tradičních“ trestných činů byl jinak zcela výjimečný.

Pro **trestný čin týrání zvířat** (§ 302 trestního zákoníku) bylo v roce 2022 stíháno **38 (+8)** osob a **34 (+5)** osob bylo obžalováno, zkrácené přípravné řízení bylo, stejně jako v roce 2021, konáno ohledně **4** osob a návrh na potrestání byl podán na 4 osoby. Pro nově v trestním zákoníku upravený **trestný čin chovu zvířat v nevhodných podmínkách** (§ 302a trestního zákoníku) bylo v roce 2022 stíháno 8 osob (+2) a 7 (+2) jich bylo obžalováno; zkrácené přípravné řízení se nekonalo proti žádné osobě).

VSZ v Olomouci uvádí, že důvodem velmi nízkého výskytu trestných činů namířených proti životnímu prostředí může být i poměrně značná latence tohoto specifického druhu kriminality.

Velmi zevrubnou informaci k výskytu a vývoji environmentální kriminality podalo **VSZ v Praze**.

V trestním řízení jsou projednávány především závažné případy neoprávněného nakládání s odpady (§ 289 trestního zákoníku), a to zejména v souvislosti s ukládáním odpadů dovezených z ciziny do ČR. Odhalování nedovolené přepravy odpadů je od nabytí účinnosti nového zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, ztíženo sporem Ministerstva životního prostředí a Generálního ředitelství cel o výklad § 52 odst. 3 zákona o odpadech, který se týká bezpečného uskladnění odstavených vozidel s odpadem, čímž došlo k podstatnému omezení kontrolní činnosti přeprav jako možného zdroje poznatků o páčání tohoto typu trestné činnosti. K trestnému činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 trestního zákoníku je možno uvést, že v souvislosti se zpřísněním podmínek pro chov zvířat vyžadujících zvláštní péči zákonem č. 501/2020 Sb. se v roce 2022 objevily podněty k prošetření podmínek chovu chráněných živočichů, které mohou být v rozporu s příslušnými předpisy (způsobení úhynu živočichů, neoprávněné nakládání s kadávery).

U **OSZ v Ostravě** bylo zahájeno trestní stíhání dvou obviněných pro přečiny neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 1, 2 trestního zákoníku, neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 trestního zákoníku a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, jichž se dopustili tím, že přechovávali preparáty 6 jedinců zvlášť chráněných druhů živočichů v kategorii kriticky ohrožených, 19 jedinců zvlášť chráněných druhů živočichů v kategorii silně ohrožených, 56 jedinců zvlášť chráněných druhů živočichů v kategorii ohrožených, 61 exemplářů přímo ohrožených vyhubením nebo vyhynutím, 63 jedinců zvlášť chráněných druhů živočichů v kategorii volně žijících ptáků, jeden z obviněných navíc vylovil z řeky Odry a usmrtil 21 exemplářů raka říčního a dále provozoval bez povolení preparátorskou dílnu, přestože již byl za takovou činnost v roce 2019 odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody, propadnutí věci a zákazu činnosti.

KSZ v Ostravě poukazuje na fakt, že v mediálně velmi sledované trestní věci, která již byla uvedena v předchozích zprávách o činnosti a která se týká otravy řeky Bečvy kyanidem, byla pro skutek posouzený jako přečin poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti podle § 293 odst. 1, 2

písm. b), e) trestního zákoníku a neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku u OS ve Vsetíně podána obžaloba ze dne 28. 3. 2022 na jednu fyzickou a jednu právnickou osobu. Po původním rozhodnutí o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, které však ke stížnosti státního zástupce bylo zrušeno nadřízeným soudem, OS nařídil hlavní líčení, které je naplánováno na termín až do konce kalendářního roku 2023.

Podstatnou část této agendy i nadále tvoří trestný čin týrání zvířat podle § 302 trestního zákoníku. V souvislosti s přijetím nové právní úpravy (zákon č. 114/2020 Sb.) nedošlo k výraznému zvýšení počtu v trestním řízení projednávaných případů, ačkoli pro naplnění znaků základní skutkové podstaty tohoto trestného činu postačuje spáchání surovým nebo trýznivým způsobem (dříve zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem). Ustanovení § 302a trestního zákoníku o skutkové podstatě trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách je praxí rovněž aplikováno, a to nikoli jen na případy množírén, ale také na případy nevhodných podmínek chovu hospodářských zvířat. V případech zvláště závažných, naplňujících znaky kvalifikované skutkové podstaty jsou státními zástupci navrhovány rovněž nepodmíněné tresty odnětí svobody. Soudy také ukládají ve vhodných případech trest zákazu držení a chovu zvířat; je zřejmé, že jde o užitečný nástroj pro potírání této trestné činnosti s výrazným preventivním prvkem.

k) Činy jinak trestné spáchané dětmi mladšími 15 let, provinění páchaná mladistvými (tab. II/4a, II/4b, II/4c, II/4d)

(1) Mladiství (tab. II/4a, II/4b, II/4c a II/4d)

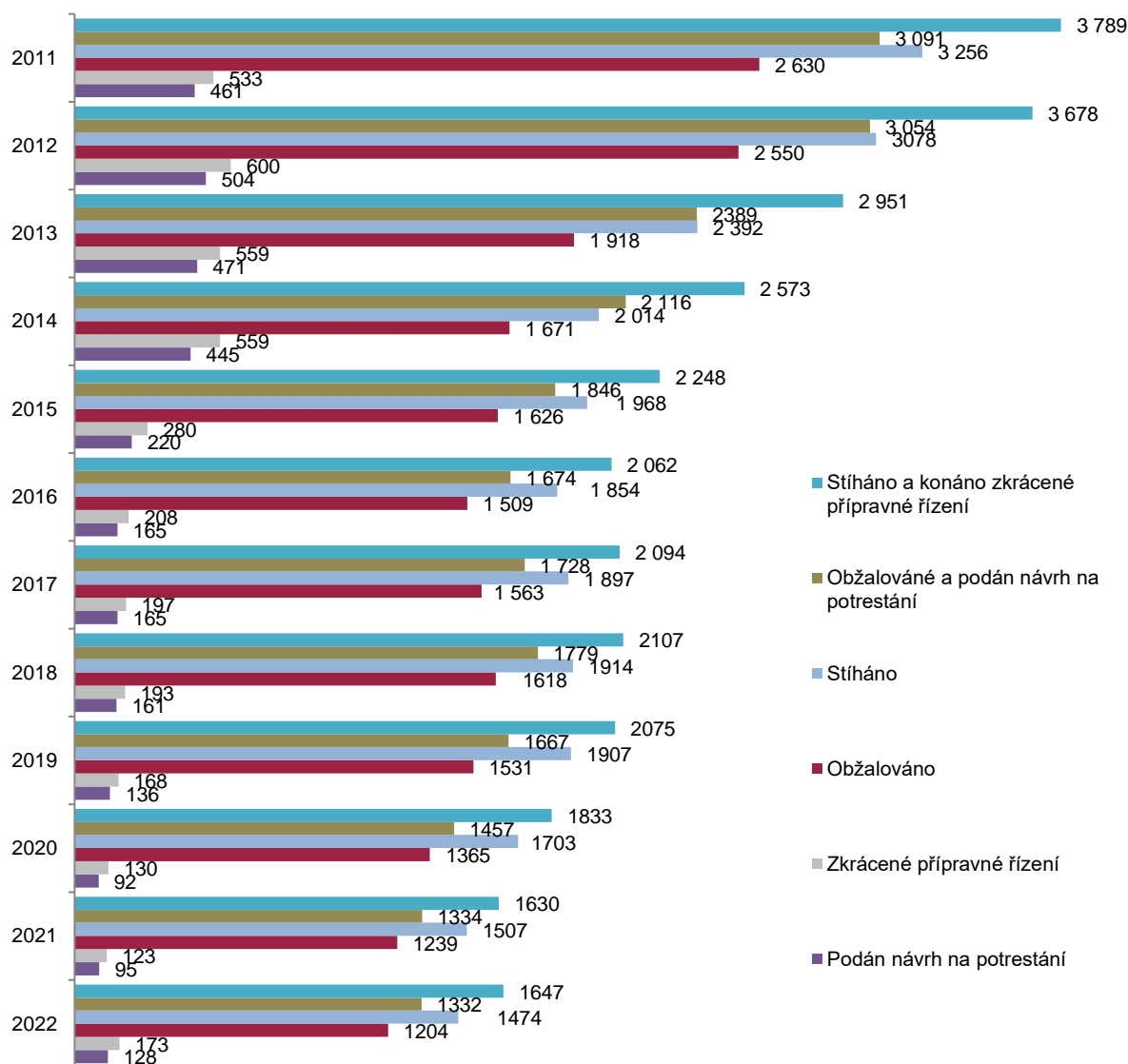
U **mladistvých** dlouhodobě pokračuje trend, jehož příčiny mohou spočívat, jak bylo konstatováno již ve zprávách o činnosti za předcházející roky, především v demografickém vývoji, avšak jednoznačnou odpověď pouze na základě statistických údajů na tuto otázku zatím dát nelze. V roce 2022 se projevil zcela nepatrný vzestup počtu mladistvých, kteří čelili trestnímu stíhání nebo zkrácenému přípravnému řízení (i obžalovaných a osob, na něž byl podán návrh na potrestání), a to o **1,01 %**, pokud jde o osoby stíhané a osoby, ohledně nichž bylo konáno zkrácené přípravné řízení, a naopak zcela nepatrný pokles o **0,15 %**, pokud jde o osoby obžalované a osoby, na něž byl podán návrh na potrestání. Platí nadále i to, že rozložení trestné činnosti této kategorie pachatelů do míst a regionů není rovnoměrné a může být podmíněno více faktory.

VSZ v Olomouci uvádí, že obdobně jako v předcházejících letech ve skladbě trestné činnosti mladistvých dominují provinění krádeže (§ 205 trestního zákoníku), dlouhodobě také provinění spočívající v projevech fyzické agresivity (provinění ublížení na zdraví a ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky) a rovněž nejrůznější podoby vandalismu (provinění poškození cizí věci ve formě sprejerství a provinění výtržnictví).

KSZ v Praze z hlediska způsobu páchaní trestné činnosti mladistvými klade otázku, zda se s ohledem na zvyšující se znalosti a schopnosti mládeže při využívání výpočetní techniky a její aktivitu na sociálních sítích nepřesouvá či již nepřesunula trestná činnost mladistvých do virtuální oblasti, a z tohoto důvodu, zda nedošlo ke zvýšení latence kriminality mládeže. Nadále tvoří nikoli zanedbatelnou část trestné činnosti protiprávní jednání páchaná prostřednictvím elektronické komunikace a v tomto smyslu se mladiství pachatelé často podílejí na páchaní trestné činnosti v oblasti počítačové a kybernetické kriminality. Běžné využívání moderních technologií, vzdělání a praxe získaná jak ve škole, tak v kolektivu vrstevníků, snadný přístup ke kvalitním technickým zařízením u mladistvých se sociálním zázemím a menší riziko z odhalení protiprávního jednání tak

v souhrnu nadále vytváří – ve spojení s nižší mírou odpovědnosti a relativní anonymitou pohybu na internetu – podmínky pro páchaní trestné činnosti mladistvých s využitím informačních technologií, a to s tím spojenou již zmíněnou předpokládanou vysokou latencí kriminality.

Počty stíhaných a obžalovaných mladistvých osob

V kategorii nejzávažnějších trestných činů bylo obžalováno pro trestný čin (provinění):

- **vraždy** (§ 140 trestního zákoníku) **2 (-5)** mladistvých, což představuje podíl na všech obžalovaných osobách pro tento trestný čin **2,35 % (-4,87 %)**,

- **loupeže** (§ 173 trestního zákoníku) **177 (+18)** mladistvých, jejich podíl na všech obžalovaných pro tento trestný čin činil v roce 2022 **15,86 % (-0,07 %)**,

- **znásilnění** (§ 185 trestního zákoníku) **26 (+1)** mladistvých, jejich podíl na všech obžalovaných pro uvedený trestný čin činil **7,03 % (-1,44 %)**,

- **krádeže** (§ 205 trestního zákoníku) **269 (-38)**; v předchozích letech se tyto absolutní počty pohybovaly i kolem 6 000–7 000 mladistvých; s podílem na všech obžalovaných osobách pro trestný čin krádeže **4,85 % (+0,33 %)**.

(2) Děti mladší než 15 let (tab. II/4a)

V kategorii dětí do 15 let věku, pro nedostatek věku trestně neodpovědných, bylo vykázáno podle statistických údajů **1 713** osob (v roce 2021 se jednalo o 1 324 osob). V minulosti zde byl opakovaně zaznamenáván pokles, což bylo kladeno do souvislosti mj. i s probíhající pandemií COVID-19. V roce 2022 však nastal vzestup, a to poměrně výrazný, **+29,39 %** (v roce 2021 šlo právě o pokles o 19,07 % a v roce 2020 o 10,21 %), absolutní počty trestně neodpovědných osob se však pouze přiblížily stavu, jak byl zaznamenán v letech 2018 a 2019, tedy – což je třeba zvláště zdůraznit – v období před pandemií COVID-19. Je tedy možné dovodit, že se stav prekriminality pouze vrací do podoby, v jaké byl standardně zaznamenáván v letech předcházejících pandemií.

Převažovala protiprávní jednání v podobě činů jinak trestných, které naplňovaly znaky skutkové podstaty přečinů, a pouze v menším počtu případů byly evidovány skutky, které naplňovaly znaky skutkové podstaty zločinů. Z hlediska nejčastěji zastoupených druhů trestných činů pak v celkovém počtu činů jinak trestných, jichž se dopustily děti mladší 15 let, jednoznačně převažuje majetková trestná činnost, následují násilné delikty a v menším rozsahu pak byly evidovány drogové trestné činy a sexuálně motivované trestné činy.

S ohledem na poznatky ke struktuře a míře závažnosti činů jinak trestných, spáchaných dětmi do 15 let, je tak nadále aktuální zjištění, že se nezdá jednalo o delikty s typově menším stupněm společenské škodlivosti a v části takto evidované dětské delikvence by s ohledem na povahu jednání a osobu nezletilého postačovala k nápravě a prevenci i jiná opatření nežli opatření ukládaná po provedeném řízení soudem (opatření v rodině, ve škole, aktivita orgánu sociálně právní ochrany dětí). V tomto smyslu se model obligatorních návrhů státního zastupitelství podle § 90 a násl. ZSM může jevit jako formální, neefektivní a nevhodný, přičemž vhodnou změnou právní úpravy co do kroků navazujících na pravomocné odložení trestní věci z důvodu věku pachatele by byl vytvořen prostor pro to, aby byly soudu k projednání a přijetí opatření předkládány pouze věci závažnější dětské kriminality, zejména nelze-li nápravy a působení na dítě dosáhnout jinými prostředky. Je však možno usuzovat, že zatím je velmi problematické nahrazení této právní úpravy dostatečně účinným způsobem, jak řešit kriminalitu osob mladších než 15 let, a proto k legislativní změně dosud nedošlo [a to ani v souvislosti s reakcí na rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ve věci International Commission of Jurists (ICJ) proti České republice, rozhodnutí ze dne 20. října 2020 č. 148/2017]. Návrh právní úpravy (novelizace zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže) se aktuálně připravuje, probíhá již mezipříjemné připomínkové řízení. Lze tedy očekávat, že návrh novely bude předložen v nejbližší době do Poslanecké sněmovny.

(3) Trestná činnost namířená proti mládeži (tab. II/4f, II/10)

Zanedbání
povinné výživy:
6,85 % celkové
trestné činnosti

4 491
osob
postaveno
před soud

Jedním z nejčastěji se vyskytujících trestných činů je nadále **trestný čin zanedbání povinné výživy** (§ 196 trestního zákoníku), jakkoli také v roce 2022 byl zaznamenán další poměrně výrazný pokles.

Jen tento trestný čin se stále podílí z **6,85 %** na veškeré trestné činnosti a ze **7,19 %** na počtu osob obžalovaných, což ovlivňuje i počet odsouzených umístěných ve výkonu trestu odnětí svobody (přes poměrně nízký podíl nepodmíněných trestů odnětí svobody lze v této kategorii pachatelů nadále předpokládat vyšší podíl odsouzených, u nichž byl původní trest přeměněn v nepodmíněný trest odnětí svobody). Na zvyšující se podíl této trestné činnosti upozorňovaly zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2010 až 2020, ale jak je zjevné, situace se lepšší jen velmi pozvolna.

Počty trestních řízení pro trestný čin zanedbání povinné výživy

tabulka II/4f

Rok	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené přípravné řízení	Podán návrh na potrestání	Celkem stíháno a konáno zkrácené přípravné řízení	Celkem obžalováno a podán návrh na potrestání
2011	9 017	8 395	4 553	4 537	13 570	12 932
2012	6 634	6 156	6 165	6 138	12 799	12 294
2013	5 089	4 760	7 886	7 880	12 975	12 640
2014	4 862	4 574	7 367	7 350	12 229	11 924
2015	5 894	5 528	4 533	4 528	10 427	10 056
2016	5 394	5 012	3 824	3 824	9 218	8 836
2017	4 452	4 153	3 107	3 106	7 559	7 259
2018	4 122	3 826	2 944	2 942	7 066	6 768
2019	3 968	3 677	2 662	2 661	6 630	6 338
2020	3 469	3 261	2 228	2 228	5 697	5 489
2021	3 355	3 118	2 061	2 060	5 416	5 178
2022	2 912	2 717	1 776	1 773	4 688	4 490

Vůči dětem byly namířeny ovšem i podstatně závažnější trestné činy. Podrobnosti plynou z *tab. II/4f*. Poznatky týkající se domácího násilí jsou uvedeny v bodě II. g).

U **KSZ v Ostravě** je vedeno trestní stíhání pro zločin vraždy podle § 140 odst. 2, 3 písm. a), c) trestního zákoníku, jehož se měl obviněný dopustit tím, že dne 24. 4. 2022 ve společném bydlíšti v L. úmyslně usmrtil manželku a jejich tři společné nezletilé děti tím, že nejprve dětem podal nezjištěné množství alkoholu a následně za použití nože jim i manželce způsobil zranění neslučitelná se životem (všechny poškozené nechal vykrváčet), poté nezletilé děti očistil, oblékl a odnesl je na matraci vedle matky, všechna čtyři těla přikryl, pokrývku polil motorovým benzínem, nakonec sám sebe poranil nožem na krku a způsobil v domě výbuch s požárem celého domu.

Za nejzávažnější problém je i nadále považován již zcela kritický nedostatek znalců z oboru zdravotnictví, odvětví dětská psychiatrie, sexuologie a klinická dětská psychologie, případně znalců z oboru školství a kultura, specializace psychologie dětí a mládeže. Přitom prokazatelně přibývá sexuálně motivovaných trestných činů mezi nezletilými a je třeba posoudit, zda jde o sexuálně motivované jednání nebo o „dětskou hru“. Není výjimkou, že i u pachatele činu jinak trestného se objevuje recidiva sexuálních jednání a sexuální deviace. Negativní důsledky nedostatku znalců na průběh trestního řízení se projevují na jeho délce, zpracování znaleckých posudků se pohybuje v délce 8 až 12 měsíců od zadání, a to i u věcí vazebních. Blíže srov. také v bodě III. 1. a).

KSZ v Českých Budějovicích jako zcela zásadní nový poznatek signalizuje narůstající počet sebepoškození dětí do 15 let ve sledovaném roce 2022 s přesahem do ledna 2023, kdy první základní poznatky o skutkovém ději nevylučují možnost, že dítě mohlo mít v úmyslu spáchat sebevraždu, dosud ale k úmrtí nedošlo. Jedná se o dívky, starší školní žačky, ve věku 13–14 let, když takové věci jsou právně kvalifikovány jako účast na sebevraždě podle § 144 odst. 1, 3 trestního zákoníku. Vždy jsou sepisovány záznamy o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 věty první trestního řádu. Je postupováno plně v intencích metodiky NSZ ze dne 23. 10. 2020 sp. zn. 1 SL 742/2019 „K otázce

právní kvalifikace sebevraždy a pokusu o sebevraždu v záznamu o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu“. Na tuto metodiku pak navazuje pokyn náměstka ředitele pro Službu kriminální policie a vyšetřování v působnosti Policie ČR, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, v Českých Budějovicích č. j. KRPC-135495/ČJ-2022-0200NT, který byl vydán po konzultaci s **KSZ v Českých Budějovicích**. Zpracovaný jednotný postup je odůvodněn výskytem pokusů o sebevraždu, které by mohly být motivovány návodem na sociálních sítích, který cílí na nejzranitelnější oběti, tedy děti mladší 15 let. V zásadě jde o dětskou hru spočívající v systematickém elektronickém rozesílání anonymních manipulujících výzev dětským adresátům s cílem vyprovokovat je ke stupňujícímu se sebepoškozování, přičemž poslední výzva představuje příkaz ke spáchání sebevraždy, případně i konkrétní návod, jak to provést. V konkrétních trestních věcech, jež byly v obvodu KSZ v Českých Budějovicích prověřovány, nedošlo ke skutečnému pokusu o sebevraždu, spíše má jednání dívek ve věku 13 až 14 let demonstrační charakter. Dívky se na inkriminovanou hru neodkazují, přesto nelze vyloučit zmíněnou manipulaci alespoň v té míře, že se žiletkou sebepoškozují, mnohdy tak, aby pomoc byla blízko, nebo v případě požití velkého množství léku, aby si samy stihly přivolat pomoc. K celému jevu nutno uvést, že rodiče mnohdy nevědí nic o chování dětí, neumějí pojmenovat případné problémy, protože podle nich žádné nejsou. Děti policii při šetření uvádějí, že je nebaví život, nemají žádné zájmy, jsou frustrované, údajně po pandemii COVID-19. Spolupráce s odborníky, dětskými psychology, je obtížná, termíny pro vyšetření jsou nabízeny v řádu čtvrtletí.

I) Trestná činnost cizích státních příslušníků, trestná činnost spojená s nelegální migrací (tab. II/6, II/6a)

Podle Zprávy o stavu v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2022 se z celkového počtu trestně stíhaných osob v tomto roce jednalo o **7 897 (+1 463, +22,7 %)** cizinců, což představuje **10,5 % (+1,3 %)** z celkového počtu stíhaných osob. Z cizinců byli nejčastěji za trestnou činnost stíháni občané Slovenské republiky (2 465, +266, +12,1 %), Ukrajiny (2 389, +659, +38,1 %) a Moldavské republiky (408, +131, +47,3 %).

Cizinci spáchali **8 427 (+2 087, +32,9 %)** trestných činů, tedy **10,1 %** objasněných trestných činů. Nejpočetnější trestnou činností cizinců páchanou na území ČR bylo ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství (1 522, +393, +34,8 %), maření výkonu úředního rozhodnutí (1 297, +150, +13,1 %) a nedbalostní silniční dopravní nehody (668, +169, +33,9 %).

Ze **Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2022** vyplynulo i to, že z celkového počtu odsouzených v roce 2022 bylo **5 486 cizinců**, což představuje **10,9 %** z odsouzených osob v roce 2022 (meziroční nárůst o **9,8 %**). Nejvíce odsouzených osob – cizinců bylo příslušníků **Slovenské republiky – 1 654 osob (30,1 %)**, **Ukrajinské republiky – 1 607 osob (29,3 %)** a dále **Moldavské republiky – 332 osob (6,1 %)**.

Pokud jde o **trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku**, bližší informace plynou z *tab. II/6a*.

Byl zaznamenán **zcela mimořádně výrazný vzestup** počtu osob stíhaných (a osob, ohledně nichž bylo konáno zkrácené přípravné řízení, jež představuje těžiště tohoto extrémního nárůstu) pro trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340 trestního zákoníku).

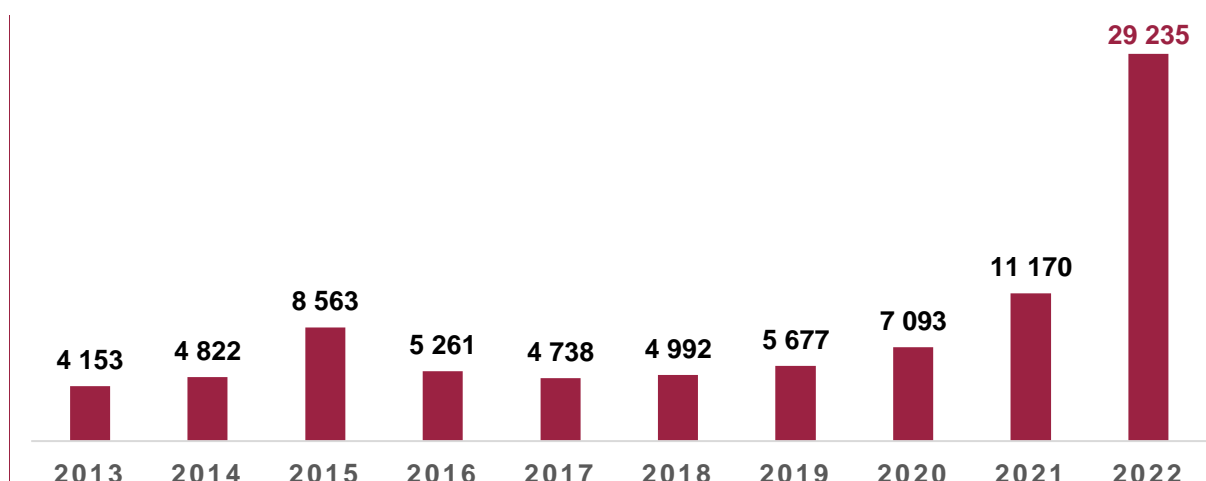
V období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 bylo zjištěno celkem **29 235** osob při nelegální migraci na území České republiky. Z celkového počtu bylo **29 034 (99,3 %)** odhaleno při nelegálním pobytu a 201 osob (0,7 %) bylo zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici České republiky.

Policie České republiky se od začátku roku 2022 potýkala s výrazným meziročním nárůstem tranzitní nelegální migrace přes naše území. V porovnání s rokem 2021 došlo ke zvýšení o **18 065 osob (+ 161,7 %)**. Zásadní vliv na nárůst v oblasti nelegální migrace v roce 2022 měla migrační vlna zejména

syřských uprchlíků, u kterých s ohledem na aktuální vnitropolitickou a bezpečnostní situaci v jejich domovině existuje překážka k vycestování vzhledem k tomu, že mezinárodní právo neumožňuje jejich navrácení zpět do domovského státu. V naprosté většině se jednalo o občany třetích zemí, kteří směřují do Evropy zejména přes země západního Balkánu. Ačkoliv v rámci tranzitní nelegální migrace došlo k několikasetprocentnímu meziročnímu nárůstu počtu migrantů, ve statistikách kriminality se tato skutečnost zatím nijak neprojevila. Česká republika je i nadále tranzitní a nikoli cílovou zemí. Ze strany migrantů není téměř využívána možnost požádat si o mezinárodní ochranu na našem území.

Z důvodu strmého nárůstu tranzitní nelegální migrace přes naše území rozhodla dne 29. 9. 2022 Vláda České republiky o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřní hranice České republiky, a to do 25. 1. 2023. Jednalo se o 251 km hranice a 27 hraničních přechodů. V rámci těchto kontrol bylo do 31. 12. 2022 při tranzitní nelegální migraci zjištěno 9 404 osob a zároveň 140 převaděčů. Bylo provedeno přes dva a půl milionu kontrol osob.

Vývoj nelegální migrace na území ČR

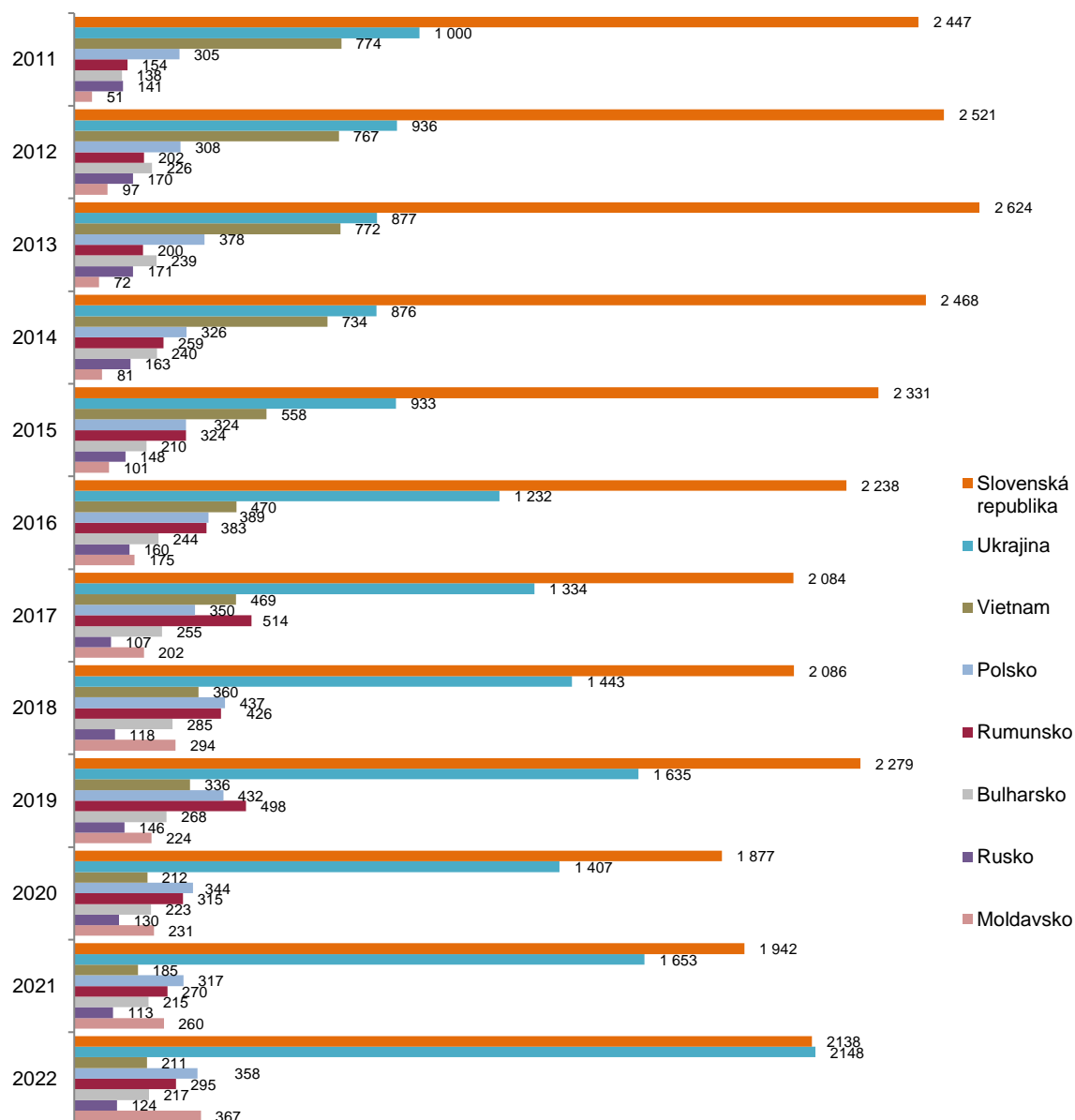
Z pohledu státní příslušnosti se nelegální migrace dopouštějí nejčastěji občané Sýrie (20 981 osob, tj. 71,8 %), Ukrajiny (2 850 osob, tj. 9,7 %), Moldavska (1 010 osob, tj. 3,5 %), Turecka (772 osob, tj. 2,6 %) a Gruzie (309 osob, tj. 1 %).

OSZ v Hodoníně uvedlo, že v souvislosti s nelegální migrací bylo v trestním řízení v období od 14. 3. 2022 do 12. 7. 2022 řešeno 41 věcí s 52 osobami, původně jen ojedinělé případy výrazně narůstaly. Pozitivní vliv na snížení četnosti páchaní trestného činu podle § 340 trestního zákoníku mělo až zavedení hraničních kontrol mezi Českou republikou a Slovenskem dne 29. 9. 2022. Vyjma jedné trestní věci byly věci řešeny ve zkráceném přípravném řízení se zadržеныmi podezřelými, kteří byli ve lhůtě 48 hodin předáni soudu.

OSZ ve Vsetíně k nelegálnímu převaděčství uvádí, že v období roku 2022 nastal v jeho obvodu velice výrazný vzestup této trestné činnosti. Migrantí jsou převáženi na území ČR v motorových vozidlech po veřejných i neveřejných komunikacích přes hranici se Slovenskem, na jehož území se dostali většinou z Maďarska, v jednom případě z Polska. Pachatelé byli různého občanství, mj. i ukrajinského a českého, přičemž čeští pachatelé byli trestně stíháni za převoz migrantů ve vnitrozemí od hranic se Slovenskem (jejich cílem byly hranice s Německem). Všechny uvedené věci byly kvalifikovány jako trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku (za úplatu), a v jednom případě podle § 340 odst. 1 trestního zákoníku. Trestná činnost nebyla ani v jednom případě posuzována jako spáchaná členem organizované skupiny, neboť důkazní situace takovýto závěr neumožňovala (podezřelí často pocházeli ze sociálně slabého prostředí a byli na tuto práci najati ad hoc, případně vypovídali tak, že jim výše stojící členové těchto skupin nejsou známi).

Obdobná situace byla zaznamenána i u **OSZ ve Frýdku-Místku**. V jeho obvodu docházelo k záchytu migrantů s převaděči zejména na hraničním přechodu Mosty u Jablunkova, poprvé se tak stalo dne 17. 9. 2022. Řidiči převážející v motorových vozidlech migranty byli vesměs občané Ukrajiny, migrujícími osobami pak občané Sýrie či Pákistánu. Zadržení převaděči byli ve všech případech pouze řidiči motorových vozidel, aniž by se podařilo jejich případnými výslechy ztotožnit toho, kdo je na danou činnost najal a kdo tuto organizoval.

Trestná činnost cizinců (stíhání a konáno zkrácené přípravné řízení)

Z hlediska ukazatele počtu stíhaných osob a osob, ohledně nichž bylo konáno zkrácené přípravné řízení, mezi pachateli i nadále převažují občané Ukrajiny a Slovenska. Pokud jde o to, že byl zaznamenán poměrně výrazný nárůst kriminality páchané občany Ukrajiny, a to především skutků právně kvalifikovaných jako trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku (zpravidla v podobě řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu), trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 trestního zákoníku (zpravidla snaha použít či padělat řidičské průkazy a jiné doklady), tato skutečnost byla nesporně ovlivněna přesunem většího množství občanů Ukrajiny do České republiky v době po vypuknutí agrese Ruské federace proti Ukrajině. Z hlediska struktury trestné činnosti občanů Ukrajiny se v závislosti na formě konání trestního řízení jednalo zejména o trestní věci vyřizované v režimu zkráceného přípravného řízení.

m) Trestná činnost příslušníků Policie ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vojenské policie a zpravodajských služeb (tab. II/8a, II/8b, II/8d)

U trestné činnosti **příslušníků Policie České republiky**, zpravodajských služeb (tj. Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Vojenského zpravodajství) a Vojenské policie, u níž koná vyšetřování a zkrácené přípravné řízení státní zástupce, došlo v roce 2022 k meziročnímu poklesu počtů stíhaných (**81; -19**) i obžalovaných (**43; -24**). Shodná tendence se projevila, byť při velmi nízkých absolutních počtech, i ve zkráceném přípravném řízení (**2; -3**).

Nejvíce příslušníků bezpečnostních sborů bylo stíháno pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, u tohoto trestného činu byl zaznamenán pokles na **16 osob (-19; -8** oproti roku 2020), z toho bylo obžalováno **12 osob (-17, -10** oproti roku 2020). Pokles, a to výrazný, nastal i u dalších skutkových podstat, např. u trestného činu přijímání úplatku podle § 331 trestního zákoníku s **jednou** stíhanou osobou (**-8**) a také **jednou** obžalovanou osobou (**-6**).

VSZ v Praze upozorňuje na to, že i nadále pokračuje zvýšený trend v počtu prověřování příslušníků Vězeňské služby České republiky z fyzických napadení odsouzených vězňů, a to napříč věznicemi v působnosti **VSZ v Praze**. Tato jednání byla ve sledovaném období prověřována v převážné většině jako podezření ze spáchání zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. e) trestního zákoníku, případně přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, méně již jako zločinu mučení a jiného nelidského a krutého zacházení podle § 149 odst. 1, 2 písm. a), d) trestního zákoníku. Trestní oznámení pro napadení příslušníky Vězeňské služby České republiky (zpravidla dozorcí) jsou ve většině podávána poškozenými, méně často samotnou věznicí na podkladě vlastního šetření.

VSZ v Olomouci (KSZ v Ostravě) poukazuje na to, že podstatnou část trestních věcí tvoří trestná činnost páchaná příslušníky bezpečnostních sborů mimo vlastní výkon služebního poměru. Stejně jako v předešlých letech se jednalo převážně o nedbalostní trestnou činnost v dopravě, u níž jsou využívány odklony trestního řízení, ale i přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku. Byly zaznamenány trestní věci posouzené jako trestný čin pomluvy podle § 184 trestního zákoníku, resp. poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku, ale i trestné činy majetkové (trestné činy krádeže, podvodu, pojistného podvodu, úvěrového podvodu). Za mimořádný a v minulosti nezaznamenaný jev lze považovat výskyt trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem podle § 288 trestního zákoníku.

Bylo řešeno podezření ze spáchání trestného činu porušení povinnosti dozorcí nebo jiné služby dle § 390 odst. 1 trestního zákoníku. Ve věci vedené u **KSZ v Ostravě** bylo vedeno prověřování postupu dvou příslušníků Policie ČR, Obvodního oddělení Olomouc, kteří se dne 3. 7. 2021 při provádění služebních úkonů ve věci vedené na Krajském ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje dozvěděli od poškozeného policisty, že měl být předcházejícího dne fyzicky napaden mimo službu na společenské akci svým nadřízeným, který mu měl způsobit těžké zranění. Tato zjištění však bezprostředně neoznámili policejnímu orgánu, který ve věci konal prověřování ve smyslu § 158 odst. 3 trestního řádu, čímž jednali v rozporu s § 2 odst. 4 trestního řádu, když nesplnili povinnosti vyplývající z jejich pravomocí a nepostupovali z úřední povinnosti tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.

III. ČINNOST STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V TRESTNÍM PROCESU PŘED ZAHÁJENÍM TRESTNÍHO STÍHÁNÍ, V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ A V TRESTNÍM ŘÍZENÍ SOUDNÍM AŽ DO PRÁVOMOCNÉHO SKONČENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ V ROCE 2022

1. Postup státních zástupců v přípravném řízení

a) Prověřování, vyšetřování a zkrácené přípravné řízení

Pokud jde o přístup do policejního informačního systému ETR, v průběhu roku 2022 došlo k rozšíření dohody o využívání ETR o celní orgány (v srpnu 2022 byla uzavřena nová dohoda o využívání a zpřístupnění informačního systému ETR na úrovni určených databází policie, Vojenské policie a Celní správy, k připojení Celní správy však fakticky zatím nedošlo).

Ohledně aplikace **zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů**, nevystaly žádné zásadní problémy.

KSZ v Českých Budějovicích uvedlo, že v naprosté většině případů uplatňují zvláště zranitelné oběti trestného činu proti obviněným nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích, včetně úroku z prodlení. Činí tak prostřednictvím svých zmocněnců. Počet advokátů zapsaných do příslušného registru je aktuálně dostatečný. **KSZ v Českých Budějovicích** již v přípravném řízení sleduje, zda jsou oběti řádně poučeny policejním orgánem o svých právech. Jsou poučovány i o institutu zmocnění. **KSZ v Českých Budějovicích** se rovněž zaměřuje na zákonné uplatňování práv obětí zmocněncem včetně procesních práv, rozlišuje procesní postavení a z něho vyplývající práva rodičů obětí, kolizních opatrovníků a zmocněnců. V závěrečných návrzích před soudem se též vyjadřuje k otázce náhrady škody a nemajetkové újmy. Úspěšnost uplatněných nároků na náhradu nemajetkové újmy je před soudy obou stupňů i nadále velmi vysoká, nejsou problémy s jejich přiznáním. Případná odvolání zmocněnců do výše uplatněné a nepřiznané částky jsou ale převážně neúspěšná. Přetrvává obtížná vymahatelnost přiznané částky na povinném odsouzeném, jen zřídka je odsouzený majetný. Dlouhé období výkonu nepodmíněného trestu, případně navazující uložená ochranná léčba, činí přiznaný nárok nedosažitelným.

Ke stále ještě relativně nové právní úpravě vztahující se k činnosti znalců, znaleckých kanceláří a znaleckých ústavů (zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech) a tlumočnicků a překladatelů (zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích) je možno uvést především následující poznatky.

VSZ v Praze zdůrazňuje, že – především ve věcech, v nichž je činná Národní centrála proti organizovanému zločinu – se stále prohlubuje problém v počtu a kvalitě znalců z oboru ekonomie. Není jednoduché vyhledat znalce, který by byl schopen zpracovat rozsáhlé ekonomické posudky v oblasti závažné hospodářské kriminality, např. se zodpovězením otázky stanovení data úpadku či k posouzení ekonomické efektivity realizovaných investic. Množství potřebných znalců z oboru ekonomie ovlivňuje podle NCOZ skutečnost, že v minulosti zpracovávali posudky pro podezřelé (obviněné) osoby. Dalším problémem se jeví výše poskytované odměny, kdy např. ve velkých insolvenčních kauzách insolvenční správce vyžaduje posudky od erudovaných znalců z řad renomovaných auditorských společností, jimž za hodinu práce platí 3 000 až 4 000 Kč, přičemž hodinové znalečné pro účely trestního řízení dosahuje pouhého zlomku této částky, což se odráží na kvalitě i rychlosti zpracování posudků v trestním řízení. Rovněž v oboru kybernetiky se projevuje značný nedostatek znalců, což se negativně odráží na délce trvání přípravného řízení.

MSZ v Praze poukazuje na citelný až kritický nedostatek znalců v některých oborech, a to zejména v oblasti psychiatrie a psychologie, především pak specialistů na dětské pacienty. V důsledku toho dochází k přetížení kapacit stávajících znalců a k výraznému prodlužování termínů pro vypracování znaleckých posudků, což je krajně nežádoucí zejména ve vazebně vedených trestních stíháních. Aktuální situaci označuje za ještě podstatně horší než v roce 2021. Odborné posouzení duševního stavu mladistvých nyní trvá 6 až 9 měsíců od okamžiku přibrání znalce. V aplikační praxi byl zaznamenán i případ, kdy vypracování znaleckého posudku trvalo téměř jeden kalendářní rok (obor stavebnictví, odvětví inženýrské stavby).

K přetíženým znaleckým pracovištím jednoznačně řadí rovněž Kriminalistický ústav, kde vypracování znaleckých posudků trvá nyní běžně i několik měsíců.

KSZ v Českých Budějovicích signalizuje problémy s účtováním odměny znalců z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, stran prohlídky a pitvy zemřelého. Znalci vyúčtovali nad rámec paušální odměny další úkony (určení doby smrti, diferenciálně diagnostické úvahy a forenzní vyhodnocení, poradu obou znalců a podrobné studium spisového materiálu), které jim policejní orgán nepřiznal s odkazem na to, že jsou již zahrnuty v paušální odměně za provedenou pitvu. Názor policejního orgánu vychází z metodického stanoviska Policejního prezidia České republiky, Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, ze dne 8. 6. 2021 č. j. PPR-38943-38/ČJ-2020-990320, publikovaného též na Extranetu státního zastupitelství. Stížnosti znalců proti takovýmto rozhodnutím policejního orgánu státní zástupci zamítají podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu jako nedůvodné.

Následně ve dvou trestních věcech vedených u **KSZ v Českých Budějovicích** znalec podal proti takovémuto rozhodnutí státního zástupce ke KS v Českých Budějovicích správní žalobu. Pravomoc správního soudu k rozhodování ve správním soudnictví ve věci určení odměny znalce opřel o usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2003 sp. zn. I. ÚS 360/03. V jedné věci KS v Českých Budějovicích v usnesení ze dne 14. 12. 2021 č. j. 57 A 38/2021 - 24 již přisvědčil argumentaci KSZ v Českých Budějovicích, že státní zástupce i policejní orgán rozhodoval jako orgán činný v trestním řízení výlučně podle trestního řádu, nikoliv jako správní orgán ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, přičemž otázky spjaté s průběhem konkrétního trestního řízení patří do výlučné příslušnosti orgánů činných v trestním řízení, a proto podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 68 písm. e) a § 70 písm. f) s. ř. s. žalobu odmítl jako nepřipustnou, jelikož se žalobce domáhá přezkoumání rozhodnutí, které je z přezkoumání podle zvláštního zákona vyloučeno. Proti rozhodnutí krajského soudu znalec podal k Nejvyššímu správnímu soudu kasační stížnost, o které Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že usnesení KS v Českých Budějovicích zrušil, ale žalobu znalce odmítl pro nedostatek pravomoci správních soudů podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Pravomoc správních soudů se podle Nejvyššího správního soudu nevztahuje na trestní řízení. Správní soudy tak nemohou poskytovat soudní ochranu proti úkonům orgánů činných v trestním řízení.

Pokud jde o další poznatek, který se vztahuje k zákonu č. 255/2019 Sb., jímž byl s účinností od 1. 1. 2021 novelizován § 110b trestního řádu, původně byl vyjádřen názor, že v případě znalce přibráného postupem podle § 105 odst. 1 trestního řádu policejním orgánem v přípravném řízení je s ohledem na novou právní úpravu i v řízení před soudem k určení výše znalečného (a rovněž jeho proplacení) příslušný policejní orgán a nikoli soud, jak tomu bylo doposud. Nicméně **rozh. č. 55/2021 Sb. rozh. tr.** dospělo k výkladu, podle něhož vykonává-li znalec přibráný orgánem činným v přípravném řízení ve věci znaleckou činnost též v řízení před soudem (např. na základě předvolání k výslechu u hlavního líčení), soud podle § 110b trestního řádu určí výši jím vyúčtovaného znalečného. Pro účely přiznání znalečného se přibráním znalce k podání znaleckého posudku rozumí i jeho předvolání soudem k výslechu podle § 108 trestního řádu. Navíc novelou trestního řádu provedenou s účinností od 1. 1. 2023 zákonem č. 422/2022 Sb. byla citovaná úprava pozměněna právě s ohledem na poznatky aplikační praxe a ustanovení § 110b věty první trestního řádu po nabytí účinnosti novely vychází z toho, že výši znalečného určí orgán činný v trestním řízení, který znalce, znaleckou kancelář nebo znalecký ústav k podání znaleckého posudku přibral, a v řízení před soudem předseda senátu v souladu s jinými právními předpisy upravujícími znalečné.

KSZ v Českých Budějovicích dále poukazuje na vysoký věkový průměr znalců. Jako přelomový označuje rok 2026, a to s odkazem na přechodná ustanovení zákona č. 254/2019 Sb. Nedostatek znalců je znatelný i v oboru grafologie. Přes nedostatek znalců **není adekvátně využíváno postupu podle § 26 zákona č. 254/2019 Sb., o osobě vykonávající jednorázově znaleckou činnost.**

KSZ v Ústí nad Labem deklaruje, že v průběhu roku 2022 se naplno projevil nedostatek znaleckých kapacit v jednotlivých znaleckých oborech (např. psychiatrie, klinická psychologie, naprosto

extrémně pak dětská psychiatrie a psychologie). Množí se také případy, kdy bývá oslovena celá řada zapsaných znalců, než je mezi nimi vyhledán někdo, kdo z kapacitních důvodů provedení znaleckého zkoumání neodmítne. Přesto takový znalec požaduje prodloužit lhůtu k podání znaleckého posudku, mnohdy i opakovaně. Policejní orgán se pak dostává do situace, kdy za normálních okolností by reagoval na prodlevy krácením odměny podle § 31 odst. 5 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, nyní ovšem riskuje, že napříště mu i daný znalec odmítne znalecký posudek z kapacitních důvodů vyhotovit. Policejní orgán nemá v takových případech možnost, jak pravdivost tvrzení znalce o nedostatku jeho kapacity ověřit [§ 19 odst. 1 písm. c) nebo § 19 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb.]. Přitom doba dodání znaleckého posudku patří k nejčastějším důvodům trvání přípravného řízení více než jeden rok (čerpáno z vyhodnocení, provedeného Krajským ředitelstvím Policie ČR Ústeckého kraje za rok 2022). K časově nejexponovanějším znaleckým oborům náleží obor kybernetiky, kde se průměrná doba dodání znaleckého posudku pohybuje okolo 9 měsíců, následovaný oborem zdravotnictví, odvětví dětské psychiatrie a dětské psychologie, kde je průměrná doba podání znaleckého posudku okolo 6 měsíců, která je totožná s oborem zdravotnictví, odvětví soudního lékařství. Objevují se případy, kde policejní orgán i státní zástupce opakovaně urgují dodání znaleckého posudku např. z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie, a to i v období kolem jednoho roku po přibrání znalce. Nižší státní zastupitelství v obvodu **KSZ v Ústí nad Labem** upozorňují, že nedostatek znalců je zásadní ve vazebních trestních věcech.

KSZ v Hradci Králové potvrzuje výrazný dopad nedostatku znalců i na délku trvání přípravného řízení. Policejním orgánem oslovení znalci z důvodu velké časové zaneprázdněnosti odmítají být do trestního řízení nadále přibráni. Pokud k vypracování znaleckého posudku svolí, obvykle předem avizují, že vyhotovení daného znaleckého posudku lze očekávat až v řádu několika měsíců, někdy ve více než půlroční lhůtě. Současná právní úprava zlepšení stávajícího stavu neumožňuje. Znalců ubývá, což představuje relativně závažný problém, který se při jeho neřešení bude dále prohlubovat a délka trestního řízení bude v jeho důsledku narůstat. Není jisté, zda zvýšení odměny za výkon znalecké činnosti s účinností od 1. 1. 2023 tento nepříznivý trend zvrátí.

Obdobně i **KSZ v Brně** a **KSZ v Ostravě** poukázala na komplikace spojené s nedostatkem znalců, což má mj. za následek prodloužení doby zpracování znaleckých posudků. **KSZ v Ostravě** zmínilo zejména nedostatek znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Těchto znalců byl nedostatek již před novou právní úpravou znalecké činnosti. V současné době je velmi obtížné přibrat znalce, který by byl schopen zpracovat znalecký posudek v akceptovatelné době, což je největším problémem zejména u vazebních věcí.

MSZ v Praze s odkazem na poznatky **ObsZ pro Prahu 9** poukazuje na pokusy o navýšení odměn při účtování za překlady. Také **ObsZ pro Prahu 5** zaznamenalo snahu o navýšení odměny, např. o náhradu za ztrátu času stráveného na přepážce České pošty, s. p., při odesílání překladu na státní zastupitelství.

KSZ v Ostravě poukázalo na nedostatek tlumočnicků a překladatelů z jazyků, které nejsou hlavními světovými jazyky, např. z jazyka rumunského. Nová právní úprava přinesla legislativní rozdělení činnosti na překladatele a tlumočníky, přičemž ne všichni mají zapsány obě činnosti. To může být podle KSZ v Ostravě problémem zvláště u méně běžných jazyků, jejichž tlumočnicků a překladatelů je v České republice nízký počet.

Ohledně **poznatků týkajících se přípravného řízení a postupu státních zástupců v jeho rámci** nižší státní zastupitelství shodně poukazují na vysokou fluktuaci policistů.

Např. **MSZ v Praze** konstatuje, že na kvalitě a zejména rychlosti přípravného řízení se negativně odráží především personální situace Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy. V současné době chybí 1 000 policistů, což se v případě prověřování a zejména vyšetřování projevuje vyšší zátěží stávajících policistů a příchodem nových, zcela neznalých. S ohledem na obtížnost personálního náboru se na úsek vyšetřování dostávají i nezkušené osoby, které by za normálních okolností byly nejdříve vedeny zkušenějšími kolegy a do své práce důsledně zacvičeny. Tato situace se logicky podepisuje na kvalitě výstupů a délce řízení. Zároveň při zachování rovného přístupu k odměňování není dána žádná motivace pro práci v hlavním městě Praze. Nelze přehlédnout, že práce v Praze je mnohem náročnější a zároveň jsou náklady na život i výrazně vyšší. Bez zavedení tzv. „metropolitního příplatku“ nelze do budoucna uvažovat o zlepšení personální situace. V obvodu Krajského ředitelství hlavního města Prahy není obsazeno 20 % tabulkových míst policistů. Problematický je zejména nedostatek odborně zdatných a zkušených policistů, kteří mohou své zkušenosti předávat svým kolegům (obdobně

zkušenosti předkládá i **KSZ v Ústí nad Labem** s odkazem na poznatky z okresních státních zastupitelství ve svém územním obvodu ke zvýšenému výskytu základních procesních pochybení v činnosti policejního orgánu).

Rovněž **VSZ v Olomouci**, **KSZ v Brně** a **KSZ v Ostravě** se shodují na tom, že zásadním problémem (který má také dopad na rychlost a kvalitu vedeného prověřování i vyšetřování) je výrazná personální obměna policejních orgánů Policie ČR všech složek bez náležité přípravy nově přichozích policistů tak, aby byli schopni okamžitě vykonávat kvalitně činnost, která se od nich bezprostředně očekává. To pak klade zvýšené nároky na dozorovou činnost ze strany státního zástupce, který mnohdy supluje či řídí činnost policejního orgánu, který není schopen samostatné práce, což vede i k vyššímu počtu věcí, u nichž bylo nutno postupovat z iniciativy státních zástupců podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu. Nicméně z povahy věci státní zástupce nemůže policejní orgán v plné šíři jeho činnosti nahrazovat.

MSZ v Praze k důvodům častého postupu státního zástupce podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu upozorňuje na nedostatečně zjištěný skutkový stav ve smyslu § 2 odst. 5 trestního řádu, nesprávně vyhodnocený zjištěný skutkový stav, nedostatečný či jinak vadný popis skutku v usnesení podle § 160 trestního řádu. V případě usnesení policejního orgánu podle § 159a trestního řádu je frekventovaným důvodem zrušení, že vydané rozhodnutí policejního orgánu bylo shledáno předčasným.

V tomto kontextu zmiňuje **KSZ v Brně** též problémy, které vznikají u dlouhodobě prověřované hospodářské trestné činnosti, kdy v důsledku personálních změn musí být rozsáhlý materiál v rámci policejního orgánu opakovaně studován novými zpracovateli, zároveň zdůrazňuje, že se projevuje též nedostatek zkušených odborníků na kriminalitu páchanou prostřednictvím internetu, která aktuálně zaujímá stále větší podíl na páchané trestné činnosti.

Jinak se, shodně jako v předcházejících letech, konstatují pochybení týkající se správnosti či úplnosti objasnění skutkového stavu věci a vypořádání se s argumentací obhajoby. Projevují se nedostatky v právní kvalifikaci, ve zjištění výše způsobené škody či při vyžadování znaleckých posudků.

Dále **KSZ v Brně** poukazuje na problematiku věcí prověřovaných pověřenými celními orgány [§ 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu], které jsou předávány policejnímu orgánu Policie ČR ke konání vyšetřování s tím, že se jedná často o rozsáhlé a komplikované věci, které si vyžadují dlouhého studia, než může nový policejní orgán rozhodnout o zahájení trestního stíhání. Jde o problematiku zmiňovanou již v minulosti s tím, že možným řešením je zařazení pověřených celních orgánů mezi policejní orgány příslušné ke konání vyšetřování (§ 161 trestního řádu).

KSZ v Brně poukázalo na to, že nedostatky v činnosti policejních orgánů jsou markantní při rozhodování o zahájení trestního stíhání, kdy takové usnesení není v některých případech dostatečně důkazně podloženo, zejména stran subjektivní stránky trestného činu. Dále docházelo k nesprávným či neúplným popisům skutku, obzvláště u právnických osob, což vede k rušení takových usnesení buď na podkladě stížností, nebo z vlastní iniciativy státního zástupce.

Ze zprávy **KSZ v Brně** vyplývá, že delší doba trestního řízení ve věcech souvisejících s počítačovou kriminalitou, jejichž počet narůstá, je ovlivněna nedostatečnou technickou i personální kapacitou na straně policejních orgánů.

Z poznatků krajských a vrchních státních zastupitelství vyplývá **velmi dobrá spolupráce a součinnost s Generální inspekcí bezpečnostních sborů**. V drtivé většině případů jsou výstupy tohoto útvaru na odpovídající odborné úrovni. Nebyly zaznamenány významnější nebo opakující se nedostatky. Komunikace s vedením Generální inspekce bezpečnostních sborů je zcela bezproblémová.

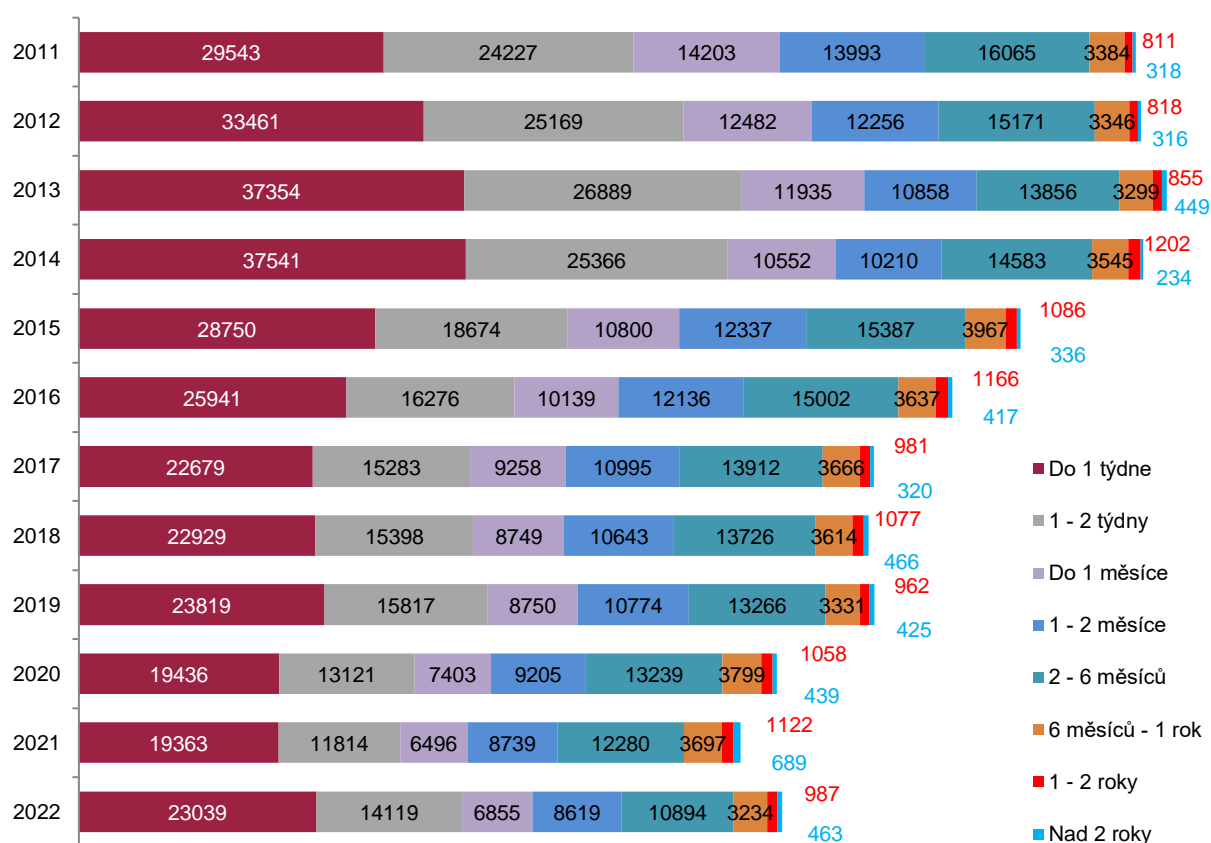
K působení **Národní centrály proti organizovanému zločinu odbor závažné hospodářské a finanční kriminality VSZ v Praze** zdůrazňuje, že nadále přetrvával problém s jejím nedostatečným personálním obsazením, a to i ve věcech, v nichž měly být způsobeny miliardové škody. Nedostatky jsou shledávány nejen v počtu, nýbrž i v kvalitě vyšetřovatelů. Dalším souvisejícím problémem jsou relativně časté odchody do civilu.

MSZ v Praze upozornilo také na personální nestabilitu v podobě migrace pracovníků participujících na prověřování a vyšetřování trestné činnosti, což má dopad na rychlost řízení. Situace se zhoršila tím, že řada příslušníků již před koncem roku věděla, že bude přecházet na nově vznikající útvar Národní centrálu proti terorismu a kybernetické kriminalitě.

VSZ v Olomouci sdělilo, že policejním orgánům se v oblastech spadajících do dozorové působnosti **VSZ v Olomouci** již po několik let přílíš nedaří odhalovat nová podezření, a to zejména v oblasti korupce a veřejných zakázek (nejnižší nápad nových věcí je vykázán ze strany ostravské expozitury Národní centrály proti organizovanému zločinu).

b) Délka přípravného řízení (tab. III/2a, III/2b, III/2c, III/2d)

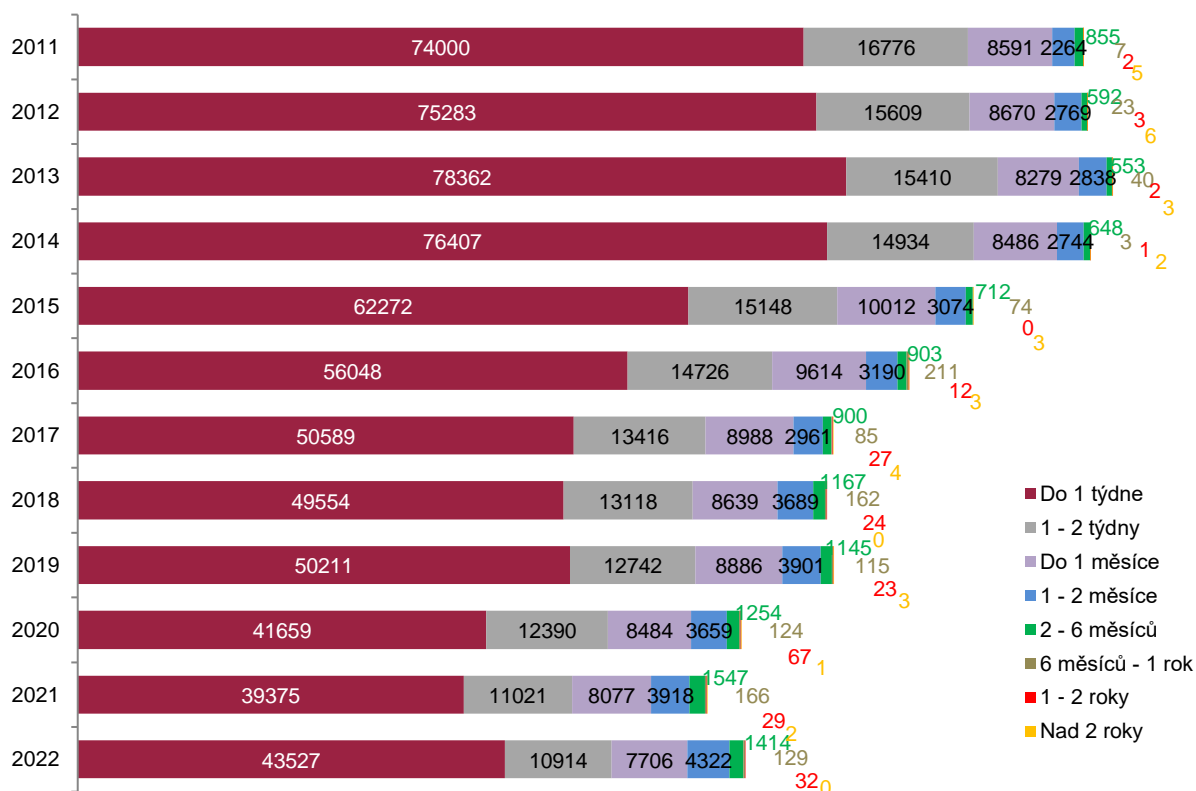
Délka řízení u policejního orgánu (tab. III/2a)

Podíl věcí vyřízených do jednoho týdne a do dvou týdnů se v roce 2022 zvýšil (z 48,56 % na **54,48 %**), projevil se zde i nárůst podílu zkráceného přípravného řízení v roce 2022. V roce 2022 se snížil i podíl věcí v rozmezí 1 až 2 roky a nad 2 roky (**2,13 %** oproti 2,82 % v roce 2021). Pokud jde o věci v rozmezí 2 až 6 měsíců a nad 6 měsíců do 1 roku, zde nastalo poměrně podstatné snížení (**20,71 %** v roce 2022 oproti 24,89 % v roce 2021). Nadále se tedy projevuje vliv epidemie COVID-19, ale také nárůst důkazně složitější a náročnější trestné činnosti, kdy délku přípravného řízení prodlužuje nejen nedostatečné obsazení policejních útvarů, ale také např. vyžadování právních pomocí ze zahraničí. V zásadě se ale nejedná o zásadní pokles, resp. vzestup, je však nutno uvedenou skutečnost vzít v úvahu.

Pokud jde o délku řízení u **státního zástupce** (tab. III/2b), v nejkratší lhůtě do 1 týdne bylo vyřízeno **63,97 % (+2,58 %** oproti roku 2021), ve lhůtě od 1 do 2 týdnů to bylo **16,04 % (-1,13 %)**, takže v úhrnné lhůtě **do 2 týdnů** od nápadu věci na státní zastupitelství po skončení řízení u policejního orgánu státní zástupci vyřídili celkem **80,01 % (+1,44 %)** věcí.

Délka řízení u státního zástupce (tab. III/2b)

Nadále to znamená, že jen **19,99 % (-1,44 %)** věcí bylo vyřízeno ve lhůtě přesahující dobu 2 týdnů, což lze hodnotit velmi kladně.

Ve výrazně delších lhůtách od 6 měsíců do 1 roku bylo vyřízeno u státního zástupce celkem **129 (-37)** věcí, ve lhůtě od 1 do 2 roků **32 (+3)** věcí a ve lhůtě přesahující 2 roky nebyla vykázána ani jedna věc **(-2)**. Ve všech těchto nejdelších lhůtách v souhrnu bylo proto v roce 2022 u státního zástupce vyřízeno celkem **161 (-36)** věcí.

Ukázalo se, že obžaloby (případně jiná konečná rozhodnutí státního zástupce) lze poměrně dobře zpracovávat i v režimu střídavého provozu nebo v domácím prostředí (home office).

63,97 %

věcí vyřídí státní zástupci do jednoho týdne

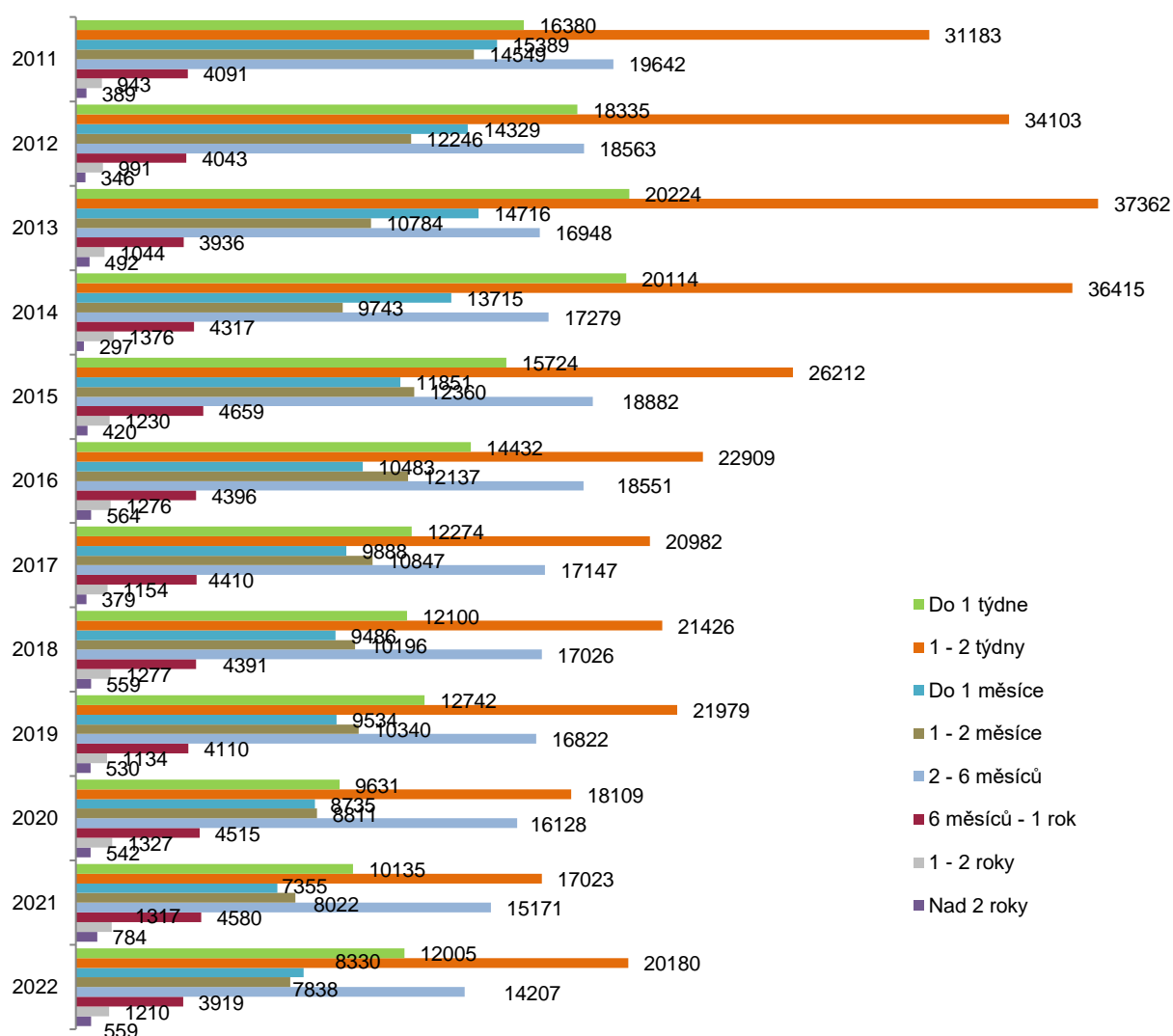
80,01 %

věcí celkem vyřídí státní zástupci do dvou týdnů

19,99 %

věcí vyřizováno státním zástupcem déle než dva týdny

Celková délka přípravného řízení (tab. III/2c)

Statistické údaje svědčí o tom, že v roce 2022 byl vývoj odlišný od tendence předcházejících let vzhledem k tomu, že v tomto roce byl zaznamenán výraznější vzestup podílu zkráceného přípravného řízení mezi jednotlivými formami přípravného řízení oproti standardnímu přípravnému řízení. Podíl věcí s dobou trvání přípravného řízení **do 1 týdne** vzrostl, stejně tak podíl věcí ve lhůtě **1–2 týdnů** (v roce 2022 **47,16 %**, v roce 2021 42,13 %, v roce 2020 40,92 %), podstatně se také zkrátila délka přípravného řízení ve věcech vyřizovaných souhrnně **nad 6 měsíců** (v roce 2022 **8,33 %**, v roce 2021 10,39 %, v roce 2020 9,42 %). Ohledně věcí vyřízených do 1 měsíce, do 2 měsíců a do 6 měsíců platilo, že se jejich úhrnný podíl snížil (v roce 2022 **44,51 %**, v roce 2021 47,48 %, v roce 2020 49,67 %).

Delší doba trvání trestního řízení je pak zaznamenávána zejména ve věcech složitých či skutkově rozsáhlých, případně s větším počtem poškozených. Dále jde o věci, v nichž je třeba vyčkat na výsledky právní pomoci ze zahraničí či na vypracování znaleckých posudků a odborných expertíz. Rychlost přípravného řízení jako celku rovněž negativně ovlivňuje především nedostatek znalců, zejména psychiatrů a psychologů se specializací na dětské pacienty, nutnost rychlé, kvalitní analýzy a selekce značného množství zajištěných elektronických dat, nedostatečné či méně kvalifikované a nezkušené personální obsazení policejních útvarů po odchodu zkušených policistů.

c) Vazební řízení (tab. III/3a, III/3b, III/3c)

K 31. 12. 2022 bylo ve vazbě v působnosti **okresních státních zastupitelství** (tab. III/3a_1) celkem **459 (+14)** osob.

Počet osob ve vazbě v působnosti **krajských a vrchních státních zastupitelství** (tab. III/3a_2) se v roce 2022 vyznačoval obdobnou tendencí jako u okresních státních zastupitelství, dosáhl **303 (+28)**. Celkem bylo tedy k tomuto datu ve vazbě **762** osob (proti 720 osobám v roce 2021), což představuje nárůst o **5,83 %**.

Jak plyne z tab. III/3b, z celkového počtu vazebně stíhaných obviněných bylo v roce 2022 celkem **94,58 %** osob vyřízeno podáním obžaloby, proti **82** osobám skončilo vazební řízení podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu, souhrnně tedy **97,97 % (-0,17 %)** vazebně stíhaných obviněných bylo postaveno před soud. Ohledně **45 (+3)** osob bylo přípravné řízení skončeno zastavením trestního stíhání. Proti 2 obviněným bylo trestní stíhání přerušeno a trestní stíhání 2 osob bylo podmíněně zastaveno.

d) Poznatky k návrhům na vzetí obviněných do vazby a rozhodování soudu o nich, jakož i o dalších rozhodnutích soudců a soudů o vazbě (tab. III/3d, III/3e)

Pokud jde o návrhy na vzetí do vazby (srov. tab. III/3d – výkaz o stavu vazeb za rok 2022, pro srovnání i údaje tab. III/3e – soudní výkaz o vazbách), u **okresních státních zastupitelství** byly v roce 2022 podány návrhy celkem na **2 269 (-51)** osob, soudce vzal do vazby **2 028 (-65)** osob, což činí podíl **89,38 %** (v roce 2021 90,22 %, v roce 2020 88,43 %). U **krajských státních zastupitelství** byly návrhy na vzetí do vazby podány na **490 (+65)** osob, soudce vzal do vazby **432 (+42)** osob; podíl **88,16 %** (v roce 2021 91,76 %, v roce 2020 94,03 %). U **vrchních státních zastupitelství** byly podány návrhy na vzetí do vazby na **39 (+21)** osob a do vazby soudci vzali **36 (+23)** osob; podíl **92,31 %** (v roce 2021 72,22 %, v roce 2020 82,5 %). **Celkem byl tedy v roce 2022 návrh na vzetí do vazby podán na 2 798 (+35)** osob, do vazby bylo vzato **2 496 (0)** osob, tj. **89,21 %** (v roce 2021 90,34 %, v roce 2020 89,05 %).

V roce 2022 nebyly v této oblasti zjištěny žádné nové zásadní poznatky ani aplikační problémy. Ze strany soudců či soudů docházelo k důslednému projednávání návrhů ve vazebních zasedáních, kterých se státní zástupci vždy účastnili. Podané návrhy pak byly v naprosté většině případů plně akceptovány.

KSZ v Českých Budějovicích opětovně připomíná, že by uvítalo takovou novelu § 26 trestního řádu, která by směřovala k centralizaci příslušnosti soudů pro úkony v přípravném řízení (zejména k rozhodování soudů o vzetí do vazby).

MSZ v Praze zmiňuje poznatek **ObsSZ pro Prahu 10** k ukončení činnosti elektronického monitorovacího systému, který neměl v rozhodování o vazbách žádný negativní dopad, neboť v návaznosti na předešlou rozhodovací praxi MS v Praze bylo ukládání elektronické kontroly vyloučeno jako náhrada vazby u obviněných, u nichž je dáno podezření, že bezprostředně po propuštění uprchnou nebo budou pokračovat v páchání trestné činnosti.

e) Poznatky k ostatním návrhům a rozhodování soudu v přípravném řízení, k aplikaci § 76a trestního řádu o příkazu k zadržení, k účasti soudců na úkonech prověřování (§ 158a trestního řádu) a k § 8 odst. 5 trestního řádu (tab. III/3f a III/3g)

Návrhy státních zástupců i příkazy či nařízení soudců jsou podle § 160 odst. 4 poslední věty trestního řádu vždy dostatečně konkrétně zdůvodněné. V řízení před soudem zpravidla nedochází ke zpochybnování neodkladnosti či neopakovatelnosti provedených úkonů. Problémy nebyly zjištěny ani při sledování osob a věcí podle § 158d odst. 3 trestního řádu, týkalo-li se sledování komunikace prostřednictvím mobilních telefonů, tabletů a obdobných zařízení. Postup podle výkladového stanoviska nejvyššího státního zástupce č. 1/2015 Sb. v. s. NSZ je důsledně respektován.

KSZ v Praze konstatuje, že s růstem počtu případů trestné činnosti páchané s využitím informačních a komunikačních technologií se zvyšuje počet případů, v nichž dochází v přípravném řízení k zajištění elektronických důkazů na základě rozhodnutí soudce. Jen výjimečně jsou evidovány případy, v nichž nebylo soudcem vyhověno návrhu státního zástupce na vydání příkazu k provedení úkonu trestního řízení, který je podmíněn rozhodnutím soudce. Negativní stanovisko soudu nepodléhá přezkumu, a to i přesto, že má takový přístup soudu zásadní dopad do dokazování v příslušné trestní věci. V této souvislosti se opětovně k diskusi předkládá zvážení možnosti přezkumu negativního stanoviska soudce k doručenému návrhu státního zástupce, zvláště v situaci, kdy na jeho nevyhovění závisí v souladu s principy subsidiarity a proporcionality otázka objasnění příslušné trestní věci.

Podle **VSZ v Olomouci** návrhy na vydání jednotlivých rozhodnutí jsou podávány převážně na podkladě předchozích podnětů policejních orgánů, které jsou, stejně tak jako i navazující návrhy státních zástupců a příkazy či nařízení soudů, zpracovávány zpravidla ve stupni utajení „vyhrazené“. Návrhy státních zástupců pak vždy obsahují zdůvodnění neodkladnosti či neopakovatelnosti ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu.

KSZ v Brně ve shodě se svými podkladovými zprávami za předcházející období podotýká, že odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu prostřednictvím telefonních hovorů a SMS zpráv ztrácejí na významu, neboť pachatelé tímto způsobem prakticky nekomunikují, ale více využívají datové aplikace. Stejně tak opětovně upozorňuje na skutečnost, že značné problémy v praxi činí právní úprava týkající se zajišťování zejména elektronických dat či důkazů. Trestní řád představuje úpravu již značně zastaralou a neodpovídající dnešním způsobům a formám komunikace ani výměny dat. Týká se to zejména získávání údajů k datovým schránkám, emailovým účtům a uskutečněnému telekomunikačnímu provozu, kde je chybějící přílehlavá právní úprava složitě nahrazována výkladem (výkladovými stanovisky či rozhodovací praxí soudů). Ideální by tak bylo příslušná ustanovení novelizovat tak, aby právní úprava byla co možná nejjednodušší, např. v podobě „univerzálního“ příkazu soudu k zajištění elektronických dat a důkazů, který by mohl zahrnout i případné nově se objevující způsoby komunikace.

KSZ v Ostravě uvádí, že mu nebyly avizovány informace k případným odposlechům komunikace mezi advokáty a podezřelými, stejně tak jako ani mezi obhájci a obviněnými. Dále zmínilo, že ani v roce 2022 nebyl zaznamenán případ, kdy by byly shledány po skončení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebo v souvislosti se zjišťováním údajů z takového provozu důvody podávat informace dotčeným osobám.

Problémy při aplikaci § 158a trestního řádu nebyly zaznamenány.

Soudci se příslušných úkonů vždy v navržených termínech účastní, a to popřípadě i po předchozí domluvě se státními zástupci, a vstupují do nich jen v minimální míře, má-li být ohrožena zákonnost úkonu. Procesní použitelnost úkonu fakticky vyhodnocuje přítomný státní zástupce. Procesní použitelnost takových úkonů dosud nebyla oprávněnou osobou napadena.

Ve vztahu k aplikaci § 8 odst. 5 trestního řádu **MSZ v Praze** předkládá dílčí poznatek **ObsZ pro Prahu 4**, které upozorňuje na nejednotný přístup zdravotních pojišťoven, kdy některé podmiňují

poskytnutí informace orgánům činným v trestním řízení stran úhrad pojistného předchozím souhlasem soudce podle § 8 odst. 5 trestního řádu, zatímco jiné nikoli.

KSZ v Ostravě opětovně podotklo, že i v průběhu roku 2022 bylo uvedené zákonné ustanovení aplikováno zejména v případech, kdy se jednalo o nutnost prolomení povinné mlčenlivosti zdravotních pojišťoven či ústavu soudního lékařství, který provádí zdravotní pitvu zemřelých, bylo-li předmětem prověřování náhlé úmrtí a podrobné výsledky provedené zdravotní pitvy byly s ohledem na konkrétní okolnosti případu nutné pro zodpovědné vyhodnocení výsledků trestního řízení. Není přitom vykázán žádný případ, kdy by soudce odmítl takovéto žádosti vyhovět.

Konkrétně pak zmínilo věc, v níž je prověřování konáno pro podezření ze spáchání trestného činu znásilnění podle § 185 trestního zákoníku, k jehož spáchání mělo dojít v letech 2011 až 2012 během hospitalizace pacienta tehdy ve věku cca 8 let. Policejní orgán od Fakultní nemocnice Ostrava a Nemocnice Havířov vyžádal seznamy pacientů hospitalizovaných v rozhodné době na dětském oddělení. Zatímco Fakultní nemocnice Ostrava seznam pacientů bez dalšího poskytla, Nemocnice Havířov toto odmítla s odkazem na nařízení/GDPR a posléze na zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, a Úmluvu na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (č. 96/2001 Sb. m. s.) a požadované údaje poskytla až na základě souhlasu soudce podle § 8 odst. 5 trestního řádu.

K problematice **rozhodování soudů při aplikaci § 76a trestního řádu** nebyly avizovány žádné významnější poznatky. Soudci vyhovují návrhům státních zástupců na vydání příkazů k zadržení podle § 76a trestního řádu. Obvykle je uvedený institut využíván v trestních věcech, ve kterých je následně vedeno řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. trestního řádu.

2. Postup státních zástupců ve stadiu projednání trestní věci v řízení před soudem

a) **Obecné poznatky** (*tab. III/9a, III/9b, III/9c, III/9d, III/9e, III/9f; přehledy týkající se ukládání peněžitých trestů v letech 2015–2022*)

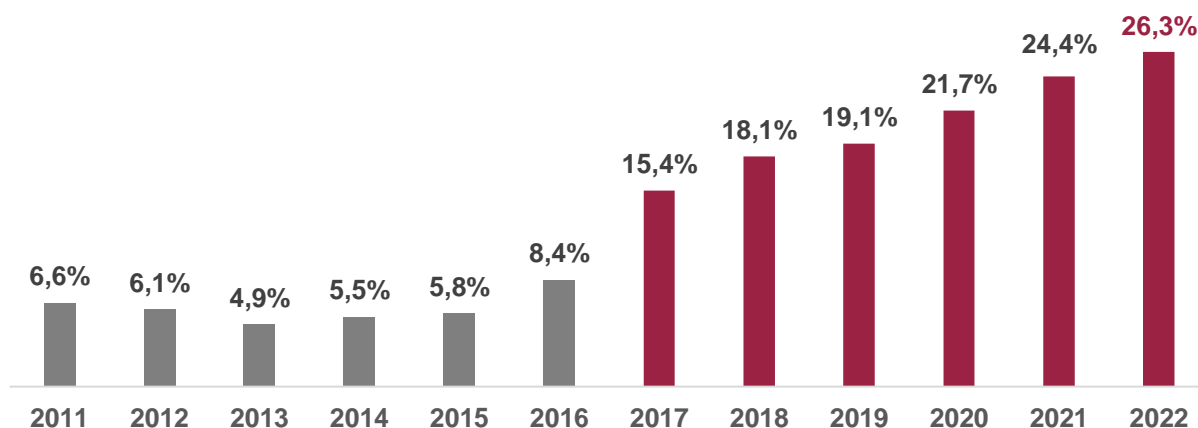
Stadium **projednání trestní věci v řízení před soudem** se v roce 2022 – pokud jde o postup státních zástupců – vyznačovalo zcela shodnými charakteristikami jako v předchozích letech. Přetrvává vysoké procento obžalobnosti, a to současně při nízkém podílu pravomocně zproštěných věcí i při zaznamenaném nízkém podílu počtu věcí pravomocně vrácených státnímu zástupci k došetření. To nadále potvrzuje náležitou kvalitu přípravného řízení a v úzké spojitosti s tím i odpovědný přístup dozorových státních zástupců k vyřizování věcí v jejich působnosti. Podstatnější poznatky vyplývají z *tab. III/9a–e* (vedle *tab. III/9a* a *III/9b* vztahujících se k činnosti státního zastupitelství – přehledy o pravomocně vyřízených fyzických i právnických osobách podle soudů).

KSZ v Českých Budějovicích sdělilo, že v případech postupu dle § 180 odst. 2 poslední věty, odst. 3 trestního řádu státní zástupci k žádosti soudu zjišťují především adresy svědků, kteří by měli vypovídat na podporu podané obžaloby. Státní zástupci v řízení před soudem aktivně opatřují důkazy i z vlastní iniciativy, pokud se tyto nabízejí z aktuální důkazní situace, a v zásadě tyto následně se souhlasem soudu i provádějí (jedná se především o výslechy svědků). Ustanovení § 203 odst. 1 věty druhé trestního řádu je aplikováno jen sporadicky a pouze u krajského soudu. Rovněž k aplikaci § 215 odst. 2 a 3 trestního řádu dochází pouze u malého procenta věcí a většinou u krajského soudu, kdy státní zástupce žádá o výslech znalce v případě rozporupných posudků nebo o výslech důležitého svědka, který by měl vypovídat ve prospěch obžaloby.

OSZ v Litoměřicích zmínilo věc posuzovanou Ústavním soudem z hlediska zachování stejných podmínek pro využití opravných prostředků ze strany obžalovaného a státního zástupce. Při veřejném zasedání rozhodl nalézací soud o ponechání podmíněného odsouzení v platnosti, prodloužil zkušební dobu o dva roky a nad odsouzeným stanovil dohled. Přítomný státní zástupce si ponechal lhůtu k podání opravného prostředku. Usnesení bylo OSZ v Litoměřicích doručeno dne 27. 9. 2022 a dne 30. 9. 2022 proti němu státní zástupce podal stížnost s tím, že mělo být rozhodnuto o přeměně, neboť odsouzený ve zkušební době stanovené v řízení pro totožnou trestnou činnost spáchal dva přečiny maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Krajský soud v Ústí nad Labem pod sp. zn. 7 To 355/2022 stížnosti vyhověl a dne 25. 10. 2022 rozhodl, že odsouzený se ve zkušební době podmíněného odsouzení neosvědčil a původně podmíněně odložený trest vykoná. Toto rozhodnutí napadl odsouzený ústavní stížností, v níž namítal, že státní zástupce podal stížnost opožděně, a to ve lhůtě 3 dnů od doručení usnesení okresního soudu, nikoli ve lhůtě 3 dnů od jeho vyhlášení, ačkoli státní zástupce byl při veřejném zasedání osobně přítomen. Dále nesouhlasil s tím, že stížnost státního zástupce byla obhájci obviněného doručena pouhý jeden pracovní den před rozhodnutím odvolacího soudu a že se k ní tedy neměl možnost vyjádřit. Ústavní soud nálezem ze dne 24. 1. 2023 sp. zn. I. ÚS 3218/2022 podanou ústavní stížnost odmítl. V odůvodnění se podrobně zabýval tím, že státnímu zástupci, stejně jako obviněnému, uplyne lhůta k podání stížnosti proti usnesení soudu o prodloužení zkušební doby podmíněného odsouzení třetím dnem po doručení písemného vyhotovení, nikoli po vyhlášení, i když mu je státní zástupce osobně přítomen.

Podle **KSZ v Ostravě** je nadále ze strany soudů i ze strany obhajoby pozitivně přijímáno, že obžaloby obsahují návrhy na uložení trestu, včetně uvedení, zda a jaké věci byly zajištěny pro účely jeho výkonu. Tato skutečnost často přispívá k tomu, že obžalovaný v průběhu hlavního líčení přistoupí k prohlášení viny podle § 206c trestního řádu, k čemuž se státní zástupce vyjádří. Uplatnění tohoto institutu se odráží v úvahách o druhu a výši navrhovaného trestu, nicméně je také přihlíženo k průběhu hlavního líčení a k okamžiku, ve kterém je prohlášení obžalovaným učiněno.

Podíl uložených peněžitých trestů k odsouzeným osobám v ČR v letech 2011–2022

Navrhování a ukládání peněžitých trestů byla v roce 2022 opětovně věnována maximální pozornost, která byla vedena úsilím o zásadní změnu v oblasti sankční praxe, aby se v České republice (tak jako v zahraničí) v mnohem větší míře ukládaly peněžitě tresty jako alternativa nebo doplňující sankce k trestu odnětí svobody. Peněžitě tresty jsou rovněž jedním z efektivních nástrojů postihu závažné finanční a ekonomické kriminality. O správnosti zvolené strategie, započaté v roce 2017 sérií společných odborných seminářů NSZ a NS, svědčí skutečnost, že také v roce 2022 pokračoval trend spočívající ve výraznějším nárůstu uložených peněžitých trestů, neboť poměr počtu uložených peněžitých trestů k počtu odsouzených osob v roce 2022 dosáhl celkových **26,30 %** (v roce 2021 24,39 %, přičemž v roce 2015 to bylo jen 4,65 %).

Přehled o počtu odsouzených osob a uložených peněžitých trestů a procentuální přepočtení uložených peněžitých trestů vztahovaný k odsouzeným osobám v roce 2022

Soudní okres (obvod)	Odsouzeno osob	Počet peněžitých trestů	% peněžitých trestů k odsouzeným osobám
Domažlice	279	153	54,84
Žďár nad Sázavou	301	154	51,16
Český Krumlov	313	160	51,12
Praha-východ	611	306	50,08
Příbram	432	213	49,31
Kroměříž	463	204	44,06
Šumperk	589	259	43,97
KS Praha	112	47	41,96
Semily	236	99	41,95
KS Brno	265	111	41,89
Jindřichův Hradec	456	185	40,57
Blansko	276	111	40,22
Rokycany	192	76	39,58
Nymburk	483	188	38,92
Třebíč	391	150	38,36
Tachov	415	158	38,07
Trutnov	513	194	37,82
Nový Jičín	696	262	37,64
Brno-venkov	527	197	37,38
Uherské Hradiště	463	173	37,37
Prachatice	260	96	36,92
KS Hradec Králové	90	32	35,56
Zlín	498	176	35,34
Jeseník	250	88	35,20
Klatovy	416	146	35,10
Plzeň-sever	258	88	34,11
Beroun	414	141	34,06
Chrudim	335	114	34,03
Náchod	568	185	32,57
Frydek-Místek	772	251	32,51
Rychnov nad Kněžnou	294	95	32,31

Soudní okres (obvod)	Odsouzeno osob	Počet peněžitých trestů	% peněžitých trestů k odsouzeným osobám
Olomouc	847	273	32,23
Svitavy	396	127	32,07
Tábor	415	133	32,05
Vsetín	526	167	31,75
Vyškov	262	83	31,68
Písek	275	87	31,64
Hodonín	525	164	31,24
Prostějov	365	112	30,68
Kladno	825	249	30,18
Ústí nad Orlicí	451	132	29,27
KS České Budějovice	65	19	29,23
Strakonice	332	97	29,22
Přerov	661	193	29,20
Jičín	304	87	28,62
Karlovy Vary	571	162	28,37
Pelhřimov	248	70	28,23
Praha 9	780	207	26,54
Pardubice	674	178	26,41
Plzeň-město	832	219	26,32
Louny	599	157	26,21
MS Praha	372	96	25,81
Hradec Králové	794	203	25,57
Plzeň-jih	243	62	25,51
Havlíčkův Brod	318	81	25,47
KS Ústí nad Labem	193	49	25,39
Karviná	1 191	302	25,36
Znojmo	459	115	25,05
KS Ostrava	248	62	25,00

Okresy (kraje) s podílem peněžitých trestů v rozmezí 20,00–24,99 %	Rakovník, Benešov, Mladá Boleslav, Bruntál, Praha 10, Praha-západ, České Budějovice, Mělník, Břeclav, Praha 2, Opava, Jihlava, Praha 7, Praha 5, Ostrava, Praha 4, Cheb
---	---

Za mimořádné lze v tomto smyslu považovat výsledky dosažené zejména v okresech Domažlice (54,84 %), Žďár nad Sázavou (51,16 %), Český Krumlov (51,12 %), Praha-východ (50,08 %) a Příbram (49,31 %).

Za pozitivní je možno považovat také zjištění, že k vysokému nárůstu počtu uložených peněžitých trestů došlo v okresech, které v minulosti dosahovaly výrazně podprůměrných výsledků (např. Plzeň-město, Plzeň-jih, Ostrava).

V roce 2022 již bylo zaznamenáno **77 (+2)** oproti roku 2021) soudů, u nichž bylo v poměru k počtu odsouzených osob uloženo více než 20 % peněžitých trestů, a dokonce **41 (+7)** soudů, kde počet uložených peněžitých trestů přesahuje 30 %. Na druhou stranu jsou stále soudní okresy, kde je počet uložených peněžitých trestů ještě poměrně velmi nízký. V takových případech je možno vidět prostor pro zlepšení dosavadní praxe.

MSZ v Praze zdůrazňuje, že peněžitý trest je navrhován vždy, pokud to dovolují majetkové poměry obžalovaných, odvolání je podáváno v případech výrazného nepoměru výše uloženého peněžitého trestu v rozsudku soudu oproti návrhu státního zástupce. Vzhledem k délce vyšetřování i řízení před soudem dochází často ke změnám, pro které nelze k uložení peněžitého trestu v původně navrhované výši přistoupit. Nižší výměra peněžitého trestu je akceptována též tehdy, pokud pachatel nahradí alespoň část způsobené škody. Uvedený druh trestu je ukládán v bezmála 30 % odsouzených trestních věcech. **ObSZ pro Prahu 6** poukazuje na skutečnost, že oproti jiným evropským úpravám v České republice neplatí presumpce dobytosti ukládaných peněžitých trestů, proto v případech nemajetných pachatelů tento trest uložit nelze.

V aplikační praxi již ve vhodných případech dochází k ukládání i citelnějšího peněžitého trestu.

Např. ve věci vedené u **ObSZ pro Prahu 1** byla podána obžaloba na jednu fyzickou osobu pro zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první a druhá, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, kterého se dopustila mimo jiné tím, že nabídla zastupiteli Magistrátu hlavního města Prahy úplatek ve výši 1 000 000 Kč za „rozbití“ magistrátní koalice. Rozsudkem ObS pro Prahu 1 byla tato osoba uznána vinnou a byl jí s ohledem na její majetkové poměry uložen mimo jiné peněžitý trest v celkové výměře 18 750 000 Kč, odvolací soud následně i s ohledem na postoj této osoby k trestné činnosti, který zaujala u veřejného zasedání, tento peněžitý trest snížil na celkovou částku 10 500 000 Kč.

KSZ v Českých Budějovicích uvádí, že uložení peněžitého trestu je navrhováno ve všech vhodných případech, na okresní úrovni ve zhruba 30 % věcí, na krajské úrovni pak ve zhruba 45 % věcí.

Soudy přistupují k uložení peněžitého trestu i v případě, je-li pachatel formálně nemajetný, bez oficiálních příjmů, avšak je-li zřejmé, že disponuje dostatkem finančních prostředků na úhradu takového trestu.

V obvodu působnosti **KSZ v Plzni** došlo v roce 2022 k dalšímu výraznému nárůstu počtu pravomocně uložených peněžitých trestů (o 30 %) oproti roku 2021.

KSZ v Ústí nad Labem v kontextu poznatků od okresních státních zastupitelství ve svém obvodu deklaruje pozitivní trend z předešlého roku. K výraznému zvýšení počtu pravomocně uložených peněžitých trestů došlo např. u **OSZ v Děčíně** (uložen v 193 případech, 50 % nárůst oproti roku 2021) a **OSZ v Chomutově**, které však s ohledem na zhoršující se ekonomickou situaci obyvatel v důsledku energetické krize a války na Ukrajině očekává negativní budoucí vývoj. OS v Chomutově již zaznamenal problémy s vymáháním pravomocně uložených peněžitých trestů, kdy docházelo k rušení původně povolených splátek z důvodu jejich neplnění, příp. k přeměně tohoto druhu trestu.

Ukládání peněžitých trestů dlouhodobě patří jak u **VSZ v Olomouci**, tak i u **KSZ v Brně** a v **KSZ v Ostravě**, k prioritám. Počet ukládaných peněžitých trestů stále vzrůstá. Peněžitě tresty jsou ukládány především v trestních věcech s věcnou příslušností okresních soudů, a to ve shodě s návrhy státních zástupců, zejména za trestnou činnost v dopravě, případně majetkovou trestnou činnost. Soudci návrhy státních zástupců na uložení peněžitých trestů akceptují, zejména v těch případech, v nichž je možno ve věci vydat trestní příkaz, a pokud se od návrhu odchýlí, je toto odchýlení nevýrazné, neodůvodňující podání opravného prostředku. Výměra uložených peněžitých trestů je rozličná, závislá na konkrétních

okolnostech věci, přičemž nejčastěji se pohybuje v rozpětí 30.000 Kč až 40.000 Kč. Není výjimečné, že je rozhodováno o zaplacení peněžitého trestu ve splátkách. Možnosti ukládání tohoto druhu trestu jsou však limitované. Nemalá část obviněných jsou osoby bez stálého zaměstnání, které jsou mnohdy odkázány na sociální pomoc, mají další závazky, k nimž je nutno přihlížet (exekuce, insolvence, vyživovací povinnosti apod.).

Institut dohody o vině a trestu lze obecně považovat za velmi účinný nástroj k urychlení a zefektivnění trestního procesu, ovšem za předpokladu dodržení zásady materiální pravdy a dalších základních zásad trestního řízení (vyjma zásad veřejnosti a bezprostřednosti, kterých se obviněný dobrovolně vzdává výměnou za zmírnění trestu). Bude důležité sledovat další vývoj aplikační praxe a dosáhnout sjednocení postupu státních zástupců při uzavírání dohod o vině a trestu; k tomu by měla významně přispět i **Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu ze dne 27. ledna 2023 sp. zn. 1 SL 111/2022**, která klade důraz na potřebu uzavírat dohody o vině a trestu již na samém počátku trestního řízení, což odpovídá i smyslu a efektivitě tohoto institutu.

KSZ v Českých Budějovicích hodnotí pozitivně rozšíření možností uzavřít dohodu o vině a trestu i na zvlášť závažné zločiny. V případě trestněprávních jednání s vysokou společenskou škodlivostí by však mělo docházet k projednání věci před soudem s ohledem na generální prevenci a morální satisfakci poškozených. Boom uzavírání dohod o vině a trestu ve věcech v příslušnosti krajského soudu (§ 17 trestního řádu) již pominul. Nelze vyloučit aspekt odměny obhájce v porovnání s konáním hlavního líčení v dané věci.

K zásadním procesním aspektům schválení dohody o vině a trestu soudem ve skupinových trestních věcech **KSZ v Českých Budějovicích** předkládá následující poznatek.

U KS v Českých Budějovicích byla na obžalované podána obžaloba pro zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku. Předsedkyně senátu v hlavním líčení schválila ohledně několika obžalovaných rozsudkem dohodu o vině a trestu, která v popisu skutku u některých obžalovaných, se kterými předmětná dohoda uzavřena nebyla, obsahovala v obecné rovině též popis jejich protiprávního jednání. Na základě toho pak obhájci obžalovaných, se kterými dohoda o vině a trestu uzavřena nebyla, podali námitku podjatosti vůči předsedkyni senátu s argumentací rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva ve věci Mucha proti Slovenské republice ze dne 25. 11. 2021, stížnost č. 63703/19, publikovaným ve Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi pod č. 3/2022, protože z něj vyplývá, že odsuzující rozsudky schvalující dohodu o vině a trestu spolupachatelů zasahují do presumpce nevinny zbývajících pachatelů a vyvolávají objektivně pochybnosti o nestrannosti rozhodujícího senátu. Dožadovali se tak, aby se předsedkyně senátu v předmětné věci vyloučila jako podjatá. Předsedkyně senátu KS v Českých Budějovicích však předmětné námitce obhájců nepřisvědčila a usnesením ze dne 7. 2. 2023 č. j. 20 T 7/2022-257 rozhodla, že podle § 31 odst. 1 a § 30 trestního řádu není vyloučena z vykonávání úkonů trestního řízení. Podle jejího názoru totiž nelze dovozovat podjatost soudce odkazem na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Mucha proti Slovenské republice automaticky ve všech případech, kdy popis skutku v dohodě o vině a trestu nebo v přijatém prohlášení viny zahrnuje i jednání dalších spolupachatelů, o jejichž vině zatím rozhodnuto nebylo, chybí-li konstatování této skutečnosti přímo ve skutkové větě rozsudku. V projednávané věci při schvalování dohody o vině a trestu nebylo možno ani užít formulace „jejichž stíhání je vedeno odděleně“ ve vztahu k těm obviněným, kteří dohody o vině a trestu neuzavřeli, neboť v rozhodné době bylo jejich trestní stíhání vedeno pod stejnou spisovou značkou. Předsedkyně senátu krajského soudu pak konstatuje, že z celé věci jasně vyplývá, že spoluobvinění, jichž se dohody o vině a trestu netýkaly, jsou dále v trestním řízení stíháni a že jejich vina nebyla dosud zákonným způsobem prokázána.

Uvedenou problematikou se následně zabýval evidenční senát KS v Českých Budějovicích, který konstatoval, že měla-li by podjatost pramenit již jen z toho, že v popisu skutku v dohodě o vině a trestu jednoho ze spoluobžalovaných je obsažen i popis aktivit ostatních spoluobžalovaných, pak by ve většině případů vůbec nebylo možno skutek v dohodě o vině a trestu popsat tak, aby zůstal jasný a srozumitelný. To platí zvlášť o složitých jednáních, kdy jednotlivé aktivity spoluobžalovaných jsou

neoddělitelně provázány a bez popisu angažmá dalších spoluobžalovaných vůbec nelze vyjádřit znaky skutkové podstaty stíhaného trestného činu. Evidentně přitom nelze vystačit s jakousi anonymizací u spoluobžalovaných, jichž se dohoda o vině a trestu netýká, neboť jejich identita zůstává patrná z jejich skutkové pozice.

Evidenční senát KS v Českých Budějovicích se tedy shodl na stanovisku ve znění: **„Skutečnost, že soudní senát rozhodne ohledně některých obžalovaných jinými procesními instituty (např. schválením dohody o vině a trestu, trestním příkazem apod.), nezakládá sama o sobě podjatost soudního senátu vůči ostatním obžalovaným v téže věci, o jejichž vině a trestu má být rozhodováno v hlavním líčení.“**

Trestní kolegium NS na poradě konané dne 3. 5. 2023 projednávalo rozhodnutí VS v Praze ze dne 17. 8. 2022 sp. zn. 2 To 66/2022 s právní větou: „Skutečnost, že soudce uznal vinným ze spáchání trestného činu jednoho obviněného, který se podílel na téže trestné činnosti, jaká je kladena za vinu i dalšímu obviněnému, sama o sobě není důvodem pro vyloučení soudce podle § 30 odst. 1 trestního řádu z vykonávání úkonů trestního řízení proti tomuto dalšímu obviněnému, a byl-li též on uznán vinným, nejde ani o porušení zásady presumpce neviny (§ 2 odst. 2 trestního řádu). To platí i v případě, jestliže ve věci prvního obviněného bylo v popisu skutku vyjádřeno, že další obviněný je stíhaný v samostatně vedeném trestním řízení, že o jeho vině nebylo dosud pravomocně rozhodnuto a že jeho podíl na společné činnosti není hodnocen jako protiprávní, pokud bylo nutné uvést tyto okolnosti týkající se účasti dalšího obviněného z důvodu odpovídající právní kvalifikace skutku, na němž se měli podílet oba obvinění. Přitom jsou významné především použité slovní formulace a také kontext, v němž byly učiněny.“ VS v Praze zde rozhodoval o stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 6. 2022 sp. zn. 1 T 8/2019, kterou zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu. Navrhované rozhodnutí zatím trestním kolegiem NS k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek schváleno nebylo; je shledáváno poměrně značně kontroverzním, byly proti němu vzneseny četné kritické připomínky, mj. i s ohledem na citované rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva věci Mucha proti Slovenské republice.

Pokud jde o poznatky k aplikaci institutu **prohlášení viny podle § 206c trestního řádu, zavedeného novelou č. 333/2020 Sb., všechna nižší státní zastupitelství mají nadále za to, že se jedná o institut, který je v aplikační praxi užitečný.**

VSZ v Praze potvrzuje vyšší četnost případů postupu podle § 206c trestního řádu. U odvolacího řízení jsou pak projednávána odvolání směřující jen do výroku o trestu. S tím je spojena problematika ukládání trestu pod spodní hranici zákonné trestní sazby za užití § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, jelikož tak soudy činí v mnoha případech automaticky. Na nesprávné případy aplikace § 58 odst. 2 trestního zákoníku soudem reagují státní zástupci podáním odvolání, a pokud k nápravě nedojde u odvolacího soudu, reagují státní zástupci odboru trestního řízení **VSZ v Praze** podněty k podání dovolání nejvyšším státním zástupcem, kterým v převážné většině případů NSZ vyhovuje. V roce 2022 se zvýšil počet případů, kdy obžalovaní prohlásili vinu podle § 206c trestního řádu až v odvolacím řízení. Pokud obžalovaný mohl prohlásit vinu již v hlavním líčení (za účinnosti novely č. 333/2020 Sb.), odvolací soud takové (účelové) prohlášení viny obvykle nepřijme s odůvodněním, že tento institut lze využít pouze v hlavním líčení. Prohlášení viny má často dopad na výši soudem uložené náhrady nemajetkové újmy za duševní útrapy v penězích, načež k podání odvolání přistupují i poškozené osoby. Odvolací soud odvoláním poškozených zpravidla částečně vyhovuje.

MSZ v Praze s odkazem na zkušenosti **ObSZ pro Prahu 1 až 10** uvádí, že přínosná je možnost prohlášení viny spojená s nesporností důkazů, která přispívá ke zrychlení trestního procesu (typicky u věcí s desítkami útoků jednoho pokračujícího trestného činu). Nejčastěji se prohlášení viny uplatňuje po zahájení hlavního líčení. Pokud obviněný akceptuje vinu i navržený trest, je obvykle (v řízení před soudem) sjednána dohoda o vině a trestu. Akceptuje-li pouze vinu, dochází k aplikaci institutu prohlášení viny (**KSZ v Plzni**).

Podle poznatků **KSZ v Praze** je prohlášení viny podle § 206c trestního řádu ze strany soudů využíváno jako alternativa nastupující poté, co obžalovaný prohlásí vinu, ale nedojde ke shodě se státním zástupcem ohledně trestu. Zmíněným postupem se následně omezí rozsah dokazování a zjednoduší se dokumentace trestního řízení stran obsahu odůvodnění rozsudku.

Ze strany **KSZ v Českých Budějovicích** byla opětovně registrována tendence obhajoby automaticky navrhopvat uložení trestu pod spodní hranici zákonné trestní sazby, aniž by byly splněny další podmínky v § 58 odst. 2 trestního zákoníku, čemuž soudy vycházejí vstříc. Takto vydané rozsudky jsou ze strany státních zástupců vždy napadány odvoláním do výroku o trestu.

KSZ v Ústí nad Labem uvádí, že počet prohlášení viny jednoznačně převažuje nad počtem sjednaných dohod o vině a trestu (žádná sjednaná dohoda o vině a trestu oproti 293 prohlášením viny), což si **OSZ v Chomutově** vysvětluje především tím, že prohlášení viny je v řízení před soudem nepochybně rychlejší a procesně méně komplikovaný postup v porovnání se schválením dohody o vině a trestu. Podle názoru **OSZ v Litoměřicích** je obliba prohlášení viny způsobena především nezájmem obviněných a jejich obhájců jednat o vině a trestu před doručením obžaloby s návrhem trestu a vyhodnocením důkazní situace. Je-li zájem obviněného na uzavření dohody o vině a trestu po podání obžaloby motivován pouze snahou o dosažení mírnějšího trestu, není státními zástupci takovýto účelový postup akceptován, načež obvinění u hlavních líčení prohlašují jen vinu v souladu s § 206c trestního řádu

Pokud jde o obvody **KSZ v Brně** a **KSZ v Ostravě**, panuje shoda, že institut prohlášení viny je přínosný, zejména je-li využit na počátku hlavního líčení. Obvinění po podání obžaloby často signalizují svůj zájem vinu prohlásit. U některých okresních soudů (např. OS v Jeseníku) je pak dokonce zavedena praxe, že k ověření stanoviska k podané obžalobě je obviněným s předvoláním k hlavnímu líčení zasílán i formulář, ve kterém obvinění svůj úmysl prohlásit vinu v některých případech již avizují předem, čemuž pak soud uzpůsobuje program hlavního líčení, takže např. nadbytečně nepředvolává svědky. Ve srovnání s institutem dohody o vině a trestu je prohlášení viny zejména na okresní úrovni nejen pro soud a státní zastupitelství, ale i pro samotného obviněného a poškozeného, postupem výrazně jednodušším a časově méně náročným. Zájem o sjednání dohody o vině a trestu obvinění projevují většinou ještě před podáním obžaloby, někdy však její sjednání navrhnou i po zahájení hlavního líčení, neboť dohodou získávají jistotu v otázce druhu a výměry trestu, zatímco u prohlášení viny tomu tak není.

Stejně jako v předcházejícím roce nebyl ani v roce 2022 zaznamenán případ, že by bylo nutno vznést ze strany státních zástupců výhrady k učiněnému prohlášení viny. Pokud nalézací soud podle názoru státního zástupce přecení aplikovaný institut prohlášení viny, bývá státním zástupcem podáván opravný prostředek vytykající nepřiměřenou mírnost uloženého trestu.

b) Vrácení věci k došetření státnímu zástupci (tab. III/7a, III/7b)

K **pravomocnému vrácení věci státnímu zástupci k došetření**, ať už z kteréhokoli důvodu, dochází nadále spíše ojediněle.

Okresním státním zastupitelstvím (tab. III/7a) bylo pravomocně vráceno soudem k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu celkem **45 (+7)** věcí. Podle § 314c odst. 1 písm. a) trestního řádu to bylo **13 (0)** věcí, takže celkem **58 (+7)** věcí.

U krajských a vrchních státních zastupitelství (tab. III/7b) bylo pravomocně vráceno soudem státnímu zástupci k došetření **6 (-2)** věcí [a ani jedna věc podle § 314c odst. 1 písm. a) trestního řádu; 0].

Celkem bylo státnímu zástupci pravomocně vráceno soudem k došetření **64 (+5)** věcí, což v poměru k počtu obžalovaných osob představuje **0,24 % (+0,04 %)** věcí. Počet věcí, v nichž byl pravomocně soudem **odmítnut návrh na potrestání**, činil v roce 2022 **31 (-1)**. Lze tedy i nadále usuzovat, že se po vydání stanoviska trestního kolegia NS ČR (č. 52/2014 Sb. rozh. tr.) již ustálila rozhodovací praxe ve vztahu k institutu odmítnutí návrhu na potrestání.

KSZ v Ostravě uvedlo i některé důvody, které soudy vedly k odmítnutí návrhů na potrestání. Šlo např. o pochybnosti o trestní odpovědnosti pachatele, u něhož byly shledány důvody k vyšetření jeho duševního stavu, absence znaleckého zkoumání zajištěných látek v případě trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 1, 2 trestního zákoníku. Důvodem tedy již nebylo neopatření znaleckého posudku z odvětví psychiatrie ve věcech trestných činů ohrožení

pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku, byly-li spáchány pod vlivem jiných návykových látek než alkoholu, ani nepřiměřená délka vedeného prověřování.

c) **Pravomocně zproštěné věci (tab. III/9a, III/9b, výslednost činnosti odborů závažné hospodářské a finanční kriminality VSZ v Praze a VSZ v Olomouci)**

Celkem bylo v roce 2022 pravomocně zproštěno, pokud jde o **okresní státní zastupitelství, 901 (-121)** osob z **25 794 (-2 359)** obžalovaných.

Ve vztahu k osobám postaveným před soud to představuje podíl **3,49 %** (v roce 2020 3,63 %). Ukazuje se tedy i nadále, že také v tomto ukazateli výsledek stabilně značí velmi dobrou kvalitu přípravného řízení, a to i při změně pohledu na jeho funkci důsledně koncipovanou jako na fázi skutečně přípravnou (tj. převážně jen shromažďující podklady pro dokazování v řízení před soudem). Už tradičně vyšší podíl zproštěných osob vykazují **krajská státní zastupitelství**, a to **137 (+11)** osob z **1 304 (-21)** obžalovaných, tedy **10,51 %** (v roce 2021 9,51 %).

VSZ v Olomouci uvádí, že zprošťující výroky ve smyslu § 226 písm. a) až d) trestního řádu do značné míry souvisejí s povinností státního zástupce (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 28/1977 Sb. rozh. tr.) podat obžalobu i v případech existence odporujících si důkazů, které je nutno provést a zhodnotit v hlavním líčení. Důvodem zproštění bývá i změna důkazní situace u hlavního líčení.

Podílu pravomocně zproštěných osob u **vrchních státních zastupitelství** se s ohledem na mimořádnou pozornost, kterou tato problematika vyvolává, věnuje už úvodní kapitola zprávy o činnosti. Pro podrobnosti lze tedy odkázat na strany 9 až 11 a *tab. III/9*.

3. Dohled

K výkonu (instančního) dohledu dochází nadále převážně na základě vnějších podnětů a méně často z vlastní iniciativy.

Podněty k výkonu dohledu mířily zejména do skutkových zjištění (polemika s hodnocením důkazů orgány činnými v trestním řízení) a namítaly porušování práv obhajoby (často právo na nahlížení do spisu). V menší míře byl prováděn dohled nad způsobem vyřízení podání podle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství.

VSZ v Praze uvádí, že v nezanedbatelném počtu byl namítán nesprávný postup státních zástupců v přípravném řízení před zahájením trestního stíhání, popř. při přezkumu usnesení policejního orgánu o odložení věci podle § 159a trestního řádu nebo usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu ke stížnosti oprávněných osob nebo při vyřizování žádostí obviněných nebo poškozených podle § 157a trestního řádu, popř. podnětů jiných osob k uplatnění dozorových oprávnění státního zástupce ve vztahu k postupu policejního orgánu při vyřizování trestních oznámení. Naprostá většina podnětů je vyhodnocena jako nedůvodná.

I nadále pokračuje trend četných opakovaných kverulatočních podání přes obdržené zákonné poučení, jelikož se jejich podatelé nedokážou smířit se závěry příslušných orgánů a respektovat je. V řadě takových opakovaných podání podatelé projevují i slovní agresivitu vůči státním zástupcům, kteří jejich podněty vyhodnotili jako nedůvodné, resp. svou nespokojenost směřují vůči státnímu zastupitelství jako orgánu veřejné moci a nadále se domáhají postupu podle svých subjektivních představ. Nově se tyto podatelé snaží zákonný režim nakládání s opakovanými obsahově shodnými

podáními prolomit cestou podání označovaných jako trestní oznámení na státního zástupce či jiné orgány činné v trestním řízení, především pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku.

KSZ v Brně nadále upozorňuje na velký počet podnětů soustavně napadajících jakákoli rozhodnutí státního zástupce a podávání trestních oznámení v této souvislosti, případně občanskoprávních žalob. Stejně tak je upozorňováno na opakovaná podávání podnětů k výkonu dohledu s novými, rozsáhlými a často nesouvisejícími materiály.

KSZ v Praze zmiňuje dohled v řadě věcí, ve kterých se oznamovatelé snažili vehementně kriminalizovat osoby zasazující se o pomoc Ukrajině či kritizující ruskou agresi. Podněty měly různou podobu a obsah, v rozmezí od sofistikovaně-demagogické argumentace až po otevřeně nenávislné. Žádný z vykonaných dohledů pak k vydání pokynů směřujících k zahájení trestního řízení nevedl. Negativním trendem je zde ale nutnost doplňovat nedostatečnou či dokonce absentující argumentaci policejního orgánu a dozorového státního zástupce ve složitějších věcech.

Většina podnětů je vyhodnocena jako nedůvodná. Je-li podnět shledán důvodným a za účelem odstranění vad je vydán pokyn, ten je ze strany nejbližší nižšího státního zastupitelství zpravidla splněn (odmítnutí splnění pokynu a následné převzetí věci ze strany nejbližší vyššího státního zastupitelství se výjimečně vyskytlo v obvodu **KSZ v Brně a KSZ v Ostravě**).

Podle **VSZ v Praze** k výkonu dohledu směřujícího k vyhodnocení úrovně a účinnosti předchozího dohledu podle § 2 odst. 2 JŘSZ se přistupuje zejména v případech podezření na závažné pochybení v postupu nižšího státního zastupitelství. Pouze v jednotkách věcí byly zjištěny nedostatky při výkonu dohledu ze strany krajského státního zastupitelství (nebo MSZ v Praze), na které bylo reagováno pokynem k nápravě zjištěných nedostatků.

KSZ v Plzni provedlo u všech okresních státních zastupitelství ve svém obvodu monotematické dohledové prověrky zaměřené na kvalitu vydávání evropských vyšetřovacích příkazů a na uzavírání dohod o vině a trestu. Dále byly u vybraných okresních státních zastupitelství provedeny dohledové prověrky zaměřené na problematiku posuzování ukládání peněžitých trestů.

VSZ v Olomouci při výkonu dohledu nad postupem **KSZ v Brně a KSZ v Ostravě** v roce 2022 nezměnilo obsah působnosti v této oblasti a vycházelo rovněž z plánu hlavních úkolů, kdy bylo provedeno všech pět plánovaných dohledových prověrek. Zcela výjimečně přistupuje **VSZ v Olomouci** k výkonu dohledu nad dohledovou činností krajského státního zastupitelství; takový postup se realizuje na základě pokynu vrchního státního zástupce. Podněty směřující k výkonu dohledu nad dohledovou činností KSZ jsou postupovány těmito státním zastupitelstvím podle § 2 odst. 2 JŘSZ.

VSZ v Olomouci zmínilo případ, kdy byl pokyn ze strany VSZ v Olomouci k dalšímu postupu po vykonaném dohledu uložen přímo MSZ v Brně (tedy okresnímu státnímu zastupitelství) v situaci, kdy KSZ v Brně ve věci pouze rozhodovalo o stížnosti proti rozhodnutí, k němuž státní zástupce MSZ v Brně dal pokyn (srov. též stanovisko NSZ ze dne 1. 10. 2022 sp. zn. 1 NZN 3304/2022).

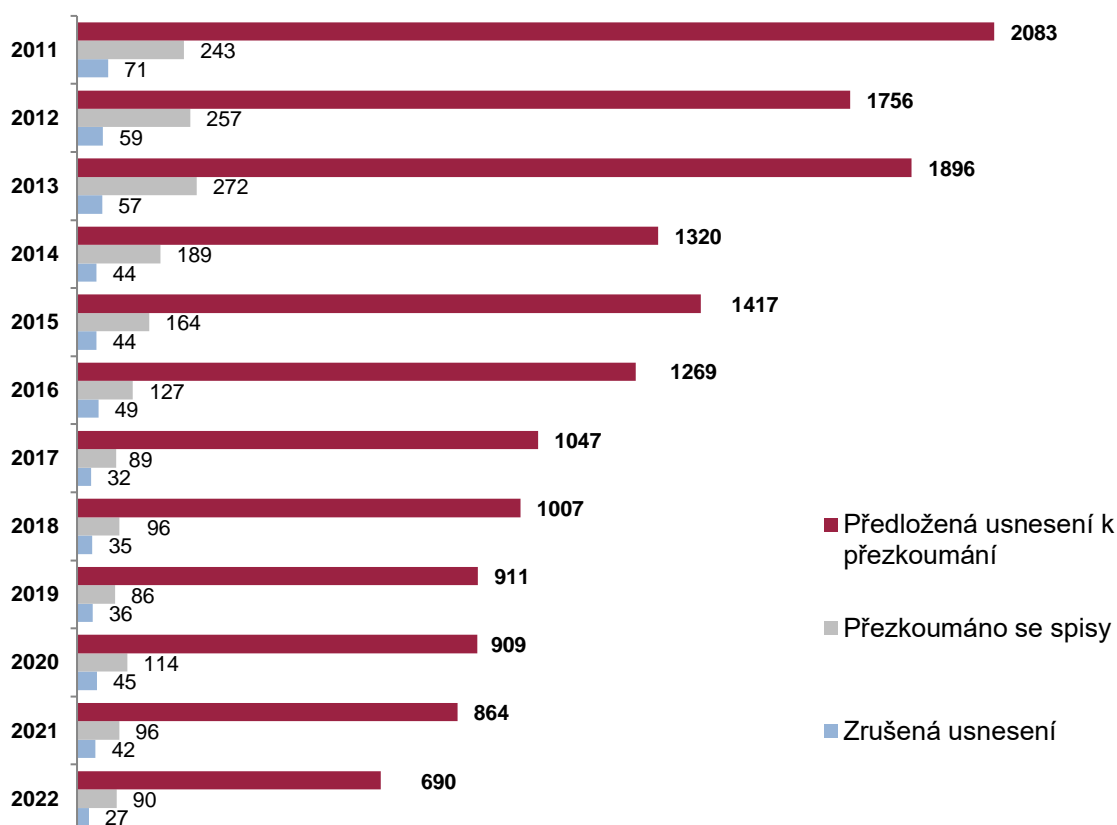
KSZ v Ostravě v nezměněném rozsahu vykonávalo v roce 2022 dohled rovněž z vlastní iniciativy, a to v trestních věcech skutkově či právně složitých, ve věcech se zvýšeným zájmem veřejnosti a rovněž ve věcech podezřelých a stíhaných právnických osob. Zvýšenou pozornost věnuje rasově motivovaným trestným činům. Na podkladě opatření krajského státního zástupce jsou se zvýšenou pozorností sledovány všechny trestní věci, v nichž délka přípravného řízení přesáhla dobu jednoho roku, a výkon dohledu na podkladě kompletního spisového materiálu je prováděn ve věcech, v nichž délka přípravného řízení přesáhla dobu dvou let. Byly též provedeny dohledové prověrky zaměřené na postup státního zástupce podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu při zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání a zaměřené na postup státního zástupce v přípravném řízení a v řízení před soudem v trestních věcech se zprošťujícím rozsudkem podle § 226 písm. a) nebo b) trestního řádu, v nichž nebyl podán státním zástupcem opravný prostředek.

IV. POZNATKY Z PŮSOBNOSTI NEJVYŠŠÍHO STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

1. Trestní působnost

a) Trestní řízení (tab. IV/1a, přehledy IV/1b, IV/1c)

Přezkumná činnost podle § 174a trestního řádu (tab. IV/1a)

V agendě mimořádného fakultativního oprávnění nejvyššího státního zástupce spočívajícího v nařízení **kontroly skončené věci** (§ 12 odst. 3 zákona o státním zastupitelství; *přehled IV/1c*) evidoval odbor trestního řízení NSZ v roce 2022 celkem **27 (+3)** podnětů k nařízení kontroly skončené věci, ve **2 (-2)** případech byla kontrola nařízena. Celkem byly provedeny **3 (0)** kontroly skončené věci. Při nařizování kontroly skončené věci je důsledně zvažováno, zda v důsledku postupu či nečinnosti nižšího státního zastupitelství je veřejný zájem dotčen závažným způsobem a (současně) zda k nápravě hrozícího nebo již nastalého zásahu do veřejného zájmu nepostačují standardní prostředky k nápravě (např. výkon dohledu vyšším státním zastupitelstvím). Zároveň je již v okamžiku nařizování kontroly posuzována její účelnost a možnost nápravy případně zjištěných vad v dalším řízení. I přes malou četnost nařízených kontrol je třeba zdůraznit, že vyřizování podnětů ke kontrole skončené věci je věnována velká pozornost i po věcné stránce a důvodnost těchto podnětů je posuzována zpravidla na základě spisového materiálu dozorového či dohledového státního zastupitelství. Teprve v případě, kdy jsou zjištěny relevantní

poznatky odůvodňující zásah NSZ a jsou splněna i výše naznačená kritéria, je zvažováno uplatnění kontrolního oprávnění nejvyššího státního zástupce. Mezi tato kritéria patří i potřeba přezkoumání, zda postup orgánů přípravného řízení naplňoval požadavky práva na účinné vyšetřování ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

Kontroly skončených věcí (§ 12 odst. 3 zákona o státním zastupitelství)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podnětů ke kontrole	45	53	43	38	46	39	33	37	24	27
Nařízeno	10	7	12	4	5	6	2	6	4	2
Provedeno	7	12	10	6	5	3	3	7	3	3
Nenařízeno	35	37	26	34	43	35	32	24	25	27

b) Přezkumná agenda (tab. IV/2a, IV/2b, IV/3b, IV/3d, IV/4a až IV/4d, IV/5)

aa) Dovolání (tab. IV/2a, IV/2b)

V agendě **dovolání** v roce 2022 napadlo Nejvyššímu státnímu zastupitelství celkem **1 133 (-41)** věcí týkajících se **1 281 (-95)** obviněných. **Odbor mimořádných opravných prostředků NSZ** podal vyjádření podle § 265h odst. 2 trestního řádu celkem v **1 403 (+29)** případech. Státní zástupce se zpravidla nevyjadřuje v případech, kdy je z obsahu dovolání zcela zjevné, že uplatňované námitky neodpovídají žádnému ze zákonných dovolacích důvodů.

Na tomto místě je nutno poukázat na novelu trestního řádu provedenou zákonem č. 220/2021 Sb., která nabyla účinnosti 1. 1. 2022. Novelou došlo ke změně ve vymezení dovolacích důvodů. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ve znění novely, spočívá v tom, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Předtím na základě judikatury Ústavního soudu (sp. zn. I. ÚS 2832/18) a NS (sp. zn. 15 Tdo 1474/2018; dále rozh. č. 31/2019-I. Sb. rozh. tr.) bylo možno tento důvod pro podání dovolání aplikovat výlučně ve prospěch obviněného [analogie dovolacího důvodu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ve znění před novelou č. 220/2021 Sb.]. Část dovolání obviněných, která byla na NSZ doručena k vyjádření začátkem roku 2022, byla sepsána ještě v roce 2021. Na tato dovolání bylo nutno nahlížet již podle nově účinné trestně procesní úpravy. Státní zástupci odboru mimořádných opravných prostředků tedy posuzovali dovolání obviněných podle jejich obsahu, nikoli podle dovolacích důvodů, které obvinění označili podle předchozí procesní úpravy. Dlužno však podotknout, že někteří obvinění novou právní úpravu nezaznamenali ani koncem roku 2022 a stále se odkazovali na dovolací důvody podle staré procesní úpravy.

Novela trestního řádu č. 220/2021 Sb. se v roce 2022 projevila i v užitých dovolacích důvodech ze strany obviněných. Nejčastěji samostatně užívaným důvodem byl důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, a to ve **166** věcech. Daný dovolací důvod byl užíván i v kombinaci s dalšími dovolacími důvody; nejčastěji s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, ve znění novely č. 220/2021 Sb., (námitka, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení). Kombinace těchto dvou dovolacích důvodů byla užitá ve **380** případech. Spolu s některými dalšími dovolacími důvody bylo dovolacích

důvodů ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu užito v dalších **283** věcech [nejčastěji ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu, tedy pro odlišení, zda rozhodl soud druhého stupně věcně sám či zda pouze odmítl či zamítl podaný řádný opravný prostředek]. Samostatně byl dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, ve znění citované novely, uplatněn v **80** věcech.

Již zmíněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu, ve znění zákona č. 220/2021 Sb., byl uplatněn samostatně v **8** případech a v kombinaci s ostatními dovolacími důvody ve **304** případech. Dalším často aplikovaným dovolacím důvodem byl dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, jímž lze namítat nepřipustný druh trestu nebo uložení trestu mimo zákonné rozmezí trestní sazby, který byl obviněnými užít nejčastěji spolu s dalšími dovolacími důvody ve **106** věcech, přičemž samostatně bylo na toto ustanovení odkazováno toliko v **8** věcech. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) trestního řádu byl v kombinaci s ostatními dovolacími důvody namítán v **58** věcech a samostatně v **7** věcech. Ostatní dovolací důvody se vyskytovaly jen zcela ojediněle.

Dovolání podaná obviněnými NS v roce 2022 projednal celkem v **941 (-47)** případech. Přitom nejčastěji NS dovolání odmítal, a to celkem u **847 (-8)** dovolání obviněných, což činí **90 %** všech podaných dovolání. NS plně nebo zčásti vyhověl dovoláním **94 (-39)** obviněných, což činí **10 %** dosud projednaných věcí. V porovnání s rokem 2021 se jedná o mírný pokles, neboť úspěšnost za obdobné období v roce 2021 činila 13 % z projednaných věcí. Vyšší úspěšnost dovolání obviněných v roce 2021 byla zřejmě způsobena jednorázovým výkyvem rozhodnutí týkajících se tzv. „covidových krádeží“, tj. aplikace kvalifikační okolnosti podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, což bylo judikturně přehodnoceno rozhodnutím velkého senátu trestního kolegia NS sp. zn. 15 Tdo 110/2021 [srov. rozh. č. 19/2021 Sb. rozh. tr.].

Trestní řád v § 265d odst. 1 písm. a) stanoví, že **nejvyšší státní zástupce** může podat **dovolání** na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce anebo i bez takového návrhu pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného.

Okresní (obvodní) státní zastupitelství podala v roce 2022 **22** návrhů (podnětů) na podání dovolání nejvyššího státního zástupce, **krajská státní zastupitelství 35** návrhů a **vrchní státní zastupitelství 29** návrhů. Na základě podnětů dalších osob – převážně poškozených v trestním řízení – pak byla přezkoumána správnost rozhodnutí soudů ve **14** věcech, ve 4 z těchto věcí bylo podáno dovolání, přičemž ve 2 těchto věcech byl podán i podnět VSZ v Praze a v jedné KSZ Ústí nad Labem. Další 4 podněty k podání dovolání potom vzešly z vlastní iniciativy NSZ.

Dovolání (§ 265a a násl. trestního řádu)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet podnětů a návrhů k dovolání NSZ	170	171	185	152	166	129	131	130	104
Počet podaných dovolání NSZ (%)	95 (56)	111 (65)	117 (63)	95 (63)	100 (60)	74 (57)	68 (52)	61 (48)	58
Úspěšnost / %	61,4	74,6	74	67,8	73,5	66	71,8	67	71

Nejvyšší státní zástupce se v průběhu roku 2022 rozhodl akceptovat celkem **58** z celkového počtu **104** (ve 101 věcech) návrhů či podnětů. Z těchto 58

akceptovaných návrhů či podnětů (vrchních, krajských a okresních státních zastupitelství a podnětů dalších osob) na podání dovolání nejvyšším státním zástupcem směřovalo celkem **42** dovolání v neprospěch obviněných (**72 %**), **5** dovolání směřovalo současně ve prospěch i neprospěch obviněných a **11** dovolání ve prospěch obviněných.

**71 % dovolání
NSZ vyhověno
zcela nebo
zčásti**

Dovolání nejvyššího státního zástupce byla nejčastěji podávána s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, a to buď samostatně, nebo ve spojení s druhou alternativou dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu [že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) trestního řádu a v řízení mu předcházejícím byl dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l) trestního řádu], či v kombinaci s tímto dovolacím důvodem a dovolacím důvodem podle § 265b odst. g) trestního řádu (rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném

rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhané podstatné důkazy) a dále v jednotkách případů ve spojení s ostatními dovolacími důvody.

Druhým nejčastěji navrhaným dovolacím důvodem (užitým ve 13 věcech) je důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, který byl užit nejčastěji v kombinaci s výše uvedenými dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. h) a m) trestního řádu.

V roce 2022 byl často uplatňován i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, tedy že obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným, a to samostatně (v 7 případech) nebo ve spojení s dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. h), g), f) a m) trestního řádu. Tyto případy většinou spočívaly v nesprávné aplikaci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 trestního zákoníku. Často byl také aplikován dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu [namítající, že bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí], ať již samostatně, či v kombinaci s dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h), l) a m) trestního řádu.

Pokud nebylo návrhům (podnětům) na podání dovolání nejvyššího státního zástupce vyhověno, stalo se tak převážně v těch věcech, v nichž měl nejvyšší státní zástupce jiný právní názor než předkladatelé, stanovisko nejvyššího státního zástupce týkající se odložení návrhů (podnětů) bylo vždy podrobně odůvodněno.

Pokud jde o **úspěšnost dovolání nejvyššího státního zástupce**, NS ve věcech, v nichž rozhodl (tj. **34**), vyhověl či alespoň částečně vyhověl **24** podaným dovoláním, což činí **71 %**, odmítnuto bylo **10** dovolání. O celkem **24** dovoláních nebylo rozhodnuto. Zmíněná úspěšnost nevybočuje z údajů z předchozích let.

Při hodnocení úspěšnosti dovolání nejvyššího státního zástupce je nutno vzít v úvahu, že některá dovolání jsou podávána i z judikatorních důvodů, a to i s vědomím, že dovolání může být odmítnuto. Výjimečně je dovolání odmítnuto i podle § 265i odst. 1 písm. f) trestního řádu, tedy že projednání dovolání by nemohlo změnit postavení obviněného, přestože je konstatována oprávněnost názoru nejvyššího státního zástupce.

Odbor mimořádných opravných prostředků NSZ návrhovou činnost státních zastupitelství nižších stupňů, která směřuje k uplatňování oprávnění nejvyššího státního zástupce podávat dovolání ve smyslu § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu, hodnotí jako velmi dobrou. O tom ostatně svědčí i mírně stoupající podíl návrhů a podnětů státních zastupitelství, jimž nejvyšší státní zástupce vyhověl a dovolání podal. Podávání dovolání nejvyšším státním zástupcem pak má význam nejen pro nápravu

konkrétních pochybení v jednotlivých věcech, ale i pro usměrnění další rozhodovací praxe orgánů činných v trestním řízení.

bb) Vyřizování podnětů ke stížnostem pro porušení zákona (tab. IV/3b, IV/3d, IV/4a až IV/4d, IV/5)

V agendě **stížností pro porušení zákona** se nápad v celé soustavě státního zastupitelství podle počtu vnějších podnětů výrazně zvýšil (podle tab. IV/3b a IV/3d) o **148** osob, tj. o **29,5 %** (tak tomu bylo i v roce 2021 – nárůst o 29,2 %, oproti tomu v předchozích letech byl zaznamenáván spíše pokles, jen v roce 2016 se jednalo o zvýšení o plných 246 osob a v roce 2020 o 80 osob).

Nárůst počtu podnětů ke stížnostem pro porušení zákona (i podnětů činěných z vlastní iniciativy státního zastupitelství) oproti předchozímu období souvisí mj. i se shora citovaným rozhodnutím velkého senátu trestního kolegia NS ze dne 16. 3. 2021 sp. zn. 15 Tdo 110/2021 (č. 19/2021 Sb. rozh. tr.). Ke stejnému závěru dospěl i Ústavní soud v nálezu ze dne 20. 7. 2021 sp. zn. IV. ÚS 767/21, který navíc poukázal i na ústavněprávní rozměr dané problematiky.

Údaje o činnosti **odboru mimořádných opravných prostředků NSZ** v této agendě plynou z tab. IV/4a až IV/4d.

Opakované podněty (remonstrace) tvoří nadále jen zanedbatelnou část z celkového počtu podnětů v agendě stížností pro porušení zákona, v roce 2022 šlo o **50** opakovaných podnětů.

Návrhy na podání stížnosti pro porušení zákona se v roce 2022 týkaly **84 (-53)** osob.

cc) Přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu

NSZ v roce 2021 evidovalo **17 (+6)** případů, ve kterých rozhodoval NS o zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a o zákonnosti příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu. V **11 (+9)** případech NS přezkoumával zákonnost příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a v **6 (-3)** případech byl přezkoumáván příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu.

NS ve **4 (+3)** věcech konstatoval, že byl porušen zákon, v **6 (-2)** případech, že nebyl porušen zákon, v **6 (+4)** případech návrh odmítl. V jedné věci dosud rozhodnuto nebylo. Ve zmíněné agendě podává NSZ na vyžádání NS své vyjádření k návrhu oprávněné osoby.

c) Věci závažné hospodářské a finanční kriminality (tab. IV/7)

Z poznatků **odboru závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ** plyne, že v roce 2022 tento odbor zpracovával podklady k celkem **30 (-8)** žádostem vrchních státních zastupitelství o udělení předchozího souhlasu nejvyššího státního zástupce podle § 15 odst. 4 až 6 JŘSZ.

V roce 2022 na odbor závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ napadlo v režimu § 146 odst. 2 písm. a) alinea druhá trestního řádu (dozorový státní zástupce dal pokyn nebo souhlas k usnesení o zahájení trestního stíhání) celkem **83 (+34)** stížností obviněných v **16 (0)** věcech, přičemž

zcela či částečně bylo usnesení o zahájení trestního stíhání zrušeno u 6 **(-3)** obviněných ve 3 **(0)** věcech, (u 7 % obviněných v 14 % věcí). V roce 2022 (stejně jako v letech 2021 a 2020) tak pokračoval trend nižšího počtu zrušených usnesení o zahájení trestního stíhání, neboť např. v letech 2017 a 2018 bylo ze strany státních zástupců odboru závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ ve stížnostním řízení zrušeno usnesení o zahájení trestního stíhání zhruba u třetiny obviněných osob v polovině rozhodovaných věcí.

V roce 2022 státní zástupci odboru závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ zpracovávali podklady k přezkumné činnosti podle § 174a trestního řádu celkem v **9 (-10)** věcech vůči **23 (-8)** obviněným, jejichž trestní stíhání bylo zastaveno. Ve věcech v působnosti odboru závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ nebylo v roce 2021 usnesení o zastavení trestního stíhání nejvyšším státním zástupcem zrušeno v **žádné** věci ani proti **žádné** osobě (vždy **0**).

V roce 2022 došlo (stejně jako v roce 2020 a 2021) k poklesu počtu sporů o příslušnost, neboť státní zástupci odboru závažné hospodářské a finanční kriminality v roce 2022 rozhodovali celkem **5** sporů o věcnou příslušnost. Přitom např. v roce 2019 bylo na odboru závažné hospodářské a finanční kriminality rozhodováno celkem 14 sporů o věcnou nebo místní příslušnost.

d) Mezinárodní justiční spolupráce (tab. IV/6)

Mezinárodní odbor NSZ plní úkoly v oblasti **mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech** v souladu s ustanoveními zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, vykonává metodické vedení nižších státních zastupitelství v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, spolupracuje při vytváření společných vyšetřovacích týmů a vede jejich evidenci, zpracovává návrhy vyjádření NSZ k mezinárodním smlouvám a právním předpisům Evropské unie a České republiky, které se týkají mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, navrhuje případy právní pomoci vhodné k registraci v Eurojustu, poskytuje národnímu členovi Eurojustu a jeho zástupci podporu spočívající zejména v informování o změnách v oblasti mezinárodní justiční spolupráce, o odborných stanoviscích NSZ týkajících se postupu při mezinárodní justiční spolupráci včetně implementace práva Evropské unie.

Nejzásadnějším úkolem **mezinárodního odboru NSZ** v druhém pololetí roku 2022 byla aktivní účast na předsednictví České republiky v Radě EU. Kromě přípravy podkladů pro Ministerstvo spravedlnosti na jednotlivá jednání NSZ spolupřítomně s Ministerstvem spravedlnosti ČR plenární zasedání Evropské justiční sítě. Tématem konference byly aktuální otázky evropského vyšetřovacího příkazu týkající se některých vyšetřovacích úkonů předpokládajících shromažďování důkazů v reálném čase (např. přeshraniční sledování). Odborný obsah této konference připravili státní zástupci mezinárodního odboru NSZ a národní zastoupení ČR v Eurojustu. Pro účely této konference mezinárodní odbor NSZ zpracoval analýzu právních předpisů členských států týkajících se vybraných vyšetřovacích úkonů, která byla zveřejněna jako dokument Rady č. 15966/22 ze dne 13. prosince 2022. Doporučení a závěry této konference týkající se zejména právní úpravy Evropské unie v oblasti přeshraničního sledování byly zveřejněny jako dokument Rady č. 1529/22 ze dne 13. prosince 2022.

Společně s kolegy z analytického a legislativního odboru NSZ se mezinárodní odbor NSZ podílel na zpracování **analýzy oboustranné trestnosti týkající se trestných činů spáchaných v rámci válečného konfliktu na Ukrajině**.

K vyžádání právní pomoci státními zastupitelstvími v cizině mezinárodní odbor NSZ uvedl, že počty věcí, v nichž v roce 2022 předal žádost o právní pomoc do ciziny, vyplývají z *tab. VI/2*. Počet věcí v této oblasti je oproti roku 2021 mírně nižší,

což lze přičíst zejména dočasnému pozastavení zasílání žádostí o právní pomoc do Ruské federace, poté, co tento stát vojensky napadl Ukrajinu. K obnovení zasílání žádostí o právní pomoc v podstatných trestních věcech do Ruské federace došlo až v letních měsících roku 2022 po konzultacích s Ministerstvem zahraničních věcí.

Náročnost vyřizování žádostí státních zástupců o právní pomoc v trestním řízení je vysoká. Zejména případy, kdy jsou žádána elektronická data z jiných států, vyžadují velmi intenzivní a četnou komunikaci s jinými státy ve velmi krátkých termínech. Často je žádáno o vyřízení žádostí státních zástupců v zemích, se kterými není uzavřena mezinárodní smlouva, a nároky na podkladové materiály a komunikaci jsou podstatně vyšší.

Evropské vyšetřovací příkazy jsou doručovány pouze v přímém styku. Dozoroví státní zástupci nižších státních zastupitelství se v této agendě obracejí na mezinárodní odbor NSZ pouze v případě, že se v jiném členském státě Evropské unie setkají s problémy.

Pokud jde o **žádosti cizozemských justičních orgánů o poskytnutí právní pomoci v ČR**, lze zmínit vysokou náročnost vyřizování žádostí o právní pomoc ze států, které nesdílejí s Českou republikou stejný přístup k ochraně lidských práv v trestním řízení.

Evropské vyšetřovací příkazy jsou doručovány pouze v přímém styku. Na základě úpravy v pokynu obecné povahy č. 10/2013, o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, státní zástupci, kteří na úrovni krajských státních zastupitelství, popř. vrchních státních zastupitelství, vyřizují tyto evropské vyšetřovací příkazy, mají povinnost informovat mezinárodní odbor NSZ pouze o případech, kdy evropským vyšetřovacím příkazům nevyhověli.

V roce 2022 šlo celkem o 51 případů. Důvody nevyhovění se buď týkaly pochybení na straně orgánu jiného členského státu, který evropský vyšetřovací příkaz vydal, nebo toho, že právní řád ČR stanovuje jiné právní podmínky pro opatření požadovaného důkazu (chybějící překlad, absentující seznam otázek, které mají být položeny vyslychané osobě, omezenější možnosti vyžádat informace z daňového řízení oproti členskému státu, ve kterém byl evropský vyšetřovací příkaz vydán), anebo faktické nemožnosti tento příkaz vykonat (např. nevypátrání osoby, která měla být vyslechnuta). Pokud jde o časové limity pro uznání a výkon evropských vyšetřovacích příkazů, státní zástupci vykonávají evropské vyšetřovací příkazy v časových limitech stanovených směrnicí o evropském vyšetřovacím příkazu, v neodkladných případech jsou však evropské vyšetřovací příkazy vykonávány v ještě kratších lhůtách.

Přímý právní styk nižším stupňům soustavy státního zastupitelství nečiní žádné zásadní problémy.

Výrazný podíl na tom má i metodika mezinárodního odboru NSZ publikovaná pro státní zástupce na Extranetu státního zastupitelství a přednášková činnost státních zástupců mezinárodního odboru NSZ.

S odmítnutím výkonu evropských vyšetřovacích příkazů ze strany jiných členských států se státní zástupci setkávají jen výjimečně – jde buď o důvody faktické nebo právní (např. nenaplnění požadavku oboustranné trestnosti).

Pokud jde o časové limity výkonu evropských vyšetřovacích příkazů vydaných v ČR v jiných členských státech, převažující zkušeností je, že směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu mnoho nezměnila – státy, které spolupracovaly dobře i za používání žádostí o mezinárodní právní pomoc, pracují dobře i nadále a státy, které měly se včasností vyřízení žádostí o právní pomoc problémy, je mají stále, nicméně obecně lze stanovení pořádkových lhůt pro vyřízení evropského vyšetřovacího příkazu uvítat.

10

nových dohod
o společných
vyšetřovacích
týmech

Mezinárodní odbor NSZ je společně s národním členem České republiky v Eurojustu rovněž zodpovědný za uzavírání dohod o společných vyšetřovacích týmech. Účastní se koordinačních schůzek k přípravě těchto týmů a vyhodnocování jejich činnosti, zároveň vede evidenci společných vyšetřovacích týmů s účastí České republiky. Od roku 2008, kdy byla uzavřena první dohoda o společném vyšetřovacím týmu, do konce roku 2022 se čeští policisté a státní zástupci podíleli na činnosti **96** takových týmů, a spolupracovali tak s partnery z celkem 22 evropských zemí. Státním zástupcům i policejním

orgánům poskytuje mezinárodní odbor NSZ i národní zastoupení ČR v Eurojustu pravidelně konzultace, pokud jde o financování společných vyšetřovacích týmů z prostředků Eurojustu. Se zřetelem k tomu ČR patří ke státům, které nejvíce využívají možností financování společných vyšetřovacích týmů z prostředků Eurojustu.

V roce 2022 bylo uzavřeno celkem **10** dohod o společných vyšetřovacích týmech, a to s těmito členskými státy: Maďarsko, Ukrajina, Litva, Francie, Belgie, Velká Británie, Slovensko, Polsko a Rumunsko; z toho dva společné vyšetřovací týmy byly uzavřeny jako trojstranné a dva jako čtyřstranné (všechny dohody o společných vyšetřovacích týmech, ať už jsou sjednávány na mezinárodním odboru NSZ, nebo národním zastoupením v Eurojustu, jsou registrovány v Eurojustu).

České zastoupení otevřelo v Eurojustu v loňském roce z podnětu českých orgánů **134** nových případů a **119** případů bylo vůči českému zastoupení registrováno z podnětu ostatních členských států Evropské unie. Při započtení případů registrovaných ve vztahu k zemím, které mají v Eurojustu styčného žalobce, bylo české zastoupení činné celkem ve **253** nově registrovaných případech. V roce 2022 došlo ke zvýšení počtu koordinačních schůzek na **43** (oproti 31 v roce 2021). České zastoupení asistovalo při vzniku **11** společných vyšetřovacích týmů (včetně 10 založených mezinárodním odborem NSZ).

Mezi státy, které v Eurojustu nejčastěji žádají o asistenci, patří jako v předchozích letech Německo, Itálie a Francie. Česká republika byla patnáctým nejčastěji registrujícím státem. Pokud jde o typologii trestné činnosti, převládá nadále podvodné jednání včetně daňové kriminality, drogová kriminalita a legalizace výnosů z trestné činnosti. Počet případů kyberkriminality v porovnání s minulým rokem mírně poklesl (**173** oproti loňským 188 případům), kdy se ale stále jedná o pátý nejčastější zastoupený druh kriminality. K poklesu došlo také v případech trestných činů proti finančním zájmům Evropské unie (**112** oproti loňským 124). Nízký zůstává počet případů terorismu (**1** % z celkového nápadu) a ilegální imigrace (**2,5** %).

Pokud jde o české zastoupení, toto nejčastěji žádalo o spolupráci Itálii (**22** případů), Německo (**19** případů), Francii (**14** případů) a Rumunsko, Polsko a Slovensko (po **11** případech).

Statistika znázorňující vývoj nápadu případů českého zastoupení v letech 2013 až 2022 (EJ – Eurojust)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ČR dožadující	76	84	88	107	113	136	119	135	118	134
ČR dožadovaná	71	67	70	94	95	102	119	125	121	119
Věci neregistrované v EJ / stanoviska	42/34	75/61	56/40	32/37	46/50	35/33	37/38	32/29	41/34	22/30
Koordinační schůzky	20	23	32	28	22	24	34	26	31	43
Celkem v EJ registrováno věcí všemi státy	1576	1804	2214	2306	2550	3148	3643	4200	4808	5227
Koordinační centra v EJ	--	2	4	1	0	1	2	6	4	1
Operativní setkání na Europolu	--	10	6	6	4	3	9	0	1	2

Mezinárodní odbor NSZ využívá různých možností urychlení vyřizování právní pomoci v zahraničí, a to zejména spoluprací s Interpolem, Evropskou justiční sítí, Eurojustem, sítí CARIN a styčnými důstojníky, kteří působí v České republice nebo pro Českou republiku v cizině. V rámci urgencí zejména ve státech, se kterými není Česká republika vázána mezinárodní smlouvou o vzájemné pomoci ve věcech trestních, je využíváno i diplomatických intervencí.

Mezinárodní odbor NSZ v roce 2022 rovněž prováděl metodické vedení v případech vydávání do ciziny (celkem **38** případů), v případech evropských zatýkacích rozkazů (celkem **253** případů) a ve věcech uznávání a výkonu cizozemských rozhodnutí (příkazy k zajištění – **17** případů, peněžité sankce a jiná peněžitá plnění – **399** případů, tresty odnětí svobody nebo ochranná opatření spojená se zbavením osobní svobody – **54** případů, jiné tresty a ochranná opatření nespojená se zbavením osobní svobody – **23** případů).

Státní zástupci **mezinárodního odboru NSZ** též zpracovali v roce 2022 stanoviska v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech pro Ministerstvo spravedlnosti, nižší stupně soustavy státních zastupitelství a Policii ČR v **10** případech. V roce 2022 se mezinárodní odbor NSZ rovněž zabýval aktualizací svých dalších metodických pomůcek pro účely jejich zveřejnění na Extranetu státního zastupitelství.

Případné aktuální problémy byly řešeny konzultací se státními zástupci mezinárodního odboru NSZ, zejména jednalo-li se o problémy s určitou naléhavostí vyřízení.

V této souvislosti nižší státní zastupitelství velmi oceňují přístup mezinárodního odboru NSZ ve vztahu k informovanosti specialistů na mezinárodní justiční spolupráci a vysoce jsou hodnoceny pracovní semináře a školení.

2. Mimotrestní působnost

a) Návrhy podle § 66 odst. 2 soudního řádu správního (přehled V/1c)

Ohledně počtu návrhů podaných nejvyšším státním zástupcem v roce 2022 podle § 66 odst. 2 s. ř. s. se odkazuje na údaje *přehledu V/1c*, který zachycuje počty těchto žalob za období 2003 až 2022. V roce 2022 byla podána **jedna** správní žaloba, odloženy byly 4 (-2) věci, přičemž do konce roku nebyla vyřízena jedna věc.

b) Vstupová činnost podle § 51 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (tab. V/1a)

V roce 2022 **NSZ** realizovalo svou pravomoc vstupovat do řízení o uznání cizích rozhodnutí ve věcech manželských. V uvedeném roce byl vstup proveden ve **155 (+2)** věcech, což představuje nárůst o **1,3 %** oproti roku 2021, přičemž NS ve všech případech rozhodl v intencích návrhu NSZ.

c) Vstupová činnost ve věcech insolvencí a korporací (tab. V/1d)

Přehled počtu vstupů státního zastupitelství do zahájeného insolvenčního řízení, včetně incidenčních sporů, a moratoria podle § 7c insolvenčního zákona vyplývá z *tab. V/1d*.

Z oblasti působnosti státního zastupitelství v občanském soudním řízení přetrvávají poznatky o tom, že insolvenční řízení je v některých případech sofistikovaným způsobem zneužíváno a je nástrojem legalizace protiprávního jednání s trestněprávním přesahem. Jedná se o důmyslné a delší dobu připravované deliktní způsoby součinnosti některých účastníků řízení s třetími osobami, které zpravidla zasahují i do dalších insolvenčních řízení, či manipulace s insolvenčním řízením tak, aby byla udržena kontrola nad provozem závodu dlužníka a bylo zabráněno, aby v rámci prohlášeného konkurzu došlo k odhalení problematických kroků insolvenčního řízení předcházejících apod. Jak bylo popsáno v předchozích zprávách o činnosti, rizika zneužití insolvenčního řízení mají svůj původ v nastavení právní úpravy (viz např. problematika tzv. „předbalené“ reorganizace).

I v roce 2022 se v insolvenčních věcech promítla specifická problematika nejružnějších investičních entit, které slibovaly investorům – v době nízkých úrokových sazeb – vyšší než běžné výnosy. Typicky se tak dělo formou emisí dluhopisů, v některých případech se tyto investiční operace blížily i „Ponziho“ schématu. U těchto typů insolvencí, u nichž není vyloučen trestněprávní přesah, se do problematiky promítlo riziko manipulace s insolvenčním řízením, zakrytí předchozího nezákonného vyvádění majetku a snahy o krácení skutečných věřitelů.

d) Dozor nad zachováváním právních předpisů v místech výkonu omezení osobní svobody včetně analytiky a metodických aktivit

Oblast dozoru nad zachováváním právních předpisů v místech omezení osobní svobody v sobě zahrnuje dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu ústavní a ochranné výchovy a dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu, vazby a zabezpečovací detence.

Agendě dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu ústavní a ochranné výchovy byla i nadále v průběhu roku 2022 věnována mimořádná pozornost. V srpnu 2022 proběhlo v Kroměříži celorepublikové pracovní setkání státních zástupců, jejichž specializací je dozor a dohled nad dodržováním právních předpisů v předmětné oblasti.

V rámci metodické činnosti i nadále rovněž dochází ke spolupráci s krajskými státními zastupitelstvími, jimž jsou zasílány doporučující přípisys k otevřeným tématům. Součinnostní spolupráce taktéž pokračuje s Veřejným ochráncem práv a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Ve vztahu k oblasti vězeňství bylo reagováno na aktuální situaci ve věznicích. V tomto ohledu byli státní zástupci během pracovního setkání, které proběhlo v říjnu 2022 v Kroměříži, upozorněni, že v souvislosti s energetickou a ekonomickou situací, která má za následek úspory ze strany Vězeňské služby ČR, mohou zaznamenat větší množství stížností vězňených osob. Šetření takových stížností je potřeba věnovat náležitou pozornost, neboť nelze vyloučit, že nespokojenost vězňených osob s úsporami může eskalovat do konfliktních situací, v rámci kterých nelze vyloučit porušení právních předpisů. Státním zástupcům byla také poskytnuta metodická doporučení k efektivnímu řešení stížností vězňených osob, ale i k pravidelné prověřkové činnosti.

3. Zahraniční vztahy Nejvyššího státního zastupitelství

V oblasti **zahraničních vztahů NSZ** působí především **kabinet nejvyššího státního zástupce a mezinárodní odbor**.

NSZ i nadále spolupracuje s významnými mezinárodními organizacemi zabývajícími se bojem proti trestné činnosti a s profesními organizacemi státních zástupců. Dále udržuje kontakty se zástupci zahraničních orgánů veřejné žaloby, ministerstev spravedlnosti, a to jak jejich přijímáním zde v ČR v sídle úřadu, tak i v zahraničí, na domovské půdě partnerů. Nejintenzivnější spolupráce probíhá nadále s Eurojustem, v němž působí český národní člen a jeho zástupkyně (státní zástupci NSZ), dále s OLAF (Evropský úřad pro boj proti podvodům), který NSZ pravidelně informuje o trestních věcech vedených českými justičními orgány, v nichž byla způsobena škoda na majetku EU. Ohledně spolupráce s Úřadem evropského veřejného žalobce srov. blíže v bodě VII.

Už podesáté se u jednacího stolu setkali vrcholní představitelé národních orgánů veřejné žaloby (prokuratury a státního zastupitelství) zemí visegrádské skupiny. Na výročním jednání ve dnech **21. – 23. září 2022** v Bratislavě přivítal slovenský generální prokurátor Maroš Žilinka své kolegy z České republiky, Polska a Maďarska. Tématy jednání byly environmentální kriminalita a kompetence orgánů veřejné žaloby při výkonu působnosti ve veřejné správě. Byla přijata Bratislavská deklarace, kterou bylo stvrzeno pokračování další spolupráce. Zástupci těchto čtyř zemí se dohodli věnovat větší pozornost specifickému druhu trestné činnosti namířené vůči životnímu prostředí, například nezákonnému nakládání s odpady a dalším

deliktům s přeshraničním charakterem. V oblasti mimotrestních pravomocí veřejné žaloby se signatáři shodli na maximálním využívání všech zákonných oprávnění, které má veřejná žaloba v jednotlivých zemích k dispozici, k prosazování veřejného zájmu a dodržování principů právního státu.

Foto: Generální prokuratura SR

Reakce justice na válečný konflikt na Ukrajině byla hlavním tématem 16. zasedání Poradního fóra generálních prokurátorů členských států EU, které ve dnech **13. – 14. října 2022** pořádal Eurojust. Generální prokurátoři a vedoucí státních zastupitelství jednali o otázkách zločinů podle mezinárodního práva, jako jsou válečné zločiny a zločiny proti lidskosti, a to za účasti nového generálního prokurátora Ukrajiny Andrije Kostina a prokurátora Mezinárodního trestního soudu Karima A. A. Khana, a dále se zabývali odrazem válečného konfliktu v kyberprostoru a postihem porušování mezinárodních sankcí. 16. zasedání poradního fóra společně předsedali nejvyšší státní zástupce České republiky Igor Stříž a Olivier Christen, vedoucí oddělení trestních věcí a milostí francouzského Ministerstva spravedlnosti, jakožto zástupci členských států, které v roce 2022 předsedaly v Radě EU.

Foto: eurojust.europa.eu

Ohledně výměny informací s Evropským úřadem pro boj proti podvodným jednáním se odkazuje na to, co je uvedeno v bodě VII., pokud jde o změny ve fungování AFCOS po zahájení činnosti EPPO.

Pokud jde o hodnocení České republiky ze strany mezinárodních hodnotících mechanismů v roce 2022, ve vztahu k postihu korupce byla publikována **zpráva Evropské unie Rule of Law za rok 2022** pro jednotlivé členské státy. NSZ prostřednictvím národního korespondenta pro boj proti korupci poskytlo součinnost při přípravě této zprávy ve formě pohovoru a zaslání podkladů k jejímu zpracování. Předmětná zpráva jako celek vyznívá pro státní zastupitelství v zásadě pozitivně, Předmětem další diskuse ohledně metodologie tvorby zprávy mají být zjištění týkající se nepřiměřených délek trestního řízení v závažných korupčních trestních věcech.

Poradnímu výboru evropských prokurátorů (Consultative Council of European Prosecutors – „CCPE“) od 1. ledna 2023 **předsedá státní zástupkyně NSZ Jana Zezulová**. Její kolegové ji do této funkce zvolili na svém 17. plenárním zasedání dne 3. října 2022 ve Štrasburku. V roce 2022 zastávala Jana Zezulová pozici viceprezidentky výboru.

Ustavení tohoto orgánu, který je složen ze státních zástupců ze 46 členských států Rady Evropy, významně přispívá k implementaci **Doporučení Rec (2000)19 o úloze veřejné žaloby v systému trestní justice** a představuje klíčový instrument pro provádění aktivit směřujících k vytyčení standardů veřejné žaloby a principů právního státu. Zásadními aktivitami CCPE však zůstávají podpora efektivní implementace Doporučení do národních právních řádů, shromažďování informací o fungování státních zastupitelství, resp. prokuratur v jednotlivých státech a vypracování stanovisek („Opinions“) k jednotlivým otázkám souvisejícím s postavením a fungováním veřejné žaloby a jejich prosazováním do vnitrostátních právních řádů členských států.

Evropská konference žalobců se konala v rámci italského předsednictví Výboru ministrů RE ve dnech **4. a 5. května 2022** v Palermu. Konference se zaměřila na nezávislost a odpovědnost státního zástupce v kontextu ochrany práv jednotlivce, společné výzvy s ohledem na ochranu lidských práv a dále na justiční spolupráci při vyšetřování nadnárodních trestných činů, včetně trestných činů proti životnímu prostředí a trestných činů spáchaných prostřednictvím informačních technologií.

Poradní výbor evropských prokurátorů přijal **dne 4. října 2022** na svém **17. plenárním zasedání stanovisko č. 17 (2022) CCPE k úloze státních zástupců v ochraně životního prostředí**. Zdůrazňuje, že trestné činy proti životnímu prostředí, jakož i na to navazující porušování předpisů, jsou rostoucím zdrojem celosvětového znepokojení a často mají spojitost s dalšími závažnými trestnými činy. Složitost řízení týkajících se těchto trestných činů vyžaduje holistický přístup a spolupráci různých zúčastněných stran. Stanovisko upozorňuje zejména na úlohu státních zástupců při ochraně životního prostředí prostřednictvím trestního, správního a občanského práva v závislosti na jejich konkrétních pravomocích podle vnitrostátního práva. Stanovisko se zabývá třemi rozměry činnosti státních zástupců ve vztahu k ochraně životního prostředí, a to s důrazem na ochranu prostřednictvím trestního práva a dále i prostředky správního práva a občanského práva. Zásadní přidaná hodnota stanoviska tkví v tom, že poskytuje zásady a postupy pro činnost státních zástupců ve všech těchto klíčových oblastech práva. Pokud jde o mezinárodní spolupráci, stanovisko zdůrazňuje, že státní zástupci by měli k žádostem o mezinárodní spolupráci v záležitostech životního prostředí přistupovat vždy se stejnou pečlivostí a prioritou jako ke všem ostatním trestním věcem, a doporučuje se zavedení dalších oficiálních mechanismů a postupů pro rychlé a účinné přeshraniční vyšetřování. Expertkou Rady Evropy pro přípravu tohoto stanoviska byla Mgr. Kateřina Weisssová, státní zástupkyně VSZ v Praze a zástupkyně národního zpravodaje pro mimořádné události, trestné činy v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu kulturních památek.

Dne 29. listopadu 2022 se Jana Zezulová zúčastnila **82. plenárního zasedání Evropského výboru pro problémy kriminality (CDPC), zaměřeného mimo jiné na výměnu názorů na otázky společného zájmu mezi Evropským výborem pro problémy kriminality (CDPC) a Poradním orgánem evropských prokurátorů (CCPE)**. Bylo především zdůrazněno, že nezávislost, samostatnost a odpovědnost veřejné žaloby a veřejných žalobců je jádrem práce CCPE, přičemž spolupráce mezi CDPC jako normotvorným orgánem a CCPE jako orgánem poradním je velice důležitá. Je také namístě revize nebo úplné přepracování Doporučení CM/Rec (2000)19 o úloze veřejné žaloby v systému trestního soudnictví, a to zejména s poukazem na vývoj, k němuž došlo od roku 2000 v jednotlivých členských státech Rady Evropy. Je třeba vzít v úvahu, že Doporučení (2000)19 zůstává

milníkem v evropské reflexi veřejné žaloby v systému trestního soudnictví a že zásady zakotvené v tomto textu se stávají stále více obecně sdílenými demokratickými hodnotami na celém kontinentu. Je také ale zřejmé, že existuje několik aspektů činnosti veřejné žaloby, které nebyly v Doporučení (2000)19 zcela nebo vůbec zahrnuty [srov. také stanovisko CCPE č. 9 (2014) k evropským normám a zásadám týkajícím se veřejných žalobců, včetně Římské charty].

Aktuálně se připravuje **návrh stanoviska č. 18 (2023) „K Radám veřejných žalobců jako klíčovému orgánům samosprávy státních zastupitelství (veřejné žaloby)“** tak, aby stanovisko mohlo být předloženo 18. plenárnímu zasedání CCPE, jež se bude konat v říjnu 2023. V členských státech RE k této otázce existují významné odlišnosti. V zahraničí jde o samosprávu, která nevzniká u jednotlivých soudů nebo prokuratur, ale je samostatnou institucí, takže představuje základní samosprávný organický celek v podstatě náležející do soudní moci. To znamená, že se jedná o orgán moci soudní, jenž je tudíž nezávislý na zákonodárné a výkonné moci. Má silné postavení zejména v některých zemích (Francie, Španělsko, Itálie, Portugalsko). Modelů samosprávy justice je více. Co je však spojuje, je potřeba zabezpečit nezávislost veřejných žalobců tak, aby bylo zajištěno jejich nestranné a účinné rozhodování. V České republice nepůsobí samosprávný orgán, který by byl společný pro soudy a státní zastupitelství. Na jednání ve dnech 16. a 17. února 2023 bylo konstatováno, že zřízení Rady veřejných žalobců (nebo Rady soudnictví, která je odpovědná jak za soudce, tak za veřejné žalobce) může jistě přispět k zajištění nezávislosti a řádného fungování státního zastupitelství.

Stanoviska CCPE jsou i nadále publikována na Extranetu státního zastupitelství – Poradní výbor evropských prokurátorů (CCPE) v anglické verzi, postupně je připravován i jejich český překlad.

4. Ostatní agenda NSZ

a) Zvláštní zprávy

V roce 2022 byla zpracována **zvláštní zpráva o způsobu zahajování řízení o zrušení obchodní korporace** ze dne 23. prosince 2022 sp. zn. 1 NZC 3504/2022. Dále byla vypracována **Analýza trestních řízení týkajících se komunistických zločinů vedených v letech 2012–2022 ze dne 15. 12. 2022 sp. zn. 1 SL 137/2022.**

Analýza poskytuje nejen statistický přehled údajů vztahujících se k předmětným trestním řízením, ale věnuje se též vybraným aplikačním problémům. Obsahuje mimo jiné výběr komentované relevantní judikatury a dalších zdrojů. Prezentované údaje tak mohou při výkonu dozorových či dohledových oprávnění využít zejména státní zástupci specializující se na uvedený druh trestné činnosti. Její závěry pak budou využity v rámci další případné metodické či analytické činnosti NSZ.

b) Pokyny obecné povahy (§ 12 odst. 1 zákona o státním zastupitelství; tab. IV/8)

V roce 2022 byl vydán především pokyn obecné povahy č. 7/2022, jímž byl změněn pokyn obecné povahy č. 9/2019, **o postupu státních zástupců v trestním řízení** (v návaznosti na novely trestního řádu provedené zákony č. 333/2020 Sb., č. 220/2021 Sb. a rovněž v souvislosti se zákonem č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech). Jinak byly novelizovány pokyny obecné povahy č. 7/2004, kancelářský řád státního zastupitelství, pokyn obecné povahy č. 4/2009, Vzorový organizační řád, a pokyn obecné povahy č. 11/2019, skartační řád státního zastupitelství.

Všechny pokyny obecné povahy jsou nadále publikovány na webovém portálu soustavy státního zastupitelství. Jsou dostupné rovněž na Extranetu státního zastupitelství a v některých právních informačních systémech, takže jsou odborné i laické veřejnosti plně přístupné. Úplný přehled všech pokynů obecné povahy vydaných v roce 2021 je uveden v tab. IV/8.

c) Stanoviska ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů (§ 12 odst. 2 zákona o státním zastupitelství; tab. IV/9)

V roce 2022 bylo vydáno **jedno výkladové stanovisko**, a to k ukládání povinnosti obviněnému podle § 307 odst. 2 písm. b) trestního řádu. **Stanovisko vychází z toho, že i přesto, že v praxi zpravidla dochází ke složení peněžité částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti na účet státního zastupitelství již před rozhodnutím o podmíněném zastavení trestního stíhání, současná právní úprava umožňuje, aby peněžitá částka určená státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, jako podmínka ve smyslu § 307 odst. 2 písm. b) trestního řádu, byla složena na účet státního zastupitelství i po vydání rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání.** Převažující pozornost se stále více zaměřuje i na tzv. **malá stanoviska, která operativně reagují na zjištěné aplikační problémy.**

Ta byla v roce 2022 vydána např. k otázce **právního posouzení a postihu nenávislných projevů v souvislosti s demonstracemi a jinými shromážděními osob, k procesnímu postupu při odevzdání věci policejním orgánem podle § 159a odst. 1 písm. a) trestního řádu příslušnému orgánu, k vybraným otázkám postihu jednání spáchaných osobami v souvislosti s agresí Ruské federace vůči Ukrajině, k otázce postupu Vězeňské služby ČR ve věci nakládání s penězi odsouzených osob, k otázce prolamování poštovního tajemství podle § 16 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, k řešení častých procesních pochybení v souvislosti s ustanovováním opatrovníků poškozeným v trestním řízení, k posouzení anonymity podání v případě žádosti vězně o rozmluvu se státním zástupcem, která byla zaslána formou přílohy datové či e-mailové zprávy věznice, k problematickým aspektům dokazování, uplatnění zásady subsidiarity trestní represe a naplnění znaků značného a velkého rozsahu u trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 trestního zákoníku, k výkladu ustanovení § 234 trestního zákoníku o trestném činu padělání a pozměnění platebního prostředku a k věcné příslušnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů v trestním řízení o činech spáchaných před vznikem služebního nebo pracovního poměru příslušníka nebo zaměstnance vybraných bezpečnostních sborů.**

NSZ rovněž vydalo Metodiku k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu ze dne 27. ledna 2023 sp. zn. 1 SL 111/2022.

NSZ se podílelo i na zpracování Metodického doporučení upravujícího postup orgánů činných v trestním řízení na základě dohody o součinnosti mezi Policejním prezidiem České republiky, Ústavem pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod a Nejvyšším státním zastupitelstvím, materiálu Úřadu Služby kriminální policie a vyšetřování.

d) Podněty předsedovi Nejvyššího soudu k zaujetí sjednocujícího stanoviska (§ 12 odst. 4 zákona o státním zastupitelství)

Nejvyšším státním zástupcem byl v roce 2022 podán **jeden podnět předsedovi NS k zaujetí sjednocujícího stanoviska**, a to sdělením ze dne 15. 8. 2022 sp. zn. 1 SL 724/2022.

Stalo se tak v souvislosti s rozdílnou rozhodovací praxí soudů ohledně právní kvalifikace jednání, jímž došlo k neoprávněnému vylákání kompenzačních bonusů, které byly od roku 2020 vypláceny na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech, jež byly přijaty v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19. Jádrem problému tkvělo v tom, zda je namístě považovat kompenzační bonus pro účely právní kvalifikace jednání osob, které jej úmyslně „podvodně“ vylákaly nebo se o jeho vylákání pokusily, za daň, či nikoli, a pokud ano, zda je pro účely správné právní kvalifikace potřebné rozlišovat situace, kdy se osoby

žadající o vyplacení kompenzačních bonusů vydávaly za jiné subjekty, tedy za konkrétní daňové subjekty, a o vyplacení kompenzačních bonusů žádaly bez jejich vědomí či souhlasu za účelem vlastního obohacení, a situace, kdy žádosti skutečně podaly daňové subjekty v žádostech uvedené, které však předstíraly, že jim vznikl nárok na vyplacení kompenzačních bonusů, ačkoli věděly, že tomu tak není. V zásadě totožná jednání žadatelů, kteří „podvodně“ vylákali či se pokusili vylákat vyplacení kompenzačních bonusů, byla soudy kvalifikována jako trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku a jinými soudy jako trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku. Byl však zjištěn i případ, kdy dané jednání bylo kvalifikováno jako dotační podvod podle § 212 trestního zákoníku. Trestní kolegium NS vydalo stanovisko ze dne 22. 2. 2023, v němž se konstatuje, že „...**Vylákání kompenzačního bonusu, vypláčeného na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19, je za splnění dalších podmínek trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku.**“

e) Nejvyšší státní zastupitelství jako připomínkové místo

Usnesením vlády č. 75 ze dne 3. 2. 2016 bylo NSZ zařazeno mezi tzv. povinná připomínková místa ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. e) Legislativních pravidel vlády, a to pokud se ho jako organizační složky státu nebo jeho působnosti, anebo procesních pravidel, jimiž se řídí, návrh týká. V roce 2022 **NSZ** zpracovalo připomínky k návrhům zákonů a ostatních právních předpisů, včetně vlastních návrhů právních předpisů a jejich novel, v **97 (+19)** věcech a připomínky k nejrůznějším materiálům nelegislativní povahy v **65 (-24)** věcech.

f) Přijímání podání u Nejvyššího státního zastupitelství

Kabinet nejvyššího státního zástupce se věnuje odborným právním agendám a výkonem své působnosti „odbřeměňuje“ výkonné odbory úřadu tak, aby se státní zástupci těchto odborů mohli více věnovat svým základním agendám podle své působnosti. V kabinetu je soustředěna též agenda kárných řízení. Největší podíl agendy kabinetu však tvoří vyřizování podání adresovaných státnímu zastupitelství (zejména trestní oznámení, stížnosti, podněty k výkonu dohledu, opravné prostředky). V této agendě bylo za rok 2022 přijato ve všech formách a druzích u **NSZ** celkem **3 772** podání (v roce 2021 se jednalo o 3 766 podání).

V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. 10. 2019, o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie, byl na NSZ taktéž zřízen Vnitřní oznamovací systém porušení práva Evropské unie, přičemž příslušnou osobou byl opatřením nejvyššího státního zástupce určen kabinet nejvyššího státního zástupce.

Lze opakovat z předchozích zpráv o činnosti, že přístup podatelů k internetu je stále dostupnější, byť ne všichni z podatelů mají zřízený uznávaný elektronický podpis. Mnoho podatelů také reagovalo svým podáním na aktuální politickou situaci, zejména pak mělo potřebu se vyjádřit k válečnému konfliktu na Ukrajině a míře zapojení ČR do něj. Stranou pozornosti nezůstala ani následná energetická krize a narůstající míra inflace. V tomto směru však nelze v mnoha případech také vyloučit i podání, jejichž obsahem mohou být dříve sdílené dezinformace.

Rovněž tak podatelé ve zvýšené míře reagovali na mediální vystoupení či publikovaný článek pana nejvyššího státního zástupce. Toto bylo naprosto zřejmé zejména po vydání tiskové zprávy nejvyššího státního zástupce JUDr. Igora Stříže v únoru 2022 v souvislosti s napadením Ukrajiny ze strany Ruské federace.

Bylo možno se setkat i s podáními, u kterých podle obsahu nespadá jejich vyřízení do působnosti státního zastupitelství, zejména šlo o podání související s probíhající exekucí. V mnoha případech se také jednalo o připomínky k postupu soudů výhradně v občanskoprávních věcech.

Obecně však lze poukázat na klesající úroveň podání z hlediska gramatického, oproti tomu však obecně narostla agresivita podání, počínaje používáním hrubých slov a nadávek až po přímé vyhrožování zaměstnancům NSZ.

Podstatnou část z celkového počtu všech věcí tvoří „opakovaná podání“, tedy podání uvádějící „nové“ skutečnosti, která ale navazují na podání původní. Je možno je chápat jako „nová podání“. Věcí „obživlých“ bylo v roce 2022 **70** (v roce 2021 54).

Je třeba uvést, že mnohá z doručených „opakovaných podání“ jsou po obsahové stránce těžko uchopitelná, často bez uvedení jakýchkoliv spisových značek, s velkým množstvím příloh, tudíž často i téměř nepřiraditelná. Nelze vyloučit ani případy téměř každodenního doručování těchto podání od stejné osoby. Takových věcí bylo v roce 2022 celkem **2 230**, v roce 2021 2 322.

Struktura podání byla v roce 2022 následující:

1) Přijímání podatelů osobně na NSZ či vyřizování telefonických dotazů

Celkový počet za rok 2022 činil **122** (v roce 2021 132). Telefonicky bylo vyřízeno celkem 100 věcí (v roce 2021 132), kdy podatelé žádají o právní radu, mnohdy reagují na vyznění týkající se jejich předchozího písemného podání, dožadují se vysvětlení či dalších možností ve snaze domoci se svých práv, popř. požadavků. Někteří z podatelů volají opakovaně. Často se musí státní zástupci přidělení na kabinet nejvyššího státního zástupce vyrovnat s nerosrozumitelností slovního projevu podatelů či dokonce s konfrontačním a agresivním vedením hovoru z jejich strany. Osobních návštěv bylo celkem **22**.

2) Trestní oznámení

Celkový počet za rok 2022 byl **104** (v roce 2021 108). V této souvislosti je ovšem třeba zdůraznit, že podle § 16a odst. 1 věty před středníkem zákona o státním zastupitelství (i § 59 odst. 1 věty první trestního řádu) se podání vždy posuzuje podle svého obsahu a nikoli podle toho, jak je označeno, což podatelé mnohdy odmítají akceptovat, domáhají se toho, aby podání bylo vyhodnoceno jako „trestní oznámení“, což následně vede k přezkoumávání postupů státních zástupců v rámci vnitřního dohledu podle § 12e odst. 1 zákona o státním zastupitelství.

Podání podle obsahu vyhodnocená jako trestní oznámení se postupují s odkazem na § 17 odst. 1 JŘSZ věcně a místně příslušnému státnímu zastupitelství. Děje se tak i ve vztahu k anonymním podáním, pokud takováto podání obsahují relevantní údaje pro to, aby jejich obsah mohl být prověřen věcně a místně příslušným státním zastupitelstvím.

Je třeba zmínit, že na konci roku 2022 značně narostla aktivita skupiny osob sdružujících se prostřednictvím sociální sítě (Facebook), pojmenovaná jako Odpor 23 & 32, která přetrvává až do současné doby. Tato aktivita spočívá především v organizování podávání oznámení označených jako „Trestní oznámení a odpor“ na NSZ a Ústavní soud, přičemž se v převážné míře jedná o písemná podání, kdy průvodní dopis a samotné oznámení je možné v elektronické podobě stáhnout na této síti a jednotlivý podatel pak pouze vyplní své osobní údaje a buď osobně, nebo prostřednictvím pošty takové podání doručí na NSZ. Obsahem tohoto podání je zejména nespokojenost s vládními opatřeními v době pandemie COVID-19, dále nespokojenost s řešením energetické krize spojené s narůstající inflací a taktéž i s vládním postojem k probíhajícímu válečnému konfliktu na Ukrajině. K datu 31. 3. 2023 je vedeno již 347 podání totožného či velmi podobného obsahu.

3) Podněty k postoupení věci jiným státním zastupitelstvím a jiným orgánům

Celkový počet za rok 2022 byl **256** (v roce 2021 321). Podatelé se obracejí na NSZ (mnohdy právě přímo na nejvyššího státního zástupce) ve snaze domoci se svých práv.

4) Nově učiněná podání

NSZ obdrželo v roce 2022 celkem **720** (v roce 2021 772) podání.

5) Nejasná podání

Do této kategorie spadají jednak podání, ve kterých se podatelé obecně vyjadřující k aktuálnímu dění v ČR, tak i ve světě. Část podání tvoří naprosto nejasná podání chronických stěžovatelů, kteří tato podání posílají vícero institucím a mnohdy po dobu již několika let. Navíc většina z podatelů stále nemá zřízen uznávaný elektronický podpis, což znamená, že v rámci výzvy k doplnění důvodů podání je třeba současně také podatele vyzvat k identifikaci své osoby.

Zcela samostatnou kategorií představují podání, která jsou spojena s vypuknutím a trváním válečného konfliktu na Ukrajině. Prohlášení nejvyššího státního zástupce ze dne 26. 2. 2022, ve kterém informoval občany o tom, že útok Ruské federace na Ukrajinu může mít dopady i do oblastí jejich svobody projevu, jasně poukázalo na míru polarizace v naší společnosti. Zatímco první skupina považovala postup nejvyššího státního zástupce za zcela adekvátní dané situaci, druhá skupina brala toto prohlášení za útok na svobodu projevu.

Celkový počet v roce 2022 byl **360** (v roce 2021 343).

g) Vyřizování stížností na chování a na průtahy a další součinnost

Podání evidovaná v rejstříku 3 SPR se týkají jak stížností na státní zástupce NSZ, tak i nižších stupňů soustavy státního zastupitelství. V roce 2022 bylo u **NSZ** zaznamenáno celkem **16** (v roce 2021 10) **stížností včetně žádostí o přezkoumání vyřízení stížnosti vrchními státními zástupci.**

Stížností na průtahy při plnění úkolů státního zastupitelství bylo v roce 2022 **11** (v roce 2021 3), přičemž šlo o stížnosti na průtahy ve 3 případech ze strany státních zástupců NSZ, obdobně ve 3 případech ze strany vrchní státní zástupkyně v Praze, které byly shledány nedůvodnými. V 5 případech se jednalo o stížnosti na průtahy státních zástupců VSZ v Praze, VSZ v Olomouci (2), MSZ v Praze a MSZ v Brně, jež byly vždy postoupeny příslušným vedoucím státním zástupcům.

Stížností na nevhodné chování státních zástupců bylo v roce 2022 **5** (v roce 2021 7), z toho jedna se týkala chování státních zástupců u nižších stupňů soustavy státního zastupitelství, kde došlo k postoupení vedoucímu státnímu zástupci, ve 2 věcech se jednalo o žádost o přezkoumání vyřízení stížnosti na chování ze strany vrchního státního zástupce v Olomouci, v další věci šlo o stížnost na chování státního zástupce NSZ, která byla vyhodnocena jako důvodná, a z tohoto důvodu byla státnímu zástupci uložena podle § 30 odst. 3 zákona o státním zastupitelství výtka. Jedna věc byla postoupena k dalšímu opatření odboru mimořádných opravných prostředků NSZ.

h) Kárná řízení se státními zástupci v roce 2022

V roce 2022 kárný senát NSS pravomocně rozhodl v **5 (-2)** věcech, v nichž bylo vedeno kárné řízení proti státním zástupcům.

Pravomocně uznáno vinnými bylo celkem 5 státních zástupců. Jednání spočívalo v tom, že:

- Státní zástupce měl v průběhu hlavního líčení u soudu potíže s přednesením obžaloby a v dalším průběhu hlavního líčení usínal, v jiném hlavním líčení měl problémy s artikulací při přednesu závěrečné řeči a s jejím formulováním, neboť v obou případech byl pod vlivem léků, které na něj měly dopad. Dále byl ve dvou případech na pracovišti pod vlivem alkoholu, přičemž podruhé byla dechovou zkouškou naměřena hodnota 2,81 promile alkoholu. Kárný soud schválil dohodu o vině a uložil kárné opatření snížení platu o 15 % na dobu 12 měsíců.

- Státní zástupce byl dlouhodobě nečinný při vyřizování věcí, které mu byly přiděleny ke zpracování, a to konkrétně (1) ve věci, v níž po dobu téměř 6 měsíců nereagoval na usnesení policejního orgánu o odložení věci podle § 159a odst. 2 trestního řádu s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. d) trestního řádu a nesplnil povinnost podat bezodkladně soudu pro mládež návrh na zahájení řízení podle § 90 odst. 1

ZSM o uložení výchovného opatření, který za něj podal až jiný státní zástupce, (2) po dobu 11 měsíců byl nečinný a nereagoval na opakovanou výzvu dožádaného státu k doplnění žádosti o mezinárodní právní pomoc, případně sdělení, že se na právní pomoci netrvá, (3) po dobu 14,5 měsíce nedal pokyn k vypravení ani překladu evropského vyšetřovacího příkazu do Švédského království, a to i přesto, že byl policejním orgánem informován, že jediným důvodem neskončení věci je chybějící výsledek právní pomoci, (4) ve snaze odůvodnit vzniklé průtahy vložil do dozorového spisu nečíslovaný list, na kterém učinil záznam o dohodě s policejním orgánem o nepotřebnosti vyžádané právní pomoci, přičemž policejnímu orgánu zamlčel, že orgán dožádaného státu byl ochoten právní pomoc poskytnout, pokud mu budou poskytnuty doplňující informace. Bylo uloženo kárné opatření snížení platu 15 % na dobu 12 měsíců.

- Státní zástupce v důsledku opomenutí nepodal včas soudu návrh na prodloužení lhůty trvání vazby z důvodu podle § 67 písm. a) trestního řádu u obviněného stíhaného pro pokus zvláště závažného zločinu, ve vazební lhůtě nepodal na obviněného obžalobu ani jej z vazby nepropustil, a tak zapříčinil nezákonný pobyt obviněného ve vazbě po dobu 14 dnů a jeho následné propuštění z vazby na svobodu. V tomto případě kárný soud schválil dohodu o vině a uložil kárné opatření snížení platu o 10 % na dobu 2 měsíců.

- Státní zástupce byl ve 4 případech jako dozorový státní zástupce dlouhodobě nečinný nebo nepostupoval dostatečně odborně, a to konkrétně (1) při vyřizování žádostí policejního orgánu o vyžádání právní pomoci do Rumunska, když po dobu 3 let a 11 měsíců neprovedl ve věci žádný relevantní úkon, (2) po dobu více než 4 let a 8 měsíců nerozhodl o žádosti policejního orgánu o vyžádání právní pomoci do Rumunska ani o opakované žádosti policejního orgánu k vydání evropského vyšetřovacího příkazu do Rumunska, (3) po dobu více než 3 let a 2 měsíců neučinil v trestní věci jiný úkon než prodloužení lhůty k prověřování a nereagoval na změnu právní úpravy (změnu hranice výše škody od 1. 10. 2020 v návaznosti na novelu č. 333/2020 Sb.), podle níž prověřovaný skutek již nebyl trestným činem, (4) po dobu 19 měsíců nerozhodl o žádosti policejního orgánu o vyžádání právní pomoci u orgánů Slovenské republiky a ve stejné věci po dobu více než 3 měsíců nereagoval na dotaz pojišťovny na stav trestního řízení. Kárný soud schválil dohodu o vině a uložil kárné opatření snížení platu o 20 % na dobu 1 roku.

- Státní zástupce byl ve 13 žalovaných skutcích nečinný v souhrnu přibližně 38,5 měsíce nad rámec judikaturou dovozené lhůty k provedení úkonů ve věcech zapsaných v rejstřících ZT a ZN, a to konkrétně (1) 4 měsíce při vyřizování žádosti policejního orgánu o vyžádání právní pomoci do Egypta za účelem zjištění pobytu podezřelého, (2) 4 měsíce při vyřizování žádosti policejního orgánu o předání trestního řízení do Polska, (3) po dobu 9,5 měsíce nevyrozuměl státní zastupitelství v SRN o rozhodnutí, jímž bylo pravomocně ukončeno převzaté trestní řízení, (4) po dobu 9,5 měsíce nevykonával řádně dozor a byl nečinný při vyřizování žádosti o předání trestního řízení na Ukrajinu, (5) po dobu 8,5 měsíce nevyrozuměl státní zastupitelství v SRN o pravomocném rozhodnutí, jímž bylo ukončeno převzaté trestní řízení, (6) po dobu 6,5 měsíce neučinil žádný úkon v podobě podání obžaloby nebo vrácení věci policejnímu orgánu, přestože rozhodl, že se obviněný ve zkušební době podmíněného zastavení trestního stíhání neosvědčil, (7) po dobu 2 měsíců a 14 dnů nerozhodl o neosvědčení obviněného, ačkoliv k tomu byly splněny zákonné podmínky, a v důsledku této nečinnosti nastaly ve věci účinky tzv. fikce osvědčení, (8) po dobu 4,5 měsíce nevyřídil podnět poškozené společnosti k podání návrhu na povolení obnovy řízení, (9) po dobu 4,5 měsíce nereagoval na změnu věcné příslušnosti a nepostoupil věc ke konání společného řízení příslušnému státnímu zastupitelství, (10) po dobu 4 měsíců nepředložil příslušnému státnímu zastupitelství k posouzení podání, které bylo svým obsahem podnětem k výkonu dohledu, (11) po dobu 3 měsíců neposoudil a nevyřídil podání podatele, (12) po dobu 3 měsíců nevyřídil návrh policejního orgánu na předání trestního řízení do Polska, (13) po dobu 2,5 měsíce nereagoval na okolnosti zakládající změnu věcné příslušnosti a nepostoupil věc věcně příslušnému státnímu zastupitelství. Také v tomto případě kárný soud schválil dohodu o vině a uložil kárné opatření snížení platu o 10 % na dobu 4 měsíců.

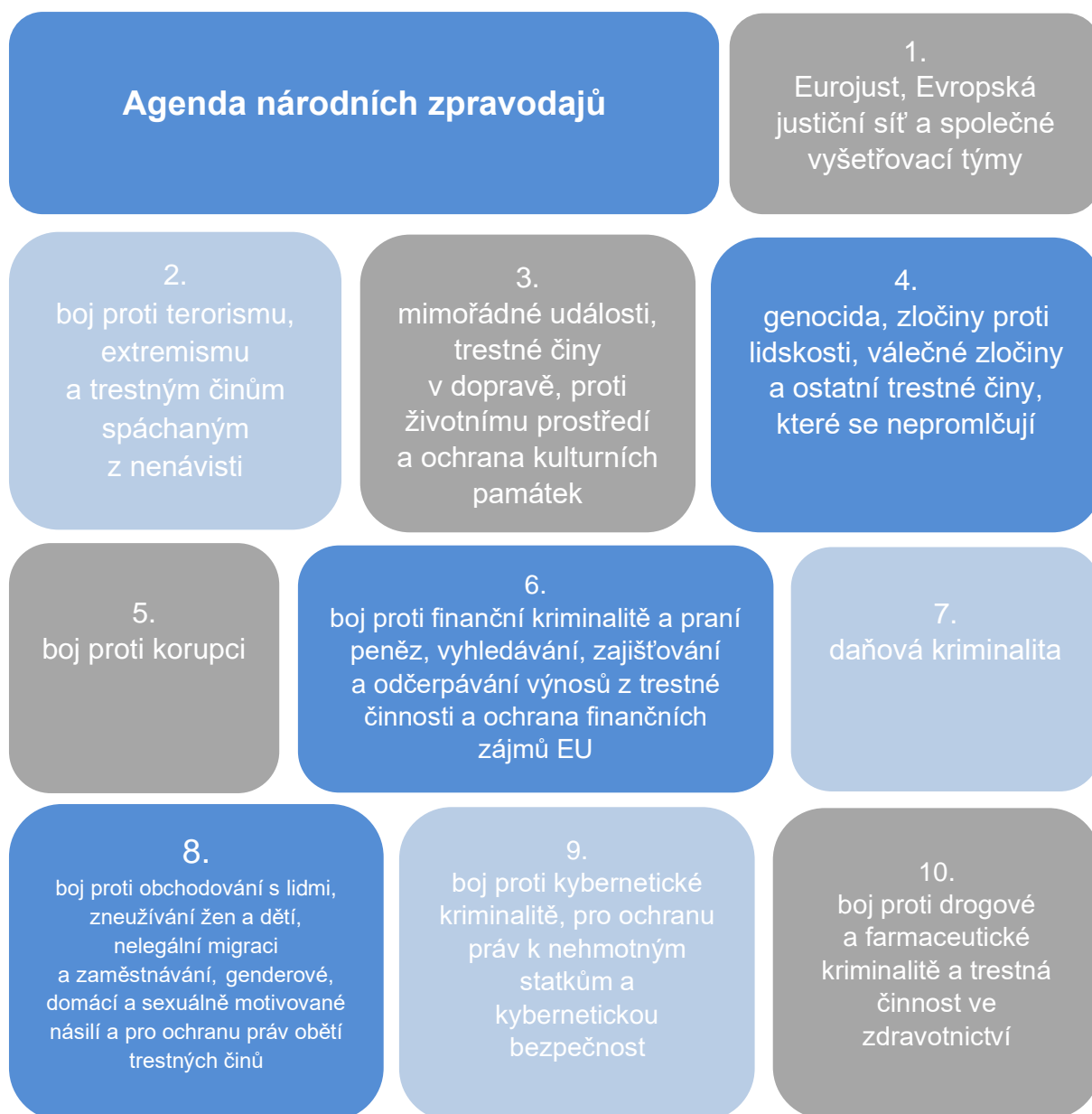
Jeden státní zástupce byl částečně zproštěn kárného obvinění (pro jiné jednání byl naopak uznán vinným kárným opatřením – viz druhou odrážku shora):

Bylo mu kladeno za vinu, že (1) nepodal včas návrh na uložení výchovného opatření podle § 90 odst. 1 ZSM a (2) nereagoval na vady usnesení o zahájení trestního stíhání, které později muselo být zrušeno cestou mimořádného opravného prostředku (stížnosti pro porušení zákona). NSS konstatoval, že pochybení při rozhodovací činnosti může zakládat kárné provinění jen zcela výjimečně v případech extenzivního pochybení a především tehdy, jestliže je státní zástupce na nezákonnost obhajobou výslovně upozorněn (rozhodnutí NSS ze dne 17. 6. 2020 č. j. 12 Ksz 7/2019-196). Ve věci nepodání

návrhu podle § 90 odst. 2 ZSM sice kárně obviněný nepodal návrh soudu na uložení výchovného opatření, ale podle NSS bylo usnesení policejního orgánu o odložení věci podle § 159a odst. 2 trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. d) trestního řádu vadné, neboť ve skutečnosti nešlo o čin jinak trestný a nepodání návrhu soudu tak bylo důvodné. Ve druhém případě podle NSS sice usnesení o zahájení trestního stíhání vykazovalo určité vady (především v podobě nesrozumitelnosti výše způsobené škody v popisu skutku), nešlo však o flagrantní pochybení, které by v rámci rozhodovací činnosti státního zástupce dosahovalo intenzity kárného provinění.

i) Národní zpravodajové

Jak bylo uváděno již v předchozích zprávách o činnosti, opatřením nejvyššího státního zástupce č. 8/2016 ze dne 12. 4. 2016, jež nabylo účinnosti dnem 1. 5. 2016, bylo ustaveno celkem 10 národních zpravodajů (do nabytí účinnosti novely zákona č. 104/2013 Sb. provedenou zákonem č. 422/2022 Sb. národních korespondentů) pro nejzásadnější oblasti kriminality a rovněž pro Eurojust, Evropskou soudní síť a pro společné vyšetřovací týmy. **Zprávy jednotlivých národních zpravodajů o činnosti v roce 2022 byly publikovány na Extranetu státního zastupitelství a na webových stránkách NSZ současně se zveřejněním této Zprávy o činnosti.**

V. NETRESTNÍ PŮSOBNOST STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ A VÝKON DOZORU NAD DODRŽOVÁNÍM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V MÍSTECH ZÁKONNÉHO OMEZENÍ OSOBNÍ SVOBODY

1. Vstupová a návrhová činnost okresních státních zastupitelství (tab. V/1b, V/2a)

Vstupem bylo vyřízeno v roce 2022 u **okresních státních zastupitelství 6 622** (v roce 2021 6 038) věcí.

Návrhem bez ohledu na druh agendy (tab. V/2a – celkový počet návrhů podaných okresními státními zastupitelstvími, v úvahu nutno vzít, shodně jako v předcházejícím roce, i údaje sumářů výkazů o netrestní agendě státního zastupitelství, viz s. 11 výkazu u tab. V/1b) bylo u okresních státních zastupitelství vyřízeno **1 698** (v roce 2021 1 460) věcí.

Z hlediska struktury návrhové činnosti je třeba zmínit především agendu, která bezprostředně navazuje na zásadní úlohu státního zastupitelství v trestní oblasti působnosti, jíž je **návrhová činnost podle § 90 odst. 1 ZSM** (tab. V/1b, viz s. 7). Těchto návrhů bylo v roce 2022 podáno celkem **1 583** (v roce 2021 1 320).

MSZ v Brně uvedlo, že vyšší počty návrhů podle § 90 ZSM odrážejí nárůst trestné činnosti v postcovidovém období a částečně lze vypořádat i trend skupinových věcí a četných recidiv. Lze také vysledovat příchod nové generace pachatelů mladších patnácti let. K rozhodování soudu pro mládež MSZ v Brně uvedlo, že v rámci ukládaných opatření nadále převládala i v loňském roce výchovná povinnost vykonat bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost určitého druhu podle § 18 odst. 1 písm. c) ZSM. Ve vhodných případech pak i s ohledem na aktivitu orgánu sociálně-právní ochrany dětí bylo přistoupeno i k uložení výchovné povinnosti dle § 18 odst. 1 písm. g) ZSM, tedy povinnosti absolvovat vhodný program, který není probačním programem, konkrétně pak preventivní program Aristoteles, organizovaný sdružením Ratolest, z. s. S ohledem na četné recidivy bylo přistupováno i k uložení ochranné výchovy. Přes shora popsané trendy v páchané činnosti jinak trestné se v loňském roce vyskytly i případy, kdy bylo možno uložit opatření napomenutí s výstrahou.

Zcela minimální je nadále **návrhová činnost podle § 42 zákona o státním zastupitelství** na vyslovení neplatnosti smlouvy o převodu vlastnictví pro nedostatek smluvní volnosti u některého z účastníků smluvního vztahu (tab. V/1b, s. 6), v roce 2022 byl podán **jeden** takový návrh (v roce 2021 stejně jako v roce 2020 žádný).

Oproti tomu **návrhů podle § 8 odst. 2 z. ř. s.** (tab. V/1b, s. 8) podala okresní státní zastupitelství celkem **114** (v roce 2021 139).

2. Vstupová a návrhová činnost krajských státních zastupitelství (tab. V/2b, V/1b, V/1d)

Krajská státní zastupitelství vstoupila v roce 2022 do řízení v **333** (v roce 2021 ve 228) věcech.

VSZ v Praze poukazuje na to, že v roce 2022 pokračovala řada řízení (a byla zahájena další) ohledně právnických osob, které v době nízkých úrokových výnosů slibovaly vysoké zhodnocení prostředků veřejnosti prostřednictvím různých „investičních“ nástrojů (dluhopisy, smlouvy o půjčkách,

směnky, smlouvy o správách majetku, investiční smlouvy atp.). Oproti minulosti lze sledovat méně snah o nezákonná ovlivnění těchto řízení (např. skryté ovládnutí věřitelských orgánů, dosazení vlastního insolvenčního správce).

Mezi praktické problémy spojené s těmito řízeními patří problematika střetu mezi právy insolvenčního správce ohledně majetkové podstaty a zajištěním vybraných složek majetkové podstaty v rámci trestního řízení některým z nástrojů trestního práva (§ 47, § 79a a násl., § 344a, § 347 trestního řádu). Řada z těchto dlužníků naplňovala znaky tzv. Ponzioho schématu (tzv. „letadla“). Připomenout možno novou judikaturu týkající se tohoto střetu (NS 29 ICdo 142/2019) a posilující postavení správce na úkor majetkové sankce v trestním řízení.

Rok 2022 byl druhým rokem od nabytí účinnosti § 105a zákona 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, který umožňuje zrušení nečinných obchodních korporací (které nezakládají do sbírky listin své roční výkazy) bez likvidace. V tomto roce bylo možno sledovat častější aplikaci tohoto ustanovení ze strany krajských soudů, i když nadále přetrvávají výkladové problémy (především co se týče okruhu účastníků řízení). Problematika má dopady i do oblasti trestního práva (trestní stíhání tzv. prázdných schránek).

Krajská státní zastupitelství podala v roce 2022 celkem **196** (v roce 2021 164) návrhů (tab. V/1b, s. 23).

3. Výkon dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech zákonného omezení osobní svobody (tab. V/4a až V/4d)

a) Dozor nad místy, kde je vykonávána ochranná a ústavní výchova (tab. V/4c)

V roce 2022 podala státní zastupitelství celkem **3 (-2)** návrhy na zrušení ochranné nebo ústavní výchovy a stejně jako v předcházejících letech **žádný** návrh na uložení ochranné (ústavní) výchovy. Příkazů k přijetí opatření vedoucích k odstranění stavu odporujícího právním předpisům vydali v roce 2022 státní zástupci vykonávající dozor v ústavech celkem **67 (+5)**, nařízení k propuštění dítěte drženého v ústavu nezákonně nevydali státní zástupci v roce 2022 **žádné (-3)**.

Vydané příkazy řešily nedostatky při ukládání opatření ve výchově, omezování práva dětí na držení a užívání mobilních telefonů, kreditní systém zasahující do práv dětí, plošnou kontrolu zásilek adresovaných dětem, navíc za přítomnosti vychovatele namísto ředitele, bezpečnost dětí v zařízení, legitimitu pobytu dětí v zařízení, evidenci osobních darů poskytovaných dětem ze strany zařízení a začlenění kritérií pro jejich poskytování do vnitřního řádu.

U **OSZ v Ostravě** došlo k odmítnutí splnění příkazu státního zástupce ze strany ředitele jednoho ze školských zařízení, na což bylo reagováno v souladu s pokynem obecné povahy č. 10/2012 podáním informace jednak KSZ v Ostravě a NSZ, jednak informováním zřizovatele, v daném případě Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jednalo se o problematiku ukládání opatření ve výchově, resp. jejich schvalování ředitelem ve smyslu § 23 odst. 1 písm. j) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy informovalo ředitele i OSZ v Ostravě o svém stanovisku, ve kterém potvrdilo povinnost ředitele příkaz bezodkladně splnit, stejně jako využívat svou pravomoc schvalovat navržená opatření ve výchově.

MSZ v Praze uvádí, že v zařízení pro děti-cizince Praha 5, Radlická, zůstává problémem praktická nemožnost ověření skutečného věku osob, které jsou bez osobních dokladů a udávají datum svého narození tak, aby s nimi bylo nakládáno jako s dětmi. Oproti předchozím letům je národnostní složení dětí pestřejší, zejména v souvislosti s přílivem dětí z Ukrajiny.

b) Dozor nad věznicemi, v nichž je vykonávána vazba (tab. V/4a)

V roce 2022 státní zástupci vykonávající dozor v tomto typu zákonného omezení osobní svobody vydali v **5 (+2)** případech příkaz k zachování předpisů platných pro výkon vazby. Nařízení k propuštění osoby držené v těchto místech v rozporu s příslušným rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení nebo bez takového rozhodnutí nevydali státní zástupci, stejně jako v letech 2014–2021, **žádné**.

Je konstatován pokračující a prohlubující se nedostatek lékařů a zdravotnického personálu ve věznicích, což se vztahuje i na věznice, v nichž je vykonáván trest odnětí svobody.

Ke dni 1. 1. 2022 byla zřízena dle čl. 1 písm. c) bodu 2. nařízení č. 1/2021 ministryně spravedlnosti Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Praha Pankrác.

c) Dozor nad věznicemi, v nichž se vykonává trest odnětí svobody (tab. V/4b)

Dozoroví státní zástupci krajských státních zastupitelství (a MSZ v Praze) v roce 2021 využili pravomoci vydávat příkazy k zachování předpisů platných pro výkon trestu odnětí svobody celkem v **10 (-7)** případech.

V roce 2022 ovlivňovala situaci ve věznicích jednak převládající naplněnost kapacit věznic pod 4 m² při splnění podmínky § 17 odst. 6 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, zároveň však i stále se snižující počet vězeňského personálu.

Jde o situaci neuspokojivou, která vede mimo jiné ke stálému navyšování počtu mimořádných událostí násilného charakteru, a to nejen mezi vězni navzájem, ale i mezi vězňenými osobami a zaměstnanci věznic. Vysoký je stále i počet sebeustrukčního jednání vězňených osob v podobě sebevražd a pokusů o ně. Podstatně se také zvýšil počet případů napadení příslušníka Vězeňské služby ČR či občanského zaměstnance věznice vězňenou osobou. Na druhé straně jsou stále zaznamenávány i případy napadení vězně příslušníkem (občanským zaměstnancem) Vězeňské služby ČR.

Výrazně se také zvýšil počet případů zneužívání a záchytu mobilních telefonů, SIM karet a příslušenství telefonů ve věznicích a na vnějších pracovištích. Tento nárůst lze odůvodnit vysokou aktivitou Vězeňské služby ČR při odhalování této protiprávní činnosti vězňených osob.

KSZ v Hradci Králové vydáním příkazu prosadilo právo odsouzeného ve Věznici Valdice mluvit bez přítomnosti třetí osoby se svým právním zástupcem.

d) Dozor nad ústavy, v nichž se vykonává ochranné opatření zabezpečovací detence (tab. V/4d)

Jedná se o agendu vykonávanou od nabytí účinnosti zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, dnem 1. 1. 2009 a trestního zákoníku (1. 1. 2010). Podrobnosti plynou z *tab. V/4d*. V roce 2022 nebyl vydán **žádný** příkaz k zachování předpisů platných pro výkon zabezpečovací detence, nařízení k propuštění osoby neprávem držené v ústavu pro výkon zabezpečovací detence nebylo vydáno **žádné**, stejně jako v předcházejících letech.

VI. PODMÍNKY PRO VÝKON PŮSOBNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V ROCE 2022

1. Novelizace právních předpisů

Úvodem je nutno, stejně jako ve zprávě o činnosti za rok 2021, zmínit **zásadní novelizaci trestního zákoníku, trestního řádu a dalších zákonů**, provedenou **zákonem č. 220/2021 Sb.**, která nabyla účinnosti v podstatné části až **od 1. 1. 2022**.

Novela trestního řádu podle svého původního zaměření (srov. tisk 624 Poslanecké sněmovny – volební období 2017 až 2021) byla reakcí na problémy dosavadní aplikační praxe, stejně jako na poznatky odborné veřejnosti. Jednalo se zejména o zvýšení efektivity vykonávacího řízení snížením jeho administrativní náročnosti, a to zejména přenesením rozhodovací pravomoci v rámci vykonávacího řízení na předsedu senátu, změnou úpravy rozhodování mimo veřejné zasedání, zjednodušením procesu nařízení trestu obecně prospěšných prací a změn v průběhu výkonu trestu obecně prospěšných prací a trestu domácího vězení, změnou postavení Probační a mediační služby v rámci vykonávacího řízení, ale také rozšířením jejího působení v přípravném řízení, v rámci odklonů a v řízení ve věcech dětí mladších 15 let. Rovněž mělo dojít k zakotvení pozitivních nástrojů motivace odsouzeného při výkonu trestu a změnám souvisejícím s institutem podmíněného propuštění.

V průběhu legislativního procesu však došlo k výraznému pozměnění původní navrhované novely i o některá ustanovení, která vycházela z poslaneckých návrhů novel shora uvedených předpisů z oblasti trestního práva hmotného i procesního.

Z rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení je vyloučen soudce nebo přísedící, který ve věci rozhodoval v původním řízení.

Velmi podstatné změny byly provedeny v oblasti **odklonů**. Novelizace se v tomto ohledu týká především podmíněného zastavení trestního stíhání a podmíněného odložení podání návrhu na potrestání (ustanovení § 179g odst. 2 písm. a), odst. 3, 4, 6, 7, § 179h odst. 1 až 4, odst. 7, a § 179i, § 307 odst. 3 až 5, odst. 7, odst. 8, § 308 odst. 1 až 4, odst. 7, ve znění citované novely).

Jedná se o to, že v rámci institutu podmíněného odložení podání návrhu na potrestání, stejně jako institutu podmíněného zastavení trestního stíhání, bylo stanoveno, že je možné závazek spočívající v zdržení se určité činnosti, která může spočívat i v držení a chovu zvířat a péči o ně, pokud se v souvislosti s ní dopustil obviněný (podezřelý) trestného činu, přijmout i na dobu kratší, než je stanovená délka zkušební doby.

Jedním z důsledků této novelizace je i umožnění aplikace postupů souvisejících s trestem zákazu činnosti i ve vztahu k trestu zákazu držení a chovu zvířat, který je svým charakterem trestu zákazu činnosti podobný, včetně možnosti zdržet se držení a chovu zvířat v rámci tzv. odklonů (srov. dále ustanovení § 179h, § 179i, § 307, § 308, § 308a, § 350aa trestního řádu, resp. i ustanovení § 74b trestního zákoníku, ve znění novely).

Rovněž byla stanovena povinnost započítat dobu, po kterou bylo podezřelému nebo obviněnému před rozhodnutím o podmíněném odložení podání návrhu

na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání znemožněno předmětnou činnost vykonávat, a to z důvodu odnětí oprávnění k výkonu této činnosti podle jiného právního předpisu nebo na základě jiného opatření orgánu veřejné moci, tj. obdobně jako je tomu v rámci trestu zákazu činnosti (§ 74 trestního zákoníku). Obligaturní náležitostí rozhodnutí o zápočtu je nově určení předpokládaného data ukončení trvání závazku. Jde-li o závazek zdržet se řízení motorových vozidel, usnesení o započtení doby s doložkou právní moci státní zástupce doručí obci s rozšířenou působností, která vede registr řidičů [(§ 119 odst. 1, 2 písm. j) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu]. Obdobně to platí i u samotného usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, pokud se obviněný zavázal, že se během zkušební doby zdrží řízení motorových vozidel, pak toto usnesení s doložkou právní moci státní zástupce doručí obci s rozšířenou působností, která vede registr řidičů.

V rámci podmíněného odložení podání návrhu na potrestání a podmíněného zastavení trestního stíhání lze uložit podezřelému nebo obviněnému nejenom přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, ale také dohled (srov. § 49 až § 51 trestního zákoníku). Také se umožňuje, aby v rámci těchto institutů mohla být ukládána i výchovná opatření (§ 15 až 20 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže), pokud je pachatel ve věku blízkém věku mladistvých, tedy ve věku od osmnácti do devatenácti let.

Byl určen výčet opatření, která mohou být podezřelému či obviněnému případně takto nově uložena, jedná se o možnost uložit dohled, přiměřená omezení, přiměřené povinnosti nebo výchovná opatření, přijmout prodloužení závazku zdržet se určité činnosti nebo zcela nový závazek či možnost uložit podezřelému nebo obviněnému, aby složil peněžitou částku určenou státu na pomoc obětem trestné činnosti.

Podezřelý (obviněný) může podat návrh na zrušení uloženého přiměřeného omezení, přiměřené povinnosti nebo výchovného opatření, jejichž kontrolou byla pověřena Probační a mediační služba, anebo návrh na zrušení uloženého dohledu, jen pokud k němu připojí kladné stanovisko probačního úředníka; není-li stanovisko k návrhu připojeno, státní zástupce o takovém návrhu nerozhoduje a vrátí jej podezřelému (obviněnému) s poučením o nutnosti takové stanovisko k němu připojit. Byl-li návrh podezřelého zamítnut, může jej opakovat až po uplynutí šesti měsíců ode dne nabytí právní moci zamítavého rozhodnutí; to neplatí, byl-li zamítnut pouze z důvodu, že doposud neuplynula stanovená lhůta. Po uplynutí poloviny doby, po kterou se podezřelý (obviněný) zavázal zdržet se určité činnosti podle § 307 odst. 2 nebo § 179g odst. 2 písm. a) trestního řádu, ve znění novely, může státní zástupce na návrh podezřelého (obviněného) rozhodnout, že zbytek závazku nebude vykonán, pokud podezřelý (obviněný) v době trvání tohoto závazku prokázal způsobem svého života, že jeho dalšího výkonu není třeba. Současně s takovým rozhodnutím je oprávněn státní zástupce prodloužit zkušební dobu podmíněného zastavení trestního stíhání až o dva roky, přičemž celková délka zkušební doby nesmí překročit pět let.

Nově také platí, že se již nevyžaduje ani souhlas obviněného s podmíněným zastavením trestního stíhání, jestliže v rámci zkráceného přípravného řízení udělil v procesním postavení podezřelého souhlas s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání (srov. § 307 odst. 3 trestního řádu).

Novelou trestního řádu byl též upraven nový dovolací důvod. K tomu srov. bod IV. 1. a), bb).

Ve vztahu k **novelizaci trestního zákoníku** lze upozornit především na to, že soudu (viz shora obdobné změny v úpravě podmíněného zastavení a podmíněného

odložení podání návrhu na potrestání) byla poskytnuta možnost rozhodnout o zrušení uložených přiměřených omezení, přiměřených povinností či výchovných opatření anebo dohledu, a to za předpokladu, že daná osoba vede ve zkušební době řádný život a plněním svých povinností prokázala polepšení, není už zapotřebí zvýšeně sledovat a kontrolovat její chování, a tedy lze očekávat, že povede řádný život i bez těchto opatření. Takto lze zrušit jak všechna přiměřená omezení, přiměřené povinnosti či výchovná opatření, tak pouze jedno nebo některá z nich, bylo-li uloženo více druhů současně. Tímto nástrojem se eliminuje nutnost výkonu dohledu nebo kontroly probačního úředníka nad osobami, u kterých to již není potřeba a dohled či kontrola se tak u těchto osob stává pouze formálním úkonem neplnícím svůj účel (srov. zejména § 60a, § 65, § 75, § 82a, § 85a a § 89 trestního zákoníku).

Citovanou novelou byly **zpřesněny znaky charakterizující objektivní stránku skutkové podstaty trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 trestního zákoníku.**

Byla zakotvena zcela **nová skutková podstata trestného činu šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403a trestního zákoníku, ve znění novely)**, k jejímu uplatňování viz výše bod II. 1. g).

Novela provedená **zákonem č. 130/2022 Sb.**, jež nabyla účinnosti dnem **28. 6. 2022**, představuje adaptaci a implementaci předpisů Evropské unie, a to „non-cash směrnice“, „nařízení ECRIS-TCN“, „směrnice ECRIS“, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1153 ze dne 20. června 2019 o stanovení pravidel usnadňujících používání finančních a dalších informací k prevenci, odhalování, vyšetřování či stíhání určitých trestných činů a o zrušení rozhodnutí Rady 2000/642/SVV, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/40 ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV, směrnice o boji proti terorismu, stejně tak jako směrnice o obětech trestných činů.

Počítačovým systémem se ve smyslu výkladového ustanovení § 136a trestního zákoníku, ve znění citované novely, rozumí zařízení anebo skupina vzájemně propojených nebo přidružených zařízení, z nichž jedno nebo více provádí na základě programu automatické zpracování dat. Počítačovým systémem se rozumí i data uložená, zpracovaná, opětovně vyhledaná nebo přenesená tímto zařízením anebo skupinou zařízení za účelem jeho nebo jejich provozu, použití, ochrany a údržby.

Podstatné změny novela provedla ve znění skutkové podstaty **trestného činu neoprávněného zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací, trestného činu opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat a trestného činu neoprávněného zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací z nedbalosti (§ 230, § 231 a § 232 trestního zákoníku, ve znění novely).**

Podmínka získání přístupu k počítačovému systému nebo k nosiči informací by v případě skutkové podstaty uvedené na prvním místě při restriktivním výkladu mohla vést i k vyloučení trestnosti jednání, při kterých není třeba získat přístup k danému počítačovému systému, jako může být masové šíření ransomwaru nebo DDoS útok.

Změna v § 230 odst. 4 písm. c) trestního zákoníku vychází ze směrnice o útocích na informační systémy, kdy dosavadní znění tohoto ustanovení neodpovídalo definici pojmu kritická infrastruktura. Podle dosavadního znění by tak nebyla poskytována ochrana počítačovým (informačním) systémům, které nespadají

pod orgán veřejné moci, jako například elektrárny nebo dopravní sítě. Novelizované znění tak poskytuje ochranu prostředky trestního práva i dalším zásadním informačním systémům, jako jsou jiné informační systémy chráněné dle zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů.

K novelizaci § 234 trestního zákoníku o trestném činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku je třeba uvést, že dosavadní právní úprava obsažená v trestním zákoníku nedefinovala pojem platební prostředek, pouze uváděla demonstrativní výčet těchto platebních prostředků. Citovaná novela takový výčet odstranila, a to s přihlédnutím k rychlému technologickému vývoji v oblasti platebních prostředků, kdy se ukazuje, že v případě platebních prostředků tento výčet ztrácí smysl, když s ohledem na dynamický vývoj v této oblasti nemusí být za několik let aktuální nynější způsoby placení. Nadále je nutno za platební prostředky dle trestního zákoníku považovat i směnky, papírové šeky či poštovní poukazy, které byly z rozsahu působnosti zákona o platebním styku vyňaty.

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku postačí, dojde-li k opatření si části hmotného či nehmotného platebního prostředku bez potřebné autorizace, byť tato část sama o sobě neumožňuje provádění platebních transakcí. Trestní postih je namístě jak v případě, kdy si pachatel například krádeží opatří platební kartu, ačkoli nezná PIN kód, tak i v případě, kdy si pachatel neoprávněně opatří a následně disponuje větším množstvím identifikačních údajů, jako jsou například číslo platební karty, jméno uživatele, datum expirace platební karty a CVV kód (například tím, že se dostane do počítačového systému hotelu, kde jsou uloženy identifikační údaje hostů, včetně platebních údajů jejich platebních karet). Zde je dána zřejmá společenská škodlivost a vyšší typová závažnost takového jednání a trestní postih by měl být aplikován, byť tyto údaje samy o sobě neumožňují provedení platby. V méně závažných případech, kdy je opatřena pouze část nehmotného platebního prostředku, přitom může být odůvodněn postup podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku, tj. aplikace zásady subsidiarity trestní represe, a to i přes formální naplnění definičních znaků skutkové podstaty ustanovení § 234 odst. 1 trestního zákoníku.

Ve vztahu k nehmotným platebním prostředkům nelze hovořit o držbě, a z toho důvodu se namísto slova držitel zakotvuje pojem uživatel.

Změna skutkové podstaty **trestného činu výroby a držení padělatelského náčiní a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku (§ 236 trestního zákoníku)** vložila do odstavce 1 též slova „vede do oběhu, doveze, vyveze, proveze, ...“.

Non-cash směrnice vyžaduje trestněprávní postih nejen jednání, které spočívá v neoprávněném zacházení se zařízeními nebo prostředky, počítačovými údaji nebo jinými prostředky, které byly vytvořeny nebo přizpůsobeny pro účely spáchání krádeže, neoprávněného přisvojení nebo jiného neoprávněného získání nehmotného platebního prostředku, kdy takové jednání (například výroba, opatření nebo zacházení s tzv. skimmovacím zařízením, které slouží ke sběru elektronických dat z platebních karet) je možno již v současné době postihovat podle § 231 trestního zákoníku, ale i hmotného platebního prostředku. Jako příklad lze uvést zařízení, které má sloužit k tomu, aby platební karta uvízla v bankomatu, který případně může být i falešný, a karta byla následně odejmuta (ukradena) pachatelem. Na základě non-cash směrnice je namístě, aby taková jednání byla postihována jako dokonáný trestný čin a již tedy nebude možná kvalifikace takového jednání jako příprava dle § 20 trestního zákoníku k trestnému činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku dle § 234 trestního zákoníku. Z tohoto důvodu došlo i k rozšíření dosavadní základní skutkové podstaty trestného činu výroby a držení padělatelského náčiní podle § 236 odst. 1 trestního zákoníku.

Touto novelou byla zakotvena rovněž **nová skutková podstata trestného činu účasti na nestátní ozbrojené skupině zaměřené na působení v ozbrojeném konfliktu (§ 321a trestního zákoníku, ve znění novely)**. Stalo se tak s ohledem na nedostatky stávající právní úpravy, jež neumožňovala adekvátně reagovat na účast

fyzických osob na činnosti nestátních ozbrojených entit zaměřených na působení v ozbrojeném konfliktu probíhajícím na území jiného státu.

Pro naplnění této skutkové podstaty není třeba formalizované členství v takové nestátní ozbrojené skupině, ale postačuje faktické, případně i konkludentní začlenění do takové skupiny.

Dne 29. 3. 2022 nabyla účinnosti již v úvodu citovaná **vyhláška č. 71/2022 Sb.**, kterou byla novelizována vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů. Novela rozšířila rozsah věcné příslušnosti vrchních státních zastupitelství o trestné činy podle hlavy třinácté dílu 2 a podle hlavy sedmé dílu 2 zvláštní části trestního zákoníku a trestných činů genocidia podle § 400 trestního zákoníku a útoku proti lidskosti podle § 401 trestního zákoníku.

Potřeba novelizace vyplynula v souvislosti s aktuálně probíhající invazí vojsk Ruské federace na území Ukrajiny, kdy se jako vhodné ukázalo zajištění vyšší specializace státních zástupců a koordinace výkonu působnosti státního zastupitelství ohledně shora uvedených trestných činů.

Zákon č. 240/2022 Sb. s účinností **od 1. září 2022** novelizoval zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tímto zákonem došlo zejména ke změně katalogu chráněných hodnot vymezených předmětem úpravy zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů, a to tak, že tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie některé povinnosti při uskutečňování mezinárodních sankcí za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, boje proti terorismu, dodržování mezinárodního práva, ochraně lidských práv a svobod a podpoře demokracie a právního státu.

Součástí novely je také změna trestního zákoníku, a to konkrétně skutkové podstaty trestného činu porušení mezinárodních sankcí podle § 410 trestního zákoníku, kde se rozšiřuje znak charakterizující subjektivní stránku této skutkové podstaty v podobě účelu. Ustanovení § 410 odst. 1 trestního zákoníku po nabytí účinnosti novely stanoví trestnost pachatele, který ve větším rozsahu poruší příkaz, zákaz nebo omezení stanovené za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany lidských práv a svobod, boje proti terorismu, dodržování mezinárodního práva nebo podpory demokracie a právního státu, k jejichž dodržování je Česká republika zavázána ze svého členství v Organizaci spojených národů nebo v Evropské unii anebo které zavedla Česká republika podle sankčního zákona. Kvalifikovaná skutková podstata § 410 odst. 3 písm. e) trestního zákoníku, ve znění novely, vymezuje trestnost toho, kdo přispěje takovým činem (uvedeným v § 410 odst. 1 trestního zákoníku) podstatně k narušení mezinárodního míru a bezpečnosti, opatření směřujících k ochraně lidských práv nebo boje proti terorismu a svobod, boje proti terorismu, dodržování mezinárodního práva nebo podpory demokracie a právního státu.

2. Personální a materiální zajištění výkonu působnosti

a) Personální zajištění výkonu působnosti (tab. VI/1, tab. VI/2a, VI/2b justičního odboru Ministerstva spravedlnosti)

Výkon působnosti státního zastupitelství je náležitě personálně zajištěn, plánované stavy státních zástupců jsou prakticky naplněny, v rámci celé ČR jsou funkce státních zástupců obsazeny z **98,1 %** (v roce 2021 z 97,03 %).

MSZ v Praze obdobné závěry, jež se týkají kritického nedostatku policistů (viz bod III. 1.), uvádí i ve vztahu k zaměstnancům státního zastupitelství, a dokonce i ve vztahu k právními čekatelům a státním zástupcům. S ohledem na velké množství mimořádně složitých věcí se eviduje větší množství žádostí o přeložení k výkonu funkce mimo hlavní město Prahu. Nedostatečné personální obsazení z důvodů dočasných přidělení u vyšších státních zastupitelství či rodičovské dovolené zvyšuje v některých případech nároky na stávající státní zástupce a tím negativně ovlivňuje délku trestního řízení.

Jakkoli **MSZ v Praze** zdůrazňuje, že systemizační dohody plní svůj účel, upozorňuje, že výpočty nejsou pro reálné zatížení státních zástupců **MSZ v Praze** a jednotlivých **ObsZ pro Prahu 1–10** vhodné. Namísto by pak bylo zavést speciální index obtížnosti pro hlavní město Prahu, který by reflektoval nikoli jen samotný nápad, ale i rozsah a složitost zpracovávaných věcí i celé agendy.

KSZ v Praze dává k úvaze stanovit v dohodě s Ministerstvem spravedlnosti interní pravidla pro možnost dočasného navýšení počtu státních zástupců přijetím nových státních zástupců za státní zástupkyně (či státní zástupce), které budou čerpat rodičovskou dovolenou, a to za podmínky, že při jejich návratu z rodičovské dovolené nebude překročen v obvodu příslušného krajského státního zastupitelství plánovaný počet státních zástupců, což bude snadno zajištěno tím, že v rámci plánování personální práce bude vždy přijetí nového státního zástupce „nad rámec plánovaného stavu“ spojeno s garancí zániku funkce některého ze stávajících státních zástupců (dovršení věku 70 let) do doby návratu státní zástupkyně z rodičovské dovolené. Právě uvedený postup by nebyl spojen se zvýšením nároků na rozpočtové prostředky, neboť reálný počet státních zástupců aktuálně vykonávajících funkci by byl i při volbě shora uvedeného mechanismu v rámci daného krajského státního zastupitelství vždy menší nebo roven plánovanému počtu státních zástupců, na který jsou a mají být zajištěny rozpočtové prostředky.

Pokud jde o **využívání asistentů a vyšších úředníků státního zastupitelství, MSZ v Praze** je názoru, že pozice vyšších úředníků jsou obrovským přínosem, např. s ohledem na rozsáhlou netrestní agendu, danou mj. i umístěním Psychiatrické nemocnice Bohnice. Vyšší úředník je využíván k postupu podle § 8 odst. 2 trestního řádu (údaje bank a správců daně) a k přibírání tlumočnicků. Dále vyřizuje agendu postupu podle § 308 a § 330 odst. 4 trestního řádu, samostatně zpracovává evropské vyšetřovací příkazy, žádosti o právní pomoc, zajišťuje jejich překlady, řeší následná vyúčtování, pořizuje výpisy z evidencí. V rámci obvodu působnosti **KSZ v Ústí nad Labem** působí celkem 7 vyšších úředníků státního zastupitelství, přičemž jejich činnost je hodnocena i nadále velmi kladně, je pro státní zástupce okresních státních zastupitelství důležitá v tom směru, že jim ulehčuje od realizace jednodušších úkonů spíše administrativního charakteru a umožňuje jim soustředit se na úkoly složitější. Rovněž **KSZ v Plzni** hodnotí práci vyšších úředníků státního zastupitelství velice pozitivně, kdy na **KSZ v Plzni** je vyšší úředník státního zastupitelství zařazen v netrestním oddělení a zpracovává podklady především ke vstupu státních zástupců do insolvenčních řízení. U okresních státních zastupitelství v jeho obvodu pak vyšší úředníci zpracovávají podklady pro odklony v trestním řízení, včetně osvědčení podle § 308 odst. 1 trestního řádu, a rozhodují o přiznání tlumočného a znalečného.

Pozice vyšších úředníků státního zastupitelství nebyly ani v roce 2022 na **KSZ v Praze** a na okresních státních zastupitelstvích v jeho obvodu zřízeny, neboť přestože bylo v uplynulých letech zajištěno proškolení vybraných justičních pracovníků ve formě studia na Justiční akademii k získání odbornosti pro výkon práce vyššího úředníka státního zastupitelství, nemohla být zatím provedena systémově jednotná personální změna s ohledem na stav rozpočtových prostředků na platy zaměstnanců.

Asistenti působí na **NSZ**, jejich činnost je hodnocena velmi pozitivně.

Nadále jsou velmi dobré zkušenosti se zapojením **právních čekatelů**. Vychází se z toho, že nároky kladené na práci státního zástupce není zpravidla možné splnit bez předchozí přípravné služby právního čekatele.

MSZ v Praze uvádí, že se osvědčila možnost intervence právních čekatelů u hlavních líčení. Zkušenosti s právními čekateli ukazují, že jsou nepostradatelnou personální součástí státního zastupitelství, neboť vhodně doplňují a obsazují místa po odcházejících státních zástupcích a plnohodnotně je nahrazují. Výsledky výběrových řízení na volná místa státních zástupců svědčí o tom, že právní čekatelé vysoce převyšují svými teoretickými i praktickými znalostmi a zkušenostmi ostatní uchazeče, zejména z řad advokacie. S ohledem na aktuální poněkud uvadající zájem o profesi státního zástupce, jakož i právního čekatele, což je patrné z nižších počtů uchazečů, kteří se hlásí do výběrových řízení, by bylo vhodné navázat užší spolupráci s právníckými fakultami za účelem vyhledávání vhodných uchazečů na místa právních čekatelů, totéž platí i pro vyhledávání vhodných uchazečů na volná místa vyšších úředníků státního zastupitelství. Právní čekatelé jsou ihned připraveni po svém jmenování do funkce státního zástupce svou činnost zcela samostatně vykonávat. Role právních čekatelů je nezastupitelná a je třeba ji v soustavě státního zastupitelství podporovat.

Také podle **KSZ v Praze** je pozice právních čekatelů zásadní a nezastupitelná, což potvrzují průběh a výsledky výběrových řízení na pozice státních zástupců za období let 2006 až 2022, v nichž

zásadně před jinými uchazeči uspěli vždy právní čekatelé s ohledem na vyšší odbornost a zkušenosti z práce na státním zastupitelství.

KSZ v Ústí nad Labem je jednoznačným zastáncem zachování institutu právních čekatelů a doplňování soustavy státního zastupitelství právě z jejich řad. Právní čekatelé se považují nadále za naprosto klíčový prvek pro doplňování úřadů státního zastupitelství. Právní čekatelé získávají žádoucí návyky od zkušenějších kolegů (zejména školitelů), kteří jsou pečlivě vybíráni pro jejich přípravu, a to s důrazem na profesní erudici i žádoucí charakterové vlastnosti. I když po dobu jejich čekatelské praxe je do nich ze strany úřadu, u něhož praxi vykonávají, spíše investováno, tato praxe umožní daleko lépe působit na osobnost budoucího státního zástupce, jenž se při své přípravě formuje, a v případě následného výběrového řízení na místo státního zástupce je jeho práce i vystupování státnímu zastupitelství velmi dobře známo. Právní čekatel se rychle a snadněji zapracuje do funkce státního zástupce, nežli osoba vstupující do soustavy státního zastupitelství zvenčí (z jiných právnických profesí), když má velmi dobrou povědomost i o interních předpisech soustavy státního zastupitelství.

KSZ v Plzni uvádí požadavek směřující k navýšení počtů právních čekatelů, neboť počty systemizovaných míst neumožňují nahradit a doplnit uvolněná místa státních zástupců. V loňském roce a v roce předchozím byla volná místa státních zástupců doplněna asistenty soudců, a to z důvodů nedostatku právních čekatelů.

I když jsou plánované počty zaměstnanců a plánované počty právních čekatelů odděleny samostatnou Dohodou o systemizaci míst zaměstnanců a Dohodou o systemizaci míst právních čekatelů, jsou pro účely sledování personální obsazenosti státního zastupitelství zařazeni do kategorie zaměstnanců, což není podle **KSZ v Ústí nad Labem** žádoucí. Přijímání právního čekatele do pracovního poměru podléhá zcela jiné proceduře nežli obsazení míst např. administrativních pracovníků.

Právní čekatelé jsou podle názoru **KSZ v Hradci Králové** základním zdrojem pro doplňování soustavy státního zastupitelství nově jmenovanými státními zástupci.

VSZ v Olomouci i obě krajská státní zastupitelství v jeho obvodu působnosti nadále prosazují důležitost institutu právních čekatelů v systému státního zastupitelství, když tento způsob získávání vhodných adeptů na funkci státního zástupce má širokou podporu u nižších složek státního zastupitelství, které jsou s tímto institutem v denním kontaktu. Praxe pak dlouhodobě ukazuje, že tento způsob výchovy nových státních zástupců a zástupkyň je tím nejlepším a nejefektivnějším.

b) Materiální zajištění výkonu působnosti a vzdělávání

Zajištění výkonu působnosti státního zastupitelství je závislé také na **obsazení jednotlivých státních zastupitelství kvalitním odborným administrativním aparátem, popř. aparátem v oboru informačních technologií.**

MSZ v Praze jako nejvýznamnější rizikový faktor do budoucna nadále vnímá platové podhodnocení odborného administrativního aparátu. Při odchodu stávajících zaměstnanců do důchodu je obtížné nahradit odborný administrativní aparát novými pracovníky, neboť nástupní tabulkový plat, a to včetně osobního ohodnocení, není motivační. Pohybuje se na hranici (i pod ní) minimální zaručené mzdy. Nebezpečí nemožnosti dostatečně a kvalitně obsadit místa odborného administrativního aparátu je pak významně zvýšeno právě v hlavním městě Praze, v němž jsou náklady na bydlení podstatně vyšší než jinde. Případné dojíždění je ovlivněno zvyšováním cen za dopravu a časovou zátěží. Současný tabulkový plat odborného administrativního aparátu není v prostředí hlavního města Prahy na trhu práce konkurenceschopný.

Podle **MSZ v Praze** je problematickou oblastí pro oddělení informatiky personální a mzdová politika v oboru informačních technologií. Stále se nedaří „nabírat“ na uvolněná místa v tomto oboru dostatečně kvalifikovaný personál, **MSZ v Praze** je odkázáno na nábor čerstvých absolventů, které je nutno následně vyškolit. Tím ovšem vzniká reálný problém s fluktuací zaměstnanců, kteří po zácvičku a získání určité praxe odcházejí na mnohem lépe placená místa mimo státní správu. Činnost zaměstnanců OAA je na vysoké úrovni, a to přesto, že jejich platové ohodnocení je nadále přes mediálně proklamované snahy o navýšení jejich platů velmi nízké.

Obdobné poznatky uvádějí i ostatní krajská státní zastupitelství. U zaměstnanců z oboru informačních technologií je situace taková, že nelze sehnat náhradu za pracovníky ve věku výrazně nad hranici důchodového věku vůbec a u administrativy je zájemců minimum a jejich schopnosti vesměs neodpovídají požadavkům.

V roce 2022 došlo k nárůstu průměrného výdělku u ostatních zaměstnanců v porovnání s předchozím rokem o 1 575 Kč, tj. o 4,92 %. Jeho výše 33 580 Kč měsíčně však nadále nedosahuje úrovně průměrné mzdy v ČR, v hlavním městě Praze ani v nepodnikatelské sféře.

Ke zlepšení stavu by přispělo pouze navýšení platových tarifů v nižších platových třídách, které jsou pod úrovní zaručené mzdy, a také další růst platů po dovršení 32 odpracovaných let, v návaznosti na změny věkových hranic pro vznik nároku na starobní důchod.

Problematickou otázkou nadále zůstává naplňování počtu zaměstnanců s předepsaným vysokoškolským vzděláním, celkový počet je naplněn zhruba z cca 50 %, vzhledem k rozdílům v průměrných výdělcích zaměstnanců státní správy a v podnikatelském sektoru na území hl. m. Prahy a v zaměstnavateli poskytovaných busech. Tuto otázku by mohlo do budoucna příznivě ovlivnit jen navýšení platových tarifů.

KSZ v Českých Budějovicích poukazuje na to, že se i nadále prohlubuje problém s nedostatečným ohodnocením administrativních zaměstnanců i přes 10 % navýšení mzdových tarifů v závěru roku 2022. Při přijímání nových zaměstnanců je stále nutné u některých mladých zaměstnanců doplácet „zaručenou mzdu“.

Obdobně také **KSZ v Hradci Králové** zmiňuje, že v kategorii ostatních zaměstnanců je zařazen velký počet zaměstnankyň, které pracují na státním zastupitelství celý svůj pracovní život a blíží se důchodovému věku, přičemž je velmi obtížné tyto zaměstnankyně nahradit, jelikož z finančních důvodů mladší uchazeči o tato místa nejeví zájem. Práce ostatních zaměstnanců na státním zastupitelství není dlouhodobě odpovídajícím způsobem finančně ohodnocena. Další problém spočívá v tom, že není možné přijmout do pracovního poměru zaměstnance za dlouhodobě nemocného kolegu (za mateřskou či rodičovskou dovolenou je možné tuto náhradu přijmout). Výše uvedené skutečnosti týkající se kategorie ostatních zaměstnanců státního zastupitelství vzbuzují vážné obavy, zda bude možno v budoucnu zajistit činnost státních zastupitelství.

Všechna krajská státní zastupitelství dále upozorňují na nepřilíš uspokojivý stav využívané výpočetní techniky. Přitom pandemie COVID-19 ukázala potenciál, jaký může v případě obdobných problémů v budoucnu plnit kvalitní vybavení počítači i dalším příslušenstvím.

V roce 2022 byla u **VSZ v Olomouci** provedena Ministerstvem spravedlnosti veřejnosprávní kontrola hospodaření za období od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2022. Kontrolou nebylo zjištěno porušení rozpočtové kázně ani žádné jiné závažné nedostatky.

Státní zástupci i ostatní zaměstnanci se zúčastňují prezenčních, popř. i distančních seminářů pořádaných Justičními akademiemi v Kroměříži, a to v závislosti na své specializaci. Na Justiční akademii ČR byly ze strany státních zástupců i ostatních zaměstnanců předloženy konkrétní návrhy na vzdělávací akce, o které byl vysloven zájem. Ze strany státních zástupců byl zájem i o metodické semináře a školení pořádané Policií ČR či o akce organizované NSZ.

MSZ v Praze uvádí, že z proběhnuvších mimořádných vzdělávacích akcí bylo kladně hodnoceno především školení ILEA (International Law Enforcement Agency) zaměřené na téma legalizace výnosů z trestné činnosti. Kladně lze hodnotit nabídku seminářů a školení Justiční akademie, a to především pro státní zástupce a právní čekatele.

Vysoce kladně byl hodnocen třídní seminář „Řízení, organizace a vedení lidí“, určený pro vedoucí pracovníky státního zastupitelství, pořádaný Justičními akademiemi v Kroměříži. Význam mají i každoroční výroční konference Unie státních zástupců, jejichž charakter je částečně vzdělávací, povětšinou i s meziresortním přesahem.

Pro státní zástupce jsou pořádány ze strany krajských státních zastupitelství pracovní porady – semináře se zaměřením na jednotlivé specializace, kde je projednávána aktuální judikatura, poznatky z praxe apod. Lepší úroveň spolupráce přináší i společná školení a semináře meziresortního charakteru, především s policejními orgány a pracovníky finančních úřadů.

VII. VZTAHY S ÚŘADEM EVROPSKÉHO VEŘEJNÉHO ŽALOBCE (tab. III/10a až III/10c)

Činnost EPPO byla zahájena dnem 1. 6. 2021.² Radou EU byl již dne 29. 7. 2020 jmenován evropský žalobce za Českou republiku a následně Kolegiem Úřadu evropského veřejného žalobce deset evropských pověřených žalobců.

Po zahájení činnosti EPPO došlo k přenesení podstatné části agendy trestních řízení týkajících se finančních zájmů Evropské unie na tento evropský orgán. S přihlédnutím k této skutečnosti byla v rámci komunikace s EPPO a uskutečněné koordinační schůzky nastavena vzájemná spolupráce a plnění informačních povinností mezi národní soustavou státního zastupitelství a EPPO. V rámci tohoto systému je zajištěno informování NSZ o zahájení řízení ze strany EPPO v konkrétní věci, stejně jako o jeho ukončení (s výjimkami věcí, ve kterých by předávání informací mohlo ohrozit prověřování podezření ze spáchání trestné činnosti). Rovněž byl dohodnut mechanismus podávání žádostí ze strany EPPO vůči NSZ a udělování požadovaných souhlasů ze strany NSZ s převzetím již probíhajících trestních řízení orgány národní soustavy státního zastupitelství. Takový souhlas je po přezkoumání věci udělován vždy státním zástupcem odboru závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ s tím, že po udělení souhlasu je věc příslušným evropským pověřeným žalobcem společně se spisovým materiálem předána přímo národnímu orgánu státního zastupitelství, jehož věcná a místní příslušnost vyplývá z obecných kritérií trestního řádu. Tento centrální model udělování souhlasů zajišťuje jednotný přístup při posuzování žádostí EPPO v rámci celé soustavy státního zastupitelství. V roce 2022 byl tento souhlas ze strany NSZ udělen v 8 trestních věcech.

Ve specifických případech trestné činnosti, kterou byly dotčeny evropské i vnitrostátní veřejné rozpočty, byly v souladu s příslušnými ustanoveními Nařízení (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, provedeny konzultace mezi NSZ a EPPO. Konzultace byly vedeny k otázkám meritorního skončení prověřování formou odložení věci nebo aplikace některého z alternativních způsobů ukončení prověřování (§ 159a odst. 3 trestního řádu).

Ze strany **odboru závažné hospodářské a finanční kriminality NSZ** nadále probíhá průběžné sledování trestních věcí dotýkajících se finančních zájmů Evropské unie, které zůstávají v působnosti národních orgánů státního zastupitelství. S cílem metodického využití je toto sledování průběhu trestního řízení zaměřeno především na oblast zapojení úředních osob do páchaní trestné činnosti, trestní odpovědnost právnických osob a souvislost trestné činnosti se sférou veřejného zadávání a nezákonného ovlivňování veřejných zakázek spolufinancovaných z domácích i evropských zdrojů. V této souvislosti probíhá i úzká součinnost s odborem mimořádných opravných prostředků NSZ, i s eventuální konzultací s EPPO, směřující především k judikatornímu vyjasnění některých hmotněprávních otázek trestné činnosti dotýkající se především oblastí využití veřejných prostředků při financování veřejných zakázek.

Podrobnosti o rozsahu předávaných věcí, o právních kvalifikacích trestných činů, o něž se jednalo, i o přeshraniční spolupráci v souladu s čl. 31 nařízení 2017/1939, vyplývají z *tab. III/10a až III/10c*.

V průběhu roku 2022 došlo rovněž k realizaci organizačních změn v rámci fungování sítě AFCOS pro výměnu informací poskytovaných národními orgány Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). NSZ jako orgán veřejné žaloby nadále zůstává součástí této komunikační sítě, nicméně úlohu centrálního bodu pro výměnu informací z trestního řízení již nadále vykonává Policie ČR, Národní centrála proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování, odbor mezinárodní spolupráce a metodiky.

Vrchní a krajská státní zastupitelství konstatují bezproblémovou spolupráci s EPPO.

² Ke zprávám o činnosti EPPO za rok 2022 srov. webový odkaz: <https://www.eppo.europa.eu/en/documents?keywords=&category=All&page=1>.

Sídlo Nejvyššího státního zastupitelství v Jezuitské ulici v Brně

Nejvyšší státní zástupce nejpozději do poloviny kalendářního roku předkládá prostřednictvím ministra spravedlnosti vládě zprávu o činnosti státního zastupitelství za uplynulý kalendářní rok.

§ 12 odst. 6 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

V Brně dne 22. června 2023

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce